

Biricik ikinci: Gamze Bulut

Keşke insanlar herkesi, beni sevdikleri kadar sevselerdi. Dünya çok daha güzel bir yer olurdu.

[MUHAMMED ALİ CLAY]

Olimpiyatlarda bronz madalya kazananlar, gümüş kazananlardan daha çok seviniyormuş.

Olimpiyat Madalyalıların Akla Aykırı Tefekkür ve Hoşnutluğu başlıklı, 1995'te yapılan bir araştırmanın sonucu bu.

Niye böyle?

Gümüş madalyanın, bronzdan daha üstün olduğu aşikar değil mi?

Üçüncüler, ikincilerden neden, nasıl, niçin daha çok seviniyor?

Çünkü bronz kazanan, galibiyet kürsüsüne yaklaşamayan çok sayıda sporcu geride bıraktığını görürken; gümüş kazanan, altın madalyayı yalnızca bir adım farkla kaçırdığını düşünüyor.

20 SALİSE

Londra Yaz Olimpiyatları'nda 10 Ağustos Cuma günü, 1500 metreyi 4 dakika 10 saniye 43 salisede koşarak gümüş madalya kazanan Gamze Bulut, üçüncü gelen Bahreynli atlet Meryem Yusuf Cemal'den daha mı az sevindi?

Bulut; Aslı Çakır Alptekin'in yalnızca 20 salise gerisindeydi...

1500 metre koşusundaki en genç atlet olan Gamze Bulut'un durumu bana son derece etkileyici görünüyor.

Aslı Çakır Alptekin'in ülkemize altın madalyayla dönmesi elbette muazzam bir gurur ve kıvanç kaynağı.

Fakat eğer bu koşunun hikayesini anlatacak olsam, başkahramanım kesinlikle Gamze Bulut olur.

Bronz madalyalının gümüş madalyalıdan daha mesut olmasını mümkün kılan akıl dışılığın, gümüş madalyalıyı da altın madalyalıdan daha çok sevindirmesi mümkün müdür?

İKİNCİLİK UĞRUNA

Tam da bu konuyla ilgili bir film var: Beççeha-yı Asuman [1997, İran].

Mecid Mecidi'nin yönettiği film bizde Cennetin Çocukları adıyla biliniyor.

Konuya dikkat: Ali, kız kardeşi Zehra'nın tamircideki ayakkabılarını alır. Eve gelirken kaybeder fakat. Babası duyarsa kızacaktır. Dolayısıyla iki kardeş, bir çift ayakkabıyı nöbetleşe giyerler. Biri okuldan koşarak gelir ki, diğerine ayakkabıları devretsin, o da okula gidebilsin... Derken, kasabada bir koşu yarışı düzenlenir. İkinciye ödül olarak bir çift spor ayakkabı verilecektir. Ali, tüm gücüyle ikincilik için hazırlanır... Ve [Duf!] koşmaya başlar.

Binlerce şampiyonluk, rekortmenlik, birincilik hikayesinin yanında Beççeha-yı Asuman elmas gibi parlar.

Gamze Bulut bu harikulade filmi seyretmiş midir? Evetse, bilsin ki kalbimiz ikincilerle. Hayırsa, lütfen izlesin.

GÜMÜŞ MADALYANIN ALTIN KALPLİ SAHİBİ

Diyebilirsiniz ki "Aslı Çakır Alptekin'den niye bahsetmiyorsun? Hem 12 yaşına kadar spor ayakkabısı olmayan o. Anlattığın filme de uyuyor..."

Konuyu yarış, "İkisi de bizim canımız" veya ulusal coşku düzlemlerinde değil, bir insan hikayesi olarak incelemekle meşgulüm.

Tekrar ediyorum: Benim kahramanım Gamze Bulut.

Son üç saniyede şimşek gibi çakarak tüm dünyayı şoke eden, altın madalyaya ne kadar sevinilebilirse o kadar sevinmeyi hak eden Gamze Bulut.

Birinciliğin 20 salise gerisinde miydi? Hiç sorun değil. Onu ve ilham verici zaferini ömrüm boyunca unutmayacağım.

Müşfik Kenter'i bulmuş muyduk?

Hayat büyük bir sürpriz. Ölüm niye daha büyük bir sürpriz olmasın ki? [VLADIMIR

NABOKOV]

Türk tiyatrosunun gelmiş geçmiş en büyük oyuncularından Müşfik Kenter [Müşfik=Şefkatli; Kenter=Kentli, şehirli] dört dörtlük bir İstanbul beyefendisiydi. Nur içinde yatsın. Allah rahmet eylesin. Mekanı cennet olsun.

Kara haber ışık hızıyla yayıldı. Sosyal medya ve haber sitelerinde enformatik tsunami meydana geldi. Ertesi gün tüm gazetelerin birinci sayfalarında tiyatro dehasının fotoğrafı vardı. Niye böyle? Yani neden iyi haber de tez yayılamıyor? Müşfik Kenter'in oyunları bu ölçekte medyatik ilgi uyandırsaydı hoş olmaz mıydı? Bir insan ölmeden onun hakkında iyi konuşamamak bize yakışıyor mu?

Cenaze törenleri, haliyle matem içinde, hüzünlü bir havada cereyan eder. Yoğun bir duygusallık, gözyaşları, teselli fısıltıları, taziye kucaklaşmaları eşliğinde gerçekleşir. Bu, tamam. Fakat her "uğurlama" aynı zamanda bir tefekkür seansı olmalı sanırım.

Aydınlık yüzlü, işinin ehli, hayırlı bir evladını yitiren Türkiye, bundan nasıl bir sonuç çıkarmalı? Müşfik Kenter'e hakkımızı helal ediyoruz. Peki o bize hakkını helal ediyor mu? Mesela, tiyatroya 65 yılını veren sanatçıyı kaçımız bir kerecik olsun sahnede izlemiştik? Martı, Kökler, Antigone, Konken Partisi, Hamlet, Üç Kuruşluk Opera...

BİR FLAŞ HABERLİK SALTANAT

Tiyatro, icra edilirken, bizzat katılarak alımladığımız bir sanattır. Yani sinema, edebiyat veya mimari gibi değil. Sanatçı ve izleyici aynı anda aynı mekanda olmalı.

Tiyatro bize bir durumu tahlil etme, okuma yetisi kazandırır. Sahne, belli bir anlam gözetilerek tasarlanmıştır.

Sahih bir diyalogun hem biçimsel hem de içeriksel örneklerini tiyatro sunar. Belagatli beden dilini ancak tiyatrodaki görebiliriz. Şahsen, kostümleri de daima ilham verici bulurum.

Tiyatro, sinemaya kıyasla, empati kurmayı daha yoğun bir şekilde teşvik eder. İkili veya sosyal ilişkilerde neden-sonuç bağlantılarını daha net yansıtır. Her tiyatro oyunu, izleyici için, aynı zamanda bir terbiye, olgunlaşma adımı değer taşır. Kolektif bilinci keskinleştirir. Sesini duyurmayı öğretir. Olacakları kestirmeye yönelik zihinsel bir idmanla, hayatımızda hedefler belirlememizi kolaylaştırır...

Savaş Dinçel, Gazanfer Özcan gibi ustaların ardından Müşfik Hoca'nın vefatı, kanaatimce, bizi tiyatronun önemi hakkında düşünmeye sevk etmeli. Türkiye'nin en büyük sanatçılarından birinin, yalnızca bir flaş haberlik saltanatı mı olacak medyada? Bir aktüalite formalitesiyle konu kapanacak mı? Düşünceyle, fikirle hatta projeyle pekişmemiş, yavan bir duygusallıkla mı yetineceğiz?

Bu apacı kaybımız, tiyatrolara olan ilgiyi tetiklemeli değil mi?

SEYİRCİ BAŞARILI OLACAK MI?

Müşfik Kenter'i Alf'in seslendirmeni, Orhan Veli şiirlerinin baş okuru olarak hatırlamak yeterli mi? Sanmıyorum.

Oscar Wilde'a sormuşlar: "Yeni oyununuz başarılı olacak mı?" Cevap net: "Oyun zaten başarılı. Bakalım, seyirci başarılı olacak mı?"

Hiç değilse bundan sonra tiyatronun önemini, hayatımıza katacaklarını kavramaya çalışsak... Önümüzdeki sezon tiyatroları doldursak, kahkahalarla, alkışlarla çınlatsak ne harika olur.

Dikkat buyurunuz, sinemada özel efektlerle görkemli filmler çekiliyor. En popüler yapımlar üç boyutlu gösteriliyor. Tiyatro zaten üç boyutlu. Üstelik canlı. Bir bakıma, sinemanın erişmeye çalıştığı etki gücünü en üst seviyede taşıyor.

Donald Sutherland'e bir oyuncu seçimi direktörü şöyle demiş: "Bu rol için yan komşu tipi gerekiyor. Siz ise kimseye kapı komşusu olmamış gibi görünüyorsunuz."

Müşfik Kenter, yan komşunun ötesinde, aileden biri ifadesine ziyadesiyle sahipti.

Die Zeit'in Orhan Pamuk'a sormadığı sorular

Tanrının parayı hiç sevmediği kesin. Onu kimlere verdiği baksanıza.

[BERNARD SHAW]

Orhan Pamuk, Die Zeit gazetesine verdiği röportajda şunları söyledi:

"Burjuvazi beni çok sınırlendiriyor. Küstahlıklarından tiksiniyorum. Dar görüşlü ve bencil oldukları gibi, kendi halkından da nefret ediyorlar.

Onların yaşamı benim de yaşamım. Aynı sınıftan, aynı sokaktanız.

Laik Türk üst sınıfını askeri müdahaleler de Kürtlere yapılan baskı da rahatsız etmez.

Türk kadınlarının birçoğuna, sadece başörtüsü taktıkları için tepeden bakarlar."

BURJUVAZİNİN İHTİŞAM VE SEFALETİ

Nobel ödüllü romancımızın sözleri, kamuyu ikiye böldü:

a) "Evet ben de burjuvaziden tiksiniyorum..." diyenler, b) "Hayır ben laik burjuvaziden değil, muhafazakarlardan tiksiniyorum" diyenler.

Tiksinme güçlü bir duygudur. Cinayetlerin çoğu nefret değil, tiksinti yüzünden işlenir. Yazar, tiksinmek fiilini mübalağa namına seçmiş olmalı.

Türkiye'nin yöneldiği istikamet ve aldığı biçimden sorumlu bir kesim olan burjuvazinin daha net bir görüntüsüne ihtiyacımız var sanırım.

Orhan Pamuk, İhsan Eliaçık'ın çizgisiyle paralellik arz ettiğini düşündüğüm bu yaklaşımlarını detaylandırırca, bence harika olur.

Laik Türk burjuvazisini, ondan daha iyi tanıyacak ve tanıyacak çok az kişi vardır.

Zira içeriden konuşuyor. Dahası, romancı olduğu için, burjuvaziyi gözlemleme, onun ruhunu sezmede özel bir avantaja sahip.

"ORHAN ABİ"YE 8 SORU

Burjuvazi tartışmasının devamına katkı kabilinden, Pamuk'a birkaç soru var:

1- Burjuvalar, Türkiye'de devlet eliyle zenginleştirilmelerine rağmen, kendi halkından neden nefret ediyor?

2- Karl Marx, proleteryanın, kolektif çıkarları doğrultusunda düşünüp hareket edebileceğini, dolayısıyla tarihin öznesi olacağını söylüyordu. Ona göre burjuvazi bu imkandan mahrumdu. Türk burjuvazisi [emek sömürsü haricinde] herhangi bir eylemin öznesi olamaz mı? Burjuvalara tavsiyeleriniz, teklifleriniz neler?

3- On yıldır yükselen muhafazakar burjuvazi, laiklerin aksine "geniş görüşlü, diğerkam ve halk sevgisiyle dolu" mu? İkisi arasındaki belirleyici farklar var mı?

4- Kimi burjuvalar, kendi burjuvalığından bile habersiz görünüyor. Radikal gazetesine [18 Ağustos 2012] demeç veren iki işadamından biri "Burjuvalar halktan uzak ayrı bir hayat yaşıyor" derken, diğeri "Ben burjuvaziden anlamam ki, onlar büyük adamların işi" diyor. Bu safdilane beyanlar size ne düşündürüyor?

5- Paradan başka değer tanımayan; etik ve entelektüel bakımdan fukara burjuvazinin yozlaşmışlığı sizce Türkiye'ye neler kaybettiriyor?

6- Artı[k] değeri gasp eden burjuvazi, emek sömürsünü hangi stratejilerle rasyonalize ediyor?

Duyguları da sömürüyor mu mesela? Dandik sembollerin ardına mı saklanıyor? Zor mu kullanıyor? Kendini mi kandırıyor?..

7- Bizzat siz de burjuvasınız. Buna karşılık, edebiyat evreninde müstakil bir dünya kurdunuz. 20'li yaşlarda kaleme aldığımız Cevdet Bey ve Oğulları'ndan itibaren yazdıklarınızda laik burjuvazinin mahiyetini ve sınırlarını gösterdiniz. Bu girişiminizin sizinle ve burjuvaziyle ilgili sonuçları hakkında neler söyleyeceksiniz?

8- Burjuvaziye dair çıkışınızdan sonra, Ahmet Hakan'ın yazısında "Orhan Abi" şeklinde hitap etmesi size ne hissettiriyor?

Teşekkür ederim.

[Nice bayramlara.]

Böyle bir ülkeye çocuk getirmek

Gözyaşları, gaddarlığı örtbas eder.

[CARL GUSTAV JUNG]

Basında bu hafta yer alan, çocuklarla ilgili beş haberin özetlerini dikkatinize sunuyorum:

KAYBOLAN ÇOCUKLAR

İstanbul'da günün her saati bir çocuk kayboluyor.

İlk 24 saatte bulunamayan çocuklar ya tacize uğruyor ya da adli bir olayın kurbanı oluyor.

Ailelerin yaklaşık yarısı "Nasıl olsa birkaç günde gelir" diyerek resmi kurumlara haber vermiyor.

Kaybolan çocukların önemli bir kısmını aile içi şiddet [dayak, ensest] yüzünden evden kaçanlar oluşturuyor.

Çocuk Suçlarını Önleme Derneği Başkanı Gülhan Şişman, kayıp çocukların aranmasında yeterince hızlı davranılmadığını belirtiyor.

BOMBALANAN ÇOCUKLAR

Gaziantep'teki bombalı saldırıda 9 kişi öldü, 69 kişi yaralandı.

Ölenlerin dördü çocuk: Almina [1], Süleyman [3], Sevgi [11], Sena [13].

Bayram sevincimiz yerle yeksan oldu.

Şeker yüzlü, üzüm gözlü çocuklarımızın etleri, kemikleri kavruldu.

Musallada, tabuta konmuş çocuk parçaları. Eller, kollar, gözler... kefenlenmiş, tahta kutuya yerleştirilmiş.

TRT sunucusu haberi sunarken ağlıyor. Gaziantep'li ağlıyor. Devlet adamları cenaze töreninde ağlıyor. Ekran karşısında 70 milyon ağlıyor.

İŞKENCE EDİLEN ÇOCUKLAR

Bingöl'ün Genç ilçesinde bayramın ilk günü evlerinden şeker ve harçlık toplamak için çıkan B.Y. ile kuzeni A.Y. Kupar Mezarlığı'na gitti.

Mezar ziyareti yapanlardan şeker toplayan iki çocuğun önü, 17- 18 yaşlarında oldukları belirtilen 3 genç tarafından kesildi.

Çocukları mezarlığın yakınındaki koruluğa götürən 3 saldırgan, çocukları kemer ve dikenli çubukla dövdükten sonra vücutlarında sigara söndürdü.

Saldırganlar, çocukları yarı baygın halde bırakıp kaçtı.

Çocuklar koruluktan sürünerek gidebildikleri yol kenarında bir vatandaş tarafından bulundu.

B.Y., ile A.Y., Bingöl Devlet Hastanesi'ne sevk edilerek tedavi altına alındı.

Polis, çocuklara işkence yapan 3 sapığı arıyor.

ZORLANAN ÇOCUKLAR

Millî Eğitim Bakanlığı, yeni düzenlemeyle, 66 aylık çocukların ilköğretime başlamasını zorunlu hale getirdi.

Veliler, pedagoglar, hekimler, sivil toplum kuruluşları... bu uygulamaya itiraz ediyorlar.

Beş yaşındaki çocuklar, adrese dayalı nüfusa kayıt sistemi sayesinde, okullara otomatikman kaydediliyorlar.

Çocuğunuzu okula göndermezseniz, her gün için 15 lira ceza ödememiz gerekecek.

Bakanlık, birinci sınıflarda eğlenceli bir eğitim programı uygulanacağını, endişelenecek bir şey olmadığını açıkladı.

Aileler, şaşkın, kararsız ve endişeli.

SEVİL-E-MEYEN ÇOCUKLAR

Samimiyet zannettiğimiz şeyin sahteliğini görmeyi denesek iyi olacak galiba.

Çocuklarını sevmeye güç yetiremeyen bir toplumun kendinden kuşkulanması isabet olur.

Hassasiyet ve bilinç içermeyen iyi niyetlerimizin bizi getirdiği yeri görmeyi ilelebet reddedemeyiz.

Ekonomi, din, politika, futbol gibi alanlardaki bağnazlık ittifakı, çocuklarımıza yönelik tutumumuzda da kendini göstermiyor mu?

Bana öyle geliyor ki, teröristler ile ortak paydamız, sevgisiz büyütülmüş olmak.

Bunun bedelini, çocuklarımıza ödetmekten vazgeçmeliyiz.

Evlat sevgisi içgüdüsel niteliğinin ötesinde, teknik bir olgudur. Araştırırsın, öğrenirsin, gereğini yaparsın.

"Hem döverim, hem severim," çocuğunu kendi malı olarak görenlerin sözüdür.

Bayramda devlet adamlarımızın çocuklara verdiği harçlıklar haberlere konu oldu. Cumhurbaşkanı hariç, hiçbiri çocukların yüzünü tam güldüremedi. Besbelli, onlara da kimse hatırı sayılır harçlıklar vermemişti. Aritmetik bilgisini bile çocuk sevgisine uygulayamıyorsak, başkalarının çocuklara yaptıkları kötülüklerden kendimizi bütünüyle muaf tutamayız.

Bu arada, küçük oğlumun halkımızdan şöyle bir talebi var: "23 Nisan'da da çocuklara para verilsin."

Konuşma rekoru kıran sessiz çoğunluk

Cep telefonundan beklediğim teknolojik gelişme "Sadede gel!" düğmesi.

[ALICIA BRANDT]

Cep telefonuyla konuşmada Avrupa birincisi olduk. Fransa'nın tahtına oturduk. Ayda ortalama 299 dakika konuşuyorduk.

Ülkemizde cep telefonu abone sayısı 67 milyon. Yani henüz konuşamayan bebekler hariç hemen herkeste bir telefon var.

Ramazan Bayramı boyunca toplam 2 milyar 510 milyon kısa mesaj göndermişiz.

Bu verilere bakınca, Türkiye'de herkesin artık içini döktüğünü, kimsenin söylenmemiş sözü kalmadığını düşünüyor insan.

Tümüyle boş konuşmuş veya hiç anlaşılmamış olamayız değil mi?

NOMOFOBİ, GELİŞMİŞLİK ALAMETİ Mİ?

Cep telefonuyla ilgili araştırmalardan derlediğim sonuçlar şöyle:

1- Cep telefonları, kuşak farkını uçuruma dönüştürüyor: 50 yaş üzeri insanlar "teknoloji cahili", 30 yaş altı gençler ise "teknoloji tembeli" durumuna düşüyor.

2- Gençlerin hafızasını köreltiyor. [Trinity College, Prof. Dr. Ian Robertson]

3- Avrupa'nın en hızlı cep telefonu yenileyen milletiyiz. Sosyal hiyerarşideki yerimizi, statü sembolü telefonlarla işaretliyoruz.

4- Yeni model cep telefonu satın almak yetkin ve modern olmakla bir tutuluyor.

5- Gençlerin yüzde 66'sı nomofobi [No mobile phobia] yani cep telefonundan mahrum kalma korkusundan mustarip.

6- Aşırı cep telefonu kullanımı depresyon belirtisi. İnsanlar sevilip sevilmediklerini gelen mesaj ve arama sayısı ile ölçüyorlar. [Psikiyatr Jee Hyan Ha]

7- Cep telefonu uygarlığının modern bireyleri medeni cesareten yoksun. Duygu ve düşüncelerini yüz yüze ifade etmekten korkuyorlar. Mesaj göndermek onlar için daha güvenli.

AFRİKA KİTLİĞİNDAN, AVRUPA'YI YAMYAMLığA MI TERFİ ETTİK?

Kırdığımız rekorun kuşku uyandırıcı yönleri olduğunu kabul etmek gerek.

Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanı Binali Yıldırım "Bilişim alanında Türkiye'yi Afrika seviyesinden Avrupa seviyesinin bile ötesine taşıdık" dese de... İletişim alanındaki rekabetin piyasayı geliştirdiğini söylese de...

Kişilik ve duygulanım sorunlarının pençesindeki bir toplumun feryatlarını başarı hanesine yazma yanılığımıza kapılmadığımızın bir kanıtı yok elimizde.

Yüksek vergilerle daha da kabaran faturaları, insanilikten uzak iletişimi ve yamyam dedikoduculuğunu kıvanç vesilesi kılmadığımızdan emin olmalı değil miyiz?

Daha açık söyleyeyim: Hiç kimse, 67 milyon cep telefonuyla gece gündüz konuşmanın iyi bir şey olduğunu iddia edemez.

OKUMADA SONUNCU, KONUŞMADA BİRİNCİ

Türkiye'de antidepresan kullanımı son beş yılda yüzde 69 oranında arttı.

Her bir psikiyatra 550 hasta düşüyor.

Daha da ilginç, bu bilgileri ekonomi araştırmalarından öğreniyoruz.

Yazık ki "Hangi ilaç firması ne kadar kâr etmiş, psikiyatrlar ne kazanıyor?.." gibi sorulara bulunmuş cevaplar bunlar.

Kitap okumada Avrupa sonuncusu olduğumuzu da bu tablonun altına yazmalıyız: Ülkemizde her

yüz kişinin yüzünde cep telefonu varken, bunlardan yalnızca 4 tanesi kitap okuyor.

Yasakla, hapisle, idamla her şeyin düzeltilebileceğini zanneden... [Norveçli katil Anders Behring Breivik'e verilen 21 yıl hapis cezasını az bulup isyan eden...]

5 yaşındaki çocukları okula kaydederken; Gaziantep'teki bombalı saldırıda araç gönderenin M.H. adlı bir öğretmen [üstelik müdür yardımcısı] olduğu haberi hakkında yeterince düşünmeyen...

"Yalan Dünya dizisi ne zaman başlayacak?!" diye sabırsızlanan...

Türkiye, cep telefonuyla konuşmada Avrupa birincisi oldu.

Bravo.

.Seni seviyorum Brett Cohen

Ünlü olmak, Alzheimer'a yakalanmak gibi bir şey. Herkes sizi tanıyor fakat siz kimseyi tanıyorsunuz!

[TONY CURTIS]

Önce haberler:

1- Ünlü şarkıcı Serdar Ortaç, terör olaylarından sonra konserini iptal etmediği için eleştirildi. Ortaç "Çalıştığım müessese buna müsaade etmedi. Benim bu konuda düşüncem yok. Görev yapıyorum, emir kuluyum" dedi. [Milliyet, 26 Ağustos '12]

2- Çok satan roman yazmak isteyenlere müjde! ABD'li yayınevlerinin kurduğu HipType adlı platformun analizlerine göre, çok satan romanın formülü şu: Kitabın ortalama uzunluğu 375 sayfa olmalı. Başkahraman kadın olmalı. Romanda aşk macerası anlatılmalı. [Taraf, 28 Ağustos '12]

EDGAR MORIN VE SERDAR ORTAÇ

'Kültür endüstrisi' kavramını ortaya atan Frankfurt Okulu; örgütlü, kitlesel eğlenceyi bir toplumsal denetim biçimi olarak yorumluyordu.

Fransız düşünür Edgar Morin 1960'ların başında "Şöhretler, eğlence sektörü patronlarının emirlerini yerine getirirler" yazmıştı.

Şöhret [Celebrity] adlı incelemesi Ayrıntı Yayınları'nca dilimize kazandırılan Chris Rojek, Morin'in tespitini "Ünlüler, sermayenin uşağıdır" şeklinde tekrarlıyor.

Şöhretin en isabetli tanımı "Gerçek benliğiniz ile hayranlarınızın algıladığı kimse arasındaki geniş ve derin uçurum"dur.

Serdar Ortaç'ın "Emir kuluyum" beyanı, bence, kayda değer keşiflere açılan bir kapı.

Sınırsız eğlence, kallavi banka hesabı, lüks yaşam standartları ve dilediğini yapma özgürlüğü diye bildiğimiz şöhret; "emir kulu" olmaktan mı ibaretmiş?

Morin'in tezini Ortaç'ın doğrulaması sizce de çarpıcı değil mi?

ÇOK SATAN KİTAP, BÜYÜK ESERE KARŞI

Gelelim ünlü yazar olma meselesine.

Bence, popüler şablonlar kullanılarak, yaygın eğilimler işlenerek büyük eser yazılamaz.

Nitekim haberde eser vermekten değil, "çok satan roman yazmaktan" bahsediliyor.

Kanaatimce, HipType'ın önerdiği formülü uygulayanlar, Rojek'in tabiriyle "şöhretimsi" olmanın ötesine geçemeyeceklerdir.

Şöhretimsilerin en şöhretlilerinden Monica Lewinsky'nin mertebesine ancak ulaşabilirler.

Şöhretimsiler, genellikle skandallar veya sansasyonlarla gündeme gelir ve bir süre sonra tümünden unutulurlar.

Lewinsky, 8 Şubat 1999'da New Yorker'a kapak olmuştu. Andrew Morton'un yazdığı Monica'nın Hikayesi adlı kitap da çok satanlar listesine girmişti.

Bu başarılar, yavan bir trajedinin bileşenleri.

POLİS YAKLAŞIYORDU

Bomba haberi daha fazla geciktirmeyeyim:

22 Ağustos gecesi Brett Cohen, Times Meydanı'nda badigartlarının arasında yürürken, paparazziler tarafından kuşatılmıştı.

"Brett buraya!" diye seslenen fotoğrafçılara gülümsüyordu.

Flaşlar, 21 yaşındaki Cohen'in gözlerinde ve dişlerinde yansıyor.

Derken etraftakiler bu ünlü simayı tanıdı ve ondan imza istemeye, onu öpmeye ve onunla fotoğraf

çektirmeye başladılar.

Genç kızlar, Brett'e adeta tapıyordu: "Breeeeett! Seni seviyoruuuummm!"

Vatandaşlar, ona dokunabilmek, hiç değilse yakın olabilmek için birbirini eziyordu.

Muhabirlerin sorularını cevaplayan hayranlar "Brett'in ilk single'ı harika", "Onun, Hollywood'a yeni bir soluk getireceği kesin", "Karşı konulmaz bir cazibesi var"... diyorlardı...

Cohen, gerçekte sıradan bir üniversite öğrencisi. Ne albümü, ne filmi var. Paparazzileri ve korumaları deney için kiralamış.

15-20 dakikada yaklaşık 300 kişiyle fotoğraf çektiren genç adam şöyle diyor: "Baktım bir polis bana doğru geliyor. Tırtım. Foyam ortaya çıkacak sandım ama polis sadece benimle fotoğraf çektirmek istiyordu."

Brett bence Serdar Ortaç'tan da, best-seller yazarlarından da iyi durumda.

Zira, değerlerini yitirmiş bir toplumda popüler olmak onur kırıcıdır.

Çiftleri olmayan toplum

Aşk, sürat rekoru kırmak için ideal, süper bir arabadır.

[BALZAC]

1- Ünlü oyuncu Meltem Cumbul, nikah yüzüğünü göstererek gülümsediği için "Alyans Kezbanı" diye yaftalandı.

[Cumbul, Gönül Yarası'nda söylediği üç türküyle bana, mükellef bir türkü albümü yapması gerektiğini düşündürmüştür.]

75 milyon mutsuz insanın gözü önünde fütursuzca sevinemeyeceğini bilmesi gerekirdi. Boş bulundu ve damgalandı.

2- Meşhur aktör Oktay Kaynarca, eşiyle birlikte denize girerken, fotoğraflarının gizlice çekilip yayınlanmasından şikayetçi.

Konuyla ilgili olarak mahkemeye müracaat etmiş, başbakana bir mektup yazmış.

Başbakana. Ülkede, fotoğrafı en çok çekilen kişiye.

ÇÖLLER, GÜLLER, ŞİİRLER...

Kara sevdanın süresi 6 aya indi.

Çölller, güller, şiirler... hepsi için 6 ay var.

Madridli özgürlükçü filozof Jose Ortega y Gasset [1883-1955] "Aşk, dikkatin yoğunlaşmasının bir ürünüdür" yazmıştı.

21. yüzyılda dikkat süresiyle birlikte aşkın ömrü de kısaldı.

Eskiden, dikkat değerliydi.

Flaubert "Bir şeye yeterince dikkatli bakarsanız, ilginçleşmeye başlar" diyordu.

Şunu dinleyin: Zen Üstadı Ikkyu'ya [1394-1481] bir adam küçük bir kağıt parçası uzatmış ve "Yüce bilgeliğin sırrını şuraya yazar mısınız?" diye ricada bulunmuş.

Ikkyu "Dikkat" yazıp kağıdı geri vermiş.

Adam, bu cevabı yetersiz bularak kağıdı tekrar uzatmış.

Ikkyu bir virgül koyup yine "Dikkat" yazmış.

Adam kağıdı bir daha iade edince, Ikkyu cevabını şöyle düzenlemiş: "Dikkat, Dikkat, Dikkat!"

HİÇBİR ŞEY İSTEMİYORUM, SADECE...

Ne diyordum? Hah. Bir zamanlar dikkat revaçtaydı, şimdi cool'luk moda.

Umursamamaya dayalı üstünlük kurma tavrı.

Aldırmazlık, cazibenin stratejisi haline geldi.

Saçmalıklar Çağı [Domingo Yay] yazarı Michael Foley'nin tespitiyle "Hiçbir şey istemediğim için istenmeyi istiyorum" mesajı.

YOBAZ KİMDİR?

Aşkı, yani dikkati defterden silmiş insanlar saldırganlaşır.

Yobazlaşır.

Yobaz, bir başkası mutlu olacak diye ödü kopan kimsedir.

Ötekinin sevincine tahammül edemeyen bir toplumun kötücül enerjisinden ne felaketler doğabileceğini siz hesap edin.

Halk'a açık yerlerde gülmekten kaçının. Gülerseniz aptal, görgüsüz ve bayağı addedilir; duygularınızın, davranışlarınızın ve giderek hayatınızın bir değeri olmadığı yargısıyla alaşağı edilirsiniz.

Meltem Cumbul'un akıbetine uğrarsınız.

Mahremiyetiniz ihlal edilir. Kimyanız bozular. Başbakana mektup yazarken bulursunuz kendinizi. Oktay Kaynarca gibi.

"HALK AŞKSIZSA..."

"Çiftleri olmayan" bir toplum mümkün müdür?

Çiftlere iyi gözle bakmadan, millî birlik ve beraberlik sağlanabilir mi?

şıklar, aşklar denklemden çıkınca, politikanın, ekonominin, sağlığın hükmü kalır mı?

Dikkatini, kredi faiz oranlarından alamayan kimsenin cool'luğundan ne çıkar?

Cahit Zarifoğlu ne diyordu?

"Halk aşksızsa sokaklar banka dükkanlarıyla doludur."

Hayatsız gençler, ölümsüz şehitler

Askerler bebektir.

[KURT VONNEGUT]

Beytüşşebap'ta 10 asker şehit oldu, 20 PKK'lı öldü.

Acaba yukarıdaki cümle ne anlama geliyor?

Modern uygarlık, ölümü inkar stratejisi üzerine inşa edilmiştir.

Sanırım, bir ölüm haberini anlamak için, önce kendi ölümlülüğümüzü hazmetmemiz gerek.

Ölümü / ölmeyi düşünmeyen kimselerin, başkalarının ölümünü idrak edeceklerini pek sanmıyorum.

Yaşamın ve yaşatmanın değerini bileceklerinden ise hiç emin değilim.

SADE VATANDAŞIN HAYALİNDEKİ KARA LİSTE

Bugünlerde insanlara şu soruyu yöneltiyorum: Hiç ceza almayacağınız garanti edilse, kaç kişiyi öldürürsünüz?

Bir nevi anket yapıyorum.

Çevremde "Kimseyi öldürmem" diyen çıkmadı henüz.

Herkesin bir kara listesi varmış meğer.

MESELE, SON OLAYDAN MI İBARET?

Zaferi barıştan üstün tutmak, yalnızca askerî veya siyasi bir tutum değil.

Gündelik hayatımızın her alanında bunun tezahürlerini görüyoruz:

Trafikte sollanmaya katlanamayanları düşünün.

Market kasası önündeki kuyrukta yaşanan sinir harbini hatırlayın.

Sınırsız pizza menüsüne gösterilen ilgiyi akla getirin.

Eğitim, ticaret, iletişim, aşk, din, ulaşım, giyim, barınma, spor... her alanda bir nispet yapma, öne geçme, üste çıkma mücadelesi yok mu?

Bu memlekette başkalarını geride bırakmadan, zarara uğratmadan, ezmeden bir iş başarılabilir mi?

Zafer, barıştan daha tatmin edici, daha değerli ve vazgeçilmez değil mi?

ONLAR KAYBEDERSE BİZ KAZANIR MIYIZ?

Cehaletin üç temel görünümü vardır:

1- Son olaya bakarak yorum yapmak ve hüküm vermek.

Terör olaylarını ve vatandaşlarımızın ölmesini, Türkiye'nin normal kabul edilen koşullarından ve süreçlerinden bağımsız düşünebilir miyiz?

2- Cezalandırmanın çözüm getireceğine inanmak.

"Yeterince insan öldürürsek her şeyi düzeltebiliriz" türünden düşüncelerde mutabık olup sadece kimlerin öldürülmesi gerektiği konusunda ihtilafa düşmek, tek meselenin bu olması acayip değil mi?

[Norveç'te 77 kişiyi katleden manyağa 21 yıl hapis verilmesine birçok okuryazarımız itirazlar yöneltmişti. Halbuki, yargıcın düşüncesi şu: "Geçmişte olanı değiştiremeyiz ve daha fazla kayba razı olamayız." Norveç toplumu, 21 yılı, suçluya verilmiş cezadan ziyade, bir sapığı iyileştirmek için kendilerine tanıdıkları bir süre olarak algılıyor. Ya biz?]

3- Korkaklık ve buna bağlı olarak kendi çıkarını her şeyin üstünde tutmak.

Cesaretsizlik [pısrırlık, yalakaçlık...] ve vicdansızlık [sevgisizlik, hoşgörüsüzlük, insafsızlık], bilgisizliğin eşantyonlarıdır.

Cahillerin gözünde para, mal, mülk edinmek en büyük ideallerdir: En zengin[?] kim ise, en akıllı odur.

Kendi çıkarı peşinde koşmanın 'birey' olmak sanıldığı bir toplumda, başkalarının ölümü yüzeysel bir merak ve gizli bir hoşnutlukla karşılanır ancak.

SONA BIRAKILAN İLK SORU

"Beytüşşebap'ta 10 şehit 20 ölü" haberini okurken, kendimizi bu olayla tümünden ilgisiz sayıyor ve eleştiriden muaf tutuyoruz.

Gençlerimiz şehit olmasaydı, onlara değer verecek miydik?

Onlar da hepimiz gibi birilerinin muhayyel kara listesinde yer almayacak mıydı?

Bebeklerimizi neden öldüklerinde seviyoruz?

"Biz nasıl insanlarız ki evlatlarımız birbirini öldürüyor?" sorusundan ancak bizzat kendimiz ölünceye dek kaçabiliriz.

Bu bir zafer midir peki?

Orhan Gencebay nerede kaldı, Ahmet Kaya nereye gitti?

Ben birini sevmedim / O da beni sevmedi / Bir gün randevulaştık / Ben gitmedim / O da gelmedi.
[ÖZDEMİR ASAF]

Arabesk şarkıların en muteber söz yazarlarından Ali Tekintüre, 2 Eylül günü Radikal'e verdiği röportajda diyor ki:

"Bugünkü müziğin temeli arabesk."

"Arabesk kültürü ölmez."

"Hayat eğlenceden ibaret değil. Hüzün de var."

Tekintüre röportajından iki gün önce, "Dünya Starı" Tarkan, konserde Orhan Gencebay'ın Hatasız Kul Olmaz şarkısını söylemişti.

İMKANSIZ AŞKIN BEREKETİ

Arabeskin tek kapak konusu imkansız aşktı. Bu tema türkülerde ve klasik müziğimizde de vardı. Fakat arabesk imkansız aşka öyle sıkı sarıldı ki, 1970'lerden itibaren onu kendine mal etti.

Ve "kadercı, yalgın, acılı" müzik, popu tesiri altına aldı. Arabeske karşı çıkan Fikret Kızılok'u bile.

Ahmet Selçuk İlkan'ın yazdığı sözleri sadece Ferdi Tayfur mu yorumladı?

Hayır.

Erkin Koray'dan Zeki Müren'e kadar hemen tüm popüler müzisyenler, arabeskin kaynağından kana kana içtiler.

Zamanla bu etki, etkileşime de dönüştü. İbrahim Tatlıses, Kayahan şarkıları söyledi mesela.

KAHROLSUN SEVENLERİ AYIRAN KAPİTALİZM!

Fakat...

Arabeskte bir şey eksikti: Politika.

"Bir yastıkta başlarımız bir araya gelmeden / Ayırdılar ikimizi kader bahane" Eee? Bunun ardından şöyle sözler gelmeli değil mi: "Bizi yoksulluk ayırdı. Yoksulluğun da sebebi kapitalizm. O halde kahrolsun kapitalizm!"

Ne yazık ki arabesk, aşktan üretilen enerjiyi, şehri aydınlatmada kullanacağına, toprağa iletmiştir.

Ali Tekintüre imzalı şu sözlere bakalım: "Bitmiyor isyanlar, bitmiyor suçlar!" Bence mükemmel. Peki sonrası? "İnliyor başımı vurduğum taşlar." Olur mu hiç?

Popüler müziğimizin en büyük efsanesi Orhan Gencebay "Bir yanda hayat kavgası var / Bir yanda aşkın ızdırabı" diyor ve devamında hayat kavgasını es geçip yine aşkı anlatıyor.

Sezen Aksu'nun şarkısında "Arka sokaklarda neler oluyor?" şeklinde önemli bir soru var. Öncesi? "... dolayısıyla bilemiyorum." Sosyolojik vurgunun, politik göndermenin zerresi yok.

[Mehmet Erdem'in yorumuyla hit olan Hakim Bey'in Sezen Aksu'ya ait olduğunu unutmadım. İstisnaların dönüştüremediği genel durumdan söz ediyorum.]

DEVRİMİ KESEN JİLET

Derken, Hakkı Bulut, beyhude bir işe girişti: Acısız arabesk.

Halbuki arabeskin aşağılanması asıl nedeni kaderciliği, acılığı filan değil, müthiş bir protesto potansiyeli taşımasıydı.

Bu yüzden yasaklanıyordu.

Bir tek şarkı, Türkiye'de mazlumları devrime sevk edebilirdi.

Gelgelelim bu enerji kullanılmadı.

Ve ne yapacağına dair bir işaret alamayan yoksul gençler, kendilerini jiletle doğradılar.

Bundan ötürü de horlandılar.

"BAŞIM BELADA"

Nihayet, Ahmet Kaya sazı aldı.

O da imkansız aşkı anlatıyordu. Fakat bu kez aşk'ın bir öznesi vardı: Yoksul, sosyalist genç adam.

Sadece sosyalistler değil, ülkücüler, İslamcılar ve sade vatandaşlar da Ahmet Kaya'ya kulak

verdi.

Halk bu tadı seviyordu.

Arabesk, nihayet sadede gelmişti:

"Sevdim inanamayacağın kadar seni esmer kız [...] Neylersin ki çember daralmakta / Şimdilik

hoşça kal yaban çiçeğim / Yasal mermisiyle bir komiser yaklaşmakta."

Artık biliyorduk. Âşıkları devlet ayırıyordu. Polis vardı işin içinde.

Ahmet Kaya'ya tahammül edilemedi. Arabeskin politikleşmesi gerçek ve muhteşem bir tehlikeydi.

Medya, Ahmet Kaya'yı terörist ilan etti. Ve genç âşık, ölüme sürüklendi...

[Ümit Kıvanç imzalı Uçurtmam Tellere Takıldı -2010- adlı Ahmet Kaya belgeselini

izlemelisiniz.]

ORHAN ABİ'NİN FERYADI, TARKAN'IN PERFORMANSI

Peki, Tarkan'a ne oluyor? Hatasız Kul Olmaz'ı söylerken nasıl neşeyle dans edebiliyor?

Bir şarkı 100 milyon kez söylenince anlamı seyreliyor galiba.

Feryat, performansla dönüşüyor.

Gencebay'dan dinlerken ağlatan şarkı, Tarkan araya girince tüm vitaminini kaybediyor.

Ali Tekintüre'nin dediği doğruysa, arabesk yaşayacaksa, hüznüne sahip çıkıp, direnişçi gücünü

göstererek yaşayacak.

Tarkan, istese de arabeski yaşatamaz.

Teoman'ın dönüp duruma el koyması şart.

Sanal dünya savaşı

Birini arkadan bıçakladığında, ucu er geç sana dokunacak bir döngü başlatmış olursun.

[OSCAR WILDE]

Yazıların yalnızca girişini okuyanlara not: Giriş bölümü burada sona eriyor: İyi günler, iyi geceler.

Şimdi de, Taha Akyol'un 6 Eylül günkü Hürriyet'teki AKP ve CHP başlıklı yazısının girişi:

"Sayın Başbakan'a önce şunu belirteyim: AKP diye yazmamda bir kasıt yoktur. Yazımın başlığı tek satır olsun diye öyle yazdım."

Twitter'da, Akyol'a hakaret fırtınası koptu.

Taha Akyol adı, trending topics [ayyuka çıkan mevzular] listesine girdi.

Halbuki, Akyol yazının devamında "Ak Parti, kendi işlevinin bilincinde olmalı, siyaseti fazla germekten sakınmalıdır" diyordu.

Ertesi gün köşesinde açıkladı: "Başlığın tek satır olması gibi ciddiyetsiz bir gerekçe hicivden başka ne olabilir?"

35 yıllık köşe yazarından kimse özür dilemedi.

"Yanlış anlamışız" diyen de çıkmadı.

Peki, Akyol'a Twitter'da, forum sitelerinde yüklenen yargılar, yüzüne karşı söylenebilir miydi? Kesinlikle hayır.

İNTERNETTE İNSAN AVI

Şu anda internette sanal bir dünya savaşı yürütülüyor.

Amerikalı sosyal psikoloji uzmanları ve psikiyatrların gündeminde, herkesin kendi adına [bazı durumlarda bir grup için] çarpıştığı bu savaş var.

Söz konusu savaşın generalleri, 15-20 yaşlarındaki kızlar.

Kişilik ve duygulanım sorunları yaşayan herkes, sanal âlemde insan avına çıkıyor.

Tacizler, aşağılamalar, tehditler, hakaretler, iftiralarla soyut cinayetler işleniyor.

İnsanlar depresyona sürükleniyor, utanıyor; özgüvenini, itibarını kaybediyor.

İsabetsiz misillemeler ve kaotik polemiklerle iş içinden çıkılmaz bir hal alıyor.

DÜRÜST SAPIK

Duygusal Zeka'nın [Emotional Intelligence] yazarı Psikolog Daniel Goleman, bir makalesinde siberdisinhibisyon diye bir olgudan bahseder.

Yani sanal ilişkilerde dürtülerin baskılanmaması.

İnternet yoluyla iletişim, beynin sosyal sistemlerini yanlış yönlendiriyor.

Prefrontal korteksteki devreler, birebir diyalogda muhatabımızın tavırlarına göre sözlerimizin uygun ve düzgün olmasını sağlar.

Kaba, saldırgan, edepsiz ifadelerle sebep olabilecek dürtüler baskılanır.

İnternette, karşıda bir muhatap bulunmaması, inhibisyon devrelerini istop ettiriyor.

Yüz yüze de mesajımızın özünü iletebiliriz, fakat kabul edilebilir bir üslupla.

Yani, birçoklarınınca sanılanın aksine, internet, dürüstleştiriyor.

Daha ziyade sapkınlaştırıyor.

SANAL İNFAZLAR GERÇEĞE DÖNÜŞÜR MÜ?

Peki, siberdisinhibisyon neden gençlerde daha yaygın?

Çünkü prefrontal inhibitör devrelerin gelişimi, yirmili yaşlarda ancak tamamlanıyor.

Dolayısıyla gençlerin dürtüleri gelişkin, baskılama kapasiteleri ise zayıf.

Goleman'ın korkusu şu: Gençliğini internet başında geçiren nesillerden sonra, prefrontal

inhibitörlerin gelişimi büsbütün durabilir!

Ve Taha Akyol'a gıyabında söylenenler, kısmetse yüzüne karşı da söylenebilir!

Herkes, herkesi, her yerde, her koşulda, her an en vahşi hakaretlere boğabilir.

"Ah yalan dünyada..."

Felek bulut oldu üstüme yağdı

Yaşları gözüme dolan dünyada

[NEŞET ERTAŞ]

"Onca yoksulluk varken" tertemiz aşklar yaşandıysa...

Açgözlü, muhteris, kibirli maymunlara pabuç bırakmayan birkaç iyi adam çıktıysa...

Duygusal, dinî, siyasi her türlü ilişkide ajitasyonun, manipülasyonun, dalga dubaranın gırla gittiği

bir çağda; hiç kimseyi şahit tutmadan, gizlice, pırlanta gibi bir damla gözyaşı döküldüyse...

Bunda, Neşet Ertaş'ın payı var.

Yaşayan en büyük saz âşığımıza tüm kalbimle acil şifalar, bereketli ömürler diliyorum.

"Merhaba. TRT 2 ekranında sizlerle yeniden birlikteyiz..."

Günde 6 saat televizyon izlerim. Eğer iyi bir şeyler varsa, 7 saat izlerim.

[SIMPSONGİLLERİN BART]

2,5 yıl önce TRT 2 kapatıldığında kimse ses çıkarmadı. 25 yıllık kanalın kıymeti harbiyesi yok muydu?

Vardı elbet: Türkiye'nin en büyük kültür-sanat platformuydu.

Artık, sanatçılara tahsis edilmiş bir kürsüden mahrumuz.

POLİTİKA VE MAGAZİN REHİNELERİ

TRT 2'nin yokluğu, yüzlerce sanatçıyı politik veya magazin el mecralara mahkum ediyor.

Nihat Genç Oda Tv'de yazıyor, Ferhan Şensoy SKY Türk'e röportaj veriyor, Ahmet Altan Tarafı yönetiyor...

Soru: "TRT 2 kapanmasa, tüm sanatçılar orada mı çalışacaktı?"

Sanmam, fakat en azından sanatçıların siyasi tutumları, eserlerini büsbütün gölgelemeyecekti.

Soru: "Sanatçılar politik görüşlerini gizlesin mi?"

Hayır.

Gelgelelim insan dünyaya bugün bir açıdan, yarın başka bir açıdan bakabilir.

Oysa eserin değeri değişmez.

Nihat Genç'in olağanüstü hikayeleri kenarda kaldı.

Ferhan Şensoy siyasi demeçler vere vere oyunları ile bazı seyircilerin arasına duvar ördü.

Ahmet Altan'ın büyük ilgi gören romanları handiyse unutuldu...

Örnekler çoğaltılabilir.

SANATÇILARI BÖLMEK, BÖLÜŞMEK

Sanatçıları siyasi kimliklerine göre sınıflamak, hiç de sanatseverce değil.

Necip Fazıl senin, Nazım Hikmet benim.

Mehmet Uzun senin, Mıgırdiç Margosyan benim.

Ayşe Buğra senin Zeynep Sayın benim...

Sanat, bilim, kültür adamlarına bundan daha kötü muamele yapılabilir mi?

Bir millet kendine böyle bir fenalığı niye reva görür?

TRT 2, tam da kültür alanındaki bölünmeyi ortadan kaldırabilirdi.

TEZHİP VE ENSTALASYON

Lütfen, gözünüzün önüne getirin.

TRT 2'nin muhteşem dönüşü:

Enis Batur ile Düccane Cündioğlu, Fatma Barbarosoğlu ile Pınar Öğünç, Çetin Altan ile Hüsrev Hatemi, Selçuk Altun ile Gökhan Özcan stüdyoda sohbet ediyorlar.

Düşünceye saygı, ifade özgürlüğü, karşılıklı hoşgörü – hüsnükabul, barış ve nezaket dolu diyaloglar sayesinde ruhumuz nefes alır.

TRT arşivlerinden Oğuz Atay, Cemal Süreya, Orhan Kemal, Edip Cansever, İsmet Özel, Attilâ İlhan gibi edebiyatçılarımızın video kayıtları yayınlanıyor.

Aynı şekilde ressam, mimar, müzisyen, tiyatrocu, sinemacılar arşivlerden ekrana taşınıyorlar.

Anders Thomas Jensen'dan Mecid Mecidi'ye, Joseph Losey'den Lütfi Akad'a, Ji-Woon Kim'den Alex De La Iglesia'ya kadar birçok büyük yönetmenin filmleri ekrana geliyor.

İlahiler ve klasik müzik, tezhip ve enstalasyon, Mevlevi ayini ve bale, mabet mimarisi ve modern yapılar, Divan Şiiri ve Beat Kuşağı, modern Türk romanı ve klasik destanlar... aynı kaynaktan sunuluyor.

EKRANDA SULH, YURTTA SULH

TRT 2, kapatılmak şöyle dursun, büyütülmeliydi.

Özgürlüğün, kardeşliğin, duygu birliğinin, ortak aklın, kolektif sevincin zemini haline getirilmeliydi...

TRT Şeş, TRT Türk, TRT Avaz, TRT Haber, TRT Okul gibi kanallarla sağlanmaya çalışılan itidal, güven, barış... aslında TRT 2 bünyesinde zaten mevcuttu.

Kısırlaştırıcı bir iltimas döngüsü yerine, Türkiye'nin kazanımlarını gözetmeye dayalı yaklaşım, birçok meseleyi çözerdi.

TRT 2'nin yeniden yayına başlaması, memleket sathındaki politik gerilimi azaltır.

Magazin zindanındaki rehineleri kurtarır.

Gözü kapalı çatışma kolaycılığındansa, uzlaşmanın zahmetini göze alanlara destek sağlar.

"Merhaba. TRT 2 ekranında sizlerle yeniden birlikteyiz"

Kanaatimce, ulusal sorunlarımızın çözümüne giden yolu aydınlatacak cümlelerden biri bu.

Hababam Sınıfı geçilmez!

Eğitim, kişinin daha üst seviyede önyargı edinmesini sağlar.

[LAURENCE J. PETER]

Hürriyet'te Yılmaz Özdil, Hababam'a güvenin başlıklı bir yazı yayımladı [19 Eylül]. Özetle, 'Hababam Sınıfı'ndaki karakterler gençliğini yaşıyordu. Filmde din unsuru yok. Romancı Rıfat Ilgaz, Yönetmen Ertem Eğilmez hikayeye 'gençliğini yaşamayan silik tipleri' almamıştı. Mustafa Kemal'in ilkeleri ders kitaplarından çıkarılamaz. Gençliğini yaşamamış kimseler de çocuklara ders veremez, anca karne verir' diyor.

TÜRKİYE BİR İNSAN OLSAYDI?..

Berfu Haşoğlu 9 Eylül günü Vatan Pazar'da Psikiyatri uzmanı Prof. Dr. Doğan Şahin'e 'Türkiye bir insan olsaydı, nasıl biri olurdu?' sorusunu yöneltmiş. Cevap şu: 'Ruhsal sağlığımız pek iyi değil. Yeterince olgun değiliz. Özür dilemesini bilmeyen, hatalarını görmek istemeyen biraz şımarık bir çocuk gibiyiz. Maalesef dünyadaki imajımız da bu.'

Sanırım hepimiz, ülkeleri insan formunda algılıyoruz.

Mesela 'Rusya, Meksika, Arabistan, Japonya...' denilince, zihnimizde bir insan figürü beliriyor. Peki ya Türkiye?

Bir ülkenin bir insana benzemesi, gerekli de galiba.

Ülkenizi bir insan gibi tasavvur etmiyorsanız, onu anlamanız, benimsememiz, yüceltmemiz zorlaşıyor.

Türkiye'yi tek bir insan olarak algılasak, belki millî bütünlük fikrini, duygusunu daha kolay ediniriz.

Etnik köken, din, cinsiyet, mezhep, ideoloji... her şeyi ayrıma değil, birliğe tahvil edebiliriz.

KEL MAHMUT: TÜRKİYE'NİN HOCASI

Hababam Sınıfı'nda anlatılan hikaye; gençlik masumiyeti ve coşkusuyla yaşayan liselilerin Kel Mahmut ve Hafize Ana tarafından derin bir şefkatle sevilmesi ve himaye edilmesiydi.

Her ikisinin öncelikleri farklıydı, o ayrı.

Mahmut Hoca, çocukların halinden ötürü dertleniyordu.

Kel Mahmut, tüm Türkiye'nin öğretmenidir. Özdil'in 'silik' dediği çocuklar dahil, hepimizin Mahmut Hocasıdır.

Zannetmiyorum ki bu ülkede öğrencilik anılarını anlatırken 'Bizim sınıf Hababam Sınıfı gibiydi' cümlesini kurmamış bir tek kişi olsun.

Dindar veya değil, bu toprağın tüm evlatlarını düşünmüyorsanız, Mahmut Hoca'yı kendiniz gibi sanmayınız.

Hababam Sınıfı gibi kalpleri yumuşatan bir filmi bile ayrımcılığa, katı yürekliliğe malzeme yapmak, Türkiye'nin insani imgesini baltalamaktır.

Hababam Sınıfı halini beğenmediğin, tutumunu tasvip etmediğin insanları sevmek demektir.

Hababam'a güvenemezsiniz. Fakat onu seversiniz.

Hababam da bu koşulsuz sevgi sayesinde gayrete gelir, mutlu sona ulaşır.

Hababam ruhu budur.

BAŞÖĞRETMEN, HABABAM'I TEFTİŞ ETSE...

Komple sınıfta kalan, 'İstanbul hangi yıl fethedildi?' sorusunu bile cevaplayamayan Hababam Sınıfı'nın, bir ağızdan Gençliğe Hitabe'yi okuması da, duygusal yükü dolayısıyla kolay hazmedilen,

tadımlık bir mantık hatasıydı. Gayet güzeldi, o başka.

Bence, Başöğretmen Atatürk, Hababam Sınıfı'nı teftiş etse, Mahmut Hoca'nın endişelerini paylaşırdı.

Yanılıyor muyum? 'Aferin çocuklar, vatan size emanet' mi derdi?

Gelgelelim bu ülkenin çocukları; fırlaması, moronu, sosyalisti, bireycisi, dindarı, siliği, tembeli, çalışkanıyla bizim evlatlarımız, kardeşlerimizdir.

Atatürk, Türk gençliğinin mükemmel olduğunu mu düşünüyordu?

Sanmam. Fakat onları çok seviyordu.

O çocukların cephede öldüğünü gözleriyle görmüştü...

Dahası, gençleri herkes sever.

Dindar diye bir genci dışlamak, 'gençliğini yaşamıyor' diye damgalamak bana gaddarca görünüyor.

İNEK ŞABAN GENÇLİĞİNİ Mİ YAŞIYORDU?

Filmden gerçeğe döndüğümüzde, gençlerimizin biraz daha entelektüel, kitapsever, sanatsever olmalarını istemez miyiz?

Gerçekten, İnek Şaban, gençliğini mi yaşıyordu? Atatürk'ün idealindeki genç miydi?

Din adına gençlerin kullanılmasına, yargılanmasına, ezilmesine karşıyım.

Buna mukabil 'İçinde dinci yok' diyerek Hababam'ı zimmetine geçirmeye kalkışmak... İyi denemeydi.

Kraliçe Hülya Avşar'sa, âlem ne?

Ödüller mi? Mozart bir tane bile almamıştır.

[HENRY MITCHELL]

49. Uluslararası Antalya Altın Portakal Film Festivali'nin jüri başkanı Hülya Avşar. Festival, 6 ila 12 Ekim'de gerçekleştirilecek.

Avşar'ın Temmuz'da ilan edilen jüri başkanlığı, aylardır tartışılıyor.

GERÇEK BİÇARELERE SAHTE ÖDÜLLER

American Biographical Institute [ABI] adlı bir şirket var.

1967'den beri, bin çeşit dandik 'uluslararası ödül' dağıtıyor:

Asrın Alimi, 21. Yüzyılın Muteber Feylesofları, Einstein İnsan-ı Kamil Ödülü, Mümtaz Dehalar Katalogu...

İngiltere'de de International Biographical Centre [IBC] diye bir kuruluş iş başında:

Da Vinci Pırlantası, Arşimet Mükafatı, Yaşayan Efsaneler, Allame-i Cihan Almanacağı, Ayakta Alkışlanası Hatipler...

ABI ve IBC, binlerce kişiye e-posta gönderiyor: "Özgeçmişinizi inceledik, mühim bir zatsınız.

Bilmem ne ödülüne namzetsiniz..."

"A-ha! Değerim anlaşıldı!" diye düşünenler, cevap yazıyor.

Sonra, zavallıya "Tamam, ödül sizin, 21. yüzyılın büyük beyinlerindensiniz, 395 dolar gönderin ki sertifika ve plaketi adresinize postalayalım" deniliyor.

Para gidiyor, ödül geliyor. ABI veya IBC plaketi duvara vidalanıyor...

Yeni Aktüel'deki Aslı Ortakmaç imzalı habere göre, ülkemizdeki birçok bilim adamı ve politikacı bu kuruluşlarca taltif edilmiş!

PLAKET FELAKETİ

Meclis Başkanı Cemil Çiçek, 12 Eylül günü NTV'ye konuştu:

"Şu plaket işini bıraksak. Çuvallar dolusu plaket! Evimde koyacak yer kalmadı. [...] Bana plaket verince ne oluyor? Anı olacak bir yönü de yok..."

ABI ve IBC tarafından kandırılanları kınamıyorum.

Bence, onların çoğu, hak ettiği ilgiyi görmemiş üzgün insanlar.

Sevilmek, takdir edilmek, onaylanmak için acıklı bir ümitle bakınıyorlar.

Ülkemizdeki sektör dergileri de, okumuş veya işinde dikiş tutturmuş Anadolu çocuklarını ABI tekniğiyle dolandırıyorlar.

Reklam vererek sektör dergisine kapak olan kimse; anne-babasına, eşe dosta dergiyi gösterir:

"Bak, fotoğrafım kapakta."

Ödüller neden sahiciliğini yitirdi?

Bana sorarsanız, sahicilik, ödüllere önce yitti.

Oysa sahiciliğin yaşaması, yeterli ödül olurdu.

Sevgisiz büyümüş kimseler, her gün birbirlerine umutsuzca plaket veriyorlar.

Anne-babalarının "Dur, yapma, sus, konuşma, otur, aptal, geber!..." sözlerini içselleştirmiş çocuklar büyüdü ve plaket budalası oldu.

Her türlü ödüle ve statü göstergesine dört elle sarılıyorlar.

HÜLYA AVŞAR, KENDİNDEN ÖDÜL ALIR MIYDI?

Hülya Hanım "Türkiye'nin en zeki kadını benim" derken haklıydı galiba.

"Türkiye buysa, kraliçe benim" demek istiyordu herhalde.

30 yıl boyunca o kadar ünlendi ki, gerçek Hülya Avşar ile imgesi arasındaki fark kapatılamaz ölçüde büyüdü.

Düşünün, kendisi bile Hülya Avşar'dan kaçamıyor.

Fotoğrafları, filmleri, reklamları, şarkıları, parfümleri, klipleri, posterleri her yerde karşısına çıkıyor.

Bu koşullarda, Hülya Avşar, ancak Hülya Avşar rolü yapabilir.

Onu tanımamız imkansız.

Dolayısıyla, biraz 'sahici ilgi' arayan insanları, Hülya Avşar'ın jüri başkanlığı kesmiyor.

Belki, yaşasaydı Hülya Avşar'ın kendisi de, Hülya Hanım'dan ödül almak istemezdi.

Yani, gerçek Hülya Avşar...

17 yaşından beri hayata tutunmaya çalışan o melek yüzlü kız.

Türküler hâlâ çok sıcak, Neşet Ertaş fazla uzaklaşmış olamaz

Hep yolcuyuz böyle gelir gideriz

Dünya senin vatanın mı yurdun mu?

[NEŞET ERTAŞ]

Genç dostum, merhaba.

Haberleri izlediniz, Neşet Ertaş vefat etti.

Aslında... Neşet Ertaş bu dünyaya hiç gelmedi.

Yani okula gitmedi, siyasi partilere üye olmadı, takım tutmadı, ticarete atılmadı...

Ve dünyevi telaşımıza, endişelerimize, kavgalarımıza hiç karışmadı.

Bilişim çağı 21. yüzyıla sazı ve kasketiyle girdi.

Gene de her kesimden insanın sevgisini ve saygısını kazandı.

Nasıl oldu bu?

Canım kardeşim,

Neşet Bey'in türküleri, üslubu sizi çekmeyebilir.

Gayet normal.

Devlet bile onu radyoda "Kırşehirli mahalli sanatçı" diye sundu.

Hatta türkü dinlemiyor, sevmiyor olabilirsiniz.

Peki, türküler 'az gelişmişliğin' müzikteki uzantıları mıdır?

Yoksa keşfe değer dünyalardan bize gönderilen ahenkli sinyaller mi?

GÖNLÜN VİTAMİNİ, RUHUN GIDASINI

Zevk sahibi olmak ile birtakım şeyleri beğenmek bir değildir.

Zevkler; arayarak, öğrenerek, çaba sarf ederek kazanılır.

Buna 'terbiye' denir.

Sizi ilk anda ayartan melodilerle kulağınızı doldurursanız, ruhunuz sağlıklı beslenir.

Popüler müzik ile klasik müzik arasındaki farka bir bakalım:

Popüler müzik, -çoğunlukla- ortalama beğeni ölçü alan ve kitlesel ilgi çeken veya çekmeyi hedefleyen 'işleri' kapsar. Ticari niteliği belirgindir.

Klasik müzik ise üzerinden yıllar, asırlar geçtiği halde değerini kaybetmeyen eserlerin adıdır.

Sanatsal yetkinliği ön plandadır.

Popüler eserlerin derecesini anlayabilmek için, klasikleri bilmek gerekir.

Küçük bey, küçük hanım;

halk şiirimiz şaheserlerle doludur.

Halk şiiri ezgilerle, türküleşerek yayılmıştır.

Yunus Emre, Köroğlu, Karacaoğlan ve Pir Sultan Abdal'ın eserlerini okursanız şoke olacaksınız.

Kendimden biliyorum.

Yunus Emre okuyanlar; sözgelimi Ah Muhsin Ünlü şiirlerinin kıymetini daha iyi ölçer.

Şimdiye dek hiçbir romanda, çizgi-romanda ve filmde Köroğlu şiirlerindeki estetik şiddete ve şiddetli estetiğe rastlamadım.

Karacaoğlan, 1600'lü yıllarda imparatorluk coğrafyasındaki halklara aşkı öğretmişti.

Radyo, tv, internet, hatta matbaa yok... Bir şair, imparatorluğa mührünü vuruyor.
İnsanların dilleri çözülüyor. Sevgililer birbirlerine söyleyecekleri sözlere kavuşuyorlar...
Pir Sultan Abdal'da, V for Vendetta'nın atmosferini bulursunuz. Büyük şair; İp Man ile Malcolm X'in karışımıdır sanki.

BAĞLAMININ JIMI HENDRIX'İ SİZDEN YANA

Neşet Ertaş, bu klasik sanat silsilesinin günümüzdeki en büyük temsilcisiydi.
Ve artık Hakk'ın rahmetine kavuştu.

Sazını kendi yapmıştı.

İçsel bir sezgiyle, bağlamasının perde düzenini değiştirmiş, ona tel eklemişti.

Akıl sır ermez bir ilhamla, dilinden bilgelik dolu mısralar dökülüyordu.

Neşet Bey'in enerjisini ve eserini; Bob Dylan, Leonard Cohen ve Tom Waits'in toplamı ve daha fazlası gibi düşünebilirsiniz.

* * *

Size "Neşet Ertaş bizdendi, onlardandı, şunlardandı" derler, diyorlar, diyecekler.

Ben de diyorum ki, kim olursanız olun, Neşet Ertaş'ın sizden yana olduğunu fark edeceksiniz.

Gözünü hırs bürümüş morukları bile insafa getiren, bağlamanın Jimi Hendrix'i, size neler neler anlatacak.

Neşet Ertaş'ın izini sürün güzel kardeşim.

Türküler hâlâ çok sıcak, fazla uzaklaşmış olamaz.

Sokaklardaki kedi ve köpekler, bize emanet edilmiş dilsiz yetimlerdir

Hayvan severler, 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu'ndaki değişiklikleri protesto etti.

Hayvan severler?

Memlekette hayvan sevmeyenler de mi var?

Maalesef evet.

Hatta, hayvanları sevmek, marjinal bir tutum görünümünde.

Sokaklardaki kedicikler, köpecikler aç mı, susuz mu, üşüyor mu, ölüyor mu kimsenin pek umurunda değil.

Etinden, sütünden, yününden, yumurtasından faydalanamadığı hayvanlara dönüp bakan yok.

Saf sevgi, katışıksız şefkat, pür merhametle ilgilenmiyor kimse.

Oysa sokaklardaki kediler ve köpekler bize emanet edilmiş dilsiz yetimlerdir.

'MÜEZZA, GEL PİSİ PİSİ'

Özellikle dindarların, hayvanları himaye etmesi gerekmez miydi?

'Mukaddes medeniyet projesi, yüce siyasi idealler, esaslı dava adamlığı' peşindeki kimseler;

zavallı hayvancıklar konusunda kronik vicdan uyuşukluğuyla maluller.

Neden?

Halbuki, Hz. Muhammed'in çok sayıda kedisi vardı.

En sevdiği kedinin adı Müezza'ydı.

Bir gün, hırkasının üstünde uyuyan kediyi rahatsız etmemek için, hırkanın kolunu usulca kesmiştir.

Peygamber'den en çok hadis aktaran Abdullah bin Sahr, sahipsiz kedi yavrularını besleyip

büyütmekle meşhurdu.

Bu nedenle, Ebu Hureyre [Yavru kedilerin babası] adıyla bilinir.

Kucağında, cübbesinin ceplerinde yavru kedilerle gezerdi...

Müslümanlar; Hicret sırasında Hz. Muhammed ve Hz. Ebubekir'in sığındığı mağaranın girişine ağ

ören örümcek ve yuva yapan güvercinden ötürü bu iki hayvanı kutsal sayarlar.

Buna karşılık, peygamberi en çok gören hayvan olan kediye gereken özeni nedense göstermezler.

Siz hiç Müezza adlı bir kedi besleyen dindar birine rastladınız mı?

Ben rastlamadım.

Peygamberin hatırı için kediler [ve tabii köpekler] sahiplenilse, bugünkü karmaşa ve gerilim hiç yaşanmazdı.

Bana öyle geliyor ki, hayvanların himayesine ilişkin duyarsızlık, Müslümanların terbiye ve kültüründeki vahim bir boşluktan kaynaklanıyor.

Cami bahçelerinde bile kediye köpeğe bir lokma yiyecek, bir yudum su ikram edilmiyor.

KEDİYİ ALAN, ÜSKÜDAR'I GEÇTİ

Batı'da durum neydi?

16. yüzyılda 'cadıları' diri diri yakan Avrupalı köylüler, kedileri de çuvallara doldurup ateşe atıyorlardı.

Zira, kedileri iblisin asistanı kabul ediyorlardı...

Aynı dönemde bizimkiler kuş evleri yapıyordu.

Zamanla, hayvanların korunması konusunda Avrupa [ve Amerika] bizden fersah fersah öne geçti.

Adamlar adeta tövbe ettiler ve kefareti ödediler:

Binlerce film, dizi, belgesel, roman, hikaye ve tabloda hayvanlara başrol verildi:

Moby Dick, Siyah İnci, Beyaz Diş, Lassie, Ninja Kaplumbağalar, Tom ve Jerry, Rin Tin Tin,

Kediler ve Köpekler...

En son, Michael Morpurgo'nun romanından uyarlanan, Steven Spielberg'in yönettiği harikulade film Savaş Atı'nı [War Horse] izledik.

Bizim anlatılarımıza bakılırsa, hayvanları sevecek kadar tanımadığımız sonucu çıkıyor.

SERİ KATİL VE SATANİSTLERLE AYNI SAFTA

Hayvanları Koruma Kanunu'na dair tartışmalar... konuyla ilgili toplumsal dar kafalılığımızın karanlığı içinde yürütülüyor.

Satanistlerin kedi kestiğini filan söylüyoruz da, caddelerde arabalarla ezdiğimiz binlerce kediyi, köpeği hiç söze konu etmiyoruz.

Bu ikiyüzlülükten, bu vicdansızlıktan, bu duyarsızlıktan nereye varılabilir?

Hayvanların sevilmediği, 'mal' olarak görüldüğü...

'Onun da canı var' bile demeyecek kadar duyarsız bir toplumda...

evlat sevgisi, vatan sevgisi, insan, peygamber, Allah sevgisinden bahsedilebilir mi?

Seri katillerin en yaygın ortak özelliklerinden biri, çocukluklarında hayvanlara zarar vermiş olmalarıdır.

[Mercekle karınca yakmak, kedilerin kuyruğunu kesmek, köpeklere sopayla vurmak, kuş avlamak...]

Satanistler ve seri katillerle bu derece benzeşmek, sizce de irkiltici değil mi?

Bendenizden büyük kültür hizmeti: 6.

Beyoğlu Sahaf Festivali'nde % 20 özel indirim!

Yeni kitapların en kötü yanı,
bizi eskileri okumaktan alıkoymalarıdır.

[JOSEPH JOUBERT]

6.Beyoğlu Sahaf Festivali, 14 Ekim'e kadar Tepebaşı'nda TRT binasının yanındaki alanda devam ediyor.

70 kadar sahafın katıldığı festival, gündüz 11'den gece 22'ye kadar gezilebilir.

Bu festival kitapseverler, sanatseverler için bulunmaz nimet.

Harika kitapların yanı sıra yabancı yayınlar, plaklar, gravürler, posterler, çizgi romanlar, dergiler, fotoğraflar, Osmanlıca eserler, el yazmaları? var.

Fiyatlar son derece uygun.

2 liraya, 3 tanesi 5 liraya kitap alabiliyorsunuz.

Festival alanının ortasından başlayıp arkadaki terasa yayılan çay bahçesinde dinlenebilir; kahveydi, gazozdu içebilirsiniz.

Deneyimli sahaflarla ayaküstü sohbet edebilir, kitaplar, yazarlar hakkında ilginç bilgiler edinebilirsiniz.

Lütfü Seymen, Asuman Bektaş, Nedret İşli, Lütfü Bayer, Murat Uncu gibi sahaflardan ben yıllar içinde neler neler öğrendim.

İlgi alanlarınızdan bahsettiğinizde, sahaflar size işinize yarayacak önerilerde bulunabilir.

TÜM ŞEHİRLERDE SAHAF FESTİVALİ İSTİYORUZ

Beyoğlu Belediyesi'ni, Başkan Ahmet Misbah Bey'i tebrik ediyorum.

20 gün boyunca bizleri böyle şenlikli bir ortamda kitaplarla buluşturmaları, hakikaten takdire şayan.

Umarım, tüm şehirlerimizde sahaf festivali düzenlenir.

Zira bu organizasyon, her tür sanatçıyı, her kesimden entelektüeli ve okuru çekiyor.

Kültür etkinliklerinin pek azı bu ferahlıkta bir hoşgörü atmosferi üretebilir.

KİTAP KARDEŞLİĞİ

Kitap sevgisinin, insanları birbirine yaklaştıran, özel bir etkisi olduğunu düşünüyorum.

Açıkçası, gıcık kaptığım biri, mesela benim sevdiğim bir filmi seviyorsa, ondan daha çok gıcık kapıyorum.

Buna karşılık, o kimsenin benimle aynı kitabı sevdiğini öğrendiğimde kalbim yumuşuyor. 'Demek ki hakkında yanlışmışım, iyi biriymiş' diye düşünmeye başlıyorum.

Benzer şekilde sahaflarda veya bir kitabevinde birine rastladığımda, onunla dostluğum pekişiyor.

3 Ekim Çarşamba günü, Sahaf Festivali'ne gittim.

Orada, Üstat Mehmet Güreli'ye tesadüf edince, muhabbetimizin bir derece daha arttığını hissettim.

PASO GİBİ KUPON

Festivale gittim ve stantları tek tek gezdim.

Sahaflarla birebir konuştum.

Veee hepsinden söz aldım:

Aşağıdaki kuponu gösterdiğinizde, size % 20 özel indirim yapacaklar.

Evet.

Diyelim 10 liralık kitap satın aldınız, 8 lira ödeyeceksiniz.

İndirimler sadece kitaplarda değil, plak, poster ve benzeri tüm ürünler için geçerlidir.

Kuponu tüm stantlardan yapacağınız her alışverişte kullanabilirsiniz.

Paso gibi, göstermeniz yeterli.

Sahaf Festivali'ne mutlaka uğrayın sevgili okur.

Varsa çocuklarınızı, yeğenlerinizi, eşi, dostu, arkadaşı da götürün.

Mis gibi indirim kuponu sayesinde, daha az ödeyecek, daha çok kitap alabileceksiniz.

Bu iyiliğimi de? unutun gitsin.

Sözünü etmeye değmez.

İyi gezmeler, iyi okumalar.

Antarktika'yı, kendi bedeninden daha iyi tanımak

Erotizm ile pornografi arasındaki fark, ışıklandırmadır.

[GLORIA LEONARD]

İskender Pala, 11 Eylül günü Zaman'da şunları yazdı:

'Erotik denecek kadar müstehcen, ahlak değerlerini hiçe sayan, kadını aşağılayan söylemlerin propagandasını yapan türkülerin ayıklanması bir ihtiyaç değil midir?!

Müziyen Feryal Öney, Pala'ya cevaben, erotik türkülerin masum olduğunu, buna karşılık bazı türkülere de yansıyan erkek şiddetini içselleştirmiş sistemi eleştirmek gerektiğini belirtti. [7 Ekim, Radikal Pazar]

14 Eylül günü, İçişleri Bakanı İdris Naim Şahin, BM Özel Temsilcisi Angelina Jolie'yle görüştü. Şahin'in, beden dilinde 'çaresizlik jesti' diye bilinen hareketleri dikkat çekti: Bakan, omuzlarını kaldırıp ellerini yukarı açarak güldü.

KONUŞULAMAYANI SÖYLEYEN TÜRKÜLER

Şiir, destan, roman, sinema vb. tüm anlatılar; mahrem ile aleni arasında çift yönlü köprüler kurar. Türküler bize samimi, güleç, latif bir cinsellik ilham ve telkin eder.

Halk şiirimizin şaşırtıcı kafiyeleri, anlatım sürprizleri bizi gövdemizdeki basınçtan kurtulup özgürleşmeye yöneltir.

Bu şiirlerin ezgilerle bezenmesi, yumuşatılması, tatlandırılması sayesinde de konuşulamayan konular ifadeye kavuşur.

Türküleşmiş, ezgiye serilmiş mısralar evcilleşir.

Melodiler, kelimelerin ışığını ve ısınısını dengeler.

17. Asır'da yaşamış süper şairimiz Karacaoğlan'dan bir dörtlük:

Karac'oğlan söyler karşı kıyıdan

Hicap perdesini kaldır aradan

Seni beni bir Mevla'dır yaradan

Büyüklenme hey kız güzelim deyu

SINIRLARI AŞMADAN KAVUŞMAK

Karacaoğlan, bine yakın erotik şiir yazdı, türkü söyledi.

Saç, göz, dudak, kirpik, ben, boyun, omuz, göğüs, bacak... kadın bedeni hakkındaki tasavvur ve tahayyülümüz bugün bile Karacaoğlan tesiri altındadır.

Karacaoğlan türküleri tüm imparatorluğa medeni cesaret aşıladı.

Sevgililerin 400 yıllık suflörü Karacaoğlan.

Cinsel imaları, işaretleri, ifadeleri tanzim etti büyük ozan.

Sadece o mu? Divan ve halk şairlerinin hemen tümü cilveleşmeyi, şehveti, sevişmeyi estetize ettiler.

Edebiyatımız renkli bir erotizm katalogudur.

Mahremiyeti parçalamadan, sınırları ihlal etmeden [pornografikleşmeden], saldırganlaşmadan sevmenin teknikleriyle doludur.

LASTİK GİBİ KELİMELER

Türkiye'de cinselliğe eşlik eden suçluluk duyguları, utanç, korkaklık, ketumluk, bastırılmışlık ve yasaçılık yüzünden insanlar mahvoluyor.

Tacizler, tecavüzler, hayvanlara musallat olmalar, aile içi cinsel şiddet...

Neden?

Şiirsizlikten, türküsüzlükten.

İskender Pala gibi bir yazarın erotik türkülere değer vermesini umardım. Hâlâ umuyorum.

Türkçe kelimeler neden lastik gibi? Niye kolayca cinsel anlamlara çekilebiliyorlar?

Türküler sayesinde! Milyonlarca teşbih, milyarlarca ima, trilyonlarca kinaye zihnimizin işleyişini belirliyor.

F TİPİ CİNSELLİK

F tipi, tecride dayalı, somurtkan cinsellik başlı başına bir problem değil mi?

Antarktika'yı, kendi bedeninden daha iyi tanıyan tiplerden toplum olur mu?

İçişleri Bakanı, Karacaoğlan'ı dinleseydi, Angelina Jolie ile daha düzeyli bir ilişki kuramaz mıydı?

Türkülerde, şiirlerdeki cinsel söylem, bağlam, üsluptan nasıl vazgeçebiliriz?.

Yüzlerce yıl imparatorluk topraklarında gönüllere hükmeden Karacaoğlan, onca erotik şiirden sonra ne söyledi?

Şunu:

Üryan geldim yine üryan giderim

Ölmeye elde fermanım mı var?

Azrail gelmiş de can talep eder

Benim can vermeye dermanım mı var?

[...]

Bir de bana sevda isnat ederler

Benim Hak'tan gayrı sevdiğim mi var?!

Misal, şu türkü çalınmasın, söylenmesin, duyulmasın mı:

Karanfilin beyazı

Etme bana bu nazı

Ak göğsünün üstünde

Kılsam sabah namazı.

O son böceği yemeyeydim iyiydi!

İstatistikçi, işkenceci gibidir. Uygun şekilde bükerek istediğini söyler.

[JOHN ROTHCHILD]

Miami'nin Deerfield Sahili'ndeki Ben Siegel Sürüngen Dükkanı'nda 5 Ekim Cuma günü

düzenlenen yarışmada birinci olan Edward Archbold [32], yarıştan hemen sonra fenalaşarak bayıldı.

Archbold yarışmada 30 hamam böceği, 30 solucan ve 100 kırkayak yemişti!

Kaldırıldığı hastanede öldü!

Açık Toplum Vakfı'nın "Türkiye'de Muhafazakarlık, Aile, Cinsellik ve Din" konulu

araştırmasında, halkımız şunları söylüyor:

Herkes düşüncesini özgürce ifade etmeli: % 91,2

Herkes inanç ve ibadetinde serbest olmalı: % 90,1

Başörtülü bir kadın da çağdaş ve erkeklerle eşit olabilir: %88,2

Arkadaş seçerken inanç, mezhep fark etmez: % 70,1

Evlenirken inanç, mezhep fark etmez: % 81,2

Bahçeşehir Üniversitesi'nde yapılan 2012 Değerler Atlası başlıklı araştırmadan bir veri:

Türkiye'de toplumun yaklaşık % 90'ı 'genelde insanlara güvenmediğini' söylerken, İskandinav ülkelerinde bu oran % 20 civarında.

İSTATİSTİKSEL SAĞLIKLI BESLENME

Bakalım doğru anlamış mıyım: Halkımızın % 90'ı başkalarına güvenmiyor fakat yine de düşüncelerin özgürce söylenmesini istiyor!

Bu, sizce de çelişkili, gerilimli, acayip bir hal değil mi?

Açık Toplum'un anketinden çıkan "ılımlılaşmayı" kutlayan yazarlar, tablodan yansıyan gerilimi görmüyorlar mı?

Yoksa onlar da bu acıklı sahteliği, kolektif ikiyüzlülüğü körükleyerek mi ilerliyorlar?

"Herkes özgür olsun, tamam, sorun yok, tüm insanlar iyidir" diyen bir toplum; aynı dönemde "Baskalarına güvenemem" diyorsa...

Yazarlar bunu "Ah ne harika, halkımız toleranslı, pek şeker" diye mi yorumlar?

Şahsen anketlere inanmam, istatistiklere güvenmem.

Çünkü mesela bir gün 6 öğün yemek yiyip ertesi gün hiç yemeyen kimse; anketlere göre günde ortalama 3 öğün yiyerek sağlıklı beslenen biri gibi görünür.

Yine de, diyelim bu anketleri ciddiye alacağız...

La Rochefoucauld [1613-1680] "Baskalarına olan güvenimiz, kendimize güvenimizden doğar" der.

Haklı bence.

Demek ki, % 90'ı birbirine güvenmeyen kimselerden oluşan toplumumuzda özgüven de yok!

DÜNYADA MİSAFİRİZ. PEKİ YA TÜRKİYE'DE?

Hepimiz bu dünyada misafiriz.

Fakat paradoksal olarak Türkiye'de misafir değiliz.

Burası bizim yuvamız, evimiz, yurdumuz.

Gelgelelim kimliğe dayalı ayrımcılık, bizleri, ülkemizde kaçak durumuna düşürüyor.

Muhafazakarlık veya milliyetçilik neden yükseliyor?

Kişiliksiz kimseler, çıkar sağlayabilecek pozisyonu bulabilmek için kimlik değiştirmiyorsa ne oluyor?

Madem ılımlıyız, neden tolerans, kardeşlik, sevinç, itimat, huzur bu memlekette maya tutmuyor? İstatistiklerdeki yanlış sorulara cevaben söylenen yalanlara muhtaç mıyız?

"Başörtülüler çağdaş mı?"

İlimlilik bu sorunun cevabından mı çıkar?

Biçimsel, görsel, yüzeysel... belirtilerden düşünce, fikir, duygu tespiti yapılabilir mi?

SOĞUK SAVAŞ İLİMLİLİĞİ

Maalesef çatışmalara temel teşkil eden sığılık, uzlaşmalarda da kendini gösteriyor.

İtimat, cömertlik, merhamet, yüceltme, umut, hatta insaf yokken ne ılımlılığı?

Tedirgin kimselere özgü konformizmle nereye varılabilir?

Birbirine en basit konuda serbestiyi çok görenlerin zorbalığına eşlik eden riyaya fit olamayız.

Böyle giderse böcek yiyen Edward Archbold'un akıbetine uğrayacağız.

Zafer kazanma yöntemimiz, sonumuz olacak.

Kendimizi "O son tırtılı yemeyeydim iyiydi" diye avutacağız.

Avutuyoruz da zaten galiba sanki?

'Ödül alan da veren de bizden değildir!'

'Ödüllü dünya demedim Murat, ölümlü dünya. [DEDEM, 1981]'

Victor Hugo'ya sormuşlar: 'Bugüne dek aldığımız en büyük ödül, sizi en çok sevindiren iltifat hangisiydi?'

Büyük yazar şöyle demiş:

'Karlı bir kış gecesiydi.

Eş dostla yiyip içmiştik.

Mesafe kısa diye, evime yürüyerek dönüyordum.

Fena halde sıkışmıştım.

Hızlı adımlarla, malikanemin bahçe kapısına vardım.

Kilitliydi.

Var gücümle uşağıma seslendim: 'İgooooooooor!'

Defalarca haykırmama karşın İgor'un beni duyduğu yoktu.

İdrar torbam Atlas Okyanusu büyüklüğüne ulaşmıştı.

Altıma kaçırarak üzereydim.

Yaşlılık işte.

Çaresiz, bahçe duvarına yanaştım, etrafa bakındım, görünürde kimse yoktu, pantolonumu indirdim ve su dökmeye başladım.

Tam o sırada arkamda bir at arabası durdu.

Arabacı nefret dolu bir sesle 'Seni haddini bilmez, buruşuk p.ç kurusu! Orası, Sefiller'in yazarı

Victor Hugo'nun evinin duvarıdır!' dedi.

İşte, hayatımda aldığım en gurur verici ödül, bu sözdü.'

NOBELLİ Mİ? NE BELLİ?

Geçen hafta iki ödül tartışıldı:

1] Altın Portakal'da en iyi film ödülü alan Güzelliğin On Par'Etmez Türk yapımı mı, değil mi?

Kültür Bakanlığı, 'Başka festivallerde Avusturya adına yarışmış' diyor. AKSAV 'Yok, Türk filmi' diyor.

2] Nobel Barış Ödülü, Avrupa Birliği'ne verildi.

Türkiye'de herkes ama herkes, itiraz ediyor: 'Sömürgeci, işgalci, faşist, yabancı düşmanı; politik ve ekonomik krizlerle boğuşan Avrupa ödülü hak etmiyor.'

TEZAHÜRAT VE SLOGAN

Türkiye galiba ödülün ziyade cezanın faydasına inanıyor hâlâ.

Düşünün, ülkemizde herhangi bir alanda, dünyanın dikkatini çekecek değerinde bir tek büyük ödül verilmiyor.

[Evet, Altın Portakal da dahil.]

Nobel, Booker, Oscar, Pulitzer gibi ödüllere denk ne var elimizde?

Hiç.

Bilmiyoruz ki ödüller sadece kazananı değil, tüm toplumu sevindirmek için verilir.

Politika ve ekonominin, kültür ve sanatla bağına kuramamaktan kaynaklanan bir tıkanıklıktan mustaribiz.

Olaylara salt siyasi bir gözle bakıyor, pür siyasi tepkiler veriyoruz.

Sorunları tezahürat ve sloganla aşabileceğimizi sanıyoruz.

Bir barış dili kurmak adına şiirlerden alıntı yapıyoruz mesela. Fakat şairleri bile politik

kimliklere göre tasnif ettiğimizden, o da işlemiyor.

Dinî motifler ve tarihî olaylar/figürler siyasi sembollere indirgenirken, sanat eserleri ekonomik karşılığıyla değerlendiriliyor.

Dağda öldürülenlere ağlamak - ağlamamak tartışılıyor.

Birlikte gülmekten niye bahsedilmiyor?

Çünkü mimari, edebiyat, müzik, resim, sinema, felsefe, ahlak değil, sadece politika ve para üzerinden düşünüyoruz.

Din de tümüyle politik ve ekonomik bağlamlara hapsedilmiş durumda.

Dinin ödülü olan cennetten, bu dünyaya bir koku, bir esinti taşımaya kimsenin niyeti yok gibi.

Cehennem, mecburi istikamet.

ALTIN PORTAKAL HAZMEDİLEMEZ!

Dağıtmayayım.

Nobel veya Altın Portakal'ın hak edilmemiş olduğunu bir ağızdan haykıracak konumda mıyız?

Sözgelimi, ülkemizdeki, mahkumiyete dönüşen tutuklamalardan payımıza düşen utancı unutup, ödülleri eleştirebilir miyiz?

Hak edilmemiş ödül ile hak edilmemiş ceza aynı şey mi?

Birincisine 3 milyon lira verdiğimiz ödüller ihdas ettik mi?

Etmedik.

Yo, hatırladım, Mart ayında hazırlanan yönetmeliğe göre, PKK lider kadrosundan birini yakalatana, İçişleri Bakanlığı 4 milyon lira ödül verecekti.

Yani, en büyük ödül, cezalandırmadan dolayı vaat ediliyordu.

Niye?

Çünkü cezaya inanıyoruz. Öldürerek, döverek, aşağılayarak daha iyiye, daha güzele ulaşabileceğimizi sanıyoruz.

İlhamımızı çatışmacı politikadan ve kumarlı ekonomiden alıyoruz.

'Gençler apolitik' diyerek kendi anormalliğimizi örtbas ediyoruz.

Ödüllerin alan kadar verenle ilgili olduğunu ise fark etmiyoruz bile.

Dahası, 'ödül, mükafat' denilince aklımıza kurumsal ödüller geliyor.

Bir tebessümün, selamın, latifenin, dostane bir jestin insanı hayata bağlayan değerinden çoktan vazgeçmiş durumdayız.

Kamplaşmayı tavizsizlik; düşmanlığı erdem; çatışmayı yiğitlik sanıyoruz.

Sanatsız politika, imansız para ve bilgisiz eylem üçgeninde ödülün esamisi okunmuyor.

Derseniz ki 'Bu kadar plaket, berat, şilt veriliyor ya?'

Derim ki 'Onlar ödül değil. Sembolik ödül olmaz.'

Ödül vermek, hayat vermektir.

Cezanın tersi.

Son bir soru:

Victor Hugo günümüz Türkiye'sinde yaşasaydı, arabacının hakaretinde Victor Hugo'nun adı geçer miydi?

Milyonerler su üstünde yürüyemezler

Her büyük servetin arkasında,
büyük suç yatar.

[BALZAC]

Adamın biri, Zen Ustası Hong Ren'e "38 yıl çalıştım ve artık su üstünde yürüyebiliyorum" demiş.
Hong Ren sormuş: "Vazgeçebilir misin?"

Warren Buffet, dünyanın en zengin üç-beş adamından biriydi.

Bazen birinciliğe yükseliyor, bazen ikinci, üçüncü oluyordu.

Servetini hesaplamak zordu.

Niagara Şelalesi gibi çağlayan para sayma makineleri gece gündüz çalışıyordu.

Buffet'in saniyede 500 dolar kazandığı söyleniyordu.

Her saniye. Yılın her saniyesi. Adam gözlerini kırpmıyor, 500 dolar cepte.

Evet, benim de aklım almıyor.

İhtiyar kurt, 200 milyar dolara hükmediyordu...

FERRARİ'SİNİ SATAN VAMPİR

Buffet, 5 Mayıs 2010'da ABD'li 40 milyarder bir davette buluştu.

Ve onlara, "İsa'nın son akşam yemeğini hatırlayın... Sizlere, servetinizin yarısını bağışlamanızı, yoksullara dağıtmanızı öneriyorum" dedi.

Kendisi, parasının % 99'unu bağışladı.

Buffet, bugüne dek 92 milyarder, 'İnfak Taahhütnamesi' [The Giving Pledge] adlı belgeyi imzalamaya ikna etti.

Geçtiğimiz ay, Facebook'un sahibi Mark Zuckerberg dahil 11 milyarder daha "Peki, tamam, kabul" dedi...

Kimileri, Buffet'ı "Kapitalizmin güler yüzlü ermişi, Ferrari'sini satan bilge, bataklıkta mavi orkide" diye selamlıyor.

Bir zamanlar "Cimri domuz, leş keşi, obur vampir" filan diyorlardı.

EN PAHALI İNSAN RUHU 20 MİLYON DOLAR

Zenginlik gerçekte nedir?

20 milyon dolardan fazla parayı zapt etmek için insanın tüm ömrünü vermesi gerekir.

Yani, bu parayı normal yollarla harcayamazsın.

Seni insanlıktan çıkarır.

Dostluklar kuramazsın.

Sahtelikten sıyrılamazsın.

Ruhunu kaybedersin.

Beyhude bir meşguliyet döngüsü içinde, yanılsamalara boğulursun.

Yozlaşırsın.

Aptallaşırsın.

Delirirsin.

Ölürsün.

YUNUS EMRE'NİN SERVETİ

Zenginlik, kimsenin senden alamayacağı değerlerin toplamıdır.

Senin bilgindir, ahlakındır, özgüvenin, terbiyen, letafetin, tebessümündür.

İnsanlar kitap okumakla zenginleşir.

Milyarderlik kimseyi muhtaçlıktan sıyırıp almaz.

Buffet, 82 yaşında, paradan kurtulmak istiyor.

Bence dünyayı kurtarmaktan ziyade, kendi ruhunu kurtarmayı deniyor.

Üç çocuğuna miras bırakmaya da niyeti yok.

"Ben çalıştım kazandım, onlar da çalışsın" lafları hikaye.

Fazla paranın lanetinden evlatlarını korumaya çabalayan bir babanın tedbiri bu.

Cahil, kibirli, muhteris, açgözlü, yılışık, zevksiz kimseler sırf kasaları yeşil kağıtlarla dolu diye zengin falan değildir.

Yunus Emre zengindi, Nikola Tesla, Dostoyevski, Neşet Ertaş... zengindi,

ÖLÜ YATIRIMCI

Fazla para illetinden / hevesinden kurtulmadıkça, yoksulluk belasından kaçamayız.

Yoksulların ıstırabı, her şeyden çok, milyonerlerin sığılığında kaynaklanıyor.

Milyonerler emeğin değerini inkar ederek, kendilerini de kuşatan bir çürümeyi örgütlüyorlar.

Medya, ordu, hükümet, halk... eleştirilirken, işadamları neden muaf tutuluyor?

Parayı bastırıp cehennemde dondurma yiyebilecekleri için mi?

"Fazla mal göz çıkarmaz" diyen, görme yetisinden zaten mahrumdur.

Servetin kriminal ve pornografik niteliğini bile görmüyorlar.

Warren Buffet, 70 sene çalıştı, hâlâ su üstünde yürüyemiyor.

Fakat elde ettiklerinden vazgeçebiliyor.

Mu acaba?

Paranın fazlasından vazgeçmek... büyük bir fedakarlık mıdır?

Yine de bu konu gündeme gelince, kimilerinin feleği şaşıyor.

İnanamıyorlar.

Paranın yörüngesinden ayrılırlarsa uzay boşluğunda kaybolacaklarını sanıyorlar.

Finansal obezite yüzünden beyinlerine oksijen gitmiyor.

"Ya paramı, ya canımı!" tehdidi almış gibi davranıyorlar.

Paraları azalır, cansız oldukları anlaşılacak diye korkuyorlar.

Hayatta kaybeden, siyasette kazanır

'Politikacılar, ucundaki ışığı görünce tünel inşaatını devam ettiren kimselerdir.'

[JOHN QUINTON]

Siyaset-bilimci Prof. Dr. Süleyman Seyfi Öğün'ün 24 Eylül günkü Siyasetin Alanı Daralırken başlıklı yazısını ezberledim.

Özetle şunları söylüyordu:

'Siyaset dünyevi ve tarihsel bir süreçtir. Siyasetten ilahi ve nihai sonuçlar beklenmez.

Siyaset, çok yönlü sömürünün her türlü getirisine odaklanmıştır.

Siyaset, asla sadece siyaset değildir.

Siyasetin tarihi, eşitsizlik yüklüdür.

Siyaset illüzyonlarla ve tarafgirlikle kendini sorunların çözüm alanı gibi gösteriyor.

Siviller siyasallaşarak değil, kendi birikimleriyle ayakta kalabilmeliler.

Siyasetin azaltılması, seyreltilmesi, durulması gerekir.

Kimlik üzerinden yürütülen siyaset, sığılmaya sebep oluyor.

Çatışma mekaniğine oturtulmuş siyaset; akılsız, ölçüsüz, ilkel bir niteliğe bürünüyor.

Medeniyet öncesi çağların kan davalarına benzer kavgalar, bugün siyasetin ana fonksiyonudur.

Siyasetçiler, bu kavgaları sürdürmek veya kazanmak için mi, yoksa barış için mi çalıştıklarını

açığa vurmalıdır.'

SİYASİ ÇOCUK KİTAPLARI

Yazılı, görsel, dijital medyada politika daima ön sırada.

Yönetenlerin, yönetilenleri bastırıldığı, görünmezleştirdiği ve giderek yok ettiği bir yönetsel yoğunluk var.

Müziyen, filozof, mimar, tiyatrocü, matematikçi, sosyolog, ressam, doktor, şair, tarihçi, sinemacılar... ölseler bile gündemin ilk sırasına yükselemiyor.

Hayırlı evlatlar, büyük adamlar, liderler... bir tek politikacılar arasından mı çıkıyor?

Türkiye'de insanlar kimliğinden, tarafgirliğinden, yandaşlığından öte değer kazanamıyor sanki.

Ekonomi, futbol, müzik, tarih, moda, mimari... her şey siyasal bir zemine yerleşiyor.

Parklar, bahçeler, otoyollar, heykeller, kediler, çocuk kitapları bile siyasallaşmış vaziyette.

[Misal: Ahmet Sırrı Arvas'ın çocuk kitaplarında Einstein'a 'Pasaklı Yahudi' deniliyor.]

Müziyenler, yazarlar, tiyatrocular, bilim adamları... politik pozlar veriyorlar.

Herkes önce siyasi kimliğini ibraz ediyor.

Atatürkçü yazar, başörtülü gazeteci, anti-Kemalist yorumcu, milletvekili sinemacı, ulusalcı heykeltıraş...

Eserleriyle getiremedikleri barışı, siyasi kimlik ve söylemleriyle getirecekler.

Mekanik siyasetin gözükara çatışmacılığı veya beleş yandaşlıktaki boş gurur herkese yetiyor da artıyor bile.

Politikanın bu derece belirleyicilik kazanması yüzünden, Türkiye, maalesef güdülen insanların ülkesi gibi görünüyor.

Bu kimlik saplantıları, siyaset takıntısı ve lidere tapma refleksleriyle ancak kamplaşma, ayrımcılık, adam kayırma, düşmanlık, nefret, kin, kavga ve bölünme güzergahında ilerlenir.

Aşağılama ve yalakalık protokolü üzerinden barışçı, özgür bir topluma varılamaz.

Kişilik sahibi, biricik, birey olmanın bedeli: Anlaşılmamak ve düşman bellemek.

1100 SENE ÖNCESİNE, 1 DAKİKALIĞINA SEYAHAT

Bir mürit, Maruf-i Kerhi'ye [9. yüzyıl] şöyle demiş: 'Yahudiler sizin Yahudi olduğunuzu söylüyor.

Hıristiyanlar sizi kendi azizlerinden sayıyor. Müslümanlar ise size 'veli' diyorlar.'

Maruf-i Kerhi karşılık vermiş: 'Bağdat'ta durum böyle. Fakat, Kudüs'teyken beni Yahudiler,

Hıristiyan; Müslümanlar, Yahudi; Hıristiyanlar ise Müslüman kabul ederlerdi.'

Mürit: 'Peki sizin hakkınızda ne düşünmeliyiz?'

Maruf-i Kerhi 'Kimileri beni anlamıyor ve bana hürmet ediyor. Diğerleri de beni anlamıyor ve bana hakaret ediyor' demiş ve eklemiştir: 'Sen beni, bunu söyleyen kişi olarak düşün.'

9. asır Bağdat'ı bireylerin yaşadığı bir şehirdi. Dolayısıyla hangi dinden olursa olsun bilim adamları, sanatçılar, arifler... dost, kardeş kabul ediliyordu.

O dönemde Kudüs; Araplar, Şiiiler ve Haçlıların çatışma alanıydı. Siyasi tarafgirlik, her şeyden önce geliyordu.

Şimdi, zaman makinesiyle 9. asra ışınılsak, Bağdat'ta mı yabancılık çekmeyiz, Kudüs'te mi?

Emir kulları sorudan hiç hoşlanmaz

Normal adamlar, 50 yılda 100 milyon normal adam öldürdü.

[R.D. LAING]

Rian Johnson'ın yazıp yönettiği Looper [Tetikçiler] sıkı bir film: Yıl olmuş 2074 ve nihayet zamanda yolculuk yapılabilir.

Elektronik denetim almış yürümüş...

Cinayet işleyip cesedi polisten saklamak imkansızlaşmıştır.

Zamanda yolculuk teknolojisini ele geçiren mafya, kurbanları 30 yıl önceye, 2044'e göndermektedir.

2044'te, orta sıklet tetikçiler, 'misafiri' nallayıp yakmaktadırlar.

Bazen, gelecekte tetikçinin bizzat kendisi gönderilir.

Nitekim Joe, bir gün kendisinin 30 yaş büyük haliyle burun buruna gelir.

Bu durumda tetikçi, 30 yıl sonra kendi bedenine saplanacak kurşunu ateşler...

İŞKENCECİ İLE TUTUKLU AYNI MASADA

20 Ekim günü, Askeri Darbeleri Araştırma Komisyonu Üyesi ve BDP Milletvekili Sırrı Süreyya Önder, Mamak Cezaevi'nin eski müdürü Raci Tetik'le görüştü.

30 yıl önce Albay Raci Tetik, Mamak Cezaevi'nde 30 binden fazla insana işkence yapmıştı.

Tetik'in 12 Eylül dönemindeki kurbanları arasında Sırrı Süreyya Önder de vardı.

Hayatımda gördüğüm en dramatik sahne.

İşkenceci ile tutuklunun yıllar sonra bir masada buluşması.

Devlet babanın temsilcisi albaya, ironik bir biçimde [tedavi amaçlı] kadınlık hormonu enjekte etmişler...

Raci Tetik, tutukluları zifiri karanlık, tabut ebadında kafeslere tıkıyor ve günlerce orada bekletiyordu.

Raci Tetik, insanları öldüresiye dövdürtüyordu.

Raci Tetik, kendi ülkesinin çocuklarını, devletten aldığı emirle, delirtene, sakatlayana kadar işkenceden geçiriyordu.

Peki ya şimdi?

Pişman mı? Üzgün mü? Utanıyor mu?

Hayır.

Neden?

EMİR KULUNUN VAHŞETİ

Çünkü aldığı emirlerdeki baskıcı mantığı içselleştirmişti.

Ve en aşırı uygulamalarla, grup aidiyetini pekiştiriyordu.

Kendi başına yapmayacağı, hatta aklına getirmeyeceği işleri, ordudaki konumu gereği benimsemişti.

Gaddarlığı disiplin sanıyordu.

Kendini iyilerin, mahkumları ise kötülerin safında görüyordu.

Emir almakla gelen mekanik meşruiyet, vahşete varan düşüncesiz, ahlaksız, vicdansız eylemlerini geçerli kılıyordu.

Albay, şimdi "kararlı ve tutarlı" olmak zorunda.

Bu korkunç aptallıkta gurur vehmetmekten vazgeçemez.

Skandalı savunmak mecburiyetinde.

Dolayısıyla "Bugün olsa gene yaparım" diyor.

ISTIRABI GÜNCELLEMEK

Looper'da yaşlı Joe "Bir kadına âşık oldum, beni öldürme, kendine bu kötülüğü yapma" diyordu.

Genç Joe'nun cevabı şu: "Ben sen değilim! O kadını asla sevmeyeceğim!"

Genç Joe, kendisiyle bile empati kuramıyordu.

Sırrı Süreyya Önder ile Raci Tetik'in yüzleşmesi, bir ıstırabın güncellenmesinden öte anlam taşıyacak mı?

Bu sahneden milletçe bir ders çıkarabilecek miyiz?

Yoksa Türkiye'nin çocukları, Looper'daki gibi, başkalarının şahsında kendini cezalandırmaktan hiç mi vazgeçmeyecek?

Raci Tetik iki damla gözyaşı döküp "Çok üzgünüm, bin pişmanım. Ellerim kırılıysaydı da o işkenceleri yapmasaydım. Dilim kopsaydı da o emirleri vermeseydim. Affedin beni..." dese ne hissederdik acaba?

[Bayramın hepimize ferahlık, enerji ve sevinç getirmesini diliyorum.]

Cumhuriyet Bayramı'nda dargınlıklar giderilsin, k sler barışsın

Polisi arayıp kendi kutlamasını şikayet edecek tek insansın.

[İNTİKAM AŐCISI KAREN MARDSEN]

90 sene önce cumhuriyetin ilan edilmesinden bu yana Türkiye doğal olarak başka bir ülkeye dönüştü.

O dönemin insanların hemen hepsi gitti, yerine yenileri geldi.

Moda, bilim, dil, teknoloji, politika, müzik, iletişim, edebiyat, medya, mimari, ulaşım, iklim, psikoloji, bitki örtüsü... her şey değişti.

Cumhuriyet, 90 yıl önce ne idiyse, artık o değil.

Normali de bu.

Türkiye biziz. Cumhuriyetin insanları biziz. Biz: Siz, ben, hepimiz.

MİLLİ BAYRAMI MİLLETÇE KUTLAMAK

Niyeyse, tam da cumhuriyetimizin olgunlaştığı bir dönemde, çatışmalar artıyor.

Cumhuriyetin kendisi şiddet, kavga konusu haline geliyor.

Milli bayramı, milletÇe kutlayabileceğimiz bir alana geçemedik.

Cumhuriyet Bayramı, birbiriyle barışık, birbirini seven, birlikte sevinen insanların bayramı olamadı.

Olmalı mıydı?

Tabii ki, kesinlikle evet, olmalıydı.

RESMİ KLİŐELERİN ÖTESİNDE

Bir  lkemiz, yurdumuz var diye sevinemiyoruz.

Kimlikleri, ideolojileri, tarafgirlikleri sevinç günlerinde, kutlamalarda bile bir kenara bırakamıyoruz.

Atatürk' , bayrağı, marşları dışlamanın sopası, sınır duvarının taşı gibi kullanıyoruz.

Bir meydanda kurabiyeler, çaylar, börekler, oyuncaklar, kitaplar alıp vererek, yeni insanlarla tanışıp gülüşerek bayramlaşamıyoruz.

Sivilliğin kendisi yok, adı var.

Resmî semboller, resmî törenler, resmî kliŐelerden öteye geçemiyoruz.

1923'ten bu yana geçen zamanın bize kazandırdıklarını göremiyor,  l emiyoruz.

Türkiye'yi bir yuva gibi tasavvur edemiyoruz.

Bayramımızı biber gazının, gerilimin, şiddetin, arbedenin ifsat etmesine niye razı olalım?

Kutlamaya, şenliğe, bayrama neden polis müdahale etsin?

Tüm Türkiye'nin sevinç gününde niçin bir iç savaş çarpıntısı yaşansın?

SENEDE BİR GÜN

Devleti, sistemi eleştirirsiniz. Mümkündür.

Liderlerin bazı özelliklerini benimsemezsiniz. Olabilir.

Ben de eleştirdim, ben de itiraz ettim. Anlıyorum.

Fakat cumhuriyet demek, Türkiye demektir.

Yılın bir tek günü olsun, barışma, helalleşme, kucaklaşma kapısını a arız.

Millî bayramı, milletin tamamının bayramı kılmaya bakarız.

Yasakla, polis müdahalesiyle, kutlamayı bir güvenlik sorunu haline getirmek, Türkiye'nin kalbine zehir enjekte etmektir.

TURİST MİSİN, KAÇAK MI?

İçinde yaşadığımız cumhuriyetle ilişkimiz, neden akvaryumu kırıp kaçmaya çalışan balığın durumunu andırsın?

Cumhuriyet Bayramı niçin banal şablonlar ve kuru bir resmiyet içine hapsedilsin?

İnsani, doğal, müsterih bir üslupla bayramlaşamayışımız gerçekten anormal değil mi?

Bizler bu ülkede kaçak mı yaşıyoruz?

Turist miyiz?

AŞK BU MU, SEVDA BU MU, HAYAT BU MU?..

Dinî bayramlarda camilerde verilen hutbelerin hepsinde "Dargınlıkların giderilmesi ve küskünlerin barışmasından" bahsedilir.

Niye milli bayramlarda da dargınlıklar giderilemiyor?

Kimliğe dayalı çatışmalar, kasılmalar, spazmlar dinmiyor?

Cumhuriyeti, Türkiye'yi artık bizler temsil ediyoruz.

Bunun nesi anlaşılmıyor?

Atatürk ve Kazım Karabekir yok artık.

Burada biz varız, bizim hayatımız var.

29 Ekim'i bürokratik formaliteler, resmî semboller ve acıklı bir biçimde ayrıştırıcı klişeler eşliğinde işleyerek nereye varacağız?

Küçük bir mahalle pikniğinin samimiyeti ve enerjisini bile üretemeyen milli bayram mı olur?

Biber gazının yerine şekeri, sloganların yerine tebrik cümlelerini, çatışma yerine kucaklaşmayı ikame etmekte ne var?

Yılın bir gününü "Hepimize ait bir ortak paydaya sahibiz" duygusuyla geçirmenin nesi zor?

Cumhuriyet bu mudur?

Bayram bu mudur?

Biz bu muyuz?

"Türkiye'm Türkiye'm şirketim, benim marka milletim!"

Galiba bir reklam tabelasını bir ağaçtan daha çok sevmekle hata ettim.

[OGDEN NASH]

Ünlü İletişim Uzmanı Ali Saydam, "Taken 2'da İstanbul markası katlediliyor" başlıklı yazısında şunları söylüyor:

"Filmde gösterilen Türkiye ve İstanbul'un Türkiye ve İstanbul'la alâkası yok.

Ortaya çıkan tablo, rezillik, sefalet, gerilik, perişanlık, pespayelik...

Oryantalizmin en aşağılık yaklaşımlarından da öte bir durumla karşı karşıyayız..."

[16 Ekim, Yeni Şafak]

PARA KONUŞUNCA, SİLAHLAR SUSAR MI?

Ünlü Yönetmen Sinan Çetin, 19 Eylül günü şu açıklamayı yaptı:

"Hiç askere gitmezse 1 milyon dolar ödemeye hazır bir sürü insan var benim tanıdığım.

10 gün 500 bin dolar, 20 gün 200 bin dolar, 1 ay 100 bin dolar, 2 ay 10 bin dolar, 4 ay falan diye gidiyor.

Biz hesapladık 33 milyar dolar yapıyor.

Sonra o parayla git PKK'yı satın al. Konu kapandı."

HİLAFETİN BAŞKENTİNİN REKLAMI

Ayrı konulardaki bu beyanların bir ortak özelliği var.

Saydam, İstanbul'u pazarlanacak bir "ürün" olarak konumluyor.

Çetin ise PKK'yı satın alınabilecek bir "ürün" kabul ediyor.

Doğru mu acaba?

Şehir, insan, Van kedisi, şiir, mabet, aşure markalaşarak mı bir anlama kavuşur?

İstanbul bir ticaret merkezi olduğuna göre, kendisi de bir marka mıdır?

Yahya Kemal'in şiirleri, Mimar Sinan'ın camileri, Hacı Arif'in besteleriyle İstanbul'a üfledikleri ruh, hilafetin başkentinin reklamı mıydı?

PKK'yı satın alma önerisi, PKK markasının gücünü kabul etmek anlamına gelmiyor mu?

Sinan Bey, daha önce silahlı örgüt satın almış gibi konuşuyor.

Acaba, PKK 30 milyar dolarlık teklife sıcak bakıyor mu?

Madem kesenin ağzını açtık, Taken'ın "markalaşmış" senaristi Luc Besson'u da satın alsak ya?

TÜRK FİMLERİNDEKİ TÜRKİYE'DE HAYAT VAR MI?

Hazır, Sinan Çetin ve Ali Saydam'ı bir araya getirmişken, her ikisine, tüm saygıyla, sormak istiyorum:

Türkiye ve İstanbul, Türk filmlerinde nasıl gösteriliyor?

Son dönemin ilgi gören yapımlarında, Bir Zamanlar Anadolu'da, Recep İvedik, Takva, Hayat Var, Kader, Çoğunluk... gibi filmlerde Türkiye markası, İstanbul markası, Türk markası nereye konuluyor?

Taken 2'nun katlettiği Türkiye markasını diriltebilecek kaç filmimiz var?

Galiba, parayı denkleştirip, kendi yazar ve yönetmenlerimizi de satın alsak iyi olacak.

Böylece, markalaşmış, uluslararası ödüller alan sinemacılarımız; ülkemizin ve tüm vatandaşlarımızın marka değerini yükseltme yoluna giderler.

GÜNAYDIN -TÜRKİYE

Ünlü aktör Engin Günaydın "Hiçbir zaman ben bu ülkenin vatandaşı olarak göremedim kendimi" dedi. [26 Eylül, Habertürk Tv.]

"Kimsenin gözünün içine bakılmıyor" tespitinde bulunan Günaydın, bence sahicilik arıyor.

PKK, Hollywood, Türk Sineması, Türkiye'yi kötü gösteriyor.

"Küçük Amerika" olma peşindeki "Cennet vatan"a, "çakma memleket" muamelesi yapılıyor.

Beri tarafta Engin Günaydın ise "Türkiye'yi iyi görmek" istiyor, fakat göremiyor.

Kamplaşma ve kavgadan; birleşip barışarak değil, markalaşarak kurtulabileceğimizi zannetmeyiniz.

Bilgi ve sanatla erişilmezlik kazanmak yerine, rayici yükseltmeye çalışarak şifa bulamayız.

Tükenmişliğimizi, tüketim nesnesine dönüşerek aşamayız.

Neden aşklar kısalıyor ve kavgalar uzuyor?

Kötü binada iyi insan yetişmez.

[DOĞAN HASOL]

Yazar Doğan Hasol, yaşayan en önemli mimarlarımızdan biri.

Yapı Endüstri Merkezi'nin kurucusu.

YEM Yayınları'nın sahibi.

Mimari sözlükleri hazırladı.

Harika kitaplar yazdı.

Derya Nüket Özer'in, Doğan Hasol'la yaptığı nehir söyleşi kitabı, İş Bankası Yayınları'ndan çıktı.

Her birimizin sevdiği yaşayan bir futbolcu, politikacı, sinemacı veya müzisyen var.

Fakat her birimiz yaşayan bir mimar benimsiyor muyuz?

SAĞLAM, KULLANIŞLI, ESTETİK

Romalı Mimar Vitruvius, 2000 yıl önce yazdı.

Bir binanın üç özelliği olmalı:

1- Sağlık, 2- kullanışlılık, 3- estetik.

Bu nitelikler, şehrin bütünü için de lüzumludur.

Aksi takdirde, iyi binalar hayati çelişkilerin simgelerine dönüşür.

DUYGUSAL BİNALAR

Mimari, kente karakter temin eder.

Sadece sembol yapılar [Kâbe, Eiffel Kulesi, Hürriyet Abidesi...] değil, tüm yapılar şehrin temsilcisidir.

Kente özgü kültürün canlılığına veya can çekişmesine etki eder.

Mimari bütünlük, insani yakınlığı, duygu birliğini mümkün kılar.

Mimari ortak paydadadan mahrum şehirde insanların aşkları kısa sürer, kavgaları uzun.

NE KADAR ÇOK KATLI, O KADAR KANSEROJEN

Mimari, şehirde yaşayanların rollerini belirler, onları yönlendirir.

Yozlaşmış bir yığın mıyız, bireylerden müteşekkil bir toplum mu?

Bunu mimari tayin eder.

Herhangi bir kentin panoramik fotoğrafına bakarak, orada oturanların ekonomik, psikolojik, eğitimsel... her türlü durumunu anlayabiliriz.

Kentte meydan yoksa, demokrasi gelişmez.

Yaya yolları darsa, bireye saygı kıttır.

Yapılar çok katlıysa, kanser yaygındır. Çünkü komşuluk ölmüştür.

TAPUYLA SAADET OLMAZ

Binalar, insanlardan uzun yaşar.

Tapusu kimde olursa olsun, her bina şehirdeki herkesindir.

Çünkü o bina manzaranın değişmez bir parçasıdır.

İçinde barınmasan da, yapının yüzüne bakarsın.

Somurtkan yapılar, şehir hayatının tadını kaçırır.

İyi bir bina yaptığınızda evlatlarınıza, torunlarınıza, komşularınıza harika bir hediye sunmuş olursunuz.

Kötü bina yaparsanız, gelecek nesilleri de hasta eder, kronik depresyona sürüklersiniz.

KÖTÜ OKUL BİNASINDA İYİ EĞİTİM OLUR MU?

Eğitim kalitesini arttırmada, en az maliyetle en etkili sonuç, okul binalarının ve bahçelerinin estetikleştirilmesiyle elde edilir.

Bahçesi çölleşmiş, cezaevi benzeri okullarda öğretmenler şefkatli, öğrenciler mutlu olamaz.

BAHÇE = CENNET

Bahçeler, dünyevi eserler olan binaların, cennetle temasını sağlar.

Bahçesiz evden çıkan cenaze cennete gidebilir mi?

Ha?

Bahçe, bir binanın asıl manzarasıdır.

METROPOL: KAÇAKLAR HAPİSHANESİ

Saklanmak için ideal yerleşimler olan metropoller, kaçaklar için tasarlanmış gibidir.

Çünkü insanları birbirinden koparır, ayırır.

Dolayısıyla bir tür cezaevi işlevi de görürler.

[Sanal alemin hipnotik mimarisi, metropoldeki 'iptilalara' yeni bir seri ekler.]

Büyük şehirde mukimsen, ya kaçaksın, ya da mahkum.

'ADAMI TAŞA GÖMERLER'

'Kapitalizm seni betona gömüyor, farkında bile değilsin!' diyen Düccane Cündioğlu'nun Mimarlık ve Felsefe adlı kitabı bu hafta çıkıyor.

Bilgi dolu, akıcı, harikulade bir kitap.

Mimari üzerine düşünmek, bizi ideolojik obsesyonlardan kurtarır.

Kim ki mimariyi [inşaat ayrı] dert ediyor, kavgayı değil, aşkı seçiyor demektir.

[Aşıklar pembe panjurlu evi aşır, bir aşk şehri hayal etmeliler.]

Mimari bilmeden şehirli olunmaz.

Sosyalist, özgürlükçü, dindar, muhafazakar, milliyetçi... de olunmaz.

Bu yüzden, enkazda yankılanan kuru gürültü dinmiyor.

Gömülmenin neresinden dönsek kârdır.

Rahmetli Atatürk

Beni övme sözlerini bırakınız, gelecek için neler yapacağız onları söyleyiniz.

[MUSTAFA KEMAL ATATÜRK]

Başlıktaki ifadeyi ilk duyduğumda, 35 yaşındaydım. Polisiye roman uzmanı Erol Üyepazarcı telaffuz etmişti: "Rahmetli Atatürk..."

[Siz duymuş muydunuz?]

35 sene boyunca her gün Atatürk adını işittim, söyledim.

Fakat bir kere bile "Rahmetli" sıfatıyla anılmamıştı.

Neden?

Bunun iki cevabı var:

1- Çünkü o bir tanrı. Ölmez, ölemez. Kalbimizde yaşıyor. Ne demek "rahmetli?!"

2- Çünkü o bir şeytan. Türkiye'yi ilahi, mukaddes, İslami kimliğinden kopardı. Ona rahmet dilenmez.

İNSAN FAKTÖRÜ

Acaba, Atatürk bir ilah veya deccal mi?

Onun insani, normal yönlerini göstermeye yönelik çabalar hep akamete uğratıldı.

Misal: Can Dündar'ın Mustafa filmine burun kıvrıldı.

Murat Belge, Atatürk'ü "ulusal put" olmaktan çıkarıp "ulusal kahraman" olarak konumlamayı önerdi. [7 Eylül, Taraf.]

Kimse oralı olmadı.

Esra Elmas'ın Sevgili Atatürkçüğüm adlı kitabı [HayyKitap] takdir edilmedi.

Niyazi Ahmet Banoğlu'nun Nükte, Yergi ve Fıkralarıyla Atatürk adlı eserindeki anekdotlar [Aksoy Yay.] hatırlanmadı.

Gürbüz D. Tüfekçi'nin, Atatürk'ün Okuduğu Kitaplar [İş Bankası Yay.] adlı çalışması umursanmadı.

Attilâ İlhan'ın bir roman kahramanı olarak sunduğu Gazi Paşa, yorumlanmadı...

ATATÜRK'Ü SEVİYOR MUYUM?

Mustafa Kemal, bir Osmanlı subayıydı.

Askerdi.

Fizikçi, bestekar, filozof, mimar, yazar, matematikçi veya hukukçu değildi.

Ordunun başına geçti, yurdun bir kısmını kurtardı ve devlet başkanı oldu.

Askerlik de politikacılık da hukuki, ahlaki ve entelektüel bakımdan çok risklidir.

En ufak bir hatanız masum insanlara zarar verir.

Bu nedenle, askerler ve siyasetçiler meşruiyet ve prestij kazanabilmek için çok fazla övgüye ihtiyaç duyarlar.

Yani Atatürk kötü bir asker, kötü bir siyasetçi miydi?

Kesinlikle hayır.

Peki ya ben?

Atatürk'ü seviyor muyum?

"Başıma bir iş gelmeyecekse..." neden olmasın?

Şaka bir yana, tabii ki seviyorum.

Bizi en zor günlerimizde çekip çevirdi.

Tamam müzikle, dille, kıyafetle, demokratikleşmeyle ilgili yanlış politikalar uyguladı.

Bunların da hemen hepsi sonradan düzeltildi.

Bu konularla ilgili hâlâ çözülmemiş sorunlar varsa, bizim sorumluluğumuzdadır.

İktidar süresi 15 yıldır. Az bir zaman sayılmaz. Fakat fazla da değil.

TAPINMA VE LANETLEME ARASINDA

Bir kerecik de şöyle düşünelim:

Mustafa Kemal yetim büyüdü.

Yatılı okudu.

Kız kardeşi üvey, kızları manevi evlat.

Hayatında pek az kadın var.

Çevresinde ya rakipler ya da sınır tanımayan yarıdakçılar oldu hep.

Gerçekte yapayalnızdı.

Bence hâlâ yalnız.

Kemalizm, Atatürkçülük ve şeytanlaştırma yüzünden.

Adamı biraz rahat bırakalım.

Öleli, 74 yıl olmuş. Oysa sadece 57 yıl yaşamıştı.

Belki 10-20 yıl daha ömür sürseydi, bambaşka işler yapacaktı.

Daha fazla günahını almayalım.

Ben, "Rahmetli Atatürk" diyorum.

Siz "Toprağı bol olsun, nur içinde yatsın, Allah rahmet eylesin, mekanı cennet olsun, Allah

taksiratını affetsin..." veya başka bir duayla anabilirsiniz.

Bu toprağın çocuğuydu.

Hayırlı evlatlarından biriydi.

İçki içmiş.

N'apalım?

Zannetmiyorum ki Mustafa Kemal rakıyı zevk için içmiş olsun.

Unutmak istiyordu.

Gözümün önünde binlerce genç ölse, ben de içerdim.

ULU ÖNDER'E İNSAN MUAMELESİ

Son 6 yılda, Atatürk konulu çok sayıda şiir yazdım.

Yaşım 40'a geldi, hâlâ Atatürk'e şiir yazıyorum.

Çünkü çocuklarıma Türkçe, hayat bilgisi, sosyal bilgiler derslerinde sürekli Atatürk şiiri

ödevleri veriliyor.

Oturup birlikte Atatürk'ün hoşuna gidebilecek dizeler buluyoruz.

Matrak, fakat biraz saçma bir iş.

Cemal Süreya'nın mısraını, hafiften değiştirerek, şaka yollu söylerim bazen: "Atatürk'ü mü çok seviyorsun, beni mi?"

Küçük oğluma bunu sorduğumda "Atatürk'ü!" dedi.

Kıskandım.

Sonra, oğlum boynuma sarıldı.

Tatlıya bağladık.

Diyeceğim, eğer Atatürk'ün putlaştırılmasından rahatsızsak, ona deccal değil, insan muamelesi

yaparak durumu düzeltebiliriz.

Vefat yıldönümünde, rahmetlinin ruhuna bir Fatiha okuruz.

Ben bugün denedim.

İyi oldu.

50 liralık banknotun üzerindeki Mustafa Bey bana memnuniyetle gülümsedi.

Her ailede olur böyle ufak tefek cinayetler

Hiçbir roman, sıradan bir ailenin bir tek günde ürettiği şiddet ve fesadı tam olarak anlatamaz.

[QUENTIN CRISP]

Bayramın ikinci sabahı, dehşetengiz bir çılgılık koptu. Ses dışarıdan geliyordu. Perdeyi araladım. Tam karşımdaki binada üst katın balkonuna bir kadın fırladı. Yüzü allak bullak olmuştu. Peşinden bir adam çıktı. Sonra 12-13 yaşlarında bir kız ile minik bir oğlan çocuğu.

Adam, kadının boynunu tuttu ve yüzünü yumruklamaya koyuldu!

Kadın haykırıyordu.

Kız ağlıyordu.

Küçük çocuk elleriyle kulaklarını tıkamıştı.

Gözlerime inanamadım.

Adam durmak bilmiyordu. Kadına tüm gücüyle vuruyordu.

155'i aradım: "Memur Bey, şu anda sapıgın biri gözümün önünde karısını dövüyor."

Polis otoları 10 dakika sonra geldi.

Fakat aşağılık herif çoktan tüymüştü.

Eve doğru yürüyen dört polisin, kendi ailelerinde eskiden şiddet görmüş ve/yahut şimdi uyguluyor olup olmadığını düşündüm.

MAHREMİYETİN SUIİSTİMALİ

Aile içi şiddet, bence suçların en büyüğü.

Ve Türkiye'nin başındaki en korkunç bela.

Neden?

Çünkü siyasi, toplumsal, ekonomik, iletişimsel... sorunlarımızın başlıca kaynağı.

Mahremiyetin suiistimaline dayandığı için saptanamıyor, ölçülemiyor, yok edilemiyor.

Konuyla ilgili istatistikler; polise ve sığınma evlerine müracaat edenlerin sayısından yola çıkarak hazırlanıyor.

Evcil terörün yaygınlığı ve niteliği hakkında kesin verilere ulaşmak zor.

Ailesinden psikolojik, sözlü, fiziksel, cinsel şiddet görmemiş kaç kişi var ülkemizde?

Ben asıl onu merak ediyorum.

Herif defolup gittikten sonra, kadın da çocuklara bağırdı: "Sizinle uğraşamam!"

Küçük oğlan yine de annesine sarıldı.

ÖFKE VİRÜSÜ

Aile içi şiddetin temel sebepleri olarak fakirlik, eğitimsizlik ve alkolizm gösteriliyor.

Ayrıca erkek egemen kültürün, bilhassa kadına yönelik saldırılara zemin teşkil ettiği belirtiliyor.

Konuya getirilen bu pratik izahları tatminkar bulmuyorum.

Bir adam eşine nasıl el kaldırır?

Çocuklarını tekmelemek neyin nesi?

Kanaatimce bu iletken, bulaşıcı, riya yüklü anormalliği kavrayıp analiz etmekten epey uzağız.

Hislerine, düşüncelerine, sözlerine ailesi tarafından değer verilmemiş çocuklar, büyüdüklerinde kolay öfkeleniyorlar.

Sakin, serinkanlı, esnek bir üslup tutturamıyorlar.

Öfke, karşılanmadığını bilmediğimiz, gizli kalmış ihtiyaçlarımızdan doğar.

Galeyana, linç, hakaret, laf yetiştirme, alay etme, aşağılama, tepkisellik, ağız dalaşı, küçümseme, saldırganlık, dışlama, kin gütmeye, emir verme, yaftalama, gözü dönmürlük, yasaklama...

Gündemimizde, hayatımızda bunlardan birinin eşlik etmediği ne var?

AİLE MEZARLIĞI SAADETİ

Aile içi şiddet, bireyi de, toplumu da ifsat ediyor.

Türkiye'de mutsuz, üzgün, özgüvensiz, korkak, sevgisiz, kimsesiz çocuklar günbegün büyümeye devam ediyor.

Eşini döven baba, evlatlarının kalbini zehirliyor.

Yeminlerle, dualarla, alkışlarla kutsanmış yuvasına cehennem dumanı pompalıyor.

Dayak yiyen çocukların incinmişliği hayat boyu geçmiyor.

Huzurlu bir aile tablosu arayan, aile mezarlıklarına bakmalı belki.

Milyonlarca gencin Türkiye'yi terk etmesi veya buradan çekip gitme hayali kurması; evden kaçma, kurtulma arzusundan bağımsız düşünülebilir mi?

Delirmiş, yozlaşmış, zırcahal insanlar hangi dine, hangi dünya görüşüne bağlı olurlarsa olsunlar; iğrenç bir yalanı yaşıyorlar.

Biz de barıştan, vicdandan, merhametten, insaftan, paylaşmaktan, güleçlikten bahsedip duruyoruz.

Hepsi boş.

Yamyamlar cehennemi

Söylesem tesiri yok,
sussam gönül razı değil.

[FUZULİ]

İsrail, Gazze'yi gene bombalıyor. 65 senedir sürekli katliam yapıyor, suikast düzenliyor ve cinayet işliyor.

Bugüne dek İsrail zindanlarında 1 milyon Filistinli hapsedildi, işkenceden geçirildi.

İsrail askerleri, küçücük, zeytin gözlü kuzulara benzeyen, dünya güzeli çocukları öldürüyor.

Ambulansları bile vuruyor. İnternette yalan rüzgarları estiriyor. Kavrulmuş, darmadağın olmuş cesetler etrafa saçılıyor.

Bombalarla, tanklarla, makinalı tüfeklerle... evleri, dükkanları, okulları yerle bir ediyor.

TERÖRİST GECEKONDUSU

Küresel kasabamızın tipsiz gecekondu İsrail, barış nedir bilmiyor.

Siz bu yazıyı okurken, öldürülen Filistinli sayısı, yıkılan bina, parçalanmış taşıt sayısı korkarım artmış olacak.

İsrail terörüne yazıyla yetişemiyoruz. Biz "DUR!" diyene kadar, cani güruhu yeni cinayetler işliyor.

Tüm gezegenden yükselen "ÖLDÜRMEYİ KES ARTIK!" çağrılarını tınmıyor bile.

En büyük merakım şu: İsrail'deki Siyonist yönetici ve askerler nasıl bir psikolojiyle hareket ediyorlar?

3 aylık bebeklere, küçücük çocuklara, gencecik kızlara, delikanlılara, anne-babalara, ihtiyarlara kurşun yağdırırken ne hissediyorlar?

Nasıl bir şartlanmadır bu?

Neden katliamdan vazgeçemiyorlar?

Yıllardır paramparça cesetler görmeye nasıl tahammül ediyorlar?

Dünya, hayat, insan, evren... gibi olguları nasıl algılıyorlar?

65 sene süren, bu dizginsiz, vahşi katliam maratonunu neyle açıklayabiliriz?

Bildiğimiz radikalizme benzemiyor. Başka bir şey.

Ama ne?

Bu hastalığın adını biri bize söylemeli.

SAPIKLARIN EN APTALI

Siyonist İsrail askeri yıktığı şehirlere, öldürdüğü bebeklere bakınca gurur mu duyuyor?

Tüm ömrünü nöbet tutarak, kan dökerek, uygun adım yürüyerek, ev yıkarak geçirmek neyin nesi?

Bunu intikamla, cennete gitme umuduyla, vatan sevgisiyle açıklayabilir miyiz?

Teröristlik, psikopatlık, vahşilikle?

Bir ülkede herkes mi terörist olur? Bir ülkede hep mi tescilli zırdeliler, katil iblisler iktidara gelir?

Hangi eğitim, hangi inanç, hangi bilgi, hangi korku Siyonistleri böylesine delirtiyor?

Farklı ülkelerdeki mizahçı, sinemacı, filozof, yazar, barışçı Yahudilere hiç mi özenmiyorlar?

Siyonist olmayan dindaşlarından gelen tepki ve eleştirilerden hiç mi etkilenmiyorlar?

Küresel kasabanın azılı sapığı olmaktan hiç mi gocunmuyorlar?

Silme hdk m bunlar?

SÜRÜYE TEŞHİS KONMALI

Dünyanın geri kalanı da, İsrail'in manyaklığını kanıksamıŐ görünüyor.

Tarihin en uzun katliam zincirine yeni halkalar eklenirken herkes seyrediyor.

İsrail'de politika, din, insanlık diye bir Şey söz konusu değil.

Seri katillerin psikolojik analizlerini yapan uzmanlar, İsrail ordusu denilen seri katil sürüsünü de artık incelemeye almalı.

Dünyanın tüm psikiyatrları toplanıp İsrail'e teşhis koymalı.

65 yıldır sürekli kan dkmelerinin sebebini bilelim artık.

İlaçlarını alsınlar.

ŐakalaŐırken bile öldürmekten bahseden, diplomasisi, gündemi yalnızca infazdan, yakıp yıkmaktan ibaret bu kuduz yamyamları tedavi edelim.

Dücane Cündioğlu: Bir roman kahramanı

Büyük resmi görmek istiyorsanız,
Van Gogh'a bakın.

(VEDAT ÖZDEMİROĞLU)

Müthiş yazar Dücane Cündioğlu üç kitap birden yayınladı: Sanat ve Felsefe, Mimari ve Felsefe, Sinema ve Felsefe [Kapı Yayınları].

Üçü de harika.

Bilgi dolu, zihin açıcı, yeni ufuklar gösteren süper kitaplar.

İnsanda ezberleme isteği uyandırıyorlar.

Özellikle Sanat ve Felsefe'nin bir devrim niteliği taşıdığını düşünüyorum.

1500 YIL SONRA AÇILAN KAPI

Neden?

Çünkü bildik Doğu-Batı ayrımını kaldırıyor.

Söz medeniyetinden göz medeniyetine geçişin idrakini teklif ediyor.

Göçebelikten kaynaklanan zamansal algı ile yerleşiklere [şehirlilere] özgü mekansal algıyı gündeme getiriyor.

Dinî ve kültürel yorumlar nedeniyle uzak durduğumuz resim sanatının 1500 yıldır kapalı kapısını ehil bir çilingir edasıyla açıveriyor.

Dücane Bey'in yetkinliğinin iki kaynağı var:

1] 30 sene boyunca Kur'an bilimleri, mantık, felsefe ve yakın tarih alanlarında çalışmış, eserler vermiş. Dolayısıyla sanat tarihçisi veya eleştirmenlerin konvansiyonel nesnelliğinin asla erişemeyeceği bir kavrayış gücüne, ifade imkanına sahip. Delil [argüman] deposu dolu.

2] Paris, Londra, Roma, Venedik, Floransa, Amsterdam, Berlin, Köln, Frankfurt, Viyana, St. Petersburg, Moskova, Pekin, Şanghay, Chicago, New York, Washington... gibi şehirlere gitmiş, buralardaki müze ve sergileri gezmiş. Orijinalini görmediği hiçbir tabloyu yazı konusu etmemiş.

BÜYÜK RESMİ GÖRECEK MİYİZ?

1500 yıl aradan sonra artık çocuklarımıza resim dersi aldırarak mıyız? Müze ve sergileri gezecek miyiz? Evimizin duvarlarına tablolar asacak mıyız? Eski, yeni ressamları takip edecek miyiz?

Resimden 'fayda ve haz' [yaşam enerjisi] temin etme yetisi kazanacak mıyız? Görsel kültür insana, evrene, hayata, ölüme... ilişkin tasavvurlarımızı dönüştürürken bilgi ve bilinçle donanacak mıyız?

Sanat tarihi ve sanat felsefesiyle iştigal edecek miyiz? Batı ile aramızdaki farklara başka bir açıdan bakmayı deneyecek miyiz? Bu bakıştan sonra biz kime dönüşeceğiz? Büyük resmi görecek miyiz?

İçinde olduğumuz resmi?

Bu soruları nazikçe soran ve dosdoğru cevaplayan Dücane Bey'in üç kitabı arasında sıkı bir bağ mevcut: Üçü de görsel veya görsel yönü ağır basan sanatlar hakkında. Resim, sinema ve mimari arasındaki ilişkileri düşünün. Bu sanat dallarındaki eserler birbirini kolayca kapsar.

DERİN MEVZU, BERRAK ANLATIM

Dücane Cündioğlu enerjisiyle, hızıyla, üslubuyla bir roman kahramanına benziyor.

Birbirine bu kadar uzak görünen disiplinleri uzlaştıran, örtüştüren bir entelektüel daha tanımadım.

Ona geçiş üstünlüğü temin ettiğini düşündüğüm 'kozmpolites' [dünya vatandaşları] kavramına Mimarlık ve Felsefe'de değiniyor.

Yazarın anlatımı son derece berrak. Ele aldığı konuların azametine karşılık, gayet okunaklı bir

ifade tarzını benimsiyor. Şahsen, bu, sarahatten yana tercihi kıymetli bir jest kabul ediyorum. Okurunu kucaklıyor yazar. Tedirginliğe mahal bırakmıyor. Konumunun [üstat, filozof, hoca, öğretmen, alim...] ona otomatikman hediye ettiği avantajları kenara itiyor. Bir dostluk söylemi kuruyor.

Sanat ve Felsefe'nin yazarı bilgi ve düşünce sunmakla yetinmiyor. Talibe [okura] dostlukla muamele ediyor.

Kitaplar pahalı mı?

İnsanlar, sigara fiyatınca parayı kitaba vermeden önce fazla uzun düşünüyorlar. Çoğu hâlâ düşünmekte.

[JOHN RUSKIN]

Ünlü Japon hırsız Mitsuka Suizu [61] geçtiğimiz Eylül ayının başında yakalandı. Suçunu itiraf etti.

Ube kentindeki Nagato Halk Kütüphanesi'nde enselenen Suizu, 1170 adet kitap çalmıştı!

Suizu'nun 7 yılda arakladığı kitapların parasal değerinin 25 bin dolar civarında olduğu açıklandı.

TÜYAP 31. Uluslararası İstanbul Kitap Fuarı, 17 Kasım'da açıldı.

Fuarın son üç günü.

MIKE TYSON'IN ŞİKAYETİ

Dünyanın en pahalı kitabı, Leonardo Da Vinci'nin defterlerinden biri. [Codex Leicester]

1994'te Bill Gates tam 30 milyon 800 bin dolara satın almıştı.

J.J. Audubon'un Birds of America [Amerika'nın Kuşları] adlı kitabının ilk baskısı, 20 Ocak

2012'de 7,8 milyon dolara satıldı.

Birkaç yıl önce yeni bir eve taşınırken bir nakliye şirketiyle anlaşmışım.

Kitapları kolilere ben yerleştirdim.

Mike Tyson'a benzeyen nakliyecilerden biri şöyle demişti: "Murat Bey, bu kadar çok kitap yerine 10 tane buzdolabı olsaydı daha rahat taşırdık."

PARASIZLIKTAN OKUYAMAMAK?

Türkiye'de kitaplar pahalı mı?

İstanbul Kitap Fuarı'nda tüm yayıncılar % 20 - % 80 oranında indirim yapıyor. Vatandaşlar fiyatlardan gene de şikayetçi.

Sahaflar 2 liraya, 3 liraya şahane romanlar satıyorlar, kimse dönüp bakmıyor.

Kitabevi zincirlerindeki indirimli kitap raflarında 4 liraya satılan kitaplar aylarca bekliyor.

Kitap satışı yapılan internet sitelerindeki özel fiyatlı kitap listeleri, son derece ekonomik setler de yeterince ilgi görmüyor.

Her kitap düşük fiyatlı değil.

Bunun da nedeni var: Kitaplar az okunduğu için az basılıyor.

Dolayısıyla maliyetler karşılanamıyor.

Kitap lükse dönüşüyor.

Misal: Ayrıntı Yayınları'nın editörü Abdullah Yılmaz, 1000 adet kitabı ortalama 6 yılda satabildiklerini söylüyordu.

KİTABA HER YIL DÜZENLİ OLARAK 1 LİRA HARCİYORUZ

Türkiye'de kitap, ihtiyaçlar listesinde 256. sırada yer alıyor!

Günde 6 saat televizyon izleyen vatandaşlarımız, kitap okumaya yılda 6 saat ayırıyor!

Bir Norveçli kitaba yılda ortalama 136 dolar harcarken, bir Türk 50 sent harcıyor!

OKUR-HIRSIZ

TÜYAP Kitap Fuarı'nda bir yayıncı dostum "Kitap satın alan yok, çalan çok!" demişti.

Açıkkçası, Mitsuka Suizu ve benzerlerine hiç sempati duymuyorum.

Kitapseverlik, okurluk ile hırsızlığı bağdaştıramıyorum.

Murat Gülsoy'un Bu Kitabı Çalın adlı öykü kitabı [Can Yay.] da, Markus Zusak'ın Kitap Hırsızı romanı [Encore Yay.] da, çalma eyleminin kurmaca alanında kalması gerektiğini işaret ediyor bence.

Korsan kitap yayınının [stratejik hırsızlık] bu kadar yaygın olması ise kitaba 'mal' gözüyle bakılmasından kaynaklanıyor.

"Tabii sen özel jetinden inip limuzinine binerek şatona yollanırken bagaja dilediğin kadar kitap yığabiliyorsun!" dediğinizi duyar gibiyim.

Doğru.

Fakat kitaplara ulaşmayı kolaylaştıran imkanlar olmasaydı, ben bile binlercesini edinmekte zorlanırdım.

Örneğin, Leonardo'nun Defterleri'ni [Arkadaş Yay.] Bill Gates'in verdiği paranın 60 milyonda 1'ini ödeyip aldım geçen yıl TÜYAP Fuarı'nda!

'2 bin 572 harf alayım lütfen'

Eleştirmekten zevk almaya başladığınız an, dilinizi tutmanın zamanı gelmiş demektir.

[ALICE DUER MILLER]

ALİ İHSAN VAROL'UN AKDENİZ NEZAKETİ

Bloomberg HT kanalındaki Kelime Oyunu adlı yarışmayı sunan Ali İhsan Varol'u kutluyorum.

Akdeniz nezaketini yıllardır üst düzeyde temsil ediyor.

İhsan Bey, söylemi, üslubu ve kurduğu bağlamlarla harika bir kıvam tutturuyor.

Zarafeti şova dönüştürmeksizin sunuyor.

Yazar İhsan Oktay Anar'ın gizemine ne kadar müspet anlam yüklüyorsam, adaşı İhsan Varol'un görünürlüğüne o kadar olumlu bakıyorum.

Kibarlık, saygı, güleçlik ile ruh sağlığı arasında sizce de sıkı bir bağ yok mu?

9 HAKARET, 1 İLTİFAT

10'da 1'miş.

21. yüzyıl insanı, dile getirdiği her 10 olumsuz düşüncesine karşılık, 1 olumlu düşünce

serdediyormuş.

Illinois Eyalet Üniversitesi'nde, 2011'de yapılan bir araştırmanın sonucu bu.

İltifat etmede, birinin ardından iyi konuşmada, affetmede, hayra yormada, hüsnü zanda geriymişiz.

9 hakaret, 1 iltifat. 9 kötüleme, 1 yüceltme. 9 mahkumiyet, 1 af...

Gündelik hayatı bankaların, borsaların belirlemesi; psikolojimizi zannettiğimizden fazla mı etkiliyor?

Tüketim kültürü aynı zamanda bir haset, kıskançlık, husumet jeneratörü değil mi?

Kendimizi politik bakımdan kapitalist diye tanımlamasak bile, kapitalist hissiyatı ve fikir yürütme tarzını ve içselleştirmekten kaçınabiliyor muyuz?

BULAŞICI DUYGULAR

Türkiye'de Sağlık Bakanlığı geçen yıl 'ruh sağlığı açılımı' başlattı.

Bakanlıkça hazırlanan istatistiklere göre halkımızın % 18'inin ruhsal hastalığı ömür boyu sürüyor.

Her 6 ruh hastasından yalnızca 1'i tıbbi yardım alıyor.

Psikiyatrik sorun yaşayan erkek sayısı fazlayken, psikiyatra giden kadın oranı yüksek.

Anladığım kadarıyla, durup dinlenmeden birbirimizin moralini, psikolojisini bozuyoruz.

Varlığından haberdar olduğumuz kişileri dedikodu, aşağılama, iftiralarla yaralıyoruz.

Bozuk davranış-ifade kalıpları bulaşıyor, nesilden nesle geçiyor.

LEYLA İLE SHAKESPEARE

Galiba nezaket, edep, terbiye yoksunluğu, zamanla psikiyatrik problemlere dönüşüyor.

Nezaketsizliğin de başlıca sebebi de cehalet olsa gerek.

Zarafeti, kibarlığı, kendini doğru/iyi/güzel ifade etmeyi öğrenmenin yolu kitaplardan geçer.

Romeo'dan daha derin, Mecnun'dan daha yüce bir aşık olabilirsiniz belki...

Fakat Shakespeare'in, Fuzuli'nin desteğini almadan nereye varabilirsiniz?

TOPTAN HARF ALIMI

İhsan Varol'un Kelime Oyunu'nda yarışmacılar, doğru kelimeyi bulmak için 'harf alıyorlar.'

Gündelik hayatımızda, kelimelerin oyuna değil, gerçeğe tekabül ettiği düzlemde, harf alma

imkanına sahip değiliz.

Bana öyle geliyor ki, tek tek harf değil de kitap alsak, okusak, münasip kelimelerle doldurabiliriz hazinemizi.

[Övünmek gibi olmasın, okumakta olduğunuz yazıda 2 bin 572 harf var.]

Bilgiden nezakete, oradan da hoşnutluğa [ruh sağlığına] doğru ilerleyebiliriz.

Zamanında alınan edebiyat, felsefe, bilim gıdası; bizi ruh nezlesine, duygulanım enfeksiyonuna, kafayı üşütmeye karşı korur.

Alevilere sıcak bakıyorum

Gelin canlar bir olalım
Münkire kılınc çalalım
Yoksulun hakkın alalım
Kula kulluk yetsin artık
Bu keşmekeş bitsin artık!

[PİR SULTAN ABDAL]

Jim-Woon adında Güney Koreli bir bey, Türkiye'de yaşıyor. Dilimizi gayet güzel konuşuyor.

"Türkçe'n ne kadar iyi, bravo" diyenlere "Ben Türk vatandaşlığına geçtim, Müslüman da oldum" diye cevap veriyor.

Ramazan'da Jim-Woon'un yemek yediğini gören arkadaşım sormuş: "Hani Müslüman olmuştun?"

Oruç tutmuyor musun?"

Jim-Woon cevap vermiş: "Ben Aleviyim!"

AŞURE: TATLI KAYNAŞMA

Hicri Muharrem ayının 10'u, [24 Kasım] Aşura Günüydü.

Sünniler ve Aleviler, Hz. Hüseyin'in Kerbela'da şehit edilmesini [10 Ekim 680] andı.

Hem matem, hem sevinç günü.

Hz. Nuh'un gemisinin tufandan kurtuluşu da bu günde kutlanıyor.

10 Muharrem, tıpkı aşure gibi, Aleviler ile Sünnileri tatlı bir biçimde kaynaştırıyor.

GİZLİ KALMIŞ ALEVİ-SÜNNİ KARDEŞLİĞİ

Aslında, Alevi-Sünni kardeşliği fark edilenin çok ötesinde bir yoğunluk arz ediyor.

Sünnilerin gönülden benimsediği şairlerin önemli bir kısmı Alevi-Bektaşî'dir.

Fuzuli [Hadikatü's Süeda'yı yazmıştır], Kul Nesimi, Kul Himmet, Rıza Tevfik, Aşık Veysel,

Seyrani, Neşet Ertaş... Alevi-Bektaşî şairlerimizdendir.

Kaygusuz Abdal'ın piri Yunus Emre'dir.

Bunlardan başka, Pir Sultan Abdal, Mahzuni Şerif gibi sembol şairlere ait birçok şiir, türkü, ilahi de Sünnilerin dilindedir:

"Bu dervişlik bir dilektir

Bilene büyük devlettir

Yensiz yakasız gömlektir

Giyemezsin demedim mi"

[Pir Sultan Abdal]

"İşte gidiyorum çeşm-i siyahım

Önümüze dağlar sıralansa da

Sermayem derdimdir, servetim ah'ım

Karardıkça bahtım karalansa da"

[Mahzuni]

Bir örnek daha:

"Kuran, İncil, Zebur olsun

Açmam seni bundan sonra

Ab-ı Kevser suyu olsun

İçmem seni bundan sonra"

[Muhlis Akarsu]

BEKTAŞI ŞAİRLER, PADİŞAHLAR

Bana sorarsanız, Alevi-Sünni ayrımıyla, zıtlaşmasıyla ilgili iki mesele var.

Sizce bir sakıncası yoksa, iki meseleyi de bir an önce karara bağlayalım, bu saçma ayrımcılık sona ersin.

1] POLİTİKA. Alevilik doğuşundan itibaren, 7. yüzyılda, 16. yüzyılda ve sonrasında siyasi gerilimler eşliğinde biçimlendi.

Dersim Katliamı, Sivas Olayları acıları derinleştirdi, işleri çatalaştırdı.

Bugün de Alevi-Sünni ayrımı siyasidir.

Osmanlı idaresinin Sünnileşmesi 15. yüzyıla rastlıyor.

Osman Gazi, Orhan Gazi, I. Murad Bektaş'i ydi.

Yıldırım Beyazıt, Yavuz Sultan Selim ve Kanuni'nin de Bektaşî olduğu kaydediliyor.

Bu tarihsel verilere itiraz edilebilir.

Derdim o değil.

Alevilik, Bektaşilik asırlarca Anadolu'nun ruhu, vicdanı olmuştur.

13. yüzyılda Anadolu İslamlaşırken, Şeyh Ahmet Yesevi'den ilham alan Hacı Bektaş-ı Veli, Anadolu'ya mührünü vurmuştur.

Bin yıl boyunca en ustaca icra ettiğimiz sanat şiirdi.

Halâ öyledir.

Binlerce Alevi-Bektaşî şairi, varımızı yoğumuzu şiire nakşetmiştir.

Şahsen, bu şairlere yürekten saygı ve minnet duyuyorum.

Ve şiirlerine, türkülerine büyük hayranlık besliyorum.

Nazarımda; Tarantino, Sergio Leone filmlerinden; Bob Dylan, Tom Waits şarkılarından bile çok daha heyecan yüklüdürler.

[Gencebay, L. Akad'ın Kızılırmak Karakoyun filminde Pir Sultan türküsü söylemiştir: Koyun Sesi Yüreğimi Dağladı -1967]

ALLAH, PEYGAMBER, ALİ AŞKI

2] İNANÇ.

5 yıl kadar önce, Alevi öğretmenlerle buluşmuştum.

Konu neydi şimdi hatırlamıyorum.

İçlerinden biri "Ben Alevi, Kürt ve ateistim" dedi.

Şoke oldum.

Alevilerin Sünnileşmesini arzuluyor değilim.

Kimseyi, hiçbir konuda ikna etmek istemem.

Fakat... Gördüğüm kadarıyla Alevi külliyatı Allah aşkı, Peygamber, Hz. Ali aşkıyla dolup taşıyor.

Şiirlerde iman, itikat, ibadet tartışmaları da yapılmış.

Net bir şekilde, Aleviler Müslüman.

İmrenilecek düzeyde bir inanç sağlamlığına ve kültür-sanat, ifade zenginliğine sahipler.

Sünnileri de derinden etkilemişler.

Aleviler "İbadet / kulluk hayatın içinde olur" diyorlar.

Sözgelimi ilahiyatçı-yazar İhsan Eliaçık da aynı cümleyi söylüyor.

DÜNYA AHRET KARDEŞLERİM

Sanırım tarihsel çatışmalar ve Alevili kimliğine, kültürüne ait [cem evinden, Pir Sultan'a;

bağlamadan, bıyığa] her şeyin politikleşmesi, katı sembollere dönüşmesi Alevilik içinde bir karmaşaya sebep oluyor.

Açıkçası, Sünnilik de biraz tuzu kuruluk anlamına bürünmüş.

Laik devlet bir ucundan Sünniliği benimseyince, Alevilerin yaralı kalpleri iyice parçalara ayrılmış.

Ben, Alevileri din kardeşim, şiir, türkü, dünya, ahret kardeşim olarak görüyorum.

Çocukluğumdan beri can ciğer dostlarım arasında hep Aleviler de oldu.

Herhangi bir siyasi odağın insafına bırakmayalım birbirimizi.

Çatışmada saf seçmeye mecbur etmeyelim.

Hz. Ayşe ile Hz. Ali arasında,

Şah İsmail ile Sultan Yavuz arasında,

falan pati ile filan fırka arasında

seçim yapmaya zorlamayalım.

HER GÜN AŞURA, GÖNLÜM KERBELA

Tamam, Aşura Günü geçti.

Muharrem ayında olmadı, Safer ayında kucaklaşırız.

Aşure kolay, gene kaynatırız.

Şah Hatayi'nden deyişler okuruz bir ağızdan.

Birlikte ağlar, birlikte güleriz.

Hacı Beştaş-ı Veli'yi anarız:

"Dostumuzla beraber, yaralanır kanarız

Her nefeste aşk ile Yaradan'ı anarız

Erenler meydanına vahdet ile gir de gör

Kırk budaklı şamdanda kırkımız bir yanarız!"

Engellilerin mahzun olduğu toplum, komple engellidir

Acısını hissetmediğimiz yaraları iyileştiremeyiz.

[S.R. SMALLEY]

Dün, 3 Aralık, Dünya Engelliler Günü'ydü. Dünya Sağlık Örgütü'nün [WHO] verilerine göre gezegenimizde engelli nüfusu 500 milyonu aşılıyor.

Türkiye'de bu sayının 8 milyon civarında olduğu belirtiliyor.

En yaygını, ortopedik engel. Ardından sırasıyla zihinsel, işitsel ve görsel engellilik geliyor.

Anlaşılan o ki herkes ya bizzat engelli ya da ailesi, komşuları, arkadaşları, akrabaları arasında engelliler var.

İŞE GİTMEK-UZAYA GİTMEK

Hepimiz bedenimizin, duyularımızın sınırları içinde yaşıyoruz. Görme, işitme, yürüme, düşünme... kapasitelerimiz sınırlı. Çita kadar hızlı koşamayız. Kartal gibi baksak da, onun görüş mesafesine sahip değiliz...

Engellilik, çalışma standartlarına göre tanımlanıyor. İşyerinde çalışmaya mani veya verimi düşüren durumlar engel sayılıyor. Çalışmak için Satürn'e gitmemiz gerekseydi, hepimiz engelli kategorisinde yer alacaktık.

Engellilik % 75 oranında sonradan meydana gelen bir durum.

Trafik kazaları, depremler, hastalıklar, yaşlanma... sonucu bazı uzuvlarımızı veya yetilerimizi kaybediyoruz.

HZ. MUHAMMED'İN VEKİLİ

Dünyamızı renklendiren insanların önemli bir kısmı engelli: Homeros, Beethoven, Aşık Veysel, Stephen Haking, Cemil Meriç... saymakla bitmez.

Sahabelerden Muaz bin Cebel ortopedik engelliydi ve Hz. Muhammed onu Yemen'e vali olarak atamıştı.

Abdullah ibn-i Ümmü Mektum görme engelliydi ve Hz. Muhammed onu defalarca vekil tayin etmişti.

Türkiye'de engelliler konusunda önemli mesafeler kat edildi.

Bürokratik kurumlar oluşturuldu. Belediyeler hizmet birimleri kurdular. Konuyla ilgili yasalar yapıldı. İstihdam prosedürleri konuldu. Etkinlikler arttı. Kampanyalar çoğaldı. Bilinç düzeyi yükseldi. 2012 Londra Paralimpik Oyunları'nda engelli sporcularımız 11 madalya aldı... Nazmiye Muslu'yu, Çiğdem Dede, Korhan Yamaç, Nazan Akın, Duygu Çete'yi izlerken sevinçten gözlerimiz doldu...

SESLİ KİTAP, SESSİZ ÇOĞUNLUK

Fakat bana sorarsanız şöyle bir durum var: Engellileri ancak kendi sahip olduğumuz türde bir dünyaya davet edebiliriz.

Düşünün, sesli kitapları bir tek görme engelliler mi dinler? Otomobil kullanırken veya mp3 player'lardan sesli kitap dinleyen kaç kişi var? Bu tür edisyonlar yapılmıyor bile. Haluk Bilginer, Ahmet Mümtaz Taylan, Ferhan Şensoy, Rüştü Asyalı, Ergun Uçucu, Ulvi Alacakaptan, Cem Yılmaz...

gibi sanatçıların okuduğu klasik veya modern romanlar, hikayeler, şiirler, makaleler nerede?

40 sene yalnızca rahmetli Müşfik Kenter'in okuduğu Orhan Veli şiirleriyle geçti. Harikaydı. Peki devamı? Vardı birkaç kayıt, fakat hiçbiri yeterince popüler olmadı. Denizbank'ın hazırlattığı şahane sesli kitaplardan kimin haberi var?

TOPLUMSAL, DÜŞÜNSEL ENGEL

Demek istediğim, engellilere en fazla kendi ufkumuzla, seviyemizle koşut imkanlar sunabiliriz.

Açıkçası, toplumsal handikaplarımız, engellilere yönelik tutumumuzu kısıtlıyor.

"Engeliler sosyalleşsin." Elbette. Tamam da sosyal ortamımızda kavgadan, küçümsemeden, anlayış kıtlığından ziyade ne var?

Yakın gelecekte kendilerinin de engelli olacağını akıllarına bile getirmeyen....

Birbiriyle empati kuramayan kimseler, engellilerle ilişkilerinde formalitelerin ötesinde bir duygu birliği nasıl kuracaklar?

Sakin ol şampiyon

We are the champions.

[FREDDIE MERCURY]

Sakin ol şampiyon; asabilik, tutarlılık sağlamaz.

Yürüyelim istersen, hava al biraz?

Kızgınlığı samimiyet sanmak hatadır.

Kindarlıkla gelen istikrar felaket taşır.

Gözyaşları, gaddarlığı örtmeye yarar.

Bak ne diyeceğim "İnsan yemek yanlıştır."

Sakin ol şampiyon, bu dünyadan kimse sağ çıkmaz.

Küçük bir ayrıntı hariç, alem ötekilerden oluşur ahabap.

Otur, bir soluklan; nefret çok benzin yakar.

Çay iç, ıhlamur yudumla, kahve höpürdet.

Mücadele soylu bir tutum ha, cidden öyle mi dersin?

Kuş bakışını dene, at gözlüğünü çıkar.

Sakin ol dostum, öfke, karşılanmamış, gizli ihtiyaçlardan doğar.

Ve nadiren isabet kaydeder.

Orhan Gencebay dinle, nabzı düzenler efkar.

Dinlemiyor gibisin kendini bile.

Kesilmiş mi ne, ağzınla kulağın arasındaki hat.

İki buyruk bellemişsin: Hazır ol! Rahat!

Başarı namına başkasını ezmek, seni ırgalamıyor mu?

Parayı kazandın, terfi ettin, alkış aldın. Bravo.

Şimdi ne yapacaksın?

O yağlı kışınla deri koltuğunu cilalamaktan başka?

Sakin ol şampiyon.

Tüm bu ödüller dalkavuklarla bir olup kendini kandırarak ulaştığın zaferin ganimetleri.

Bu aydınlık, reklam seti spotlarından ibaret.

Emirlere uydun.

Görevi tamamladın.

Grup dayanışması adı altında kayırıldın.

Torpil, peşkeş, iltimas ve avanta...

Bunca zımbırtıda umduğun tadı buldun mu gerçekten?

Kendin kalabileceğin misin? Nefretini dipfrizde taze tutarak?

Madem öyle diyorsun, senin dediğin olsun.

Fakat bir şey ıskaladığını sezmiyor musun?

Sakin ol şampiyon, "Dervişlik devri kapandı" diyen sendin.

Anlaşıldı, bir lokma bir hırkayla yetinemezdin.

Ah elbette öğüt alacak değilsin benden.

Haklısın ben önce kendime bakmalıyım.

Sen hiç taviz vermedin, gram değişmedin, hep tutarlı ve daima en büyüktün.

Başından beri kimse seni anlayamadı.

Her şeyi izah edebildin, bugüne dek, çok şükür fire vermedin.

O halde artık dinlen, keyfine bak şampiyon.

Ölümü de düşündün, öldürmeyi de.

Dilersen artık biraz da yaşatmaya kafa yor.

Dünya kötü, tamam da hayat hiç öyle değil.

Hayat, canım kardeşim, daha yeni başlıyor.

Sakin ol şampiyon dedikçe ben, daha çok kızılıyorsun.

Sakin ol şampiyon, bul bir yolunu.

Ayrımcılık yapmadan, ateş kusmadan dur bir gün olsun...

bir saniye olsun, bırak hırgürü.

Emir vermek, yasaklamak, hor – hakir görmek, kulu kınayıp yaftalayarak cehenneme

postalamakla...

geçti ömrün hâlâ durulmadın be.

En nihayet dostlarını düşman belledin.

Nefretin sevgini beş-sıfır yendi.

Sakin ol şampiyon, artık Allah aşkına.

Tertemiz bir çocuktun, herkes severdi seni.

Fakat galiba bitti, o eskidendi.

'Başka bir dünya mümkün,' Hollywood'a alternatif bulabilirsek tabii

Sinema ne sanattır, ne de hayatın kendisi; ikisinin arasında bir şeydir.

[JEAN LUC GODARD]

Yumuşak güç [Soft power] kavramını, 1970'lerin sonlarında Harvard'lı siyaset-bilimci Prof. Dr.

Joseph Nye ortaya attı.

2004'te Yumuşak Güç –Dünya Politikasında Başarılı Olmanın Araçları adlı bir kitap yayınladı.

Nye'a göre, uluslararası ilişkilerde askerî, siyasi ve ekonomik değil; kültürel, sanatsal, düşünsel, sosyal unsurlar daha etkili.

HOLLYWOOD'UN ÜÇ TAKTIĞI

Yumuşak güç elementleri arasında en hızlı, en kapsamlı, en tesirlisi sinema.

Hollywood'un Amerika imgesini hiç kuşkusuz Pentagon, CIA ve Beyaz Saray'dan daha çok besliyor.

Sineması yükselişe geçen ülkeler, dünya çapında bir saygınlık ve cazibe kazanıyorlar.

Buna karşılık emperyalistler ne yapıyor?

Üç şey:

1- Diğer ülkelerdeki büyük yönetmen ve senaristleri istihdam ediyorlar. FBI'ın, hacker'ları işe alması gibi. [Alex de la Iglesia, Ole Bornedal, Anders Thomas Jensen...]

2- Güçlü yapımların Hollywood versiyonlarını çekiyorlar. [Martin Scorsese bile Mou Gaan Dou adlı Hong Kong filminin remake'i The Departed'la Oscar aldı!]

3- Dandik yabancı filmlere uluslararası festivallerde ödüller veriyorlar. Böylece, hem esaslı filmlerin ve iyi yönetmenlerin görülmesini engelliyorlar, hem de ülke sinemalarını verimsiz bir alana yönlendiriyorlar. Vasıfsız elemanların 5 saat boşluğa baktığı filmler çekmeyi Hollywood'a meydan okumak sanıyoruz!

MONOCLE DERGİSİ

TÜRKİYE'YE PUAN VERMİŞ

İngiltere merkezli Monocle dergisi geçen ay yayınladığı yumuşak güç araştırmasına bakılırsa, 2012'de dünyayı barışçı yollarla etkileme kapasitesine sahip ülkeler, sırasıyla şöyle:

1- İngiltere 2- ABD 3- Almanya 4- Fransa 5- İsveç 6- Japonya 7- Danimarka 8- İsviçre 9- Avustralya 10- Kanada 11- Güney Kore 12- Norveç 13- Finlandiya 14- İtalya 15- Hollanda 16- İspanya 17- Brezilya 18- Avusturya 19- Belçika 20- Türkiye...

Türkiye, geçen yılki listede 23. sıradayken, yükselişe geçmiş...

MONOCLE'UN LİSTESİNE

ALTERNATİF

İngilizler, bize yumuşak güç listesinde yükseldiğimizi söylüyorlar.

Buna inanalım mı?

Bana sorarsanız, liste şöyle olmalıydı:

1- Danimarka 2- İspanya 3- Güney Kore 4- Hindistan 5- İsveç 6- Brezilya 7- Filistin 8- Hong Kong 9- Meksika 10- Japonya 11- Hollanda 12- Çin 13- Belçika 14- Finlandiya 15- Almanya 16- İtalya 17- Arjantin 18- Şili 19- Kolombiya 20- Rusya.

TRIER Mİ, JENSEN Mİ?

İşgalci ve sömürgeci ülkelerin yumuşak gücü; kaba kuvvetin gölgesinde, tartışmalı, kuşku uyandırıcı bir niteliğe bürünür. Şehrinize Amerikan bombaları yağarken Amerikan şarkıları söyleyemezsiniz. Dolayısıyla yumuşak güç denkleminde emperyalistlerin çıkarılması gerektiğini düşünüyorum. Hollanda, Almanya, İtalya ve Rusya bu nedenle listemde alt sıradalar; ABD ve İngiltere'nin esamisi okunmuyor. Hollywood'u geride bırakmak mümkün mü? Kesinlikle evet. Bu, büyük ölçüde gerçekleşti bile. Peki, Danimarka gerçekten dünyanın en büyük sinema gücüne mi sahip? Evet ama Lars von Trier'den ötürü değil, yaşayan en büyük senarist-yönetmen olan Anders Thomas Jensen'dan ve Ole Bornedal adlı dahiden ötürü.

Cuma günü, listemdeki ülkelerin sinemacılarını ve filmlerini sıralayacağım.

Ve tabii Türkiye'ye bir yer bulmaya çalışacağım.

Teşekkür ederim.

'Yumuşak güç' film festivali

'Yumuşak güç'

film festivali

Film festivalleriyle ilgili tek sorunum var: Filmler.

[DUANE BYRGE]

Salı günü, Monocle dergisinin 'yumuşak güç' [soft power] listesine alternatif sunmuştum. Listemi, ülkelerin sinema alanındaki yetkinliklerine bakarak düzenledim.

İngiliz editörlerin yaptığı gibi, subjektif bir yaklaşımla tabii.

ABD ve İngiltere'yi dışarıda tuttum.

Zira, sert gücün gölgesinde kalmış [veya güdümüne girmiş] bir yumuşak güce inanmıyorum.

Dolayısıyla, Hollywood egemenliğinin kırılmasını, dünya barışının öncelikli bir koşulu

sayıyorum.

Aşağıdaki filmler özenli, enerjik, zeka dolu yapımlardır.

Ne anlattığını bilen hikayecilerin eserleridir.

Mümkünse izleyin, derim.

Hollywood'dan başka bir sinema evreni keşfedeceksiniz.

Türk sinemasının dünyadaki yerini de netlikle göreceksiniz.

DANİMARKA

Anders Thomas Jensen: I Kina Spiser de Hunde [1999], Blinkende Lygter [2000], The Green

Butchers [2003], Brodre [2004], Morke [2005], Adam's Apples [2005], Hævnen [2011]

Ole Bornedal: Just Another Love Story, Vikaren [2007], Deliver Us from Evil [2009]

Kathrine Windfeld: Flugten [2009]

Henrik Ruben Genz: Frygtelig lykkelig [2008]

Kasper Barfoed: Kandidaten [2008]

Christian E. Christiansen: ID:A [2011]

Nikolaj Arcel: Kongekabale [2004]

İSPANYA

Alex de la Iglesia: El Dia de la Bestia [1995], La Comunidad [2000], Crimen Ferpecto [2004]

Balada Triste de Trompeta [2010]

Nacho Vigalondo: Time Crimes [2007]

Laura Mana: Palabras Encadenadas [2003]

Jaume Balagueró: Mientras Duermes [2011]

Daniel Monzon: Celda 211 [2009]

Luis Piedrahita: La Habitación de Fermat [2007]

Gonzalo Lopez-Gallego: El rey de la montana [2007]

F. Javier Gutierrez: Tres Dias [2008]

Jorge Sánchez-Cabezudo: La Noche de los girasoles [2006]

GÜNEY KORE

Ji-Woon Kim: A Bittersweet Life [2005], Joheunnom, Nabbeunnom Isanghannom [İyi, Kötü,

Tuhaf, 2008], I Saw the Devil [2010].

Jeong-beom Lee: The Man Who from Nowhere [2010]

H H H

HİNDİSTAN

Rajkumar Hirani: 3 Idiots [2009]

S. Shankar: Endhiran [Robot, 2010]

İSVEÇ

Andreas Ohman: I Rymden Finns Inga Känslor [2010]

Josef Fares: Zozo [2005] Kopps [2003]

Mikael Håfström: Ondskan [2003]

Niels Arden Oplev: Man som hatar kvinnor [2009]

Daniel Alfredson: Luftsloppet som sprängdes, Flickan som lekte med elden [2009]

BREZİLYA

Claudio Torres: O Homem do Futuro [2011]

Alfonso Poyart: 2 Coelhos [2012]

Fernando Meirelles: City of God [2002]

Jose Padilha: Tropa de Elite I-II

FİLİSTİN

Elia Suleiman: Yadon Ilaheyya [2002]

Hany Abu-Assad: Paradise Now [2005]

ÇİN / HONG KONG

Wilson Yip: Ip Man I-II

Stephen Chow: Kungfu Hustle [2004], Shaolin Soccer [2001]

Benny Chan: Invisible Target [2007]

MEKSİKA

Hugo Rodrigez: Nicotina [2003]

Alejandro Lozano: Matando Cabos [2004]

JAPONYA

Takeshi Kitano: Sonatine [1993], Hana-bi [1997], Zatoichi [2003]

Hiroshi Nishitani: Suspect X [2008]

HOLLANDA

Mike van Diem: Karakter [1997]

Alex van Warmerdam: De Jurk [1998], Ober [2006]

Max Porcelijn: Plan C [2012]

BELÇİKA

Erik Van Looy: De zaak Alzheimer [2003], Loft [2008]

FİNLANDİYA

Dome Karukoski: Tummien Perhosten Koti [The Home of Dark Butterflies 2008]

ALMANYA

Thomas Jahn: Knockin' on Haven's Door [1997]

Oliver Hirschbiegel: Das Experiment [2001]

İTALYA

Manetti Biraderler: Piano 17 [2005]

ARJANTİN

Fabian Bielinsky: Nine Queens [2000], El Aura

Marcelo Pineyro: El Metodo [2005]

ŞİLİ

Ernesto Diaz Espinoza: Mirageman [2007]

KOLOMBİYA

Andres Baiz: La Cara Oculta [2011]

RUSYA

Karen Oganessian: Domovoy [2008]

Aleksandr Melnik: Novaya Zemlya [2008]

Kıyametten çok şey beklemeyin

Ölülerin dirildiğine inanmıyorsanız, paydos vaktinde herhangi bir ofise bakın.

[ROBERT TOWNSEND]

Maya takvimine göre 21 Aralık Cuma günü kıyametin kopacağı söyleniyor. Diyanet İşleri Başkanı açıklamalarda bulunuyor.

İzmir – Şirince kıyametten muafmış.

Bölgedeki oteller dolup taşıyor.

Turistler, kıyameti ekrandan izleyecek!

Tom Cruise da Şirince'ye sığınacakmış.

Medya, kıyamet haberleri, yorumları, şakalarıyla çalkalanıyor.

"SİZCE DE KIYAMET KOPMUYOR MU?"

Amin Maalouf'un Yüzüncü Ad romanında, kıyametin 1666 yılında kopacağı beklenir.

Herkes, "Heybesindeki mucize ve felaketleri etrafa saçacak canavarı" karşılamaya hazırlanır...

Har'ın yazarı Murat Uyrukulak "Etrafınıza bir bakın, sizce de kıyamet kopmuyor mu?" diye sormuştu.

Umberto Eco ise Roberto Vacca'nın kıyamet teorisini aktarır ve gündelik hayatımızın standartlarından doğacak dehşetengiz bir yıkımdan bahseder.

110 MİLYAR İNSAN ÖLDÜKTEN SONRA...

Bugünün kıyamet bekleyişi acaba yalnızca magazinsel ve turistik bir olgu mu?

Maya takviminden bilhassa kıyamete ilişkin bir veriyi seçmemiz tesadüf mü?

Zaten fani olan dünyanın ufkunda, istikrarlı bir şekilde yaklaşan kıyametin bulunması, hayatımıza hangi anlamı yüklüyor?

Gezeganimizde yaşayan insan nüfusu 7 milyar, tamam.

Buna karşılık, toprağın altında, günümüze dek yaşayıp ölmüş 110 milyar insan var!

Bu durum bana, sanki zaten kıyametten sağ kurtulmuş olduğumuzu [ve tabii gene de öleceğimizi] düşündürüyor.

ALAMETLER Mİ BELİRDİ, İŞ İŞTEN Mİ GEÇTİ?

Kıyamet gününde hiç kimsenin bir başkasından yardım alamayacağı söylenir.

Teselli, paylaşım, ikram, tebessüm, yüceltme, selam yok.

E, bunlar şimdi de yok?

Belki de bizler, kıyametin tüm şartlarını yerine getirdik...

Atom bombaları, katliamlar, işgal orduları, nükleer atıklar... vb. ile dünyayı mahvettik zaten.

Cool'luk adı altında kibir...

Başarı adı altında bencillik...

İşbilirlik adı altında cimrilik...

Ciddiyet adı altında somurtkanlık...

Espritüellik veya tavizsizlik adı altında aşağılama...

Bağımsızlık adı altında vefasızlık... meşrulaştı, prestijli hale geldi.

KIYAMETİN ARDINDAN İYİ BİR BAŞLANGIÇ

Belki de Jean Baudrillard veya Chuck Palahniuk gibi bizler de şiddetli ve yaygın çöküşlerin iyi bir başlangıç için gerekli olduğunu düşünüyoruzdur?

Bir musibetin, bin nasihatten iyi olduğunu söyleyip duruyoruz.

Bu durumda kıyamet, global bir arınma vaadi taşıyor.

"BİRLİKTE ÖLECEK MİYİZ?"

Birlikte yaşamayı beceremediğimizden, birlikte ölme fikri kendiliğinden beliriyor.

Sükuneti, barışı, adaleti, ilerlemeyi... cezayla, cezalandırarak sağlayabileceğimizi sanıyoruz.

O halde, en büyük ceza, aynı zamanda en büyük umudun da kaynağı!

Gene de, birbirimizi hiçe sayarak elde ettiklerimize bakarsak, kıyametten çok şey beklememek lazım.

Daima Nihat, daima Genç

Bir insanın zengin olması, elinde tuttuğu çiçeği değiştirmez.

[NİHAT GENÇ]

ULUSALCI MI, HİKAYECİ Mİ?

Geçen gün, internette bir haberin başlığı: "Ulusalıcı yazar Nihat Genç..."

Nihat Genç, Türkiye'nin en iyi hikayecilerinden biri.

Benim fikrim: En iyisi.

Medya mensupları, okumuşlar, halk, bizler, hepimiz Nihat Genç'in bir hikayeci olduğunu görmeli, unutmamalı ve gerekirse kendisine hatırlatmalıyız.

Hikayeler [romanlar, filmler, genel olarak tüm düşünce ve sanat eserleri] bir ülkenin şahsiyetini teşkil eder.

Nihat Genç'in hikayeci değil de ideolojik propaganda yürüten bir yazar olarak tanınması;

Türkiye'nin, evlatlarına sahip çıkmadığının belirtisidir.

HİKAYEDEKİ ADAM BENDEN DAHA CANLI

Nihat Genç'in hikayelerinde neler var?

Canlılık, mizah, hız, enerji, tarih, sosyoloji, sevgi, içtenlik, felsefe, dürüstlük, özgüven, psikoloji, cesaret, şefkat...

Hepsi ve daha fazlası.

Tam bir hazine.

Garip bir biçimde, Nihat Genç hikayelerindeki Türkiye, yaşadığımız ülkeden daha gerçek, daha sahici görünür.

Lafın gelişi, beni anlatan bir hikaye yazsa, eminim ki o hikayedeki Murat, benden daha canlı biri olur.

Karanlık nedir, soğuk nedir, yoksulluk, kadın, dikkat, işsizlik, futbol, ağaç, iftira, şişmanlık, korku, zarafet, kıskançlık, hınç, aşk nedir?.. Hepsini Nihat Genç'in hikayelerinden öğrenebilirsiniz.

Anlattığı kişilere, mekanlara, muhitlere büyük bir değer ve derinlik kazandırır.

Saraybosna'yı, Kahire'yi, Şam'ı, İsfahan'ı öyle anlatır ki, nabzınız hızlanır, gözleriniz dolar.

BİN TANE UZAYLI GELSE, ŞİŞKO TEYZENİN ELİNE SU DÖKEMEZ!

Ben roman yazarken mutlaka ilginç birtakım nitelikler tasarlarım.

Mesela bir kahraman büyücüdür, öteki albinodur, beri tarafta konuşan bir köpek vardır.

Veya enteresan bir durum, olay bulurum: Bakkal Fehmi meğerse uzaydan gelmiştir, adamın birinin intikam şirketi vardır vb.

Nihat Genç'in hikayelerinde beni hayran bırakan yön şu: Apartmandaki şişko teyzeyi alıyor, onu öyle incelikli, şaşırtıcı anlatıyor ki, bin tane uzaylı gelse o şişko teyzenin eline su dökemez!

Bir garson çocuğu, bir küçük kıızı, köy doktorunu, dilenciyi, eşcinseli, üniversiteliyi öyle renkli, öyle hayat dolu kahramanlara dönüştürüyor ki şaşıp kalıyorsunuz.

İKİ BAŞYAPIT: İHTİYAR KEMANCI ve ARKASI KARANLIK AĞAÇLAR

Nedense, Nihat Genç'in adı edebiyat, kitap dergilerinde geçmiyor.

Hikayeleri yabancı dillere çevrilmiyor.

Televizyonda ondan hikayeci diye bahsedilmiyor.

Tam bir saçmalık.

Size iki kitap: 1- İhtiyar Kemancı 2- Arkası Karanlık Ağaçlar.

Bu ikisini okuyun, hayran kalacaksınız.

Sonra artık Kompiler Hikayeler, Dün Korkusu, Memleket Hikayeleri, Soğuk Sabun, Edebiyat Dersleri... hangisini okuyacağımıza bakarsınız.

SAYIN YAZAR, ALLAH AŞKINA ESER VERİNİZ

Nihat Genç'in ideolojik, siyasi kulvardaki koşusu uzadı, maratona dönüştü.

Neden sanatçılarımız siyasete bu kadar teşne?

Bunun bir nedeni sanırım siyasetimizin sanatsallaşamaması.

Fakat toplum olarak, Nihat Genç'e ve daha birçok sanatçıya şunu söylemeliydik:

Üstat, ağabey, pir'im, sayın bay, hanımefendi... Allah aşkına eser vermeye devam ediniz.

Çünkü bu ülkenin kalbi, sizin eserlerinizde çarpıyor.

Çünkü biz sizin eserlerinizle düşünüyoruz.

ÇEKİLMEMİŞ SÜPER FİMLER

Aydınlara, medya mensuplarına ne demeli?

Bugüne dek, Mahir Günşiray'ın sahnelediği Gavara adlı harika oyun haricinde bir tek Nihat Genç hikayesinden tiyatro, sinema uyarlaması yapılmaması ne kadar hazin.

Sinemacı olsam, Nihat Genç hikayelerinden filmler, diziler çekerdim.

Dramatik örüntüsü bu kadar güçlü, böylesine sürprizli ve şahane hikayeleri görmezden gelmek, Türkiye'yi sevmeyi hiç ama hiç bilmediğimizin kanıtıdır.

Oh be! Söyledim ferahladım!

Dil yarası taşımayan kim var Türkiye'de?

Korkuyla arkamıza veya öfkeyle önümüze değil, bilinçle etrafımıza bakalım.

[JAMES G. THURBER]

Malatya AK Parti Gençlik Kolları MYK üyesi Melik Birgin, CHP Genel Başkan Yardımcısı –

Yazar Şafak Pavey'e şu tweet'i gönderdi: "Allah bir bacağını almış, hâlâ küfürden uyanmazsın, nedir bu inatçılık!" [22 Aralık]

CHP Tekirdağ Gençlik Kolları Başkanı Önay Taşdelen, Twitter hesabından başörtülülere [imlası bozuk bir ifadeyle] "kamuda başörtüsünün özgürlüğünü istiyorlarmış.. NANKÖR KÖPEK!!!" yazdı. [23 Aralık]

UTANDIRAN, KIZDIRAN KELİMELELER

Başbakan Yardımcısı Bülent Arınç, CHP Milletvekili Aylin Nazlıaka'ya "Kürtaj meselesi tartışılırken siz öyle bir laf ettiniz ki ben o zaman yerin dibine girdim. Bir kadın kendisi ile ilgili bir organ hakkında nasıl böyle konuşabilir? Benim yüzüm o zaman kızardı" dedi. [11 Aralık]

Nazlıaka'nın kullandığı kelime, vajinaydı.

BDP Milletvekili Sırrı Süreyya Önder "Kürtler 'kardeş' sözünden tiksiniyor, artık kusacaklar. Bırakın kardeşlik demeyi ya da manikürcü terimlerini: Et'miş, tırnakmış... Bunlarla sosyolojik bir mesele çözülemez. Eşitlik... En tılsımlı şey budur" dedi. [13 Aralık]

HİSSETTİĞİMİZ DÜŞÜNCELER

Acaba tüm bunlar ne zaman başladı?

Siyaset; dil, anlam, anlatımla bağıni ilk ne zaman gevşetti ve ağızlar bozuldu?

1000'li yıllarda, 1500'lü, 1800, 1950'li yıllarda mı?

Divan edebiyatını, diplomatik nükteleri, hitabet inceliklerini geçtim, TRT Türkçesini mumla arıyoruz.

Günümüzdeki yargılayıcı, suçlayıcı, saldırgan ve inkarcı tutumlar neden kaynaklanıyor?

Galiba mesele tamamen değilse bile önemli ölçüde duygusal.

Olumsuz duygular kolayca kronikleşir. Korku, keder, öfke, kıskançlık, kibir...

Düşünceler, çoğunlukla duygulardan doğar.

Sanırım, olumsuz duygular enikonu bulaşıcı.

Bunlardan doğan düşünceler de kolay değişmiyor.

RAKİPLERİN ORTAK HEDEFİ

Melik Birgin ve Önay Taşdelen çok umut kırıcı çıkışlar yaptı.

Fakat kişisel ve toplumsal felaketleri; ideolojik bir dinî yorumla "hak edilmiş ceza" gibi algılamak ve sunmak yalnızca Birgin'e mahsus değil.

Önay Taşdelen kendi siyasi muhitinin dışındaki kişilerin özgürlük talepleri karşısında saldırganlaşıyor.

Birgin ve Taşdelen'in ortak özelliği: İkisinin de hedefi kadınlar.

RESMÎ AD

Bülent Arınç "vajina", Sırrı Süreyya Önder ise "kardeş" kelimelerinden rahatsız oluyor.

Biri ahlaki, diğeri siyasi hassasiyet beyan ediyor.

Kadın cinsel organının resmî adı vajina. Mahkemede, hastanede hatta camide telaffuz edilir.

BANA 'KARDEŞ' DEME BİRADER!

Kardeş ise mecazen kullanıldığında yakınlık, bağlılık bildiren bir kelimedir.

31 Kasım günü Vatan gazetesinde yayınlanan röportajda Ali Akel, Ruşen Çakır'a şunları söylemişti: "Bu 'kardeş' sözü siyasetin dilinden jilette kazınsa çok iyi olacak. 'Kardeş' kelimesi Kürtler için resmen hakaretle eşanlamlı. Bir Kürde 'kardeşim' demeyin de ne dersiniz deyin."

Çakır, 16 Aralık'ta bu konudan bahseden müstakil bir yazı kaleme aldı.

Kelimelerin anlamına, cümlelerin kattığı bir pay vardır.

Fakat yukarıdaki örneklere bakınca, anlamdan nasibimizin kesildiğini düşünüyorum.

Kelimeler söylenmiyor, fırlatılıyor, saplanıyor, patlatılıyor.

Dil yarası taşımayan kim kaldı Türkiye'de?

İşin tuhafı, herkes birbirini anlıyor.

Sürç-ü lisan ettikse affola.

Sahra ölü'ndeki kar kalınlığı

İyi insanlar, kurallara fazla uymamalıdır.

[RALPH WALDO EMERSON]

Türkiye uzaya uydu gönderiyor ve ODTÜ'de 'protestolar' yükseliyor. Mu acaba?

Uzay Yolu dizisindeki Mr. Spock'ın tabiriyle 'Bu, mantıklı değil.'

ALIŞKANLIK VE GELENEKLERE RAĞMEN...

Tartışma büyüdü.

Peki hükümet mi haklı, muhalifler mi?

Çok kimse cevap yetiştirmedi.

130 üniversitenin 60'ı, ODTÜ yönetimini kınadı. Saçma, fakat gerçek.

Bana öyle geliyor ki, asıl meselemiz, bizde siyasetin de, protestonun da sanatsallıktan uzak olmasıdır.

Mevcut zıtlaşmanın taraflarında yaratıcılık görüyor musunuz?

Hangisi alışkanlıklar [klişeler] ve geleneklere [buyruklar] rağmen kendi tutum ve tavrını seçebiliyor?

ELEŞTİRİDEN KAÇARKEN PROTESTOYA TUTULMAK

Siyaset-bilimciler, iktidar süresi uzadığında, güç kullanma eğiliminin arttığını söylüyorlar.

Dolayısıyla muhaliflerin tepkisi de büyüyormuş.

İfade özgürlüğünün kısıtlanması ve çift yönlü üslup sorunlarını göz ardı ediveren bir köşe yazarı 'Kendini taşla sopayla ifade eden var' diye yakınıyor.

Enteresan.

Başımıza gelenlerin, bunlarla ilgisi olduğunu hiç sanmıyorum.

Kanaatimce, protestolar, eleştirinin yokluğundan kaynaklanıyor.

Eleştiri, sanıldığına aksine bir dayanışma biçimidir.

Eleştiri, uzlaşma umudunun varlığını kanıtlar.

Eleştiri alanı daraldığında, isyanlar patlak verir.

PROTESTO ÖNCELİKLE POLİTİK DEĞİL, KÜLTÜRELDİR

Sahra ölü'ndeki kar kalınlığı ile Türkiye'deki eleştiri seviyesi hemen hemen aynı.

Peki ya protesto?

Ahlaki Protesto Sanatı [Ayrıntı Yay.] adlı kitabın yazarı James M. Jasper'a göre...

1- Protestolar yeni ahlaki bakış açıları temin eder.

2- Protestocular birbirlerinden epey farklıdır.

3- Protestolar ahlaki bir ifade, gelişim, dönüşüm ve doğrulama fırsatı sunar.

4- Uzmanlar siyasete bakıp kültüre kayıtsız kaldıklarından; protestoları anlayamamışlardır.

RESMÎ DEĞİL, SİVİL TOPLUMSAL HAREKET

Protesto, sanatsal bir etkinliktir.

Bireysel duygular ile toplumsal eylemin buluşmasıdır.

Siyaset? O da sanat, değil mi?

Protestolar, toplumsal hareketlerin sivil niteliğini vurgular.

İktidarın resmî zekası, refleksleri, denetimi, güdümü karşısında bir direnç bölgesi oluşturur.

Bir ülke, sivil halkın 'sessiz çoğunluk' olarak pasifize edilmesiyle yükselmez.

Zihni ve vicdanı işlek bir toplumun mensupları bazen sokaklara dökülür, itiraz eder, başkaldırır.

Siyasi iktidar, ordu, akademiler, medya, büyük şirketler, dinî kurumlar [ve kurumsal cemaatler]; ahlaki prensipler bakımından gerilediklerinde protestolar başlar.

KURALLARI YIKAN İYİ İNSANLAR

Bir düşünelim: ODTÜ eylemleri gerçekte protesto muydu?

Uzaya uydu göndermek hakikaten kutlanası bir iş.

Fakat daha önemli ve öncelikli bir iş ihmal edilmiş gibi görünüyor.

Normal şartlarda protestolar, belli bir konuya odaklanır. Savaş, düşmanlık ve kan davasından farklıdır.

'Kardeş değiliz', 'Birlikte sevinemeyiz', 'Keşke tümden yok olsanız' gibisinden mesajlar var ortada.

Halbuki hepimiz bu ülkenin çocuklarıyız.

Elbette birlikte sevinmeliyiz.

Ve birbirimizi yaşatmaya, yüceltmeye bakmalıyız.

Öfkenin hasadı olmaz.

Öfkeli kalabalığın umutsuzluğu da, yarıdakçı gürhün cilveleriyle dengelenemez.

Şuursuz rakipler, giderek birbirlerine benziyorlar.

Saygı uyandıran üslup, ilgiye değer zeka hani?

Kuralları yıkan iyi insanlar nerede?

Yeni yılınız mübarek olsun

Bir erkeğin hayatında üç dönem vardır: Noel Baba'ya inandığı, Noel Baba'ya inanmadığı, Noel Baba olduğu. [BOB PHILLIPS]

Miladi yılbaşı, Türkiye'de I. Dünya Savaşı sonrasında, mütareke yıllarında kutlanmaya başladı. İstanbul'da, Beyoğlu civarında.

Elbette o dönemde Hicri ve Rumi [mali düzenlemeler, maaş günleri için] takvimler kullanılıyordu.

Refik Halid, bu kutlamaların, Rusya'dan kaçıp İstanbul'a gelen 'huriler' şerefine başladığını söyler.

365 YENİ GÜN

Miladi takvime, malum, 1926'da geçildi.

Yılbaşı kutlamalarına, Peyami Safa kadar, Nurullah Ataç da mesafeli bakmıştır.

Fakat bu tereddüt, edebî ve felsefi bir nitelik taşır.

1970'lere gelindiğinde, yılbaşı artık köylerde bile kutlanıyordu.

İnsanlar neye seviniyordu?

Ataç'a göre yılbaşı bizi günlerin birbirine benzemeyeceği yanılığımıza yöneltiyordu. Ve kaderin değişeceğini ummamıza neden oluyordu. Yazar, 1938'in son günü yayınlanan yazısında 'Yeni yılınız mübarek olsun' diyor.

BATI'NIN YALNIZCA EĞLENCESİNİ ALDIK

Faruk Nafiz Çamlıbel, Hicrî yılbaşının neden bir kutlamaya elvermediğini şöyle açıklar:

'Hicrî yılın ilk ayı olan Muharrem'in onuna denk gelen Aşure Günü, Kerbela Olayı'nın

yıldönümüdür. Bu matemi aşureler bile tatlandıramaz. Hicrî yıla, gözyaşıyla girerdik...'

1955'te, Refik Halid Bey, yılbaşına kendi bayramlarımızdan daha gayretle sarıldığımızımıza dikkat çekiyor.

Fakat bizim şenliğimizin, 25 Aralık'ta idrak edilen Noel'le ilgisi olmadığını vurguluyor.

'Bu adetin yalnızca eğlence tarafını almışız' diyen yazar, kalenderce 'Meğerse lazım imiş!' diyor.

'HOO HOO HOOO' HA?

1970 yılbaşından iki hafta kadar sonra Necmettin Erbakan ve arkadaşları, Milli Nizam Partisi'ni kurdu.

Yılbaşının politik bir çerçeveye kavuşması da bu döneme mi rastlar?

Belki de.

Kimi Müslümanlar çam süsleyip alışveriş merkezlerindeki Noel Baba'larla fotoğraf çektiriyor: 'Hoo hoo hooo!'

Kimileri ise Hicrî Ramazan ayına denk gelen Mekke'nin Fethi'ni yılbaşı gecesini kutluyorlar.

PAZARTESİ SENDROMU

Ben, birlikte sevinme fırsatı sunan günlerin, gecelerin ıskalanmaması gerektiğini düşünüyorum.

Farklı inançlardan komşularımızın, arkadaşlarımızın bayram sevinçlerini paylaşmak; barışçı, özgürlükçü, özgüvenli bir yaklaşım gibi görünüyor bana.

Mekke'nin Fethi gibi insanlık tarihi bakımından son derece önemli, kansız, barış ve esenlik yüklü bir olayı; toplumsal ayrışma vesilesi haline getirmemek lazım sanırım.

Santa Claus'a 'Baba' dememeyi elbette anlıyorum.

Dansözden kaçmayı, tombalaya el sürmemeyi de.

Fakat her hafta 'pazartesi sendromu' yaşayan bir muhafazakar, yılbaşında kendini kasmasa daha iyi olur sanki?

Nurullah Ataç'tan 75 yıl sonra, ben de söyleyeyim: Yeni yılınız mübarek olsun.

Kitap okumak, mahrem bir eylemdir sayın seyirciler

Salman Rushdie'nin kitaplarını sonuna kadar hiç okudunuz mu? Ben okumadım. Bahse girerim, Ayetullah da okumamıştı.

[BORIS JOHNSON]

İzmir İl Milli Eğitim Müdürlüğü Kitapları İnceleme ve Değerlendirme Komisyonu, Pulitzer ve Nobel ödüllü John Steinbeck'in Fareler ve İnsanlar adlı novellasını sakıncalı buldu.

Halbuki, bu küçük roman Milli Eğitim Bakanlığı'nın liselerde okutulmasını önerdiği 100 temel eserden biri.

3 Aralık'ta toplanan komisyon, kitabın 'gayri ahlaki' bölümler içerdiğine karar vererek, bakanlığa başvurdu.

DUYARLI VATANDAŞIN KESKİN PENÇESİ

İstanbul Bahçelievler'deki Behiye Doktor Nevhiz Işıl İlköğretim Okulu'nda görevli Türkçe öğretmenine Şeker Portakalı adlı romanı okuttuğu için soruşturma açıldı.

Jose Mauro de Vasconcelos'un kitabı da MEB'in önerdiği eserler arasında.

Velilerden biri kitabı okumuş. Şoke olmuş. Türk örf ve ananelerine aykırı bulmuş. Öğretmen hakkında soruşturma açılmasını istemiş.

İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü de kolları sıvamış.

'EN İYİ PLANLARI FARELERİN VE İNSANLARIN / SIKÇA TERS GİDER'

Millî Eğitim yetkilileri bir kitabı hem önerip, hem de neden soruşturma konusu ediyor?

Bu banal çelişkinin sebebi ne?

Fareler ve İnsanlar'daki George Milton ve Lennie Small'ın dostluğu, yoksulluğu, hayalleri ve çaresizliği... milyonlarca insanın kaderinin özetidir.

Brezilyalı Vasconcelos'un Türk örf ve adetlerine uymasını niye şart koşalım? Gözyaşı ile kahkahayı birarada sunan, dünyanın en güzel çocuk romanlarından birini neden lanetleyelim?

OKUYUCU KRALDIR

Ben, hiçbir kitabın yasaklanmaması gerektiğini düşünüyorum.

Gerekçelerim şunlar:

1- Alberto Manguel'in de belirttiği gibi, kitap okumak mahrem bir eylemdir.

Görüntüler ve seslerden farklı olarak; bir kitaptaki harflere maruz kalmazsınız.

Okumada; inisiyatif, güç ve kontrol tümüyle okura aittir.

Okumakta olduğunuz bir metin, aklınızdan geçen düşüncelerden farksızdır.

Kitapların hemen tümü, okur ile yazar arasında bir sır olarak kalır. Çoğu zaman bu bile olmaz.

HİKAYE, BİLGİYİ GERÇEĞE KAVUŞTURUR

2- Albert Camus 'Biz, varoluşçuluğu netlikle anlatabilmek için romanlar, piyesler yazdık' diyor.

Sadece felsefi ekolleri değil, dinî öğretileri, aşkı, dostluğu, masumiyeti, rekabeti, fakirliği, inadı, cinselliği, asaleti... her şeyi aslında hikayelerden öğreniriz.

Hikayeler, gerçekleri kavramamızı sağlar.

'İhtiyarlık zor iş' diyebilirim.

Siz de 'Bunu herkes bilir' dersiniz.

Fakat mesela Charles Dickens'ın Antikacı Dükkanı romanını okuyanlar, ihtiyarlığın ne olduğunu

gerçekten bilirler.

Kutsal kitaplar hikayelerle doludur.

Kıssalar, menkıbeler, destanlar, mitolojik anlatılar, romanlar, filmler, stand-up'lar, müzikaller...

Yerel kültürleri, geleneksel öğretileri, tek tek insanları hikayelerle tanırız.

HAYAT HİKAYESİ

3- Hikayeler, içlerinden 'seçtiğimiz' cümleleri hayatımıza uyarlayabilelim diye yazılır.

Hayat doludur kitaplar.

Bana sorarsanız, kitapları sevmeden; insanları ve bu arada kendi çocuklarımızı sevdiğimizi iddia edemeyiz.

4- Hikayeler, tam da bu nedenle bir toplumun en büyük hazinesidir.

Milletlerin ilham ve gurur kaynağıdır.

İnsanlığın ortak değeridir.

Çünkü her hikaye bir tür kader kesiti veya şemasıdır.

Giderek bir hikayeye, yani bir sanat eserine dönüşmeyen hayat, boşa geçmiş demektir.

ÖDLEK TAKTİĞİ

5- Hikayelerden kimler rahatsız olur?

Başkalarının mutluluğunu hiç ama hiç istemeyenler.

Ve tabii kadere inanmayanlar.

En azından, başkalarının kaderine.

'Sev kardeşim'

İnsanlar seni öldüğünde yavaş yavaş tanımaya başlar.

[ABDULLAH KAMREVA]

Nasreddin Hoca'ya sormuşlar: 'Bir insanın akıl seviyesini nasıl anlarız?' Hoca: 'Konuşmasından.'

'Peki ya hiç konuşmazsa?'

'O kadar akıllı hiç kimse yoktur.'

'BİSMİLLAH DİYEREK SEVELİM BİRBİRİMİZİ'

Hayat Bayram Olsa ve Sev Kardeşim şarkılarıyla tanınan Şenay [Yüzbaşıoğlu] vefat etti [4 Ocak].

1970'lerin temiz atmosferinde payı vardı.

Allah rahmet eylesin.

Ahret hayatı bayram olsun.

'Hayat bayram olsa' ifadesi, bir Polyannacılık sloganı gibi algılanıyordu.

Bir temenni, teklif ya da dua değil; safderunluğun dışavurumu.

Halbuki, bir zamanlar, politik kabul edilerek TRT'de yayınlanması yasaklanmıştı.

Şenay Yüzbaşıoğlu'nun cenaze merasiminde bir politikacı 'Bismillah diyerek birbirimizi sevelim' dedi.

Bu sözün dikkat çekmemesine şaşırdım doğrusu.

KÖTÜLEYEN KÖTÜLEŞİR

Ali Saydam benden daha iyi bilir, iletişimde önemli bir kural vardır: Sözüünüz, sizin isminize dönüşür.

Diyelim, adamın biri, başkaları hakkında konuşurken sıklıkla 'şerefsiz' kelimesini kullanıyor.

İnsanlar, 'şerefsiz' kelimesini duyduklarında, o adamın işaret ettiği kimseleri değil, bizzat kendisini hatırlarlar.

Tekrarladığımız kelime veya cümle, bizim adımız haline gelir.

Eskiler, 'Kötü söz sahibinindir' derken bunu kastediyorlardı.

Yani, ağır hakaretleri uzaklara gönderemeyiz.

Altında kaldığımız laflar, çoğunlukla kendi ağzımızdan çıkanlardır.

MEZAR TAŞIMIZI KENDİMİZ YAZARIZ

Dünyanın büyük yazarları, filozofları, şairleri, liderlerini yalnızca birkaç cümleleriyle hatırlarız.

Fuzuli'den, Einstein'dan, Mevlana'dan, Dostoyevski'den yalnızca birkaç kelime, bir iki mısra kalır hafızamızda.

Sevgili okur, sizden, benden de geriye yalnızca bir iki cümle veya kelime kalacak.

Bu kelimeler, bizim gerçek mezar taşı yazılarımızdır.

Belki de, Mevlana'nın türbesini, tam da 'Gel' dediği için bu kadar çok insan ziyaret ediyor?

Onun adını duyunca, 'Gel' çağrısı hatırlandığı için?

Şenay Yüzbaşıoğlu'nun mezar taşında ne yazıyor bilmiyorum.

Fakat benim zihnimdeki levhada 'Sev kardeşim' ifadesi kazılı.

Onun arkasından kötü konuşmamız imkansız.

Çünkü adının yerine, bu söz geçmişti.

İntihar notu

Her kitap, ertelenmiş bir intihardır.

[E. M. CIORAN]

Ağır Roman, Fındık Sekiz, Harman Kaplan gibi esaslı romanlarıyla tanınan Metin Kaçan [52] intihar etti.

Bindiği taksiden, Boğaziçi Köprüsü'nde indi ve koşarak köprüden atladı.

Yıllar önce, cinsel saldırı suçundan hüküm giymişti.

Bu nedenle, kimileri, onun ölümüne üzülemediklerini söylediler.

Bence mesele, üzülme, üzülmemekle ilgili değil.

Çünkü intihar toplumsal bir olgudur.

Jean Baechler'in de dediği gibi, 'İntihar yoktur, intiharlar vardır.'

SİZİ, YAPTIĞINIZ EN İYİ İŞLE ANIYORLAR MI?

Hataları özür beyanıyla, günahları tövbeyle, suçları ceza çekerek izale ederiz.

Birey ve toplum hayatı; iyi, doğru ve güzeli çoğaltarak yaşanmaya değer kılınır.

Dolayısıyla insanları en iyi yaptıkları iş üzerinden tanım-lam-ak gerekir.

Metin Kaçan, modern Türk edebiyatının önemli yazarlarından biriydi.

Allah taksiratını affetsin, ruhu şad olsun.

ERKEK, MERMİYİ YER; KADIN, HAPI YUTAR

İntihar oranı en yüksek ülkeler Belçika ve Hollanda. Öyle ki, medya intihar haberlerine yer vermiyor.

Dünya genelinde intihar eden erkek sayısı, kadınlardan dört kat fazla.

Buna karşılık, kadınlar daha çok intihar teşebbüsünde bulunuyor.

Erkekler kendini asarak veya ateşli silahla intihar ederken, kadınlar hapları tercih ediyor.

İntihar edenlerin yalnızca % 20'si not veya mektup bırakıyor.

Montreal Üniversitesi'nde yapılan bir araştırmaya göre, intihar notlarının belirgin özelliği, öbür dünyadan yazılmış gibi görünmeleri.

Bu notlar, hemen daima bir anlam önerisi, mana sorgusu içeriyor.

İNTİHARI 'DÜŞÜNMEK' GÜNAH MI?

Dinî kayıtlar, bize intiharın günah olduğunu söyler.

Halbuki, Peygamberimiz intiharın eşiğine gelmiştir.

Canına kıymak neyse, fakat ölümü, kendini öldürmeyi 'düşünmek' büsbütün olumsuzlanamaz gibi görünüyor.

İntihar Sözlüğü [Sel Yay.] adlı ilginç kitabında Eric Volant da, intiharın otomatik bir toplumsal bağlamı olduğunu söylüyor.

Toplumun, bireye mesajı ne?

'Biz' diye bir şey var mı?

Her birimizi hayata bağlayan bir aidiyet inşa edebildik mi?

YAŞATAN KELİMELELER vs. ÖLDÜREN LAKIRDILAR

'Hayat yaşamaya değer' sloganını tekrarlayan kitleler, ölüm korkusunu aşmışlar mıdır?

İnsanın ölümcül ıstırabını, oyunbozanlık diye damgalamanın ötesinde ne yaparlar?

Atlamak üzere dama, köprüye çıkan kişileri caydırmak için konuşan memurları, vatandaşları

gözünüzün önüne getirin:

İntihara karşı kullanılabilecek tek araç, sözlerdir. Yaşamaya davet eden kelimeler.

Peki, bunları söylemek için, intihar anını beklemek zorunda mıyız?

Neden 'Seni seviyorum, sen hayırlı bir evlatsın, iyi bir insansın, varlığın bana sevinç veriyor, bin yaşa...' diyemiyoruz?

Ağzını hayra açamayan bir toplumun zombileşmesi kaçınılmaz değil mi?

Dedikodu, iftira, aşağılama, laf çakma, hor görme, dışlama, gıybet, damgalama, kovma, hakaret, çamur atma, küçümseme, 'ayar verme', ağız dalaşı, sövme...

Bence bizi ölüme sürükleyen, intihara yönelmesek bile hayatımızın [dolayısıyla ölümümüzün] anlamını yok eden şeyler işte bunlar.

Metin Kaçan'ın kitapları artık ciltler dolusu intihar mektubu anlamına kavuştu.

Onu yeni hayatında [öbür dünyada] ne bekliyor, bilemeyiz.

Fakat bizler burada inşa ettiğimiz uçurumun kıyısında zebani aksarıyla konuşmaya devam ediyoruz.

Bozulmayan televizyon bizi bozar mı?

Tv. programlarında neden altyazı geçiyor?

Yayını yapan geri zekalılar, okumak istemediğimizi bilmiyorlar mı?

[JERRY SEINFELD]

Londra'da 13 bin evde siyah-beyaz televizyon izleniyormuş!

Televizyon, 1923'te, İskoç asıllı mucit John Logie Baird tarafından İngiltere'de icat edildi.

BBC, 1929'da tv. yayınına başladı.

Renkli televizyonlar, 1960'larda yaygınlaştı.

Türkiye'de ise 1968'de başlayan yayın, 1980'lerin başında renklendi.

2013 yılındayız. Ve ajanslar, Londra'da binlerce evde siyah-beyaz televizyonların kullanıldığını bildiriyor.

50 yılı aşkın zamandır, kimi İngilizler neden siyah beyaz televizyonla yetindiler?

Niçin yenisini satın almadılar?

Siyah beyaz televizyonlar, bunca yıl nasıl bozulmadı, hurdalığı boylamadı?

PARA KONUŞUR, NAKİT ÇIĞLIK ATAR

Markalı ürünler, yeni çıkan teknolojik cihazlar ve lüks mamuller statü göstergeleridir.

Akıllı telefonlar, sizi olduğunuzdan akıllı gösterir.

Spor arabalar, size şampiyon havası verir.

Pırlantalar, çizmeler, kol saatleri, bilumum ıvır zıvır imajınızın özel efektleridir.

Ayrıca zeki, bilgili, görgülü, zevk sahibi, hoşsohbet ve nazik olmanıza gerek yok.

Duygusal doyum, mükemmel benlik imgesi ve makbul fiyaka, paraya bakar.

Para konuşur, nakit çığlık atar.

Statü göstergeleriyle dekore edilmiş bir sahnede, sözün değeri yiter.

Şık görünüyorsan: Söze gerek yok. Şık değilsen: Kimse dinlemez.

Erişebileceğin en üst mertebe, markalaşmaktır.

DOSTOYEVSKİ BİZE DESTEK OLABİLİR Mİ?

Nasreddin Hoca, 'Ye kürküm ye' derken, statü göstergelerini ve onlara duyulan budalaca hevesi protesto ediyordu.

Şimdi hepimiz, kürklerimizde içinde [haydi 'çürüyoruz' demeyelim] pinekliyoruz.

Bize değil, kürkümüze iltifat edilmesine çoktan razıyız.

Kanadalı yazar Douglas Coupland, X Kuşağı adlı romanında, 'statü dengeleme' diye bir olgudan bahseder.

Sözgelimi arkadaşımızın BMW'sine, elinizde bir Dostoyevski romanıyla bindiğinizde, bir denge kurmuş oluyorsunuz.

Şom ağızlılık etmek istemem, fakat bizde parasal gücü, entelektüel / sanatsal güçle dengelemek mümkün görünmüyor.

'HATIRALAR SARMIŞ, DÖRT BİR YANIMI'

'Batı'nın teknolojisini alalım, ahlakını almayalım' tezini hatırlayın.

Batı, teknolojiden daha değerli bir şeyi koruyor gibi görünüyor.

Bir serinkanlılık tekniği. Bir sükunet stili. İstifini bozmama dirayeti.

Yoksullar savurganlıkla, zenginler ise cimrilikle hayata bağlanırlar.

Farkındayım, hantal bir genelleme bu. Fakat doğruluk payı hiç de yabana atılır gibi değil.

Çocukken, siyah – beyaz televizyonda, ABD'li yazar Ray Bradbury'nin yazdığı bir dizi film izlerdim: Ray Bradbury'nin Tiyatrosu.

Her bölümün başında, yazar, odasındaki küçük eşyalardan biri hakkında bir hikaye anlatırdı.

Çeyiz gibi, her parça bir hatıra taşıyordu. Antika veya koleksiyondan farklıydı.

Galiba, öncelikle hikayenin ne olduğunu öğrenmek gerekiyor.

Markalaşacak mıyız, hikayeleşecek miyiz o zaman karar verebiliriz.

Kadının hikayesi yok

Kadını tanıdığını söyleyen erkek, çok şey kaçırıyordur.

[GROUCHO MARX]

Nasreddin Hoca'nın şu sözünü duymuş muydunuz: 'Ancak, ahmaklar, hikayede nedeni ve sonucu bir arada görmeyi ister.'

Kıssaların çoğu ya yarımdır ya da eksik.

Hisseyi okur / dinleyici çıkarmalıdır.

Hikayeyi muhatap tamamlar.

NASREDDİN HOCA VE MICHAEL FOUCAULT'NUN ORTAK NOKTASI

Eski hikayelerin ibret, tefekkür, terbiye kastıyla tanzim edildiği barizdi.

Aslında bu, modern anlatılar için de geçerli.

Bana sorarsanız tiyatro, öykü, roman, sinema, destan... tüm anlatılar; yaşantılarımıza sızarak bizi canlandırmaya namzettir.

Günümüzde temel problem şu: Hikayeleri, eğlence aracı sayıyoruz.

Bir hikayeyi kendi bünyemizde özümseyip işleyerek ondan istifade edebiliyor muyuz?

Michael Foucault, hayatımızı bir sanat eseri haline getirmekten bahsediyordu.

Yani anlaşılmaya, anlatılmaya değer bir hikaye kılabilmekten.

Sanırım, hikaye değeri taşımayan hayat, biricikliğimizin, kişiliğimizin hatta canlılığımızın tehlikede olduğunu kanıtlıyor.

'YA TUTARSA?' EVET, NE YANI?

Güncel tartışmaların yüzeyselliği, hikayesizlikten kaynaklanıyor bence.

Kupkuru yargılar, taşlaşmış hükümler, keskin fikirler dönüp duruyor.

Hayatla, insanla bağı kopmuş cümlelerden vitamin almak imkansız.

Gündemin sıcaklığı, canlılığından kaynaklanmıyor.

Kıssalar yarımdır, dedim, bir örnek vereyim: Nasreddin Hoca, göle maya çalıyormuş, biri sormuş 'Göl maya tutar mı?', Hoca cevap vermiş 'Ya tutarsa?'

Bu, yarım bir hikayedir.

Okur, cevap vermeli: 'Göl maya tutarsa ne olur?'

Benim cevabım şöyle: O zaman, herkesin, bilhassa yoksulların istifadesine açık bir sofraya kurulmuş olur. Demek ki, Hoca bize 'İmkansız gibi görünse de, harika bir sonuca ulaşmak için çaba sarfetmekten kaçınmayın' diyor.

HİKAYESİZ TARTIŞMA

Ali Bulaç'ın 'Başörtülü aday yoksa oy da yok' başlıklı yazısı çok tartışıldı. [14 Ocak, Zaman]

Ben o topa girmeyeceğim.

Fakat size, konuyla ilgisini kurabileceğiniz bir hikaye anlatabilirim:

Hırsız, geceleyin, bir evin penceresinden girmeye çalışırken, pervaz kırılınca aşağı düşüp bacağını kırmış.

Derhal, ev sahibine dava açmış: 'Sayın yargıç, bu adam, evini bir tuzak olarak tasarlamış!'

Ev sahibi: 'Suç bende değil, marangozda.'

Marangoz: 'Duvarcının kabahati. Pencere boşluğunu düzgün yapmamış.'

Duvarcı: 'Duvarı düzgün öremedim, çünkü o sırada evin önünden çok güzel bir kadın geçiyordu.'

Kadın: 'Ben güzel değilim, elbisem güzeldi. Onu da kocam hediye etti.'

Kadın'ın kocası, bacağı kırılan hırsızdan başkası değildi.

SAYGINLIĞINI YİTİRMİŞ KUTSAL ANNE

Belki de, kadın konusu yanlış bir bağlamda tartışılıyor?

Ola ki, kadın ile erkek, bir hikayenin iki yarısıdır?

Biri kötü durumdayken, diğerrinin iyi olması imkansızdır?

Kadınlara yönelik zulüm, erkekleri de mahvediyordur?

Kadının biricikliğini yok eden erkek, anonimleşiyordur?

Dahası, her kadının hikayesi, macerası ayrıdır.

Bana öyle geliyor ki, kadının anne sıfatıyla kutsal ve birey olarak saygın olmasına giden ana yol; elbiseyi veya başörtüsünü kendi emeğinin karşılığı olan parayla satın alabilmesinden geçiyor.

Ölmemiş kimselerin ardından iyi konuşmak zordur

'Her giden memnun ki yerinden / Birçok seneler geçti; dönen yok seferinden'

[YAHYA KEMAL BEYATLI]

Mehmet Ali Birand ve Toktamış Ateş'e rahmet diliyorum.

Ruhları şâd olsun.

Metin Kaçan'ın naaşı bulundu ve cenaze namazı kılındı.

Kıymetli romancıyı da rahmetle anıyorum.

DÜNYA ÖLÜMÜ, AHİRET HAYATI

Kimileri, insanların İslam'la olan bağını, dinî tutum ve ifadelerini tetkik etmeksizin artlarından dua edilmesini yadırgıyor.

Bu hassasiyeti anlıyor ve değerli buluyorum.

Fakat, şahsi inancım şu: Hepimiz, Allah'ın kullarıyız.

Kaderlerimizin en büyük ortak paydası: Her birimizin alnında ölüm yazılı.

'Dünya hayatı' enteresan bir tabir.

Dünya, yalandır.

Buna karşılık, hayat hakikattir.

Müslümanlar, asıl hayatın ölümden sonra başladığına inanır.

Demek ki, ölüm dünyevi, hayat uhrevidir.

Dolayısıyla her vefat, bir doğumdur.

ÖLENLERE CENNETİ HELAL ETMEK

Şahsi kanaatim, tüm enerjimizi helalleşmeye harcamak gerektiği yönünde.

Ben, oyumu rahmetten yana kullanıyorum.

Her gideni cennete uğurladığımız umudu taşımak, bana değerli görünüyor.

Birine hakkını helal etmek, ona cenneti helal etmek değilse nedir?

Affetmeye eğilimli olduğumuz nispette, affedilmeye yaklaşabileceğimiz kanaatindeyim.

Bir merhamet dili kurabilirsek, rahmetin bereketlenmesini umabiliriz sanki.

OLACAK O KADAR vs BU KADAR DA OLMAZ Kİ

Fatih Altaylı ile Levent Kırca arasındaki tartışma, epey ilgi uyandırdı.

Levent Kırca'nın siyasetçi kimliğiyle yaptığı çıkışlar, bir süredir gündemden düşmüyor.

Kimi yazarlar, Kırca'nın mizahını hiçbir zaman sevmediklerini söylüyorlar.

Acaba öyle mi?

Levent Kırca'nın yaptığı Olacak O Kadar adlı program, Birand'ın 32. Gün'ü gibiydi: Herkes izler, ertesi gün ondan bahsederdi.

Ben diyeyim 15, siz deyin 20 sene, Kırca'ya ve ekip arkadaşlarına güldük.

O sarhoş taklitlerini, devrisi gün, hayatta ağzına içki sürmemiş kişiler bile ballandırarak anlatırdı.

Kırca'nın yaptığı rahmetli Toktamış Bey ile Abdurrahman Dilipak taklitleri de büyük alaka görmüştü.

Ne yazık ki, mizah kolay eskir.

Espriler çabuk bayatlar.

Anladığım kadarıyla, Kırca da kendi içinde bazı dengeleri koruyamadı.

Halbuki, Grup Gündoğarken'in şahane Olacak O Kadar şarkısı, eminim benim gibi, o günleri

yaşamış herkesin ezberindedir:

Niyetimiz kimseyi kırmak değildir

Şur'dakini buraya koymak değildir

[...]

Arada bir dilimiz sürçer ise affola

Tutmasını biliriz de kemiği yok bunun.

HELALLEŞMEYİ HARAM EDEN ÖFKE

Edward Gibbon, birbirinin fikirlerine değer vermeyen kimselerin tartışmasını sakıncalı bulduğunu söyler.

Altaylı-Kırca 'maçı' biraz öyleydi sanırım. Yani, karşılıklı küçümseme söz konusuydu.

Dolayısıyla belki reyting aldı, fakat umutları karartmak pahasına..

Tartışmaları kısırdöngüye sokan en büyük faktör, herhalde bilgisizlikten de çok öfke.

Niyeti, muhatabını 'kırmak' olanların tavrı.

Politik nutuklarda, gündelik konuşmalarda, hatta cenazelerin ardından söylenen sözlerde bile öne çıkan öfke.

Güçlü rüzgarıyla, zihnin fenerini söndüren öfke.

Sonuçları her zaman, sebeplerinden daha üzücü olan öfke.

Bulaşıcı, helalleşmeyi haram eden, cehennem ateşini besleyen öfke.

'Serseri mi, yoksa bir dahi mi?'

Türkiye'de neden hiç deha yetişmiyor?

Var da biz mi tanımıyoruz?

Malum, Atatürk'ten başka hiç kimseye 'dahi' denmiyor bizde.

Niye?

APTALLAR İÇİNDE ARARIM SENİ

Aziz Nesin, Türk halkının % 60'ının aptal olduğunu söylerken haklı mıydı?

Olabilir. Fakat, insan popülasyonunun % 2 ila % 6'sının dahi olduğu söyleniyor.

Neredeler?

Dahi ile üstün zekalı arasında fark var.

Deha, tıpkı bilinç gibi, belli bir alana mahsustur.

Bir alanda erişilmesi, aşılması zor performans sergileyen, eserler verebilen kişilere dahi denir.

Müzik dehası, mimari dehası, mizah dehası... vb.

Dolayısıyla, dahiler ne iş yaptığı belli, topluma çok faydalı bireylerdir.

Türkiye'nin, dahileri inkar etmesi; toplumsal yükselişi reddetmesiyle aynı kapıya çıkıyor.

Zekanın ise adaptasyon yeteneği, zihinsel işlem yapabilme kapasitesi / hızı gibi farklı tanımları

mevcut.

DAHİLER LİSTESİ

Dehayı tanıma, keşfetme ve saptamada nasıl böylesine beceriksiziz?

Bu konuda kendimce bir deney yaptım: Eşe dosta 'Sence, filan zat dahi mi?' diye sordum.

Bir kişi bile 'Evet' demedi.

'Yok canım, ne ilgisi var?'dan tutun, 'Aslında çok zeki ama...'ya varan cevaplar aldım.

Birbirimize her türlü hakareti, iftirayı reva görüyoruz.

Fakat bu ülkenin dahi evlatlarına asla, gebersek bile 'Sen bir dahisin' diyemiyoruz.

Orhan Gencebay, Düccane Cündioğlu, Ersin Karabulut, Enis Batur, Cem Yılmaz, İsmet Özel, Ara

Güler, Kutlukhan Perker, Nihat Genç, Vedat Özdemiroğlu, Ah Muhsin Ünlü, Ferhan Şensoy, Alper

Canıgüz, Doğan Hasol, Gökhan Özcan, Alper Görmüş, Sezen Aksu, Fatih Altınöz, Ali Atay...

Bu insanların, kendi alanlarında deha olduğunu düşünüyorum.

Hepsi de çok şükür hayatta.

Listemden çıkarmak istediğiniz isimler mi var?

Bunu bana yapmayın.

Ne dediğimi biliyorum. Güvenin bana.

Mümkünse, yeni isimler ekleyin bu mütevazı listeye.

Fakat rica ederim siyasi liderleri bu işe bulaştırmayın. Muktedirlere 'deha' demek, patronun berbat esprisine gülmekle aynı kapıya çıkar. Zeki, çevik ve ahlaklı kişilere yakışmaz.

TIMARHANEDEKİ KUMAR MASASI

Dahilerimizi diri diri gömmekten vazgeçelim.

Onları görmezden gelmeyi bırakalım artık.

Her alanda budala fırsatçılara öncelik ve imtiyaz tanır olduk.

Halbuki deha; zekadan ziyade, en büyük erdem olan çalışkanlığın sonucudur.

Ülkemiz piyangodan çıkmadıysa, burası tımarhanedeki kumar masası değilse, dahileri dışlamanın âlemi yok.

Bana eğer 'Sen kendini de dahi sayıyor musun?' diye soracak olursanız, cevabım hazır: Kesinlikle hayır. Çünkü ben, kendi yaptığı esprilere gülen biriyim. Şimdi ben size sorayım, sevgili okur: Sizden ne haber, dahiler listesine dahil misiniz?

Aşkımız 200 yaşında

Bazen, yan yana gelmek istediğiniz son insan, onsuz yaşayamayacağınız tek kişiye dönüşür.
[JANE AUSTEN]

Jane Austen'ın [1775-1817] Gurur ve Önyargı [Pride and Prejudice; Türkçe'ye Aşk ve Gurur adıyla da çevrildi] adlı romanı yayınlanalı 200 yıl olmuş.

19. yüzyıl koşullarında Elizabeth Bennet ile Mr. Darcy arasındaki aşkı anlatan roman, duygusal hikayelerin en meşhurlarından.

Sosyolojik, psikolojik, ekonomik [sınıfsal], dönemsel, dinî... koşulların tesirleri altında şekillenen; incelikli gözlemler ve mizah yüklü bir aşk hikayesi.

'BİZ SİZİN ESERLERİNİZLE BÜYÜDÜK LEYDİM'

Jane Austen'ın romanları, çağdaşı olan Bronte Bacılar'ın [Charlotte, Emily, Anne] eserleriyle birlikte, iki asırdır romantizmin küresel klişelerine kaynaklık ediyor.

Türk filmlerinde izlediğimiz fakir-zengin aşkları, nefret-sevgi dönüşümü, hatta kör olmalar bu romanlarda anlatılmış sahnelerdir.

Dolayısıyla, romanlarını okumayanlar bile, Austen'dan dolayı olarak etkileniyorlar.

Nitekim, bu hikayeler defalarca sinema ve televizyona uyarlandı.

Austen'ın eserleri üzerine çok sayıda kitap yazıldı.

Sözgelimi, Jane Odiwe, Austen romanlarının devamı niteliğinde onlarca kitap kaleme aldı.

Austen kahramanları Dövüş Kulübü evrenine taşındı, zombilerle buluşturuldu [Aşk ve Gurur ve Zombiler, Seth Grahame Smith, Domingo Yay.].

ÂŞIKLAR DEĞİŞTİ, AŞK DEĞİŞMEDİ

Kimileri, Austen romanlarının aşktan çok fazlasını içerdiğini söylüyor.

Halbuki, aşk zaten hayatın dışında, yalın bir olgu değildir.

Kimileri de, onun eserlerini 'ucuz aşk hikayeleri' diyerek küçümsüyor.

Cazibesini 200 yıldır koruduğu ve İngiltere'de romanlarının hâlâ yılda 100 binden fazla satıldığı düşünülürse, Austen'ı yabana atmak mümkün görünmüyor.

PATRONLAR, ROMAN SEVMEZ

İşin enteresan yanı, Austen, romanlarının kapağına kendi adını yazmamıştı.

Romanlarında 'Bir hanımefendi tarafından kaleme alınmıştır' ifadesi yer alıyordu.

Neden?

19. yüzyıl İngiliz taassubu, kadınların roman yazmasına imkan vermiyordu da ondan mı?

Bana sorarsanız, asıl mesele şu: İktidar, hikayelerden hoşlanmaz.

Çünkü, hikayelerde kahramanlar vardır.

Yoksulken zenginleşen, zayıfken zafere ulaşan, umutsuzken kurtulan kahramanlar.

Hikayeler, bizlere insanların değişebileceğini, koşulların baskısından kurtulabileceğini söyler.

Doğası gereği, sürprizleri gündeme getirir.

İktidarlar da haliyle otoriteye tehdit sinyali gönderen romanları değil, methiyeleri, marşları severler.

Gelgelelim, romanlar, hikayeler; daima iktidardan uzun yaşar.

Kahramanlar da, yazarlarından uzun yaşar.

Jane Austen 42 yaşında öldü. Gurur ve Önyargı'nın 200 yaşındaki âşıkları ise gençliklerinden hiçbir şey kaybetmediler.

'Hitch' bunları kendine dert etmeye değer mi?

'Kendi hayatımdan daha sıkıcı bir film seyretmek istemiyorum.'

[ALFRED HITCHCOCK]

Alfred Hitchcock [1899-1980], bir sinema dehasıydı.

Bana sorarsanız, gelmiş geçmiş en büyük yönetmendir.

70 civarında film yönetti: İp, 39 Basamak, Sapık, Arka Pencere, Kuşlar...

Bunların 37'sinde, 'cameo' rollerde [çok kısa] görüldü.

'Gerilim' filmlerinin büyük ustası kabul edilir.

Francois Truffaut'nun onunla yaptığı uzun röportajda, mealen, şöyle bir açıklamada bulunur:

'Diyelim bir kadınla adam, restoranda romantik bir akşam yemeği yerken tatlı tatlı sohbet ediyorlar. Masanın altında saatli bomba var ve bundan haberdar değiller. Gerilim budur. İzleyicinin, her şeyi bilmesi gerekir ki, duygu netlikle ortaya çıksın. Belirsizlikten doğan gerilim, makbul değildir.'

ŞAKACIKTAN KARA HABER

Önceki gün, Twitter'da '9. Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel vefat etti' diye söylenti çıktı.

Demirel'in özel doktoru Aylin Cesur, iddiaların asılsız olduğunu açıkladı.

Sosyal medya, sıklıkla belirsizlikler ve geçici kesinlikler [yalanlar] üzerinden dandik gerilim üretiyor.

Hitchcock'a dönelim.

Sacha Gervasi'nin yönettiği Hitchcock adlı film, ABD ve Avrupa'da vizyona girdi.

Türkiye'de birkaç hafta içinde gösterileceği söyleniyor.

TATLI GERİLİM – TATSIZ REHAVET

Ünlü filozof Soren Kierkegaard, 'varoluşsal yoğunluk'tan bahseder.

Mesela, yüksek bir binadan düşmekteyken hissedilen şiddetli duyguyu hayal edin.

Sanat ve düşünce eserleri, bizi bu tür bir farkındalığa, 'varoluşsal yoğunluğa' sevk eder.

Dolayısıyla 'gerilim' müstakil bir anlatı türü olabilir, fakat aynı zamanda irademiz ile bizi kuşatan [ve kontrolümüz dışındaki] şeyler arasındaki uyumsuzluğun adıdır.

Kadere inanmaya yönelir, fakat ferahlatmaz.

Tevekkülü gündeme getirir, fakat garanti vermez.

İhtimalleri, sürprizleri hissettirir, fakat emniyet sağlamaz.

Gerilimin karşısında sanırım rehavet yer alıyor.

Galiba asıl mesele, dünyadaki gerilimi tebessümle dengeleyebilmek, tatlandırabilmek.

Dikkat buyurun, gerilimi yok etmekten değil, benimsemekten bahsediyorum.

Ayrıca, 'somurtkan rehavet'e de az rastlanmıyor.

Kendini ağırdan satan, belirsizliğe bayılan şom ağızlılara özgü meşum rehavete...

CANLIYI CANLANDIRMAYA ÇALIŞMAK

Popüler filozof Slavoj Žižek, Hitchcock'u tereddütsüz yüceltir.

Ona göre Hitchcock, kötülüğü tanımlanabilir kılmıştır.

Aptallık ve cehaletten doğan zaafın, suçta yataklık ettiğini göstermiştir.
Seyirciye, başkalarıyla bütünüleşme düşüncesini ortadan kaldıran, karanlık bir ayna tutmuştur.
Ve sanatsal bakımdan, tekrarlanamaz bir eyleme imza atmıştır.

Sacha Gervasi'nin filminde, Hitchcock rolünü Anthony Hopkins oynuyor.

Hopkins, Hitchcock'a benzemiş mi?

Açıkçası, daha ziyade Süleyman Demirel'i andırıyor.

Sanırım, Zizek haklı: Gus Vant Sant, Sapık'ı 1998'de yeniden çekince çuvallamıştı.

Benzer şekilde, bizzat Hitchcock'u da beyaz perdede temsil etmek zor.

Hitchcock neden canlandırılmıyor?

Çünkü canlılığını hiç kaybetmedi.

Hal böyleyken, Süleyman Demirel'in herkesçe taklit edilebilmesine ne demeli?

Muhammed Ali: Tüm mazlumlar adına, tüm zalimlere karşı!

'Onu öyle pataklayacağım ki, şapkasını ayakkabı çekeceğiyle takmak zorunda kalacak!'

[MUHAMMED ALI CLAY]

Çocukluğumda, babamla sabaha karşı uyanır, Muhammed Ali'nin maçlarını izlerdik.

Tarihî bir an'a tanıklık ettiğimi sezerdim.

Müthiş heyecanlıydı...

'Bizim Ali'nin kazanması için dua ederdik.

O, ringe çıktıktan sonra, boks eldivenlerini semaya açarak dua ederdi.

Annemin ABD'de akrabaları vardı.

Muhammed Ali de onlardan biri gibi görünürdü bana.

Dahi sporcu, gelmiş geçmiş en iyi boksör, çocuk gözümde bizim aile dostumuzdu.

'ŞAMPİYON'UN DURUMU AĞIR...'

Kardeşi Rahman, 1942 doğumlu Şampiyon'un durumunun ağır olduğunu açıkladı:

'Yaza kadar yaşar mı bilmiyorum. Belki bir iki ay, muhtemelen birkaç hafta... Beni bile

tanyamıyor artık. Günleri sayılı. Kaderi Allah'ın elinde.'

Bu haberi okuduğumda, kalbime bir yük bindi.

Zira, Muhammed Ali, dünyadaki tüm yoksul, mahrum, ezilen, dışlanan insanlara ilham ve umut vermişti.

ŞİİRSEL RESTLER,

DAHİYANE JESTLER

1960'ta daha 18 yaşında bir gençken, Roma Olimpiyatları'nda kazandığı altın madalyayı Ohio Nehri'ne fırlattı.

Çünkü gittiği restoranda siyahlara servis yapılmıyordu!

???

Ali, tüm mazlumlar adına, tüm zalimlere karşı dövüşüyordu.

Şiirsel restlerin, dahiyane jestlerin adamıydı.

Facing Ali [2009], When We Were Kings [1996] belgesellerini mutlaka izlemelisiniz.

MUHAMMED ALİ, BERTRAND

RUSSELL DOSTLUĞU

Vietnam işgaline katılmadı.

En Büyük Benim [The Greatest] adlı otobiyografisinde konuyla ilgili bir hatırasını anlatır.

Size özetleyeyim:

Salonda idman yapıyordum. Bir tv muhabiri yaklaştı: 'Orduya katılıp Vietnam'a gitmeyecek misiniz?'

Cevap verdim: 'Vietkong'larla ne derdim olabilir ki? / Onlar bana hiç 'Pis Zenci' demedi?'

Sonra duş aldım. Eve yollandım. Bir de baktım ki protestocular evimi kuşatmış.

Ellerinde pankartlarla aleyhimde slogan atıyorlar.

Şaşırdım. Bahçeyi, yuhalamalar eşliğinde geçip zar zor kendimi içeri attım.

Kardeşim Rahman durumu açıkladı: 'Vietnam hakkında söylediklerin, insanları çok kızdırdı.'

Evdeki üç telefon da durmaksızın çalıyordu. Ahizeyi kaldırdım. Yaşlı bir kadın sesi: 'Seni koca ağızlı boksör bozuntusu! Bizim evlatlarımız Vietnam'da ölürken, sen neler zırvalıyorsun böyle!...'

Tak, kapattım.

Diğer telefonda öfkeli bir genç adam: 'Amerika'dan nefret ediyorsun, fakat Amerika senden daha çok nefret ediyor, gösterişçi budala!' Kapattım.

Bir süre sonra, kardeşim, 'Bertrand Russel adında bir adam seni arıyor' dedi.

Ahizeyi aldım. Telefondaki ses: 'Muhammed Ali'yle mi konuşuyorum?'

'Evet, Mr. Russell, sizi dinliyorum.'

'Tebrük ederim. Şampiyonlar genellikle iktidarın kuklasıdır. Siz öyle değilsiniz. İşgal ordusuna katılmayı reddetmeniz takdire şayan.'

O günlerde sık yaptığım bir espriyi yapıştırdım: 'Göründüğün kadar aptal değilmişsin ahbap.'

ANAAAAA! BRITANNICA!

Birkaç ay sonra, boks lisansımı elimden alan heriflerle görüşmeye gitmiştim.

Bekleme salonunda oturuyordum. Bir de baktım ansiklopedi. 'Aaaaaaaa! Britannica!' diyerek rastgele bir cildi çektim, karıştırmaya koyuldum.

A-ha! Bertrand Russell! 20. yüzyılın en önemli matematikçi ve filozoflarından biri olarak tanıtılıyordu. Üstelik, Nobel Edebiyat Ödülü almıştı! Ve ben bu adama 'Göründüğün kadar aptal değilsin ahbap' demiştim! Utancımdan yerin dibine girdim.

Derhal, Bertrand Russel'ı aradım: 'Efendim, lütfen bağışlayın. Ben, Louisville'de doğmuş bir serseriyim. Sizi tanımıyordum. Kabalık ettim...'

'Hiç de değil. Lütfen dert etmeyin. Af dilemenizi gerektiren bir şey yok. Bu arada, eşim de size selamlarını iletiyor.'

Russell'ın tüm kitaplarını okudum. Çok sevdim. Öyle ki, onun bir fotoğrafını sürekli cebimde taşıyordum. Sık sık telefonlaştık. Bir fırsatını bulup görüşmek istiyorduk. 1970'te Londra'ya gittiğimde aradım. Kısa bir süre önce ölmüştü...

Cebimden fotoğrafını çıkarıp baktım: Hakikaten de... görüldüğü kadar aptal değildi.

Arkadaş olabilir miyiz?

'Kaybetmeyi göze alamayacağım kadar az dostum var.'

[FRIEDRICH NIETZSCHE]

İtalyan siyaset-bilimci Norberto Bobbio [1909-2004], neden solcu olduğunu, [özetle] şöyle anlatıyor:

'Çocukken, yaz tatillerinde, ailece bir kasabaya giderdik.

Orada da arkadaşlarım vardı.

Her tatilde, 7-8 yaşındaki dostlarımdan kimileri ölmüş olurdu. Tedavi edilebilir hastalıklardan...

Sırf, yoksul ailelerde doğdukları için.

Sayfalar dolusu teorik izahlarda bulunabilirim. Fakat solcu olmanın asıl nedeni, birlikte oynama hayali kurduğum arkadaşlarımla mezarlarıyla karşılaşmamdır.'

Dostluk, bir eşitlik arayışı gibi görünüyor bana.

Manevi ve maddi dengeler kurmaya çalıştıkça dostluklar oluşuyor, pekişiyor.

'BENİ UZAKTAN SEVMEK AŞKLARIN EN GÜZELİ'

İyi yazarlar, okura şöyle dedirtir: 'Bunu yazan kişi beni anlar, onunla iyi arkadaşlık edebilirim.'

Şahsen, bugüne dek sevdiğim yazarların hepsi bende bu hissi uyandırdı.

C.S Lewis 'Kitapları, yalnız olmadığımızı görmek için okuruz' yazmış.

Buna karşılık, romancı Alper Canıgüz 'Beni uzaktan sevmek aşkların en güzeli' diyor.

W.H. Auden'in ise sözü şu: 'Bir metnin arkasında 'yazar' yerine bir 'insan' bulduğumuzda hayret ederiz.'

Lewis, Canıgüz ve Auden'in sözleri çelişmiyor aslında.

Ben, en iyi arkadaşın kitap değil, yazar olduğunu düşünsem de... galiba bazı bağların gücü, aradaki mesafeden doğuyor.

ARKADAŞ KONTENJANI

'Dunbar Sayısı' diye bir şey var.

Robin Dunbar'ın teorisine göre, bir insan en fazla 150 kişiyle arkadaşlık edebilir.

Bu, ilkçağda da böyleydi, 21. Yüzyıl'ın koşullarında da.

Çünkü, insanın sınırları, 150'den fazla kişiyle yakınlık kurmasına imkan vermiyor.

Dahası, bu 150 kişiyle münasebetlerin de yoğunlukları farklı olmak zorunda:

En yakınınızda 5, ikinci halkada 15, arada bir görüştüğünüz 45 ve selamlaştığınız, nadiren bir araya geldiğiniz 85 kişi...

Dunbar'a göre, Facebook'ta binlerce arkadaşınız, Twitter'da milyonlarca takipçiniz olması, aranızda bir bağ kurulduğunu kanıtlamıyor.

DAAAT! DAAAAAT! DAAAAAAAAAAT!

Sanırım, birkaç, bilemedin bir düzine yakın arkadaşla ömür geçer.

Asıl mesele, içinde yaşadığımız toplumun ve şehrin dostane bir hava taşımasıdır.

Fiilen yoldaşlık etmeye, insani sınırlarımız elvermiyor.

Tamam.

Peki bunu istiyor muyuz?

Şehirdeki kitabeve ve kütüphane sayısına bakar.

Mimariye bakar.

Korna seslerine bakar.

Kitapçı yoksa, mimari uyumsuzsa, herkes klaksona abanıyorsa... zor.
Barışı bozan, güveni zedeleyen, ruhu karartan şeylerle çevriliyken arkadaşlığa yer açamayız

Dışarıdan görünüyorsa, içtenlik değildir

Kimse kimseyi sevemez / Ama hiç kimse

[EDİP CANSEVER]

1- Bu Perşembe, Sevgililer Günü [Saint Valentine's Day].

Romantik kutlamaların izleri Antik Yunan ve Roma'ya dek uzanıyor.

Hıristiyan Azizi Valentine'den 1000 yıl sonra işler değişmiş.

Ve 1800'lerden itibaren, konunun Hıristiyanlık'la pek ilgisi kalmamış.

Zira, Sevgililer Günü, 5. Yüzyıl'da 'Bu ne saçmalık!' diyen Papa tarafından yasaklanmış.

Hediyelik eşya satışlarının ve evlilik tekliflerinin arttığı bir gün...

2- Adnan Oktar, Youtube'da yayınlanan videolarına yapılan hakaret içerikli yorumlara 350 dava açınca, Kadıköy Savcılığı iş yapamaz hale geldi.

3- İsveçli Sture Bergwall [62], bir seri katil. 23 yıldır hapiste. 1976 ila 1980 arası 30 cinayet

işlediği tahmin ediliyor. 8 kişiyi öldürmekten hüküm giyen Bergwall, şimdi yeniden yargılanacak.

Çünkü, 23 yıl sonra, 'Ben aslında seri katil değilim, sadece ünlü olmak, medyada görünmek istedim' dedi!

4- New York Halk Kütüphanesi'nden 1958'de ödünç alınan Frederic Xavier'in Kovuluşu [Fire of Frederic Xavier] adlı kitap, 55 yıl sonra iade edildi.

'KARA SEVDA DEDİKLERİ DAHA

NE OLABİLİR Kİ?'

Sevgililer Günü'nü kutlamalı mıyız?

Kara sevdanın süresi 3 aya inmiş.

1990'larda, aşkın 3 yıl sürdüğü söyleniyordu.

2000'lerde 1 yıla, sonra 6 aya geriledi.

Şimdi ise 3 ay...

'MAŞALLAH ÇOK HARİKA BİR ERKEKSİNİZ İNŞALLAH'

Batı'nın teknolojisini aldık.

Batı'dan gücümüz yettiğince her şeyi aldık.

Sevgililer Günü dahil.

İyi mi oldu, kötü mü oldu, o ayrı.

Peki karşılığında ne verdik?

Belki de, Adnan Oktar'ı ve ekibini Avrupa'ya transfer etmeliyiz.

Avrupa'da hukuki işlemler daha serinkanlı yürütülüyor.

Adnan Oktar, İsveç'te yaşasa, 'sadece dikkat çekmek için' farklı bir role bürünen Sture Bergwall'e yeniden kapılarını açacak denli gelişkin mahkemelerde gönlünce hukuk mücadelelerine girişebilir.

ÖZÜR BEYAN EDENE

ŞÜKRANLARINI SUN

New York Halk Kütüphanesi'nden aldığı kitabı 55 yıl sonra iade eden ve adı açıklanmayan kişiye ne demeli?

1958'e ait kayıtlar çoktan silinmiş.

Kimsenin ödünç kitabı aradığı, sorduğu yok.

Unutulmuş, vazgeçilmiş bir kitabın geri verilmesinin manası ne?

Galiba hakikaten insanın kendi kalbini terazi gibi kullanması gerekiyor.

Vicdani kararlar, bir ihmali bile jeste dönüştürebiliyor.

Özür beyanı, teşekkürden daha etkileyici olabiliyor.

Dikkat ediniz, emir verir gibi, buyurgan bir tarzda teşekkür edilebilir, fakat af dilenemez.

MESAFESİZ YAKINLIK

Sevmek, yalın bir duygu değildir.

Merhamet, neşe, bağlılık, şehvet, endişe, merak, şefkat, cömertlik... gibi birçok duyguyla harmanlanır.

Bir de saygı var tabii.

Hürmet duymadığımız kimseyi sevemeyiz.

Mesafesiz yakınlık imkansızdır.

Saygınlık kazanmadıkça, sevgimizle ancak başkalarına yük oluruz.

Samimiyet mi dediniz?

Samimiyet bir sırdır.

Ve sır olmaktan çıkınca, ortadan kalkar.

Dışarıdan görünüyorsa, içtenlik değildir.

Tarzan'ın bıyıksız ve sakalsız olmasına şaşmışımdır hep

Her gece yatağıma uzandığımda, milyarlarca erkeğin sakal ve bıyıklarının uzamakta olduğunu bilmek, rahat uyumamı sağlıyor.

[KING C. GILLETTE –Gillette tıraş bıçağı firmasının kurucusu]

Geçen Kasım ayında, babamla karşılıklı oturuyoruz.

Nazikçe sordu: 'Bıyıkların... biraz fazla uzun sanki?'

'Evet baba, ne var bunda?'

'Kısaltman gerekmez mi?'

'Niye?'

'Ne bileyim, üst dudağıını örtmesi hoş değil sanki?'

'Peygamberimiz, savaş dönemlerinde bıyıkların uzatılmasını önermişti.'

'Savaşta değiliz ki?'

'Benim düşmanlarım var baba.'

'İyi de, insanlar seni bıyıklarından ötürü Alevi sanıyor.'

'Alevi sayılırım zaten. Ayrıca, Bektaşi bıyığı 'Biz sır tutarız. Dudaklarımız mühürlüdür' mesajı taşır. Bu da hoşuma gidiyor.'

'Bari o dev güneş gözlüğünü çıkar, kış geldi. Her an rock şarkısı söyleyecekmiş gibi bir halin var.'

'Peki... Bıyıkları komple kessem mi? Hatta sen de kes, değişiklik olur, ne dersin?'

'Deli misin, biz Türk'üz. Alman olsak, gene neyse.'

'Almanlar bıyıksız olabiliyor da biz niye olamıyoruz?'

'Çünkü evlat, Almanlar çok bira içiyor. Ve her yıl bıyıklarında biriken binlerce litre bira ziyan oluyor.'

'Biliyor musun baba, bıyık ayındayız.'

'Nasıl yani?'

'Avustralya'da bir bıyık bırakma kampanyası başlatıldı. İngilizce'de 'moustache' bıyık demek. 'November' da Kasım. İki kelimeyi birleştirip Movember diye bir hareket başlattılar. Her yıl Kasım'da bıyık bırakılıyor ve erkeklere özgü prostat kanseri, testis kanseri gibi hastalıklar için bağış toplanıyor. Kampanya tuttu. ABD, İngiltere, Güney Afrika başta olmak üzere, tüm Avrupa ve hatta Arjantin'de, Japonya'da bile Movember hareketinin katılımcıları var.'

'Yani şimdi Avrupa'ya gitsek, bizi kendilerinden sanacaklar?'

'Aynen öyle. Adamlar bıyık resimli tişörtler, fincanlar, kemerler filan üretiyorlar. Takma bıyık satılıyor mağazalarda. Movember videoları var internette. İstersen birlikte bakabiliriz. 100 ayrı bıyık modeli gösteriliyor mesela. Sahi, en sevdiğin bıyık şekli hangisi baba?'

'Hercule Poirot bıyığı. Agatha Christie'nin roman kahramanı var ya, filmlerde David Suchet canlandırıyor. Seninki?'

'Enver Paşa bıyığı. Poirot bıyığının iki numara büyüğü.'

'1970'lerin başında okuduğum, Reşad Ekrem Koçu'nun Türk Giyim Kuşam ve Süslenme Sözlüğü kitabında, bıyık çeşitlerine dair bir bölüm vardı.'

'Eee? Nerede o kitap?!'

'Rahmetli dayına vermiştim. Her şey, sen doğmadan önce olup bitti. Artık 10 bıçaklı tıraş

makineleri var. Hey gidi günler...'

'İyi de baba, biz Türkler zaten I. Dünya Savaşı sonrasında bıyıkları kesmeye başladık. Atatürk'ü düşün. Bıyıklı bir askerken, bıyıksız bir cumhurbaşkanına dönüştü.'

'Bence askerler ve polisler de bıyık bırakmalı. Bıyık, güvenlik güçlerinin güvenilir ve güçlü olduğu izlenimi verir.'

'O işler zaman alıyor. Mesela, 15. yüzyılda İngiliz ordusunda bıyık bırakmak yasaklanmış. 19. yüzyılın ortasında ise bıyık kesmeyi yasaklamışlar.'

'Ben asıl, Tarzan'ın bıyıksız ve sakalsız olmasına şaşmışımdır hep.'

'İlginç. Belki ikimiz, bıyık konusunu gündeme taşıyabiliriz baba. Ben yazı yazarım. Sen kampanya sözcüsü olursun?'

'Beni bu işin dışında tut.'

'Neden?'

'Bıyıklarım ağardı artık. Senin de sakalında, saçında aklar var. Sana baktıkça yaşlandığımı fark ediyorum.'

'Bıyık bırakma kampanyasında bana yardım etmeyecek misin?'

'Bence bu konuyu aklından çıkar. Yazı mazı da yazma.'

'Niye?'

'Kadın yazarlar daha iyi anlatır bu tür mevzuları.'

'Haklısın galiba. Peki sence kim bıyık bıraksa olay olur dersin?'

'Mazhar Fuat Özkan.'

'Bu konuştuklarımızı aynen yazacağım ben.'

'Peki peki anladık.'

Aşkın faizi

Halk aşksızsa, sokaklar banka dükkanlarıyla doludur.

[CAHİT ZARİFOĞLU]

1- Modern şiirimizin büyük ustalarından Sezai Karakoç'un Monna Rosa adlı meşhur şiirinin muhatabı Muazzez Akkaya, banka reklamında görüldü.

DUŞTA 'TEMİZLENMEK'

2- Jared Diamond, New York Times'ta yayınlanan makalesinde özetle şöyle diyor: '75 yaşındayım. Her gün duş alıyorum. 90'ıma kadar yaşarsam, 5 bin 475 kez daha duş alacağım. Duşta kazayla düşüp ölme riskim 1000'de 1 ise, 90 yaşına dek 5 kere öleceğim.'

Diamond; terör saldırıları veya uçak kazaları gibi görkemli tehlikeleri abartırken, gündelik riskleri göz ardı ettiğimizi söylüyor.

Sıradan risklere dikkat etmeyi öneriyor ve bu tutumu da 'pozitif paranoya' diye adlandırıyor.

TITANIC'İN RÖVANŞ SEFERİ

3- Avustralyalı milyarder Clive Palmer; 15 Nisan 1912'de buzdağına çarparak batan ve 1514 yolcunun öldüğü Titanic'in aynısını yaptırıyor. Adı da Titanic II...

Gemi, 2016'da denize indirilecek. Titanic'le aynı rotayı izleyecek.

Biletler şimdiden kapışılıyor.

Titanic II bileti için 1 milyon dolar ödeyen yolcular olduğu açıklandı...

ŞİRDEN, BANKA REKLAMINA TRANSFER EDİLEN PRENSES

Sezai Karakoç [d. 1938], Monna Rosa'yı 18 yaşında yazmıştı.

Şiir, yazıldıktan yaklaşık 45 sene sonra kitap olarak yayınlandı.

Bu yıllar boyunca okurlar tarafından çoğaltılarak elden ele dolaştı.

Şanslıysanız, şiirin bir kopyasını bulabiliyordunuz.

Şiir, romantik aşkın yeraltı şaheserlerindendi.

Dörtlüklerin ilk mısralarındaki harfler, Muazzez Akkaya adını oluşturuyordu.

Sezai Karakoç, bu karşılıksız veya gizli aşktan ötürü hiç evlenmemişti.

Muazzez Akkaya ise bir masal prensesiydi.

Uzaklarda, bilinmeyen, ancak hayal edilebilen...

Birkaç yıl önce Muazzez Hanım'ın izi bulundu.

Merkezinde kendi adı yer alan efsaneden haberi bile yoktu.

Şimdi, bir reklamda, banka kartı kullanmanın kolaylığını anlatıyor.

Sezai Karakoç, yıllarca çıkardığı Diriliş dergisinde, künyeye 'Banka ve içki reklamı alınmaz' notu düşerken, Muazzez Akkaya'nın banka reklamında boy göstermesi ne anlama geliyor?

Sadece bir tesadüf mü?

POZİTİF PARANOYA, KURTARICI BENCİLLİK, İSTİKRARLI CİMRİLİK...

Bence evet.

Bir arkadaşım, tam aksini düşünüyor.

Reklamda kasıt arıyor.

Bense, bu baş döndürücü, zihin bulandırıcı anormalliğin, gündelik hayatımızın tümüne yayıldığı görüşümdedir.

Kaçımız, şiirin içinden veya yöresinden banka reklamı evrenine göçmedik?

Jared Diamond'ın bahsettiği 'duştaki tehlike' gibi bir şey bu.

Zamanın, yılların getirdiği, ölümcül dönüşümlerden.

Hayallerin ölür, efsaneler ölür, aşklar ölür, gençliğin ölür...

İşte, Titanic yeniden yapılıyor.

Bir kez daha buz dağlarına çarpıp, tam tamına 1514 yolcu canından olur mu dersiniz?

Sanmıyorum.

Fakat yeni Titanic'te düş alırken ölecek birileri çıkar belki.

Reklamlar, kayıp bir aşkı sömürürken...

100 yıllık bir facia, ticari başarıya tahvil edilirken...

Pozitif paranoya, kurtarıcı bencillik, randımanlı insafsızlık, şamatacı nobranlık, istikrarlı cimrilik...

Hayatımıza daha alengirli tehlikeler katıyor

Hayatım boyunca aptallarla savaştım ve onlar kazandı

Dünya turundan yeni döndüm, gördüklerim beni çok rahatsız etti.

[THOMAS BEECHAM]

Başlıktaki söze inanmayın.

Şakaydı.

Aptallarla savaştığım filan yok.

Çünkü onlar, bu dünyanın gerçek sahipleri.

ONUN SAHASI, ONUN KURALLARI

Onların oyununda siz asla kazanamazsınız.

Berabere kalamazsınız.

Canınız çıkmadan, oyundan da çıkamazsınız.

Ahmaklık, başarıyı garantiliyor:

Sözgelimi ağaçları kesip, çirkin ve dayanıksız binalar inşa ederek servet elde edebilir ve üstüne çevrecilik ödülü alabilirsiniz.

MİLYONLARIN SEVGİLİSİ

Bir aptala, 'Bunu neden yapıyorsun?' diye sorduğunuzda size iki cevap verir:

1- 'Ben bunu hep yapıyorum.'

2- 'Herkes böyle yapıyor.'

Çünkü budalalık hem istikrarlı hem de kitleseldir.

Çarşamba günü, Justin Bieber'ın twitter'da en çok takip edilen üye olduğu açıklandı.

33 milyon 325 bin takipçisi varmış.

Aynı günün akşamı, bu sayı 34 milyon 742 bini geçti.

Şimdi, elbette kervana yeni sürüler katılmıştır.

KÖRLER OKULUNDAKİ TELEVİZYON

Aptallık, mantığın yardımı olmadan ilerleyemez.

Bunu açıklamak için, küçük bir hikaye anlatayım:

[Gerçek bir olaya dayanmaktadır.]

1980'lerin ortasında, güney illerimizden birinde, bir vatandaşımızın siyah-beyaz televizyonu bozulmuş.

Ses pürüzsüz, görüntü karıncalı.

O da, evine yeni bir televizyon almış. Renkli.

Karıncalı gösteren, siyah beyaz televizyonu ise görme engelliler lisesine bağışlamış.

Öğrenciler, karıncalı gösterdiğini fark edince, televizyonu kucaklayıp gerisingeri hayırseverin[?] evine götürmüşler:

'Biz, bozuk televizyon istemiyoruz.'

Hikayedeki öğrencilerin tutumu çoğu kimseye yadırgatıcı gelir: 'Körler nankörlük etmiş...'

Beri tarafta, dikkat ederseniz, hayırsever adamın aptallığı yalnızca mantıklı değil, aynı zamanda iyi niyet ihtiva ediyor.

DÜNYAYI ŞAPŞALLIK KURTARACAK, BİR AHMAĞI SEVMEKLE BAŞLAYACAK

HER ŞEY

Hayır iŐlemek, kadir bilmek, teşekkür, kanaat, verimlilik, paylaşım, ilerleme, yükselme...

Tüm iyi Şeyler üstün ahmakların zekasıyla yoğrularak insanlık dışı bir niteliğe bürünür.

Baltasar Gracian, 17. Yüzyıl'da, aptallığı 'vehmin bacısı' diye tanımlamıŐtı. Bu ikisi, palavranın çocukları, cehaletin torunlarıymıŐ.

Cehaletin aydınlattığı yolda, palavracı kılavuzların peşinde sürüklenirken, vehimlere kapılmaktan kaçınmak çok zor.

Ve hepimiz, dünyayı embesillerin mantığı ve iyi niyetinin kurtarabileceğini umuyoruz.

Psikopatlar normalden az göz kırpar

Tüm bomba uzmanları işlerinde iyidirler. Aksi takdirde çoktan ölmüş olurlardı.

[KEVIN DUTTON]

1- Berfo Kırbayır [105] vefat etti.

Cumartesi Anneleri'nin en meşhuru.

12 Eylül 1980 askerî darbesinin ertesini günü gözaltına alındıktan sonra 'kaybolan' küçük oğlu

Cemil'in kemiklerini olsun bulmak için mücadele ediyordu.

33 yıldır...

Cemil'in katilleri hâlâ yargılanmadı.

'Berfo Ana'nın vasiyeti şuydu: 'Oğlumun nereye gömüldüğü bulunmadan ölürsem, cenazemi defnetmeyin. Evladımın aynı mezara gömülmek istiyorum.'

2- Kevin Dutton'un The Wisdom of Psychopaths [Psikopatların Bilgeliği] adlı kitabı, Cem Duran tarafından Türkçe'ye Olağan Psikopatlar başlığıyla çevrilerek yayınlandı [Domingo Yay.].

3- Geçen hafta Pitbull cinsi bir köpek, New York'un doğusunda 3'ü kadın 4 kişiye saldırdı.

Yaralılar hastaneye sevk edildi.

Köpek ve sahibi aranıyor...

TÜRKİYE'NİN BEREKETİ KAÇMASIN

Berfo Kırbayır kalbinde evlat acısıyla öldü.

Adaletsizlik, hakikati parçalar.

Ülkenin bereketini kaçıtır.

Bu kahır, Gangnam Style dansıyla dengeleyebilir miyiz?

Öldürülen çocuğuyla aynı mezara gömülme umudu bile gerçekleşmeyen annelerin ıstırabından daha büyük ve ağır ne var ülkemizde?

BAŞARI KAYGAN BİR DİREKTİR

Olağan Psikopatlar, olağanüstü bir kitap.

Oxford Üniversitesi'nde profesör olan yazar Dutton'a göre, suç işlemeyen psikopatların sayısı, suça bulaşanlardan fazla.

Holding yöneticilerinin % 10'u psikopat.

Dutton, psikopatlığı üstün başarı ile büyük felaket arasındaki belirsiz sınırda şerit değiştirip hız yapmaya elverişli bir spor arabaya benzetiyor.

Mevzu nörolojik. Yani psikopatların beyni, bizimkinden farklı bir yapıya ve işleyişe sahip.

Psikopatlar, gözlerini, diğer insanlara nazaran daha az kırıyor.

Empati kurabiliyorlar. Fakat empatinin iki türü var: Sıcak, soğuk. Psikopatları soğuk empati.

Psikopatların başlıca özellikleri şunlar: Yüzeysel cazibe, benmerkezcilik, ikna kabiliyeti, odaklanma, kendine yüksek değer biçme, işkoliklik, güçlü hafıza, muhatabının zayıflığını sezme, çıkarıcılık, insanları kullanma becerisi, pişmanlık duymama ve bağımsızlık.

Psikopat bir yönetici, bakın ne diyor: 'Başarı kaygan bir direktir. Tepesine çıkmak zordur. Fakat diğerlerinin üstüne basarsan kolaylaşır. Hele ki üstüne bastıkların, bunun kendilerinin de çıkarına olduğunu düşünüyor.'

'PİTBULL'LARI KENDİNE DERT ETMEYE DEĞER Mİ?'

Kitaptan öğreniyoruz ki, kimi uzmanlar, saldırgan psikopatları ikiye ayırıyor:

Pitbull'lar ve kobralar.

Pitbullar, eŒe dosta saldırıyor, kobralar yabancılara.

Pitbull piŒmanlık duyuyor, kobra duymuyor.

Pitbull takıntılı. Takip ediyor, peŒini bırakmıyor. Kobra baŒka av buluyor.

Pitbull 'kurban' rolüne bürünüyor. Kobra üstünlük taşıyor.

Pitbull sulugöz. Kobra karizmatik.

Pitbull tedavi edilebilir. Kobra iflah olmuyor.

Bu tabloya bakınca, ülkemizde Pitbull modelinin yaygın olduğunu düşündüm.

Siz ne dersiniz?

New York'taki gerçek Pitbull bulundu mu, bilemiyorum.

Fakat bizdeki Pitbull tipi psikopatlar zapt edilemiyor.

Berfo Ana göçtü gitti [mekanı cennet olsun]. Ve Pitbull'lar Œahlanıyor.

Amerikan sineması Amerika'yı övüyor, peki ya Türk sineması?

Film 31 milyon dolara mal oldu. O parayla bir ülkeyi işgal edebilirdim.

[CLINT EASTWOOD]

Önceki yıl, bir yaz günü, dalgınlık ve aceleyle Karaköy'den Tophane'ye doğru yürüyorum.

Elinde makinalı tüfekte bir adam bana doğru koşmaya başladı!

Tipik bir El-Kaide militanı görünümündeydi.

Göz göze geldik.

Afalladım.

Şöyle bir etrafa bakınca, Arapça pankartlar ve dev Humeyni posterini fark ettim.

Ötede yüzlerce insan toplanmıştı.

Ve birtakım adamlar, ellerinde silahlarla bağıarak sağa sola koşturuyorlardı...

HATIRALARDA UÇUŞAN KURŞUNLAR

Maziye hatırladım:

Seneler önce, 1995'te, Kadıköy'de silahlı bir çatışmanın ortasında kalmıştım.

Mafya elemanları birbirlerine ateş ederken, kurşunlar etrafımda nazlı kelebekler gibi uçuşuyordu.

Karaköy'deki tablo çok daha vahimdi.

Görünüşe bakılırsa bir baskına denk gelmişim.

Kasten veya yanlışlıkla vurulmazsam, büyük ihtimalle militanlar tarafından rehin alınacaktım.

Tüm yollar barikatlar ve kamyonlarla kapatılmıştı.

Sokakların girişlerinde silahlı nöbetçiler bekliyordu.

Tehlike çemberinin dışına çıkamıyordum.

'DERHAL UZAKLAŞIN BURADAN!'

Makinalı tüfekli adam bana Farsça bir emir verip yoluna devam etti.

Beni vurmadığı için şanslıydım.

Dar bir sokağa seğirttim.

O da ne?

Sokağı tıkayan TIR'ın yan tarafı açık kasasında biri kadın üç kişi hamburger yiyip kola içiyor.

Endişeyle, 'Pardon, burada neler oluyor?' diye sordum.

Adamlardan biri, ağzındaki lokmayı çiğnemeye ara verdi. Tıkınma İngilizcesiyle 'Derhal

uzaklaşın buradan' dedi.

Muhtemelen, militan da aynı şeyi söylemişti.

'Ben gazeteciyim, lütfen söyler misiniz, olay ne?' diye ısrar ettim.

Bu defa kadın cevapladı: 'Film çekiliyor beyefendi. Siz sete nasıl girdiniz? Bakın, şuradan

çıkabilirsiniz.'

Silahlı adamların yanına geri döndüm.

Afişleri, pankartları, eylemci görünümlü oyuncularını şöyle bir inceledikten sonra, olay yerini terk

ettim.

Karaköy'de tesadüfen setine düştüğümde bana şok yaşatan o film, 85. Oscar Ödülleri'nde En İyi

Film Oscar'ını alan Argo'ydu.

Argo'nun politik gerekçelerle mükafatlandırıldığı söyleniyor.

Ödülü, ABD first lady'si Michelle Obama'nın açıklaması da bunun bir kanıtı sayılıyor.

Filmin, olayları doğru yansıtmadığı vurgulanıyor.

Argo'daki İranlıların [kültür bakanlığı memurlarının bile] meymenetsiz, kör cahil, saldırgan tipler olarak sunulması kınanıyor...

HOLLYWOOD FİMLERİNDEKİ İRANLILAR

Peki...

Son dönem Türk filmlerindeki Türkler, Argo'daki İranlılara benzemiyor mu?

Uluslararası ödüller alan yapımlardan, en sığ komedilere kadar bizim filmlerimizin çoğunda,

Türkler küçük hesaplar peşinde, eğitimsiz ve kaba gösterilmiyorlar mı?

İranlılar, hiç değilse kendi filmlerinde, vatandaşlarının makul, görgülü, kültürlü modellerine de yer veriyorlar, ya biz?

'Amerikalılar neden yurtlarını, gençlerini, ajanlarını, liderlerini yüceltiyorlar?' diye soracağımıza, 'Biz niçin öyle yapmıyoruz?' sorusunu akla getirmek gerekmez mi?

Sen kendi filmlerinde toplumunu şuursuzca aşağılarken, ABD'nin seni bilinçli şekilde küçümsemesine mi itiraz ediyorsun?

'Deli gibi sevmek ruhumuzda var'

İnsanoğlu gamdan hali değildir
Her birini bir efkara yazmışlar
[ÂşIK SÜMMANÎ]

Arabeskin krallarından biri, Müslüm Gürses vefat etti. Mekanı cennet olsun.
Başımız sağolsun.

Allah; Orhan Gencebay'a, Ferdi Tayfur'a bereketli ömürler versin.

NEDEN ARABESK?

Neden arabesk dinliyoruz?

Köyden kente göç etmiş yoksul kimselerin bu 'ajitatif' müziğe kapılmasında şaşılacak bir yön yok.
Fakat şehirli, okur-yazarların arabeskle ne işi olur?

Murathan Mungan, Tuna Kiremitçi, Birhan Keskin, Ahmet Güntan gibi şairler niçin Müslüm Gürses'le birlikte çalıştılar?

Lütfi Akad, Metin Erksan gibi Türk Sineması'nı sanat katına yükselten yönetmenler, filmlerinde neden Orhan Gencebay bestelerine yer vermişlerdi? Meral Özbek gibi yetkin akademisyenlerin Gencebay müziğini tetkik etmeleri ne anlama geliyor?

Ferdi Tayfur'un Leyla ile Mecnun dizisinde içtenlikli bir saygıyla yüceltilmesini neyle açıklayabiliriz? Peki ya Ferdi Tayfur'un iki roman [Şekerci Çırağı, Yağmur Durunca] yazmasına ne demeli?

LİVANELİ YORUMU

Zülfü Livaneli 'Arabesk' başlıklı yazısında [2 Aralık 2012, Vatan] şöyle diyordu:

'Arabesk icracıları zengin insanlardır. Üstü açık beyaz Mercedes'te gezip, yalıda otururken atılan feryatların hiçbir sahiciliği yoktur.

Bizdeki arabeski, içinde taşıdığı isyan tonu yüzünden rebetikaya benzetenler çıktı.

Ama arabeskin rebetikadan da bluesdan da çok önemli bir farkı vardı: İçtenlik eksiki!

Arabeskte içtenlik yoktu!

'Yandım, bittim, kül oldum' feryatları gerçek değildi.

'Harcadın beni kader' yakınmaları sahteydi.

Türk aydınındaki bu 'lümpen sevgisini' hiç bir zaman anlayamadım zaten.'

MERCEDESLER GEÇİCİDİR

Sayın Livaneli'ye tüm saygımla şunu söylemek istiyorum:

Zülfü Bey, Sümmani'nin dediği gibi, bizim 'her birimizi bir efkara yazmışlar.'

Tevfik Fikret haklıdır belki, yanılıyorzuz ve 'ezeli bir şifadır aldanmak.'

Şarkılardaki efkar, öyle veya böyle, dinleyenin kalbinde sahicileşiyor.

Kaldı ki türküleri, sanat müziğini, popüler şarkıları, Batılı sanatçıların eserlerini hiç hesapsız, ayırım gözetmeden seslendiren Müslüm Gürses'i 'varoş çalgıcısı' konumuna itmek haksızlık olmaz mı?

'Üstü açık Mercedes' diyorsunuz. Mercedesler geçiyor, geçer, şarkılar kalır.

SELÂ KİM İÇİN OKUNUYOR?

Tüm bunları, çok kıymetli iki sanatçıyı asimetric koşullarda karşı karşıya getirmek için yazmıyorum.

Aksine; zıtlaşmanın, çatışmanın rutin pratiğinden vazgeçip, barışmaya emek harcamayı öneriyorum.

Menşeyini, mesnedini bilmeksizin de hüzünleniriz.

'Hangimiz düşmedik kara sevdaya / Hangimiz sevmedi çılgınlar gibi?'

Psikiyatri kliniği yerine 'kör kuytulara' veya ne bileyim 'Karlı kayın ormanı'na gitmişliğimiz çoktur.

Bülent Ortaçgil şarkıları söyleyen Müslüm Gürses; pekala Livaneli şarkılarını da yorumlayabilecek bir yaklaşıma sahipti.

Daha acayibi, biz Müslüm Gürses'i de, Zülfü Livaneli'yi de aynı hissiyatla dinliyoruz.

Gerçek bu.

'Deli gibi sevmek kanımızda var.'

'Bu bizimki sevda değil.'

'Dünya tersine dönse vazgeçmeyiz.'

Uzatmayayım.

Son olarak John Donne'ın arabesk çağrışımlı şiirini serbest bir çeviriyle anayım:

'Her insanın ölümüyle eksilirim

Çünkü insanlığın bir parçasıyım

İşte bu yüzden 'Selâ kim için okunuyor?' diye sorma

Sen-ben için okunuyor.'

Aşağıdakilerden hangisi doğru? a) Bu ülkede yaşanmaz. b) Bu ülkede umut var.

Türk Sineması'nda Türkiye ve Türklerin sunumuna ilişkin yazımdan [1 Mart] sonra, etkileyici bir mektup aldım.

Mimar Sinan Üniversitesi Müzikoloji Bölüm Başkanı Prof. Dr. Gülper Refiğ'den.

Ünlü yazar-yönetmen Halit Refiğ'in [1934-2009] eşi olan Gülper hocanın mektubu, sinema hakkında bir ders niteliğinde.

Bugün, köşemi, bu değerli piyanist ve akademisyenin sözlerine tahsis ediyorum. [M.M.]

PROF. DR. GÜLPER REFIĞ'İN MEKTUBU

Eşim Halit Refiğ, Sinoplu Diogenes gibi elinde fenerle iyi yönetmen, iyi film arardı.

Yavuz Turgul'un Muhsin Bey filmini büyük heyecanla izlemiştik.

Son senelerde ise Yılmaz Erdoğan'ın filmleri bizi çok etkiledi.

Mahsun Kırmızıgül'ün sinemacı olarak tutturduğu yön ve seviye de hayret ve sevinç vericiydi.

Halit Refiğ, Ulusal Sinema Kavgası kitabında sinemamızın acıklı macerasını detaylı olarak anlattı.

Batıcı-Solcu entelektüel camiamız, Batı'yı ve Sol'u yanlış anlamıştı.

İşin aslını öğrenmeye de hiç niyetli değildi.

Eşim, bir Türk Sineması oluşturulması derdindeydi.

Medyanın prim vermek şöyle dursun, feci şekilde karaladığı Lütfi Akad, Metin Erksan, Atıf Yılmaz gibi ustaların eserlerine sahip çıkıyordu.

Batı'nın politik hegemonyası ile kültür ve sanat alanındaki hakimiyeti arasındaki münasebetten söz ediyordu.

Her insan gibi sanatçı da öncelikle kendi vicdanına karşı sorumludur.

Sanatçılar her zaman haksızlığa, adaletsizliğe, zulme karşı durmalıdırlar.

Bilgi ve bilinç noksanlığı ile ego şişkinliğinden kaynaklanan yanılgılar sanatçı vicdanını köreltir.

Oysa sanatın özünde vicdan ile bilincin birlikteliği yer alır.

20. Yüzyıl itibariyle, bir ülkenin, toplumun yükselişi ile sinemasının yükselişi doğru orantılı hale gelmiştir.

Haliyle, yabancılar sizin yurdunuzu, insanınızı, kültürünüzü filmlerinizle tanır.

Sinemanız ülkenizi, toplumunuzu dünyaya takdim eder.

Hangi filmlerinizin, ne tür hikayelerinizin uluslararası arenada öne geçtiği, yaygınlık kazandığı çok önemlidir.

Dolayısıyla dünyada söz sahibi devletler, özellikle sinema eksenli bir ulusal kültür politikası uyguluyorlar.

Kendi ülke ve toplumlarının olumlu algılanmasını gözetiyorlar.

Bunu hem prestij inşası, hem de gelecekte doğacak iyileşme ve kazançlara yönelik bir yatırım olarak tasarlıyorlar.

Bir toplum 'tam da filmlerdeki gibi' olmayabilir.

Hatta bu genellikle ne gerekli, ne de mümkündür.

Gelgelelim, filmler, yalnızca hikaye anlatmakla kalmaz, çoğu zaman bireylere, toplumlara (bilinçli veya bilinçsizce) bir ufuk işaret eder.

ABD, Hollywood'un yansıttığı gibi gerçekte de bir rüyalar ülkesi midir?

Asla.

Fakat ABD'nin sadece imajı değil, mevcut gücü de sinemasına çok şey borçludur.

Uluslararası festivallerde, güçlenmeye aday ülkelerin zaafalarını öne çıkaran, hatta abartan filmler ödüllendiriliyor.

Bu, aslında büyük devletlerin kültür politikasının bir uzantısıdır.

Yani kendi filmleri arasında, ülkelerinin imajını parlatan filmlere ödül verirler.

Yabancı filmlere gelince, küçük hikayeleri, kaba bir özeleştiri niteliği taşıyan, heyecansız, duygusuz; seyircinin hiç sevmeyeceği filmleri hikayeleri seçip ödüllendirirler.

Bu durum aşıkardır. Anlaşılmayacak bir yönü yoktur.

Sanatçılar, sadece vicdanlı değil, aynı zamanda bilinçli olmalıdır.

Vicdanlı bilinçsizler ile bilinçli vicdansızların mücadelesi; Türk Sineması'na ve Türkiye'ye zarar veriyor.

Türkiye'ye bakınca 'Bu ülkede yaşanmaz' diyenlerin sayısı artıyor.

Halbuki, Türk filmleri, insanlara 'Bu ülkede umut var' dedirtmelidir.

22 milyon dolarla neler yapıl-a-maz?!

Toplumun her üyesi en az bir kez tutuklanmalıdır. O da bir eğitimidir.

[ALAN CLARK]

Yıl, 2005...

ABD'nin NewMexico eyaletinde Stephan Slevin adlı bir adam, alkol alıp direksiyona geçmiş. Haliyle, tutuklanıp hücreye atılıyor.

Ve orada unutuluyor!

Hastalanıyor.

İltihaplanan dişini kendi çekmek zorunda kalan Slevin'ın vücudunda mantar enfeksiyonları oluşuyor...

22 ay sonra, 2007'de serbest bırakılan Slevin, tazminat davası açmış.

Kazanmış.

Tam 22 milyon dolar!

Fakat ne yazık ki, Slevin artık 'travma sonrası stres bozukluğu'ndan mustarip.

Dahası, akciğer kanserine yakalanmış.

22 milyon doların tadını çıkarabilecek durumda değil.

Rivayete göre, İran Şahı Numan bin Münzir, süper bir saray yaptırmaya niyetlenmiş.

Mimarbaşı Sinimmar'ı bu işle vazifelendirmiş: 'Efendi, harika bir yerde, abidevi bir saray inşa edesin.'

Sinimmar, Fırat'a nazır bir tepeye kondurmuş sarayı.

Şaheseri gören Şah'ın feleği şaşmış.

Zira sarayın odaları günün her saati farklı renge bürünüyormuş.

Sinimmar, sarayı gezdirirken, mahzende Şah'a 'Hünkarım, şu taşı çektiğinizde, bu yapı yıkılır.

Olur da sıklırsanız veya başka bir nedenle buradan vazgeçmeniz gerekirse taşı çekin gitsin.'

Şah ve Mimarbaşı terasa çıkıp, nehrin pırıltılarına bakarak sohbeti sürdürmüşler.

Paranoyak embesil Şah şöyle düşünmüş: 'Ya bu sarayın bir benzerini başkası için yaparsa?.. Ya taşın yerini elaleme söylese?'

DUMP!

Sinimmar'ı ittirerek terasın korkuluğundan aşağı atmış!

Mimarbaşı düşerken haykırıyormuş: 'Şahım, diğer taş!..'

Meğer, bir taş daha varmış. Her sene bir kere çıkarılıp yerine konmazsa saray çökmüş...

Sadece muhatabını değil, öznesini de mahva sürükleyen haksız cezalara 'Cezayı Sinimmar' denir. Türkçe bir deyimdir.

Fakat unutulup gitmiş.

Bu derinlikli tabiri dilimizden silinmesine göz yuman duyarsızlık; adaletsizliğin yayılmasına da yol açmış mıdır?

Gözünün önündeki Cezayı Sinimmar'ı tanıyamayan, adlandıramayan kimselere dönüşmüş

müyüzdür?

Stephan Slevin'ın başına gelenler, Sinimmar cezasıyla örtüşüyor mu?

Bence tüm adaletsizlikler, bir yönüyle Sinimmar cezasıdır: Hepsi, cezalandıranı zarara uğratar. Ve elbette çok daha uygun örnekler var. Onları sizin saptayabileceğinizden kuşum yok, saygıdeğer okur.

Ay'da yürüyemediğimiz için mi yaya kaldık?

Entelektüeller yürür.

[ALMAN ATASÖZÜ]

Farzımuhal siz ve ben, ikimiz uzaya gitsek, Ay'da, Mars'ta yürüsek, taş toplasak, geri dönsek;

kendi şehrimizde, mahallemizde yürüyemedikten sonra, o taşlar mücevher olsa kime ne faydası var?

Ben şahsen Ay'da turlamak filan istemiyorum.

Evvvela, Türkiye'de yürümek isterim.

Şehirlerimizde yürünemiyor.

Diyelim, İstanbul'da Taksim Meydanı'ndan Firuzağa'ya ineceksiniz.

250 metrelik yol.

Zahmet çekersiniz. Kaldırım dar. Eğri. Biçimsiz.

Üsküdar'dan Kadıköy'e, Mecidiyeköy'den Okmeydanı'na gidemezsiniz.

Otomobil çarpar veya egzoz dumanından zehirlenirsiniz.

İnsanın en basit, en doğal eylemi olan yürümeye yer bulamıyoruz.

Yürüyüşümüze değer katacak, bize tarihten, mimari estetikten sinyaller gönderecek binalardan da mahrumuz.

GÖKDELEN GÖLGESİNDEKİ GULYABANİLER

Çocuklarımız koşamıyor.

Okul bahçelerinde dönüp duruyorlar.

Evlatlarımız evden çıkamıyor, dışarıda oynayarak sosyalleşemiyor.

Zannediyoruz ki, artık devir değişti, otomobiller çoğaldı, boş arsalar doldu da ondan.

Mesele o değil.

Şehirlerimiz plansız.

Avrupa'daki uçsuz bucaksız parklarda çocuklar, gençler, yetişkinler, yaşlılar herkes koşuyor.

Geniş kaldırımlarda bebek arabaları, yayalar; yaz, kış ferah dolaşıyor.

Bizde yalın haliyle insana saygı gösterilmiyor.

Otomobilin, cipin, betonun kölesi, oyuncağı durumundayız.

Evlatlarımıza yaptığımız kötülüğün farkında bile değiliz.

Daracık geçitlerle, kaldırımlarda, göstermelik meydanlarda, küçücük parklarda, kibir abidesi gökdelenlerin zifiri gölgelerinde solgun ve sinirli mahluklara dönüştük.

Dünyayı birbirimize dar ettik.

Şu güzelim ülkeyi evlatlarımıza dar ettik.

UZAY YOLCULUĞU VS. AKRABA ZİYARETİ

Evlerimiz, sığınaktan farksız.

Her gün, nükleer saldırıdan kaçır gibi, evlerimize kaçıyoruz.

Çünkü bir tek kendi dairemiz bize göre döşenmiş, bize ait.

Şehirlerimiz bütün olarak 'yuva' niteliği taşıyor. İnsanı fiilen dışlıyor.

Sokak, cadde, semt... bize ait değil.

Ve mimari bütünlük olmaksızın, millî bütünlüğü sözle, siyasetle sağlayabileceğimizi sanıyoruz.

Yanılıyoruz.

Batılıların bizden ileride olmasının temel nedeni, kelimenin gerçek anlamıyla yürüme, koşmayı sürdürmeleridir.

Kaldırımları geniş.

Parkları devasa.

Meydanları büyük.

Avrupalılar uzaya uydu göndermekten ziyade, kendi şehirlerini hareket edilebilir kıldıkları için güçlüler.

ŞİŞMANLATAN ŞEHİRLER

Kimse yürüyemeyince dostluk, akrabalık bağları gevşiyor.

Obezite yayılıyor.

Şehirlerimizi bize, kendimizi şehre ait hissetmemiz imkansızlaşıyor.

Ülkemize, milletimize duyduğumuz saygı erozyona uğruyor.

Psikolojik sorunlar; anksiyete, depresyon, agresyon, paranoya... ayyuka çıkıyor.

Bir insanın, dandik bir araba kadar değeri olmadığını ima eden bir kent nizamı, süreğen bir hakaret etkisi uyandırıyor.

Bütün bunlar, Cumhuriyet tarihimizin 'yapısal' sorunlarıdır.

Kentsel dönüşüm çabalarını önemsiyorum. Çünkü şehirlerimizi yenileyecek enerjiye sahip olduğumuzu gösteriyor.

Gelgelelim mimari bilincin, şantiye şevkinden farkını görmemiz gerektiği kanaatindeyim.

Görünmez gorile nazar değmesin!

Kendimizi daha ne kadar ciddiye alacağız?

[GÜNDÜZ VASSAF]

Christopher Chabris ve Daniel Simons, 1999'da, Harvard Üniversitesi'nde bir psikoloji deneyi yaptı:

Deneklere bir basket maçından 1,5 dakikalık bölüm izlettiler.

Takımlardan biri siyah, diğeri beyaz forma giymişti.

Ve denekler, beyazlı takımın attığı pasları sayacaklardı.

Doğru cevap, '15' idi. Yani 15 pas atılmıştı.

Chris ve Dan; deneklere şu soruyu sordu: 'Gorili gördünüz mü?'

İzleyenlerin yarısı şoktaydı: 'Goril mi, ne gorili?!'

Halbuki, goril kostümlü biri, ekranın sağından dans ederek giriyor, tam ortada durup göğsünü yumrukluyor ve yine dans ederek soldan çıkıyordu!

*

Görünmez goril deneyi epey meşhurdur.

Muhtemelen zaten biliyordunuz.

Deneyi yapan ikili; NTV Yayınları'ndan çıkan Görünmez Goril adlı kitapta, algı, dikkat, farkındalık konularını etraflıca anlatır.

APTALLIK İLE DELİLİK ARASINDA

Göz, en çok yanılan duyu organımızdır.

İllüzyon sanatı, el çabukluğundan da ziyade, gözün aldanma eğiliminden destek alır.

Görüntü çağında yaşadığımız söyleniyor.

Bunun bir anlamı da, çağımızda aldatma ve anlanmaların ağırlık kazanmasıdır.

*

Görünmez goril olayı, yalnızca görsel bir mesele değil.

Düşünsel, duygusal, işitsel... dikkatlerimiz de birçok önemli olguyu / olayı ıskalamamıza sebep oluyor.

*

Modern çelişki; insanların hem 'her an her şeye hakim olma' vaadiyle avutulması, hem de tek rota üzerinden belli bir hedefe yöneltilmesinden kaynaklanıyor.

Sınırlarını inkar eden insan, kayboluyor.

Aptallık ile delilik arasında salınıyor.

Tek ideal, tek meslek, tek hedef, tek üslup... ise gorili fark etme imkanını daraltıyor.

GORİLİ 'SONRADAN GÖRMEK'

Youtube'a 'Selective attention test' yazıp, görünmez goril videosunu seyredebilirsiniz.

King Kong basket sahasında göz dolduruyor.

Deneyden haberdar olduğumdan, videoyu izlerken paslara değil, gorile bakıyordum.

Aksi takdirde, gorili göremeyenler kervanına katılırdım.

Buna karşılık, gorili ıskalamanın iyiye işaret olduğunu düşünüyorum.

Bir işe veya cisme odaklandığımızda, ondan başka her şeyi dışarıda bırakmak, bence münasip.

İspanyol filozof Ortega Y Gasset 'Aşk, dikkatin yoğunlaşmasının bir sonucudur' diyordu.

Bu anlamda maymunu saptamak, sanırım ayran gönüllülük temayülünün belirtisi.

Galiba asıl mesele şu: Gorili görmekten ziyade, göremeyeceğini bilmek gerekiyor.

Goril gözden kaçtı diye telaşlanmamak, bu noksanlığı, insanlığımızın bir alamet-i farikası olarak benimsemek lazım.

O zaman hatasız, kusursuz, eksiksiz olmadığımızı idrak ederiz.

Dikkatimizi, dikkatsizliğimize yöneltiriz.

Pişmanlıklarımız, bizi bağınazlıktan uzaklaştırır.

Gorili 'sonradan görmek' anında fark etmekten daha aydınlatıcı olabilir.

Peki, bu yazıda 'goril' kelimesi kaç kez geçti?

Cevap: Sorudakiyle birlikte 18...

Demek istediğim, her gorili görseydik, insanlıktan çıkardık.

[19 etti.]

'Sizi roman kahramanı yapacağım!'

Hayat, filmlerden daha çılgınca. Çünkü senaryonun mantıklı ve tutarlı olması gerekir.

[HUMPHREY BOGART]

Joe Carroll cinayet romanları yazan bir edebiyat profesörü.

Aynı zamanda seri katil.

Hapisteydi, kaçtı.

Tarikat kurmuş.

100 civarında müridi var.

Onlar da, profesörün talimatları doğrultusunda cinayetler işliyorlar.

'Aynı bedende can gibi'ler.

Yo, cani kendini klonlamış gibi.

Emniyet teşkilatında bile, birkaç memur, Carroll'ı üstat bellemiş.

Dolayısıyla, romancı Carroll'la ve onun sürüsüyle baş etmek imkansız.

100 katilde 100 çeşit silah: İngiliz anahtarı, Venedik hançeri, Türk palası, Singapur kasaturası...

Zevk için, 'gıcıklığına' veya görev icabı kan döküyorlar.

Dehşet, vahşet, felaket.

ALINTI ALINYAZISI

Bu olaylar, The Following adlı dizi filmde geçiyor.

Katil profesör, müritlerini 'Sizi roman kahramanı yapacağım', 'Hep birlikte, bir romanı hayata uyarlayacağız' vaatleriyle kendine bağlıyor.

Onlar da 'İnşallah, çok harika bir erkeksiniz, maşallah' gibi ifadelerle hayranlık, minnet ve temennilerini ifade ediyorlar.

Romanları hayata aktarmak iyi bir fikir olabilir mi?

Mr. Carroll'ın cinayet fantezileri bir yana; romanlarda gerçekten tecrübe edilmeye, söylenmeye, düşünölmeye değer neler var?

Romancılar, sınıf çatışmasını Marx'tan, bilinçaltını Freud'dan önce keşfetmiştir.

Jules Verne, romanlarıyla hem teknolojik gelişmelere öncülük etmiş, hem de bizzat bilimsel deneyler, ölçümler yapmıştır.

Yakın tarihimizdeki muazzam siyasi entrikalardan[?] vakit bulursak, romanlarda sunulan tarih bilgisinin yabana atılamayacağını fark ederiz.

Bir ressam, mesela Mithat Cemal okuyup, 20. yüzyıl başlarının İstanbul'unu resmedebilir.

KADERE BAK, ROMANA BAK

Roman okumak, hayata ve kadere beriden bakma, istikbali tasarlama fırsatı sunar.

Gerçek hayattaki olayları romanlaştırmak, onların anlatılmaya değer olduğunu gösterir.

Fakat asıl mesele, yaşanmaya değer romanlara sahip olmaktır.

Zira hayat, edebiyattan kıymetlidir. Edebiyat ise, bu kıymeti açığa çıkarma faaliyetidir.

Joe Carroll'ın kağıt üzerindeki cinayetleri yaşama taşıma; roman karakterlerini canlandırma veya gerçek kişileri roman karakterine çevirme girişimleri dikkate değer.

Bu, yeni bir keşif değil fakat.

Bana sorarsanız, 17. yüzyıldan itibaren, Avrupa komple romanlardan uyarlanmıştır.

Günümüz Avrupa medeniyeti, kendi edebiyatına erişme çabasından doğmuştur.

Önce yazıldı, sonra yaşandı.

Bu bir genelleme.

Gelgelelim, Avrupa'yı Avrupa yapan niteliği keşfetmemize yarayan bir genelleme.

BATI HAYRANI vs TÜRKİYE HAYRANI

Kimi dostlar, bu tür sözlerimi 'Batı hayranlığı' sanıyor.

Halbuki ben, hayranlık uyandıran bir Türkiye'ye varmaktan başka bir şey düşünmüyorum.

Onlar, muhakemeden masun sözlerle, realiteyi değiştirebileceklerini vehmediyorlar.

Veya köktenciliğin klişe silsilesinin getirdikleriyle yetiniyorlar.

Romanın önemini abarttığımı da zannetmeyiniz.

Hayatın öneminden bahsediyorum asıl. Joe Carroll'ın hiç değeri vermediği, 'Hayatım roman' diyenlerinse [tam da hiç roman okumadıkları için] keşfedemediği öneminden.

Yani mesele roman yazmak değil, yaşamaktır. Roman kahramanı değil, insan olmaktır.

Tam da bu nedenle roman yazmalı ve okumalıyız.

Doğu'ya hiç gittin mi?

Biz birbirimizin rüyasıydık. Şimdi, burada bir rüya gerçekleşiyor.

[AJDA PEKKAN, Kürtçe türkü söylediği konserde, 2009]

'Tayinim Diyarbakır'a çıktı.'

'Hay Allah...'

Askerliği Eruh'ta yapacağım.'

'Ne?!'

'Van'a gidelim mi birlikte?'

'Van mı?'

'Kars'ı merak ediyorum.'

'Neden?'

'Kızlarla Diyarbakır'a uğacağız.'

'İyi misiniz?'

'Bitlis gerçekten güzel mi?'

'Sen sevmeyebilirsin.'

'Bingöl'de bir çiftlik kursam, taze süt, yumurta...'

'Bursa daha yakın?..'

'Doğu'ya hiç gittin mi?'

'Hayır.'

ANKARA'NIN DOĞUSUNDA

Yukarıdaki diyaloglarının hepsi gerçek.

Doğu illerimizin hayallerimizde, planlarımızda maalesef bir yeri yoktu.

Çalışma, eğitim, tatil, seyahat, ziyaret... gibi niyetlerin ufku; bu illeri kapsamıyordu.

Doğu'daki şehirlerin manyetik alanına giremiyorduk.

Ankara'dan öteye ne elimiz eriyordu, ne adım atabiliyorduk.

Çünkü çatışmalar yalnızca hayati tehlike doğurmuyor.

Psikolojik handikaplara da sebep oluyor.

30 yıldır süregelen çatışmalar; hükümetin barışçı stratejisi ve Abdullah Öcalan'ın tarihî

mektubuyla sona erdi.

Öcalan 'Zaman, çatışmanın, birbirini horlamanın değil, ittifakın, birlikteliğın ve helalleşmenin

zamanıdır' diyor.

Newroz, şimdiye dek görülmemiş bir coşku ve sevinç atmosferinde kutlandı.

Silahlar sustu.

Kan durdu.

Çok şükür.

Barış ilan edildi.

Evlât acıları metanetle, intikam arzuları basiretle, ödeme hesapları dirayetle bir kenara bırakıldı.

Bundan sonra, barışa demokratik bir nitelik kazandırılması gerekiyor.

Yeni anayasanın tamamlanıp yürürlüğe girmesi bekleniyor.

'ALLAHUEKBER DEDİM. GAZA BASTIM'

Mutlu Tönbekici, şahane bir yazı yazdı: Ey Türk gençliği!

'Birinci vazifen MEDENİ olmaktır! Topraklarına barış geldiğinde 'satıldık' çılgınlıkları atmamak değil, buna sahip çıkmaktır! [...] Benim oğlum öldü seninki de ölsün dememektir...' [23 Mart 2013, Vatan]

Hakan Albayrak'ın yazısının girişi, bir filmin veya romanın başlangıcına benziyordu: 'Haberini aldığımında Budapeşte'den Viyana'ya gidiyordum. Direksiyon başındaydım. Mutluluktan ne yapacağımı şaşırdım. Allahuekber dedim. Gaza bastım.' [23 Mart, Star]

Açıkçası, şu anda barış merdiveninin ilk basamağında olduğumuzu düşünüyorum.

Zira barış, bir eylemsizlik hali değildir.

Sıcak çatışmadan, soğuk barışa geçmekten fazlasını başarmalıyız.

ÇILGIN PROJELERLE ŞEHİR OLUR MU?

'Van'da çılgın proje' başlıklı, Van Gölü'ne görkemli turistik tesisler [oteller, limanlar, stadyumlar] yapılacağına dair haberler yayımlandı.

Diyarbakır, Ağrı, Şanlıurfa, Erzurum gibi Doğu şehirlerimizin, dünya metropollerine aynı seviyeye çıkarılacağı belirtiliyor.

Kentsel tasarım projeleri hazırmış...

Şehirler, betonla, metalle, camla kurulmaz.

Şehri şehir yapan, kültürel değerlerdir.

Şiirler, türküler, dergiler, sahneler, filmler, kitapevleridir.

Para, beton, hatta iklim şehre ruh üflemez, şahsiyet kazandırmaz.

Mesela Hakkari'de türküler söylerken, oraya dünyanın en güzel kütüphanelerini kurmalıyız.

Barışı öyle orta yerde soğumaya bırakamayız.

Biz de vazife üstlenmeliyiz.

Ki bu barış ısınsın.

Tamam olsun.

Gotham'a değil, Batman'a uçacağım!

Maksat dağları değil, gönülleri fethetmek.

[EDMUND HILLARY, Everest'in zirvesine çıkan ilk dağcı]

Yıl, bin beş yüz bilmem kaç.

Beyazıt'ta küçücük, telefon kulübesi kadar bir dükkan.

Sahibi, İbrahim Bey.

Takke satıyor.

Yoksul.

Topkapı'da, تنها bir mahallede üç katlı, derme çatma, boyasız, ahşap bir evde oturuyor.

Her gün, evden işe yürüyor.

Zira ne bir binek hayvanı var, ne de faytona ödeyecek parası.

ÜÇ ÜZÜM İÇİN DEĞER Mİ?

Bir gece rüyasında bir ses duymuş: 'İbrahim Bey, Bağdat'ın filan muhitinde, Dicle'deki falan köprü'nün yanında bulunan asmanın tepesinde sarkan üç habbeli salkım senin nasibindir. Git, o üç üzümü ye!'

Takkeci İbrahim uyanmış. Ve gördüğü rüyaya bir anlam verememiş. 'Ben evliya değilim, ermiş değilim. Bu düşün bir manası olmasa gerek.'

Ertesi gece yine aynı rüya: 'İbrahim Bey, Bağdat'taki [...] asmanın tepesinde sarkan üç habbeli salkım senin nasibindir. Git, o üç üzümü ye!'

Adamcağız rüyayı gene baştan savmış.

Üçüncü gece: "İbrahim Bey [...] Nasibindir; git, o üç üzümü ye!"

Nihayet eşine sormuş: 'Hanım, üç gündür aynı rüya... Ne dersin?'

'Git haydi, o üç üzüm kurumadan yetiş!'

Eleman yollara düşmüş. Kırk gün sonra Bağdat'a varmış. Fakat pili de bitmiş.

Köprüye ulaştığında bir de bakmış ki, orada sahiden de bir asma var. Yaklaşmış. Tepedeki üç üzümlü salkımı görmüş. Boyu yetişmediğinden, zıplamaya başlamış.

Asmanın kenarında oturan bir adam sormuş: 'Senin problemin ne birader? Zıp zıp zıplayacağına, alt taraftaki üzümlerden koparsan ya?'

İbrahim Bey: 'Rüyamda bir ses, şu üstteki üç üzümü yememi söyledi de...'

'Salak mısınız?' diyerek gülmüş adam: 'Ben yıllardır rüyamda, İstanbul Topkapı'daki üç katlı, boyasız, ahşap evin bahçesinde üç küp altın gömülü olduğunu görüyorum. Ve rüya ile gerçeği karıştırmamak gerektiğini bildiğimden, İstanbul'a gitmeye kalkmıyorum. Siz ise üç üzüm tanesi için zıplayıp duruyorsunuz!'

YENGE HAKLI

Bana öyle geliyor ki, Kürt-Türk veya PKK-devlet arasındaki barış; yukarıdaki hikayede yer alan rüyalara benziyor.

Altın veya üzüm görmek mesele değil.

Barışın / Rüyanın gerçekleşebilmesi için, İbrahim Bey gibi harekete geçmemiz gerekiyor.

Semereyi, o zaman elde edebileceğiz. Üzümden de, altından da nasiplenecek, onları

paylaşabileceğiz.

Hikayeye dikkat ediniz: Rüya'yı kimin gördüğünün belirleyici bir önemi yok.

Rüyada altın gören adam, Bağdat'tan İstanbul'a, İbrahim Bey'in evine gitmeyi göze alamıyor, hatta budalalık sayıyor.

Kanaatimce, barışı kimin ilan ettiğinin de sabit bir ehemmiyeti yok.

'Rüyayı önce ben gördüm!' demek manasız.

Çünkü barış, onu ilan edenlerden ziyade ona içerik kazandıranların eseri olacak.

Sanırım hikayenin asıl başrolünde İbrahim Bey'in eşi var!

'Aklını mı oynattın İbiş? Elde yok, avuçta yok. Dükkanı boş bırakamazsın. Ne Bağdat'ı, ne üzümü?!' diyebilirdi.

PARİS-PATNOS

Savaş, orduların işidir. Tamam.

Fakat barış, inşaatçıların, müteahhitlerin, kapitalistlerin işi değildir.

Hatırlarsanız, işgal orduları 20 Mart 2003'te Bağdat'a girdiğinde önce ve özellikle akademisyenleri, entelektüelleri katletmişti. Yerle bir edilen Irak, çokuluslu şirketlerin faaliyet alanı, yeni pazarı haline geldi.

Irak işgali ile Kürt sorunu arasında benzerlik var veya yok, ayrı konu.

Barış rüyasını ancak akademisyenler, yazarlar, öğretmenler, ressamalar, doktorlar, müzisyenler... gerçeklik katına taşıyabilir.

Asıl mesele bu.

Bu yaz Edinburgh ve Paris'e gidecektim.

Barıştan sonra planım değişti: Erciş'e Patnos'a koşacağım.

Dubrovnik'e değil, Diyarbakır'a yollanacağım.

Gotham şöyle dursun, Batman'a uçacağım!

'Ümitsiz yaşanmaz, sevmemek elde mi?'

Başlık, yaşayan efsane Orhan Gencebay'dan. Yazı bendenizden:

Türkiye'nin tüm şehirleri planlı.

Binalar birbiriyle uyumlu.

Özellikle okullar, öğrencileri mutlu kılacak şekilde tasarlanmış. Bahçeleri büyük ve yeşil.

Kaldırımlar, yollarla aynı genişlikte.

Ülkedeki tüm kentleri yaya olarak baştanbaşa kat edebilirsiniz.

Türkiye'de hiç yoksul yok.

Herkes, oturduğu evin sahibi.

Tüm çalışanlar sigortalı.

Kadınlar ve erkekler eşit işe eşit maaş alıyor.

Çocuk işçi çalıştırılmıyor.

Şu veya bu nedenle işsiz kalanlara, devlet tarafından her ay 2000 lira ödeniyor.

Türkiye'nin sokaklarında kimsesiz kedi ve köpekler yok.

Hepsi ev içlerinde ve bahçelerde barındırılıyor, besleniyor.

Türkler otomobil kullanmayı sevmiyor.

Toplu taşımayı tercih ediyorlar.

Demiryolları tüm kentleri birbirine bağlıyor.

Toplu ulaşımda Marmara çevresindeki şehirler benzersiz bir avantaja sahip. Zira çok sık aralıklarla, tüm iskelelere vapur ve deniz otobüsü seferleri yapılıyor.

Türk dilinin 150 yıl içinde öleceği iddiası fos çıktı.

Çünkü Türk halkı yılda ortalama 40 kitap okuyor.

Düşünce sıhhati ve ifade gücünün; kelime zenginliğinden doğacağını iyi biliyor ve her gerektiğinde sözlüklere başvuruyorlar.

Türk toprakları, verimlilik ve tarım ürünü çeşitliliği bakımından dünya birincisi.

Türkiye, kanser vakalarının en az görüldüğü ülke.

Herhangi bir inanç ve etnik kökene mensup kimselerin kutlamalarına; diğer inanç ve etnik kökenlerden insanların en çok katıldığı ülkenin Türkiye olduğu belirlendi.

Türkler 'birlikte sevinmeyi' biliyor.

Türk filmleri, Amerika, Avrupa, Uzakdoğu ve Afrika ülkelerinde gişe rekorları kırıyor.

İngiliz, Fransız ve Alman asıllı Türk ressamlar ortak sergi açtılar.

Nobelli Japon yazar, Türk edebiyatını daha iyi tanıyabilmek için Türkçe öğrenmek üzere iki yıllığına Ankara'ya yerleşti.

Aile içi anlaşmazlıkların şiddete dökülmeden medenice çözüldüğü Türkiye, Doğu'ya da Batı'ya da örnek gösteriliyor.

Dünyanın en prestijli eğitim kurumları olan 19 Türk üniversitesi, yabancı öğrencilerin hayallerini süslüyor.

AB ülkelerinden temsilcilerin katıldığı resepsiyonda Kürtçe türkü mırıldanan Almanya başbakanı 'Türk müziğinin büyüğü bir güzelliği var' dedi.

Türk Ulaştırma Bakanı, uluslararası ulaşım konferansında 'Özel araç edinme çılgınlığı, görgüsüzlerin kendini önemli hissetme ihtiyacından doğuyor' dedi.

İtalyan Kültür Bakanı, 'Türk kütüphaneleri Batı Avrupa'daki şatolara benziyor, bahçe kapısından girdiğinizde bilgi ve bilgeliğin dünyasına adım attığınızdan emin oluyorsunuz' şeklinde konuştu.

Orman alanlarının genişliği ve ağaç çeşitliliğiyle meşhur Türkiye'de, yaban hayatın korunması konusunda hassasiyet gösteren halk; kürk ve hakiki deriden yapılmaya ürünler itibar etmiyor. Avcılığın hemen hiç görülmediği ülke, balık türleri bakımından da en zenginler arasında.

Avrupa ve Amerikalı ünlü akademisyenler; 70'ten fazla etnik unsur barındırmasına karşın, Türkiye'nin neden etnik çatışmalara ve kimlik tartışmalarına sahne olmadığına dair makalelerini bir ortak kitap halinde yayınladılar. 7 ayrı dilde yayınlanan derleme, dünya medyasında büyük ilgi uyandırdı.

Yapılan bir araştırma sonucu, Türkiye'de insanların başkalarına % 92 oranında güvendiği belirlendi.

Türk siyasetçilerin, medyada en az görünen liderler olduğu ortaya çıktı.

EK: BİR FIKRA

Çayırda otlayan iki inekten biri, diğerine şöyle demiş: 'Pi, genellikle 5 rakamla yazılıyor, fakat aslında sonsuza dek uzar.'

Öteki sormuş: 'Mö?'

Adam vuran karton polis

Oy veya kurşunla... Kuklayı değil kuklacıyı indirmelisin.

[MALCOLM X]

Hindistan'ın Bangalore şehrinde trafik polisi kıtlığı var. 8 milyon insanın yaşadığı şehirde, sürücüler kuralları ihlal ediyor.

İstihdam için bütçesi kısıtlı olan emniyet teşkilatı, dikkat çekici bir çözüm bulmuş.

Gerçek insan boyutunda, kartondan trafik polisi maketleri yaptırıp yollara koymuşlar.

İşe yaramış.

Karton polisleri gerçek sanan sürücüler yavaşlıyor, emniyet kemeri takıyormuş.

Bangalore Polis Şefi Saleem 'Şoförler trafik polisi göremeyince kurallara uymuyor. Kırmızı ışıkta geçiyor, ters yönde araba kullanıyorlar. Maket polisler çok etkili. Üstelik haftanın her günü çalışabilirler' diyor.

VÜCUTTAN BAĞIMSIZ GÖZLER BİZİ GÖZETLİYOR

Karton trafik polislerinin az yatırımla çok fayda sağlamasına hiç şaşırmadım.

Bir sosyal psikoloji kitabında, bu 'surete işlev yükleme' bahsini okumuştum. [Kaynak veremiyorum, mazur görün, yazıyı namüsaait koşullarda yazmaktayım.]

Şöyle diyordu: 'Özel eşyalarımızın bulunduğu odanın duvarına bir çift göz resmi yapıştırın. Böylece siz yokken odanıza girenler, 'izlendikleri' hissine kapılırlar ve çekmecelerinizi kurcalamazlar.'

Bizdeki minibüslerde eskiden 'gözlere' sık rastlanırdı.

Şimdi o göz çıkartmaları kaldı mı bilmiyorum.

Bizde 'karton polisin sabit gözleri' tekniği biraz farklı uygulanıyor.

Canlı kimseler, zaptiye maketi rolü üstleniyor.

Yanlış bir 'gidişi' düzeltme değil, müspet bir 'ilerleyişi' engelleme fonksiyonu icra ediyor.

Karton polislerimiz her köşe başında, gece gündüz nöbet tutuyor.

Sürekli ceza kesiyorlar.

Tehdit pozu veriyorlar.

Elleri silahlarında.

Kimseye göz açtırmıyorlar.

Yaşamadıkları gibi, yaşatmıyorlar da.

ÇALINTI KUKLA

Başkalarını korkutmak, çelmelemek, kısıtlamak; naylon aynasızların kendilerini değerli hissetmesini sağlıyor.

Akıllı oldukları kesin, zira ekonomikler: Düşük maliyetle büyük iş çeviriyorlar.

Kendi varlıklarına geçerlilik kazandıran insanlık dışı koşulların bekçisidirler.

Onlarla güvene dayalı, seviyeli ve sürdürülebilir bir ilişki kuramazsınız.

Ömrünüzü yerler.

Sizi de kendilerine benzetirler.

Hindistan'daki karton polislerden birkaçı çalınmış.

Evet.

Besbelli kimi vatandaşlar görmüş, beğenmiş, alıp evine götürmüş.

Hakikaten sahte polis, espri konusu edilebiliyor.
Bizdeki sözüm ona canlı versiyonların ise hiç şakası yok.
Anında çekip vuruyorlar.

Merhametli eleştiriden uzakta, akil insan yetişmez

Akil adam problem çözer. Bilge kişi problemden kaçınır.

[ALBERT EINSTEIN]

Hükümetin, barışı kökleştirme çabasında devreye gidecek 'Akil İnsanlar Komisyonu'nda yer alacak kişiler belirlendi.

Komisyonun teşkil edilme biçimi de, üyeleri de tartışılıyor.

İki üye istifa etti.

TÜNELDEKİ ÇOCUK

Ünlü Romancı Selim İleri, 13 Mart günü, [bir başka romancı olan] Enver Aysever'in Aykırı Sorular adlı programına konuk oldu.

Yeni romanı Mel'un –Bir Us Yarılması'ndan hareketle şunları söyledi:

'Edebi eserlerin marketlerde kabakların, lahanaların arasında satılması hoş değil. Sebzeleri çok severim, fakat kitabın yeri orası değil.'

'Twitter çağında edebiyata daha çok ihtiyaç var. Edebiyatın fonksiyonlarını keşfetmek, birçok toplumsal sorunu çözebilir.'

'Sait Faik'in Tüneldeki Çocuk adlı hikayesini okuyan kişi, 'öteki'yle özdeşleşmeyi öğrenir.'

'Yazarlar röportajlarında artık yalnızca kendilerinden söz açıyorlar.'

Richard Beasley idam cezasına çarptırıldı.

Ohio'da yaşayan Beasley, 2011'de, dünyanın en büyük ilan sitesi olan Craigslist'e yalan iş ilanı vermişti.

Ve iş için başvuran üç kişiyi, görüşmeye çağırdığı çiftliğinde silahla öldürmüştü.

BEN DE Mİ BÜRÜTÜS?

Selim İleri'nin sözlerinden etkilendim.

Acaba benim romanım da marketlerde satılıyor mudur, diye endişe ettim.

Twitter'ın çağa damgasını vurmasına katkıda mı bulunuyorum?

Tüneldeki Çocuk öyküsündeki o çıplak ayakları unutmuş muydum?

Verdiğim röportajlarda ben de mi kendimden bahsedip duruyordum?

Deli miyim? Bana ne oluyor? Niye üstüme alınıyorum?

Şundan: Yapıcı, özenli ve tutarlı eleştirileri kendi üstümüzde test etmezsek deva bulamayız.

'Nasılsa bana demiyor, benim adımları anmadı' düşüncesiyle herhangi bir eleştiriyi savuşturamayız.

Çünkü, eleştiri akışkandır.

Eleştiri bir dayanışma biçimidir.

Eleştiri, ilerlemeye ve yücelmeye destek sağlar.

Çocukların şefkat ve himayeye; yetişkinlerin ise eleştiriye gereksinimi vardır.

Yalakaları ödüllendiren, dalkavuk besleyen, yaşama motivasyonunu pohpohlanmaya borçlu kimseler yetişkin filan değildir.

Eleştiri, olumladığında da övgüden, kayırmadan, yaltaklanmadan tümüyle farklıdır.

Analitiktir. Temelli, destekli ve sağlamdır.

Balzac 'İltifata kimse fazla direnemez' demiş.

Doğrudur.

Ve elbette eleştirinin bir adabı, üslubu, lezzeti olmalıdır.

Fakat eleştiriye reddetmek; gerçekle ilgisiz, sahte iltifatlarla beslenmek bünyeyi mahveder.

Dedikodu, boşboğazlık ve iftirayı eleştiri sanmak da öyle.

VAAT VE CEZA

Akil İnsanlar Komisyonu'ndaki kişiler hakkında neden tartışılıyor?

Çünkü ülkemizde yeterince eleştiri yok.

Listede ismi yazılı kişilerden örnek vereyim:

Kadir İnanır'ın Türk Sinemasındaki yeri ve önemi nereden kaynaklanıyor?

Yılmaz Erdoğan'ın yazar, şair, yönetmen, senarist olarak ayırıcı vasıfları nelerdir?

Hayrettin Karaman'ın eserlerinde ne tür bir yaklaşım öne çıkıyor?

Orhan Gencebay müziğinin bileşenleri, dönemleri, temel nitelikleri hakkında neler söylenebilir?..

Bilinmiyor.

Komisyonun tüm üyeleri bir şekilde sevilir, saygı görüyor.

Fakat gerçekte ne yapıyorlar?

Ülkemize hangi bakımlardan fayda sunmaktalar?

Bunlar meçhul.

Eleştiri nedir bilmeyen bir toplumun akıl insanları çıkarması zor.

Çıkarsa bile, onları gerçekten tanıyan yok.

Rahmetli Barış Manço'yu herkes severdi. Fakat onun şarkılarında çokça deyim kullandığı ve halk şiirlerine özgü sanatları iyi kullandığını kaç kişi biliyor?

Toplumsal işleyişte, bir tür Richard Beasley tekniği uyguluyoruz.

Vaat ile ceza arasında hiçbir şey sunmuyoruz.

Ölmeden önce yapılması gereken aptallıklar

'Yaklaşırken ölüm, soğuk bir yağmur gibi...'

[ATTİLÂ İLHAN]

Karanlıktı ve yağmur çiseliyordu. Cihangir'de bir ara sokakta yürüyordum.

4-5 kişi konuşarak bana doğru yaklaşıyordu.

Fötr şapkalı, tonton adamı tanıdım.

'Hey! Romancı Bey! Sizi İstanbul'da görmek ne güzel! Şehrimize hoş geldiniz!' diyerek elimi uzattım.

Ve Umberto Eco'yla sıkıştık.

Gülümsedi.

Kendimi tanıtmadım.

Yağmurda daha çok ıslanmaya mal olacak bir konuşmaya girişmedim.

Hoş bir tesadüften destan enerjisi elde edilemez.

ÖLÜNCE AKILLANMAK

Boğaziçi Üniversitesi'nde Umberto Eco ve Orhan Pamuk beraberce bir söyleşti.

İki yazarın sözlerini, konuşma üsluplarını veya beden dillerini kıyaslamayacağım.

Fakat, Eco'nun roman hakkında söylediklerinden ziyade, aptallığa dair açıklamalarının yankı uyandırmasına içerledim.

Sanırım, aptallık, romandan çok daha iyi bildiğimiz bir mevzu.

Hatta belki de uzmanlık alanımız?

Zeka, bilgi, sanat eserinden ziyade, aptallıkla alakadarız.

***???

Eco, ölüme yaklaşınca; fanilik gerçeğine rağmen, birtakım işlerle meşgul olmayı sürdüren milyarlarca insanın aptal olduğunu düşünmekle gelen ferahlıktan söz ediyordu.

Bu aptal dünyayı terk ettiğimiz fikrinde teselli bulabileceğimizi söylüyordu.

Peki, dünyadan ayrılınca akıllanıyor muyuz?

Ölmek, akil insanlar safına geçmek midir?

ZEKA VE BİLGİDEN KAYNAKLANAN HAMAKAT

Matthijs Van Boxsel, aptallığı insanlığın en büyük ortak paydası olarak tanımlar.

Dünyanın her ölümle vurgulanan geçiciliği; yaptığımız her işe, aldığımız her nefese saçmalık, nafililik, zaaf enjekte ediyor.

Ölümün anlamını keşfedemediğimiz sürece, hayatın anlamı dingildemeye devam edecektir.

***???

Eco'nun aptallığa ilişkin sözlerinde, iki vurgu dikkat çekiciydi.

1- Politikacıların her derde deva önermesi aptalcadır.

Burada, kendi benlik sınırlarını görmemeye dayalı bir saçmalığın yuvalandığı aşıkâr.

2- 'Roman okumaya ve romandan etkilenmeye anlam veremeyen aptal entelektüeller...'

Bu da bence, romanın bir tür yapay kader olduğu ve insanın kendi hayatına anlam, hiç değilse stil kazandırmasına hizmet edebileceğiyle ilgili bir mesele.

Robert Louis Stevenson, geçmişte kalan olaylar ile, kurmaca hikayeler arasında hiçbir fark olmadığını yazmıştı.

Belki, kurmaca hikayeler, en azından kalıcılıkları itibariyle yaşamdan daha güçlüdürler?

Ayrıca, tam da entelektüel olmanın, aptallığa kaynaklık edebilmesi enteresan.

***???

Peki ya bizim halimiz?

Köşe yazısı yazmak veya okumak neyin nesi?

Umberto Eco'ya tekrar rastlarsam, yağmur mağmur dinlemeyip bunu kendisine soracağım.

Kerrin kerboy

[Okuyacağınız hikaye, gerçek olaylara dayanmaktadır. İsim ve yerler değiştirilmiştir.]

17 yaşındaydım.

Bir iletişim ajansının ofisine yolum düşmüştü.

30'lu yaşlardaki bir bey şöyle dedi: 'Sizi çok takdir ediyorum Murat Bey. Sanatı ve işi birlikte yürütebiliyorsunuz.'

Ne işi, ne sanatı?! 'Teşekkür ederim, çok nazıksınız' diye cevap verdim. Bir edebiyat dergisinde şiirim yayınlanmıştı. Ve harçlığımı kazanıyordum.

'Sizin galeri nerede?'

'Galeri mi?'

'Spor araba satıyorsunuz ya?'

Şoke olmuşum: 'Hayır beyefendi. Biz oyuncak araba satıyoruz. Kara Şimşek var ya, kurmalısı, ondan satıyoruz.'

Adam da sersemledi. Arkadaşım Samet'i ve beni, harçlık için işportada oyuncak satan iki öğrenci değil, düpedüz işadamı sanmıştı. Edebiyatla ilgilenen, şair ruhlu genç patronlar...

'Kara Şimşek mi?'

'Evet.'

'Oyuncak mı?'

'Hı-hım.'

'Çok şakacısınız Murat Bey.'

Beyazıt Meydanı'nda kurmalısı, oyuncak Kara Şimşek satıyorduk.

Arabayı kuruyorsun, gidiyor, bir engelle karşılaşınca takla atarak yön değiştiriyor.

O dönem için hayranlık verici bir teknolojiydi bu.

İnsanlar halkalanır ve takla atan oyuncağı uzun uzun seyrederdi.

Bizim anımızdaki tezgahta bir adam kemer satıyordu.

Düz, suni deriden yapılma, erkekler için kemerler...

Ve şöyle haykırıyordu: 'KERRIN KERBOY! KERRIN KERBOY!!!'

Sürekli, hiç durmadan, sesini yükseltip alçaltarak ve hızlı bir şekilde 'Kerrin kerboy' diyordu.

Samet'e fısıltıyla sordum: 'Adam... ne diyor?'

'Kerrin kerboy diyor?'

'Ne demek ki bu?'

'Bilmiyorum abi.'

'Kemerin markası olabilir mi?'

'Sanmam.'

'Yabancı dilde bir ifade...'

'...Olmadığı da kesin.'

'Baksana, insanlar kemer satın alıyor...'

'Demek ki ikimiz hariç herkes 'Kerrin kerboy'un ne olduğunu biliyor!'

Adama soracağız, çekiniyoruz.

Günümüz, şaşkınlık ve merakla geçti. Akşam oldu.

Kemerciye yaklaştık.

'Abi sen, kemerleri satarken ne diyorsun?'

'Kerrın kerboy?'

'Peki, Kerrın kerboy ne demek?'

'Ne demek ne demek? Kerrın kerboy?'

'Abi, tamam da ne yani bu Kerrın kerboy?'

'Haaaaa?' dedi adam, 'Her renk, her boy.'

Barış sürecinde ortaya çıkan anlaşmazlıkları...

Kimin daha akıllı, haklı, barışçı olduğuna dair tartışmaları...

Barışı, sataşkan bir üslupla ele alan kimseleri gördükçe, aklıma Kerrın kerboy hikayesi geliyor.

Anlamadan anlaşamayız halbuki.

Kaplardan kaç, erikten kaçma

Estetik, 'etik'i kapsar.

[ANDRE GIDE]

Bir zamanlar, adamın birini kaplan kovalıyormuş.

Can havliyle kaçan adamcağız, bir uçurumun kıyısına gelmiş.

Uçurumdan atlamış ve sarp yamaçtaki bir dalı yakalamış.

Dalın ucunda iki erik varmış.

Kaplan, adamın tepesinde dikiliyormuş.

Zavallı adam uçurumun dibine baktığında, aşağıda, onun düşmesini bekleyen bir kurt sürüsü görmüş.

O sırada, iki fare çıkagelip dalın köklerini kemirmeye koyulmuş.

Adam, uzanarak dalın ucundaki erikleri koparıp yemiş.

MUTLULUK BİZİ BOZAR

Yukarıdaki hikaye yarım kalmış gibi görünüyor.

Kıssaların çoğu böyledir. Okurun tamamlayacağı, kendine pay/hisse çıkaracağı bir boşluk içerir.

Okur, yazarın; dinleyici, anlatanın bıraktığı boşluğu doldurur.

***???

Eskiden, hayatta iki ayrı yol olduğunu düşünürdüm.

1- OLGUNLAŞMA YOLU: Okumak, düşünmek, konsantre olmak, bilgilenmek, az yemek, az konuşmak, çok çalışmak... sayesinde mümkündü.

2- TATMİN YOLU: Bedensel, psikolojik, bedensel... her bakımdan tatmini hedefleyenlerin rotasıydı. Doyma döngüsünden ibaretti...

***???

Mutlu olmak için harcanan çaba, iyi bir insan olmayı engelliyordu.

Oscar Wilde'ın Dorian Gray'in Portresi adlı romanı da bu konuyu işler.

Kendi çıkarını düşünmeden mutluluğa varamazsın.

İyilik ise başkasına fayda sunmayı gerektirir.

İYİLİK MELEĞİ BİZİ KITIR KITIR KESECEK!

Olgunluk ve tatminin büsbütün ayrı, uzak yollar olmadığını geç anladım.

Mutluluktan kaçmak, iyi olmayı zorlaştırıyordu.

Doyumdan nasipsiz kimse, olgunluğa varamıyordu.

Hiç mutlu olmadığı halde hep iyi olan insanlar; umulmadık bir anda eşi dostu kılıçtan geçirmeye, kuşbaşı yapıp buzluğa kaldırmaya namzettirler.

Dünya bizi akıllı yapmayabilir, fakat uygun dozda dünyevilik alırsak delilikten korunuruz.

Ne anlatıyorum?

Eskiden yoksul ve iyi insanlar vardı.

Şimdi zengin ve meymenetsiz kimseler çoğunlukta.

***???

Sanırım olgunluk ve mutluluk dengesini sanat sayesinde kurabiliyoruz.

Zira resmin, müziğin, edebiyatın... bize ulaştırdığı hislerde, dünyevi ve uhrevi nitelikler buluşuyor.

***???

Kaplardan kaçan adama dönelim.

Uçurumun dibinde kurtlar bekleyiyor ve fareler dalı kemiriyordu.
O durumda daldaki iki eriği yemenin anlamı kişiden kişiye değişir.
Benim çıkardığım pay şu: Kaplandan kaç, erikten kaçma.

23 Nisan'da tam olarak kaç insan neşe doluyor?

İzmir'in dağlarında oturdum kaldım

Şehit olanları deftere yazdım

Öksüz yavruları bağrıma bastım.

[İZMİR MARŞI]

Oğluma soruyorum: 'Yarın 23 Nisan, ne hissediyorsun?'

'Hiiiiiiç?'

'Sevinmiyor musun?'

'Yooooo?'

'İyi de, Çocuk Bayramı... Ve sen de çocuksun?'

'Hiiiiii?'

'Bir şey söyle, cümle kur.'

'Yorum yok.'

İKİ BAYRAM ARASININ KAPATILIŞI

23 Nisan Çocuk Bayramı, Himaye-i Etfal Cemiyeti tarafından, 1927'de ilan edilmişti.

Mustafa Kemal Atatürk, ilk kutlamaya ev sahipliği yapmıştı.

Hakimiyet-i Milliye [Ulusal Egemenlik] Bayramı ise 1922'de saltanatın kaldırılması vesilesiyle kutlanıyordu.

Bu iki bayram, 1935'te birleşmiş ve 23 Nisan gününde karar kılınmıştır.

ULUSAL YETİM SEVGİSİ

Çocuk Bayramı, [bilhassa I. Dünya Savaşı'nda babalarını kaybeden yetimlerin bakımını üstlenen]

Himaye-i Etfal Cemiyeti'nin [Küçük Çocukları Himaye Derneği] projesiydi.

İstiklal Harbi'nde de [1919-1922] 100 bine yakın askerimiz şehit olmuştu.

Cumhuriyet'in ilk yıllarında ülkemiz, şehitlerin emaneti küçük yetimlerle doluydu.

23 Nisan Çocuk Bayramı demek 'Biz milletçe bu yetim, öksüz yavrucaklara kol kanat gereriz' demektir.

'Evlat sevgisi, bizi hayata bağlar' demektir.

'Çocuklara duyduğumuz şefkat, millet olarak varlığımıza anlam katar' demektir.

23 Nisan'ın resmî bir havada idrak edilmesi gerekli olabilir, fakat bana yeterli görünmüyor.

Tüm çocuklara harçlıklar, hediyeler verilmeli.

CUMHURİYET DEĞERLERİNE DOĞRU AÇIDAN BAKMAK

Himaye-i Etfal Cemiyeti, 1980'de dernek statüsünden çıkarılıp devlet kurumu haline getirildi:

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu [SHÇEK].

SHÇEK binalarının 23 Nisan günlerinde gerçek bir bayram yeri haline gelmesi icap eder.

Yoksul ailelerin çocuklarını da bu bayramda armağanlarla, burslarla, eğlence organizasyonlarıyla 'bağrımıza basmalıyız.'

Sanırım, Cumhuriyet değerlerinin, geleneksel değerlerimizle birleşen, örtüşen yönlerini daha net görebilmeliyiz.

23 Nisan'ın doğru tanımlanması, gerçek bir sevinç katına yükseltilmesi pekala mümkün.

'SEN AYDINLATIRSIN GECEYİ'

Can dostum Onur Ünlü'nün yeni filmi Sen Aydınlatırsın Geceyi, İstanbul Film Festivali sonrasında düzenlenen ödül töreninde En İyi Film, En İyi Senaryo ve En İyi Kurgu [Emre Boyraz] ödülleri ald.

Şimdiye dek seyrettiğim en ilginç Türk filmlerinden biri.

Hikaye olağanüstü.

Oyunculuklar mükemmel.

Müzikler şahane.

Onur'un şahsında filme emek veren herkesi yürekten kutluyorum.

Sahte can sıkıntısından bir kurtulsak, sahici neşeye kavuşacağız

'Homeer, kitap fuarına gidiyoruz, gelmeyecek misin?'

'Bir kavanozda yapışık ikizler yoksa ben oraya fuar demem.'

[SIMPSONS]

Londra Kitap Fuarı'nda [15-17 Nisan] bu yıl Türkiye 'odak ülke'ydi.

Bu fuarda okurlara kitap satışı yapılmıyor.

Yayıncılar, editörler, ajanlar, menajerler birbirlerine yazarlarını, kitaplarını tanıtıyor ve yayın haklarını satıyorlar.

Ayrıca, yazarların iştirak ettiği paneller, konferanslar düzenleniyor.

ESKİDEN - ŞİMDİ

Görebildiğim kadarıyla Türk Edebiyatı'nın Batı'da tanınması, okunması konusunda yeni ve ülkemiz adına çok önemli bir yaklaşım doğuyor.

Eskiden... 'Batılılar bizden oryantalist taleplerde bulunuyor. Kürt sorunu, harem, işkence, Ermeni meselesi gibi konuların işlendiği romanlarla ilgileniyorlar' denirdi.

Şimdi... Karşılıklı bir yanlış anlama olduğu ortaya çıktı. Alper Canıgüz'ün romanı, Almanya'da yayınlanan 'Dünyanın En İyileri' listesinde, Nobelli Mo Yan'ı bile geride bırakarak zirveye yerleşti. İngilizler, yeni öneriler getiren Türk yazarları ilgi ve hayretle dinliyorlar. 'Biz sizi hep silik ve kederli kimseler sanırdık, yanılmışız' diyorlar.

Eskiden... 'İngilizler kibirlidir. Yayınladıkları kitapların yalnızca % 2'si çeviri' denirdi.

Şimdi... İngiliz, Alman, Fransız, İtalyan yayıncıların pekala çeviriye, Türk Edebiyatı'na açık oldukları anlaşıldı.

Eskiden... Kitaplarımızın herhangi bir Batı diline çevrilmesi, elde edilebilecek en iyi sonuç kabul edilirdi.

Şimdi... Bu çevirilerin daha çok okunması, yankı uyandırması gerektiği fikri canlandı.

SENİN YAZARINI OKUMAYAN, POLİTİKACINI DİNLER Mİ?

Acaba biz Türkler, uluslararası başarıyı daha ziyade doğrudan politika, ekonomi ve futbol alanlarında mı arıyoruz?

'Fetih ruhu'nun barış dönemine uyarlanmasından doğan bir eğilim olabilir mi bu?

Halbuki genel olarak sanatçılar ve elbette yazarlar, ülkelerini temsil etmede politikacı, işadamı ve futbolculardan çok öndedirler.

Sözgelimi, Rus'u ve Rusya'yı Putin'in ağzından değil, Tolstoy'un kaleminden tanırız.

Zihnimizdeki Amerika imgesi, büyük ölçüde Hollywood ürünüdür.

Umberto Eco, 30 yıldır İtalyan yetenek, zeka ve bilgisinin sembolü konumunda. Sivil bir imparator gibi...

***???

Londra Kitap Fuarı'nda Barış Müstecaplıoğlu, Murat Gülsoy, Hakan Günday, Murat Uyurkulak, Ahmet Ümit, Ece Temelkuran, Tarık Tufan, Mario Levi, Ayfer Tunç, Oya Baydar, Murathan Mungan, İnci Aral, Nazlı Berivan Ak, Ömer Türkeş... gibi entelektüeller, Türk Edebiyatı'nın kapsamını ve değerini ortaya koydular.

HAŞMET BABAĞLU'NUN MÜTHİŞ TESPİTİ

Mimari, felsefe, sinema, resim, müzik, heykel, gibi alanlardaki imkanlarımızı ayrıca incelemek gerek.

Fakat Şu kesin: Türkiye, edebiyat gücünü çok daha verimli kılabilir.

Yurtiçinde yasaılıktan, yurtdışında ekingenlikten hiçbir fayda doğmayacağı aŐıkar.

***???

Haşmet Babaoğlu ne diyor?

'Kitap okuma alışkanlığı; meselesi ve soruları olmaya, hatta insanın can sıkıntısının bile hakiki olmasına dayanır. Bir kitabın kapağını açıp okumaya baŐladığımız Şey aslında insandır, toplumdur, evrendir, hayattır. Manevi, millî, evrensel ve varoluşsal sorunları bastırıp resmileŐtiren bir eğitim sistemi, kitabı istediği kadar vsn... İŞe yaramaz.' [24 Nisan, Sabah]

Sanırım, bu müthiş tespiti de göz önünde tutmalıyız.

Düşünerek yaŐadığımızda; kitapların politika, ekonomi, futbol da dahil hayatın tümünü kuŐatmaktan doğan gücünü kavrayacağız.

Asıl açılım o zaman başlayacak.

'Bana bir içki ver... Gerçeği bulandıracak herhangi bir şey...'

Ben içkiden, onun benden götürdüklerinden daha fazla şey götürdüm

[WINSTON CHURCHILL]

Yıllar yıllar önce bir çayhaneye ayağım alışmıştı.

Sadri Alışık'a benzeyen çaycı, herkese hem çay, hem laf yetiştirirdi.

Mekanın gediklisi, nasıl desem, zihin ve ruh sağlığı bozulmuş bir ağabeyimiz vardı.

Birgün, fasulye yedikten sonra haykırmaya başladı: 'Cinler! Karnımda cinler tepişiyor!!!'

Çaycı seslendi: 'Ağabey, iç bir ayran, gebersin gitsin şerefsizler!'

Millî içkimiz ayran mı, rakı mı?

Bu konu tartışılıyor.

Tartışmadan ziyade siyasi liderlerin, köşe yazarlarının, dizi oyuncularının, gurmelerin, diyet uzmanlarının ve giderek her meslekten vatandaşın katıldığı bir münazara bu.

Münazara, tartışma değildir.

Haklı çıkma çabası ve zafer kazanma motivasyonu ile ilerler.

BEYAZ ADAMIN MANTIĞI

Amerika'da 'Beyaz Adam'ın okullarına devam eden Kızılderili çocuklar, münazaralarda başarılı oldukları zaman çok üzülürlermiş.

Yendikleri rakip takımın kederlendiğini görmek, Kızılderili çocukları hüzne sürüklermiş.

Bizler ise Beyaz Adam'ın mantığını ve duygulanımını tümüyle içselleştirmiş görünüyoruz.

Zafere, muhatabını ezmeye kutsallık düzeyinde anlam yüklüyoruz.

Ayran – rakı konumlamasının millî niteliklerle gerçekten bir ilgisi var mı?

Mesela, İstanbul'un silüetini, şahsiyetini koruyamayan bir 'millet', bu anormalliği ayran içerek telafi edebilir mi?

'HER YUDUMDA DAMLA DAMLA ARTAR...' NEFRETİMİZ

Anayasasında 'Türk' kelimesine yer verip vermemekte kararsız, kendi adının manasından kuşkuya düşmüş bir milletin ne içtiği hakikaten önemli midir?

'Millî içki' münazarası, bütünlemeye değil ayrıştırmaya yönelik görünüyor.

Ayran da, rakı da özgül değerleri itibarıyla değil, sembolik nitelikleriyle algılanıyor ve sunuluyor.

Birbirini yaftalamak, aşağılamak, karalamak üzere harekete geçmiş grupların kavgasını izlemekteyiz.

Hoşgörüsüzlükten tahammülsüzlüğe çoktan varılmış.

Gündem, bir kişi veya grubu yargılayıp mahkum etmeden ilerleyemiyor.

BİRLİKTE İÇEMEDİĞİMİZ MİLLÎ İÇKİ

Ayran-rakı zıtlaşması, yalnızca lüzumsuz değil.

Aynı zamanda, can yakıcı sorunlarımızın üstünü örten bir yüzeyselliğin sonucudur.

Bohçasında, bagajında, yedeğinde bulundurduğu cephaneyi, ötekinin üstüne saçmak için kullanılan bir bahane sadece.

Ayran veya rakının millî içki/içecek sayılabilmesi için, öncelikle toplumsal kazanımlarımızı 'birlikte' kutlayacak olgunluğa ulaşmış olmamız gerekmez mi?

Bu nasıl bir millî içki tartışmasıdır ki, ayrancılar da kazansa, rakıcılar da, Türkiye'ye hiçbir faydası dokunmuyor?

Yalancılara kanma, soyguncuya borçlanma!

Dünya, herkesin gereksinimlerini karşılayacak kadar büyük. Fakat tek bir açgözlüyü doyumak için küçük!

[GANDHI]

'Ne o, beğenmedin mi?'

'Hayır baba. Bu ayakkabılar... çirkin.'

'Fakat ruhları güzel. Sümerbank... Çok sağlamdır. Sen bile eskitemezsin.'

Mahvolmuştum.

O ayakkabıları giymek istemiyordum. Ama başka seçenek yoktu.

Gece gündüz top oynadım, taşları hatta duvarları tekmeledim. Gene de ayakkabı bana mısın demedi.

Bir arkadaşım 'Bunlar polis ayakkabısı, nereden buldun?' diye sormuştu.

'Polis mi? Ben postacı ayakkabısı sanıyordum?' Sevinmişim.

Her yıl iki çift pabucu paramparça eden ben, Sümerbank ayakkabılarını yıllarca eskitemedim.

Nihayet bir çift kovboy çizmesiyle takas ettim. Pişmanım.

125 YILLIK PARDÖSÜ

Kadının gözleri ve saçları resmen parlıyordu.

Fakat üzerindeki pardösü, dikkatimi daha çok çekmişti.

Selamlaştık. Ve hemen soruverdim: 'Bu pardösüyü nereden aldınız?'

'Los Angeles'da bir ikinci el giysi mağazasından' dedi '125 yıllık bir Rus subay pardösüsü bu.'

TAPINAK MEŞALESİ GİBİ...

California Livermore İtfaiye Merkezi'ndeki ampul 1901 yılından beri yanmakta!

Kutsal tapınağın büyümlü meşalesi gibi. Sönmüyor.

2001'de, Livermore halkı, ampulün 100. yaşını, bir parti düzenleyerek kutladı!

Halbuki günümüz ampullerinin kullanım süresi yalnızca 1000 saat.

1940'lardan beri durum bu...

1881'de, Thomas Edison'ın icadından hareketle üretilen ilk ampuller bile 1500 saatten önce patlamıyordu.

Zamanla, 100.000 saat dayanacak ampuller geliştirildiği halde, asla piyasaya sunulmadı, hatta üretilmedi.

TAAMMÜDEN HURDALAŞTIRMA

Endüstriyel ürünlerde 'kasıtlı eskitme' uygulanıyor.

Yani bir mamulün ne zaman hurdaya çıkacağı önceden planlanıyor.

Elektronik cihazların çoğuna, belli sayıda işleminden sonra cihazı kilitleyen minik çipler yerleştiriliyor!

Mesela bilgisayar yazıcılarına EEPROM adlı bir çip konuluyor.

Şu anda bu yazıyı yazarken kullandığım bilgisayarın bazı tuşları dingiliyor. Garip bir biçimde, garanti süresi dolduğu hafta su koyuverdi.

iPod'ların pillerinin çabuk tükenmesi dava konusu olmuştu...

VAHŞİ 'EKONOMİK BÜYÜME'

'Kasıtlı eskitme' insanlıktan çıkıp tüketiciye dönüşen kimselerin özgür tercihi gibi gösterilen, aslında pek de sofistike sayılamayacak bir israf kısır döngüsüne sebep oluyor.

1929'daki ekonomik buhran sürerken, Bernard London adlı bir emlak simsarı, her ürüne bir son

kullanma tarihi verilmesini önerdi. Bu süre dolduğunda ürünler tüketilemez, kullanılamaz hale gelecekti. Nitekim öyle oldu.

1950'lerde, endüstriyel tasarımcı Brooks Stevens [1911-1995] bu işe el attı. Ve taammüden hurdalaştırma operasyonu, her yere yayıldı.

Rusya, Doğu Almanya ve diğer Demir Perde ülkeleri hariç.

Onlar, dayanıksızlığa bir süre daha direndiler.

'Kasıtlı eskitme', reklam ve banka kredisi; günümüzün çarpık 'ekonomik büyüme' anlayışına hizmet ediyor.

Yalanlara inan.

Soygunculara borçlan.

Ve hurdaları satın al.

Ki ekonomi büyüsün!

Ve sen mutluluğa eresin!

Savaş taktikleriyle, barış yapılabilir mi?

Küs / Barış / Burnun iki karış!

[ÇOCUK TEKERLEMESİ]

'Barış süreci'nde etki veya katkı sunanlar barışçı kişiler mi?

Yoksa, savaşçıların rıza gösterdiği ve yalnızca bir konuyla sınırlı bir barış mı var gündemde?

DÜŞÜNMEK YOK, DÜŞÜNCE VAR

Nasıl ki belli düşüncelere [ideolojilere] bağlı kimseler hiç düşünmüyorsa...

Yalnızca sembolleri takip etmeyi ve 'hesap' yapmayı düşünmek sanıyorsa...

Siyasallaşmak yalnızca taraftarlığa indirgenmişse...

Yüzeysel bir fanatizmden ibaretse...

Kimileri de barışçı olmaksızın barış sürecinde rol oynuyor.

Kanaatimce, Türkiye'de etnik, sınıfsal, psikolojik, mezhepsel/dinî, kuşaksal, yöresel... çatışma, zıtlasma, gıcık kapmaları sonlandıracak, kapsamlı bir barış sürecine ihtiyaç var.

Peki bu büyük barışı kimler inşa edecek?

Şu veya bu kesimde hakikaten barışçı insanlar var mı? Neredeler?

BARIŞÇI, SAVAŞÇIDAN GÜÇLÜ OLABİLİR Mİ?

Barışçı olmak; sabah şekeri, sevgi pıtırıcığı veya tavizkar şebek olmak değildir.

Barışçı olmak, savaşçıdan daha zeki, daha sabırlı, mütevazı, bilge, cömert, eşitlikçi, görgülü, dayanıklı, daha özgüvenli... olmayı gerektirir.

Gaddarlığa eyvallah etmemek yürek ister.

Cahilliğe fit olmamak çaba ister.

Dedikoduya prim vermemek şahsiyet ister.

Sinsilikle baş etmek zeka ister.

Psikolojik baskıya direnebilmek dirayet ister.

ZEHİRLİ CÜMLELER

1 Mayıs'ı kutlamaya hiç kimse yanaşmadı.

Yani hiç kimse, 1 Mayıs'ın gerçek bir bayram olması için çaba sarf etmedi.

Tam bir skandal yaşandı.

Herkes birbirini suçladı.

2010, 2011 ve 2012'deki kutlamaların da kimse için aslında hakiki bir anlam ifade etmediği anlaşıldı.

Geçen yılki 1 Mayıs, Küba'dan sonra dünyadaki en görkemli şenlikti güya...

Herkes bağcıyı dövmeye azmedince, üzüm yemek kısmet olmadı.

Vır vır vır, zır zır zır, dır dır dır bitmeyen bir gevezeliktir gidiyor.

Ne muhatabına, ne kendine saygısı kalmış insanların.

60 yaşındaki makam, mevki, mertebe sahibi kimseler, birbirlerine küfürler yağdırıyorlar.

Stilden, üsluptan, ahenkten vazgeçtim. Tahammül bile yok!

Umudun kökünü, zehirli cümlelerle kurutuyorlar.

HİÇBİR BAYRAM HAKKIYLA KUTLANAMIYOR

Barış sürecinde en çok hangi duyguların ifadelerine rastlıyoruz?

Öfke? Endişe? Şüpheler? Kibir? Aşağılama? Riya? İsyan?.. Siz karar verin.

1 Mayıs çoktan geride kaldı. Yeni kavgalar var gündemde. Değişmeyen şeyler ise şunlar:

Gaddarlık, sinsilik, ikiyüzlülük, kibir, çıkarıcılık, istismar, saldırganlık, iltimas, cehalet, küfürbazlık, ödeklilik, cimrilik, dangalaklık, şuursuzluk ve tabii ki vicdansızlık!

Bu malzemeyle, savaş taktikleriyle barış ancak bu kadar oluyor.

Bu teçhizatla bayram ancak böyle kutlanabiliyor.

Kurban Bayramı, 23 Nisan, 19 Mayıs, Nevruz, Ramazan Bayramı... Hangisini kavgasız, dışlamadan, sevinçle, hakkıyla, mükemmelen kutlayabiliyoruz?

Ha?

Hiçbirini.

'Ne çektin be...'

E naapıcaaan, meeeebuuur.

[VASFİYE TEYZE]

Gülse Birsal'e bravo.

Bana sorarsanız, son yılların en etkileyici dizi karakterini yarattı: Vasfiye Teyze.

Son yıllar derken... aslında Türk dizi tarihinin tümünü kastediyorum.

Vasfiye Teyze'nin cazip uğursuzluğunu mükemmelen yansıtan Gonca Vuslateri'ni de kutluyorum.

İDEAL ÂKİL İNSAN

Bana öyle geliyor ki, Vasfiye Teyze 'Ne çektin be...' derken tüm Türkiye'ye hitap ediyor.

Sanırım, hepimizin içinde bir Vasfiye var.

Kendimize acımamızı sağlıyor.

İntikam alma, saldırganlaşma ve kötülük yapma hakkını kendimizde görmemize yol açıyor.

Düşünmek, hissetmek ve eylemekten anladığımız her şeyin toplamı.

İdeal 'âkil insan.'

Atanmış, seçilmiş; genci, yaşlısıyla; kadını, erkeğiyle; gerillası, askeriyle, ...

Cümleten çok çektik.

Kimse bizi sevmedi.

Çocukluğumda sık duyduğum şakadaki gibi: 'Evde aile baskısı, dışarıda mahalle baskısı, okulda patates baskısı.'

Aşklar yarım kaldı.

Hevesler kursaklarda kaldı.

Gözler yollarda kaldı.

DERTLİ, VİCDANSIZ MİLYONERLER

Ceplerini doldurup kürsüye çıkararak alkış alanlar az mı çekti?

En zenginler, en yetkililer, en ünlüler... bile ne çekti be birader!

Sonuç?

Haddinden fazla duygusallaştık.

Sulu gözlülük; çoğu zaman vahşi gaddarlığın gizli temeli veya ışıklı vitrinidir.

Dikkat edin agresif, nefret dolu, merhametsiz kimseler; içselleştirdikleri Vasfiye Teyze sesini duydukları anda ağlamaya başlarlar.

VASFİYE TEYZE'YE ALTERNATİF

Peki, Vasfiye Teyze'ye alternatif bulamaz mıyız?

Mesela... Vâsıf Amca diye biri olsa?

Kadın, erkek; sağcı, solcu; laik, dindar; genç, yaşlı; Alevi, Sünni... ayırmadan bize şöyle dese: 'Aferin evlat.'

I-ıh. Olmadı. Kulağa, Türkçe gibi gelmiyor.

Şu nasıl: 'Seninle gurur duyuyorum.'

Hayır, bu da dublaj tadı veriyor.

'Elinden geleni yaptın', 'Senin suçun değildi', 'İyi ki varsın'...

Hay Allah. Bunların hiçbiri 'yerli' değil!

Ağza oturmuyor, kulak yadırgıyor.

Özümseyebileceğimiz, kalbimize nüfuz edecek olumlu sözler bulamıyoruz!

Beri tarafta, 'Ne çektin be...' sözünü milyarlarca kez duysak da yadırgamıyoruz.

İLİMLİ SİNSİLİK

Vâsıf Amca diye biri yok. Hiç olmadı. Ve bu toprakta yetişmiyor, üretilemiyor.

Tüm cemaatlerin, örgütlerin, grupların, partilerin, sınıfların, herkesin, hepimizin biricik teyzesi

Vasfiye.

Hem teyzemiz, hem kraliçemiz.

Gerçi o da çok çekti... Nefretini ancak ılımlı bir sinsilikle yayabiliyor. Naaapsın, meeecbuur.

Yalan Dünya dizisinin bir bölümünde, Vasfiye Teyze'yle beş dakika geçirmenin zorluğundan

bahsediliyordu.

Halbuki, milletçe, ruhumuza sızmış Vasfiye Teyze'den bir ömür hiç ayrılmıyoruz.

Hayat gündemde değil

Softalar adam olsa, bana 'Ayyaş' demezdi.
Sarhoş etse her günah, kimse ayık gezmezdi!

[ÖMER HAYYAM]

Ülkemizde gündemin başlıca öznelere politikacılar, olayları ise felaketlerdir.
İlim, irfan, sanat ehlinin gündem belirlediğine şahit olmuyoruz.
Türkiye'de hayat, gündemde değil.
Ölüm ise aktüelliğini hiç kaybetmiyor.

Düccane Cündioğlu, [yaygın bir etki uyandırmasını, yoğun tartışmalar başlatmasını ümit ettiğim]
'Tanrıyı şehre çağırmalı' başlıklı makalesinde [Hürriyet, 12 Mayıs] özetle şunları söylüyor:

1- İstanbul'un en çok kitap satılan muhitleri Beyoğlu, Beşiktaş ve Kadıköy iken Fatih, Eyüp ve Üsküdar'ın hali düşündürücüdür.

2- Beyoğlu, Beşiktaş ve Kadıköy aynı zamanda eğlence ve içki mekanlarının bulunduğu, gayrimüslim vatandaşlarımızın ikamet ettiği bölgelerdir.

3- Sevinç; haz ile anlamın buluşmasından doğar.

'AŞKTA ISRAR EDİLMELİ'

4- Yüksek kültüre elverişli şehirler; özgürlükçü, farklılıklara hürmet edilen ve anlamın yanısıra hazzı da kucak açan yerleşimlerdir. [Kosmopolis]

5- Toplumsal eşitlik ile bireysel [ferdî] özgürlük çatıştırılmamalıdır.

6- Cumhuriyet dindarlığının dünyasını Cami şekillendiriyor. Anlam ile hazzı buluşturamadığından olsa gerek genellikle neşesiz ve hülyasız. Had ve hududdan ötesini bilmeyen bir dindarlık bu! [...] Hüzünden bile uzak bir dindarlık. Farklı olanı (hoş)görme yetisinden neredeyse mahrum.

7- Şehrin çoğulculuğu sadece farklılıklar-arası gerilimin yol açtığı zenginliği ortaya çıkarmakla kalmaz. İnsana olduğundan daha farklı olabilmenin imkanlarını da sunar. Korkma, istersen değişebilirsin, der. Sana güven veren alışkanlıklarını gözden geçirebilirsin. [...] Süreklilik ilkesinin yanısıra değişimin heyecanından da mahrum etmez insanı.

8- Yaşam ilkesi, asla ideolojik müsamahasızlığın cenderesinde öğütülmemeli. [...] Israr edilecekse, aşkta ısrar edilmeli.

BARIŞIN İÇERİĞİ

Düccane Cündioğlu'nun yaklaşımları, barışa içerik kazandırma imkanı sunuyor.
Sevinçsiz barış olmayacağını düşündürüyor.

Ateşkesin ötesinde yapısal, ilkesel, kapsamlı, süreğen bir barış fikrine yaklaşıyor.

HAYATTAN KOPUK ANLAM, ÖLÜMDEN KAÇMAYA DAYALI HAZ

Hazla yani sanatla ilgisiz 'anlam', ideolojik, törensel, göstermelik ve katı bir şeye dönüşüyor.
Anlamla bağı kopmuş 'haz' ise pornografiye intikal ediyor.

Aslında hayattan kopuk 'anlam' da ölümden kaçan 'haz' kadar pornografik.

Her ikisinde de aşka, dostluğa, insani yakınlığa mahal bırakılmıyor.

BİREYSİZ TOPLUM

Şahsiyeti olmayanın hüviyeti hükümsüzdür.

Bireyi yok ederek toplum [örgüt, cemaat, grup...] olamayız.

Birlikte sevinemiyorsak, göstermelik anlam veya gösteriştten ibaret hazla meşgulüz demektir.

19 Mayıs Gençlik ve SANAT Bayramı

Memleket mi, yıldızlar mı, gençliğim mi daha uzak?

[NAZIM HİKMET]

Geçen yıl, 19 Mayıs Atatürk'ü anma Gençlik ve Spor Bayramı kutlamaları sınırlandırılmıştı. Büyük tartışma çıktı.

Bu sene ise Reyhanlı'daki patlamalar nedeniyle halk konserleri iptal edildi.

UMUDUN VE ŞÜKRÜN BAYRAMI

19 Mayıs, ne yazık ki Mustafa Kemal Atatürk'ün hiç kutlayamadığı bir bayramdır.

Zira 20 Haziran 1938'de çıkarılan kanunla 'Gençlik ve Spor Bayramı' olarak kabul edilmiştir.

Bayrama 'Atatürk'ü Anma' ibaresinin eklenmesi, 12 Eylül askerî darbesinden sonraya rastlar.

19 Mayıs, Türkiye'nin umudunu ve şükrünü ifade eder.

Birinci Dünya Savaşı ve Kurtuluş Savaşı'nda şehit düşen gençlerin yerine yenilerinin

gelmesinden doğan sevinci anlatır.

Zira toprağın altında kefensiz yatanların yetimleri artık büyümektedir.

Ve yıllar yıllar sonra bugün bile Anadolu'da insanlar çocuklarının büyümesinden muazzam bir sevinç duyarlar.

Gençleri, gençliği yüceltmek; bizim için kozmetik, estetik bir olgu değildir.

Evlatlarını şehit vermiş bir milletin teselli arayışı, hayır duasıdır.

GENÇLER SPORDAN BAŞKA BİR ŞEY YAPAMAZ MI?

Peki, 'gençlik' kısmını anladık.

Neden 'spor' bayramı?

İşin bu tarafı tamamıyla 1930'lar Avrupa'sındaki faşist telakkiyle ilgili görünüyor.

İrksal özelliklerini en iyi yansıtan[?] atletik gençler bilhassa Hitler'i heyecanlandırıyor,

gururlandırıyor.

Sağlıklı bir yaşamdan ziyade, ırksal bir forma kavuşma motivasyonu ile spor yapılıyordu.

'Sağlam kafa – sağlam vücut' gibi eşleştirmeler de açıkçası bedene yüklenen abartılı ve yıkıcı anlamla ilintiliydi.

Bugün, gençlik bayramı, pekala gençliğimizin, milletimizin yeni imkanları, yönelimleri ve idealleri doğrultusunda revize edilebilir.

Bana öyle geliyor ki, 'spor bayramı' kutlamak hem lüzumsuz, hem de dünyanın yükselen değerleri itibarıyla biraz gülünç.

19 Mayıs'ı 'gençlik ve sanat, gençlik ve edebiyat, gençlik ve resim, gençlik ve müzik' gibi başlıklar altında kutlamamız çok daha uygun görünüyor.

ATATÜRK'E SADAKAT; ATATÜRK'E YAPIŞMAK, ONU HER YERE YAPIŞTIRMAK MIDIR?

12 Eylül darbecilerinin dayattığı 'Atatürk'ü anma' kısmı ne olacak?

Tüm iyi niyetimle söylüyorum, bence bunun bir manası yok.

Bayram, aslında gençlik bayramıdır.

Spor, bir alt başlık gibi görülmeli ve artık değiştirilmelidir.

'Atatürk'ü anma' eklendiğinde, bayramın, adı iyice uzuyor, yoğunluğu kayboluyor, odağı kayıyor ve bağlamı dağılıyor.

Atatürk'ü anmayalım mı?

Elbette analım.

19 Mayıs 1919'dan söz açıp da Atatürk'ü anmamak zaten mümkün değildir.

Fakat kanaatimce 'Beni övme sözlerini bırakınız, gelecek için neler yapacağız onları söyleyiniz' diyen Atatürk'ü doğru anlamak gerekir.

Adını münasebetsizce kullanmak, fotokopi çılgınlığıyla her yere yapıştırmak, Atatürk'ü sıradanlaştırır ve saygınlığını yok eder.

GENÇLİK BAYRAMINI GENÇLER BİÇİMLENDİRSİN

19 Mayıs'ı gençliği destekleyecek, esinleyecek şekilde kutlayalım.

Bu önemli bayramı stadyumlarda kültürfizik hareketleriyle geçirmek artık uygunsuz kaçıyor.

Biraz da kütüphanelerde, sanat atölyelerinde, tiyatro salonlarında kutlansın 19 Mayıs.

Gençlere dayatılan değil, gençlerin içeriklendirdiği bir bayram olsun.

Savaşmadan, evlatlarımızı toprağa vermeden, kalbimiz dağlanmadan, barış içinde yolumuza devam ediyorsak; gençliğimize entelektüel, sanatsal değerleri de tanıma ve yaşama fırsatı sunalım artık.

'Maksat spor olsun' yaklaşımıyla kutlanan 19 Mayıs tat vermiyor.

Acıları dindirip umutları çoğaltamıyor.

Ancak iptal ediliyor.

ÖZÜR: 10 Mayıs günü yayınlanan 'Ne çektin be...' başlıklı yazıda, 'Vasfiye Teyze' rolüyle rüzgar estiren kıymetli oyuncu Gonca Vuslateri'nin adını 'Gamze' şeklinde yazmışım. Çok mahcubum. Özür diliyorum.

Pe Ka Ke

Mardinkapı Şen olur / Buralarda yar seven / Mutlaka verem olur

[DİYARBAKIR TÜRKÜSÜ]

Diyarbakır'dayım.

Tevekkülle sıvanmış, tebessüm rengine boyanmış bir Şehir.

Camiler, kiliseler, evler, köprüler; söğüt gibi usul usul sallanıyorlar.

Hayat dolu, uysal bir ahenkle.

İstanbul'un ezanları duyuluyor buradan.

Normalde Şehirler katıdır. Mimariye, taşa bakar, Şehrin meŐrebini, mizacını anlarsın.

Diyarbakır, jöleyle, reŐelle yapılmış bir soyut resme benziyor.

Sebepsizce gözlerim doluyor. Kaldı ki ben 'Sert erkekler dans etmez' ekolündenim.

SANDALYEDE ÖMÜR GEÇER

Hasan Paşa Han'da çay içiyorum.

Burada bir sandalye versinler, üstünde yaşar giderim.

Bunu, yazar Berrin KarakaŐ'a söylüyorum.

'Sana hemen bir sandalye verirler' diyor.

KAVUŞSAN DA BİTMEZ HASRET

Şehirleri insan gibi düşünün:

Londra mesela komedyenlikten gelme bir bürokrata benzer.

Ankara, kafası çalışan bir canlı heykeli andırır.

İstanbul kılıktan kılığa girer...

Diyarbakır ise kaderin ayırdığı sevgili gibi.

Kavuşsan bile hasret bitmez artık.

Ne söyleyen, ne yapsan olmaz.

Tam da bu nedenle sanırım, her tebessümde, % 5 ila % 99 oranında acılık var.

Tam da bu nedenle Dicle, on gözlü köprünün altından gözyaşları gibi süzülüyor...

Tam da bu nedenle herkes birbirine sırdaŐ sanki...

ARTIK DÜNYADA DEĞİLSİN

Diyarbakır'da nereye gidersen git, ne yaparsan yap, ne söylersen söyle... fonda bir ağıt, bir figan,

bir iç çekiŐ...

BakıŐlar, adımlar, taŐlardan hüznün taşıyor.

Ballanmış, piŐmiş, hayatın manası denkleminin paydası haline gelmiş, tarifsiz, karmakarışık bir

ince sızı.

Burada cennette değilsin.

Burada cehennemde değilsin.

Fakat burada artık dünyada da değilsin.

Karışık, lakin kaotik denemez.

Kahve cehennemden geliyor, köpüğü cennetten.

EZELİ BARIŞ BAŐKENTİ DİYARBAKIR

Gazeteci İrfan Aktan dünya tatlısı bir genç adam.

İlk kez rastlaşıyoruz.

Diyarbakır'da yerel gazete çıkardıkları yıllardan bahsediyor.

Murat Uyurkulak'ı çınlatıyoruz.

'Barış süreci' soruları soruyorum.

Fakat anlıyorum ki barış Diyarbakır'ın ruhuna ezelden işlemiş zaten.

Anlıyorum ki tüm dünya savaşı, kan revan içinde kalsa, Diyarbakır'dan barışı öğrenebiliriz.

Hayretler içindeyim.

Cidden böylesini beklemiyordum.

Alışveriş yaparken bile, fiyat sorar söylerken bile kaybolmayan bir şiirsellikten bahsediyorum

sevgili okur.

Masada 'Pe Ke Ke' diyen de var, 'Pe Ka Ka' diyen de.

Gayriihtiyari 'Pe Ka Ke...' diyorum.

Yaşasın bağımsız kitabevleri!

Sen ne güzel bulursun / Gezsen Anadolu'yu

[ÇOCUK ŞARKISI] İKİ DON KİŞOT

Gaziantep'te uçaktan iniyoruz.

Bizi, 1980'lerin İngiliz polisiye dizisi Profesyoneller'deki dedektiflere benzeyen iki adam karşılıyor:

Fırat Küçük ile Veysel Kaygusuz. Don Kişot Kitabevi'nin karizmatik şefleri.

Veysel Bey hikayeler yazıyor. Sordum, geçiştirdi.

Bir gün önce yumurta büyüklüğünde dolu yağmış.

Otomobillerin camları patlamış, sokak kedileri ölmüş, kuşlar gökten düşmüş...

Antep'te tabii felaket tabii karşılanıyor.

Fıratların evinde o güne dek dünyada pişirilmiş en leziz yemeği yiyoruz.

Sofradan on kilo alıp kalkıyorum.

Artık başka biriyim.

19. yüzyıl Fransa'sına ışınlansam, Balzac'la tahterevalliye binebilirim.

SOKAK, KİTAP VE KAHVE

Yeliz-Sinem ikilisi, Mersin'e şahane bir mekan açmışlar: Sokak Kitap ve Kahve Evi.

Benden bir iki hafta önce Emrah Serbes, ardından Murat Uyrkulak uğramış.

Anneler Günü. Ve herkes bana hediyeler veriyor.

SEYFİ KARAHAN FENOMENİ

Adana Garı'nda bulduğumuz Seyfi Karahan'a anında kanım kaynıyor.

Karahan Kitabevi'nin yanı sıra Karahan Yayınevi'ni kurmuş.

Erman Artun gibi kıymetli akademisyen yazarların, halkbilimine dair eserlerini neşrediyor.

Şimdiden 200 kitaba ulaşmış!

Çok sayıda da şiir kitabı yayınlamış.

Seyhan Nehri kıyısında tapınak benzeri bir restorana götürüyor bizi.

Birkaç macerasını anlatıyor.

Alex de la Iglesia'nın filmleri gibi.

Karahan'da, 17 yaşında bir genç, bana şiirlerin gösteriyor. Olağanüstü...

'KAYSERİ'YE HOŞGELDİNİZ'

Kayseri'ye bir indik, tüm şehir 'Hoş geldiniz' yazılı afişlerle donatılmış.

Meğer, Cumhurbaşkanı Abdullah Gül teşrif ediyormuş.

Binlerce 'Hoş geldiniz'den birkaçını ister istemez üstüme alındım.

Ayhan Bey'in Kıvılcım Kitabevi tarihî bir medrese binasının içinde.

Sağ kolu Turgut Reis'le spagetti western'lerden bahsediyoruz.

Akşamüstü, Halil Tekiner'le tanışıyoruz. Eczacılık ve edebiyatı bir arada ele alan harika kitapların yazarı.

Utku Bey ise toplam üç cümle konuşarak bizi kendine hayran bırakıyor.

20 bin kitaptan müteşekkil kişisel kütüphanesinden sessizce bahseden gizemli centilmeni de unutmayalım.

Arada, Onur Ünlü'nün adı geçiyor. Kayseri'ye benden önce uğramış.

ANADOLU'NUN MÜTHİŞ ENTELEKTÜELLERİ

Diyeceğim, Anadolu'da müthiş entelektüeller yaşıyor.

Bekir İşlek, Faruk Elhan, Hakan Alpin, Ali Tavşancıoğlu... gibi benzersiz nice yazarlardan söz ediyorum.

Bağımsız kitabevleri kuruyorlar.

Harıl harıl kitap okuyor ve yazıyorlar.

Anadolu'daki muazzam entelektüel birikim ve hareketliliğin yeterince farkında değiliz.

Onlar bizi ezbere bilirken, biz onları hemen hiç tanımıyoruz.

Kitap eklerinde, dergilerde, gazetelerde, ekranlarda bu hazinelerin ışığı yansımıyor.

Üç roman yazıp Anadolu'ya, okurlarımla buluşmaya gidince, aralarında otuz kitap yazmış kişiler görmek beni şoke etti.

Beşiktaş'ta bir kafeteryada Emrah Serbes, Murat Uyurkulak ve Onur Ünlü'yle oturuyoruz.

Heyecanla, Anadolu şehirlerini anlatıyorum.

Emrah: 'Bağımsız kitabevleri gibisi yok.'

Onur: 'İstanbul'da bulamadığın kitapları orada buluyorsun.'

Murat Uyurkulak: 'Diyarbakır'ı özledim.

Fotojenik bir şehir: Van

Seyahat, taassubu kırar.

[HZ.MUHAMMED]

Şu sahneyi gözünüzde canlandırın lütfen:

Masada çiğköfte var.

Ünlü romancı Canan Tan ve ben karşılıklı oturuyoruz.

Avrupalı bir zarafetle, çatal bıçak kullanarak, minik lokmalar halinde çiğköfte yiyoruz.

Bu yıl ilk kez düzenlenen Van Kitap Fuarı'ndayız.

Vali Münir Karaloğlu yazarları yemeğe davet etmiş.

Canan Tan'la, davetin verildiği restoranda rastlaşıyoruz.

KAHVALTI SOFRASINDAKİ GÖL

Baştan anlatayım.

Van Havalimanı'na indiğimde sağır olmuştum.

Üst solunum yolu enfeksiyonu yüzünden, uçaktaki basınç kulaklarımı büsbütün tıkamıştı.

Kazım Karabekir Anadolu Lisesi Müdürü Fadıl Karaman bizi karşıladı. Son derece kibar ve güleç.

Her tarafı güneş gören, aydınlık, düzayak bir şehir Van.

Mustafa Kutlu'nun güzelim hikayelerini hatırlatıyor. Giuseppe Tornatore'nin filmlerini.

Arabaya biniyoruz.

Şoförümüz, Taras Bulba'daki Yul Brynner'ı andıran bir bey.

Dev bir Van Kedisi heykelinin önünden geçiyoruz.

Deniz büyüklüğündeki Van Gölü'ne varıyoruz.

Mavi göle sıfır, rengarenk kahvaltı sofrası.

Alper Canıgüz'ün neden sürekli Van kahvaltısından bahsettiğini anlıyorum.

'KİTAPLA BARIŞ'

Fuar alanına gidiyoruz.

İlk kez düzenlenmesine rağmen, göz doldurucu.

Afişlerdeki 'Kitapla barış' sloganı, barış sürecine ve kitapla barışık yaşamaya aynı anda gönderme yapması bakımından hoşuma gidiyor.

Fuar organizasyonu valilik, belediye, Kültür Bakanlığı ve üniversitenin elbirliğiyle gerçekleştirilmiş.

Kocaeli ve Beyoğlu belediyeleri de katkı sunmuş.

İletişim çalışmalarını yürüten ekipten Kürşad Baydaroğlu ve Lokman Ünsal 'Burada birkaç gün kalmalısınız' diyorlar.

'Hastayım, eve dönmem gerek, tekrar geleceğim, sağır oldum, çok az duyabiliyorum' diyorum.

9 BİN YILIN 9 DAKİKALIK ÖZETİ

Fadıl Bey, Van'ın 9 bin yıllık tarihini 9 dakikada özetliyor.

Van Gölü Canavarı'ndan bahsediyor.

Stephen Chow'un son filmi Journey to the West'teki nehir canavarını düşünüyorum.

Kim sordu, şimdi hatırlamıyorum: 'Depremde canavarın da evi yıkılmış mıdır?'

Van'da depremten iz kalmamış.
Erciş'e gidemedim, orada durum ne bilmiyorum.

Vali Münir Karaloğlu bana son romanımla ilgili bir şeyler söylüyor.
Tam duyamıyorum.

Ben de ona 'Van Gölü kıyısına ahşap evler yaptırırsanız; yazarlar gelip burada romanlar, hikayeler, makaleler yazsa...'

'Belki de Haydar Ergülen, Onur Ünlü, Mehmet Güreli... gibi sanatçılara Van Kedisi hediye etmelisiniz...'

'Van çok fotojenik bir şehir...' diyorum.

Dikkatle dinliyor.

MÜLKSÜZLER

Toplantı salonunda roman, gerçek yaşam ve şehir hakkında bir konuşma yaparken buluyorum kendimi.

İzleyiciler arasında, en önde Zaytung'un kurucusu Hakan Bilginer oturuyor. Biraz geriliyorum.

Daha sonra, Mülksüzler adlı, üniversite öğrencilerinin işlettiği bir kafeteryaya yollanıyoruz.

Derbeder ve fiyakalı bir mekan.

Duvarlarda vecizeler, sloganlar, şiirler yazılı.

Yunus Emre çağrışımlı bir dörtlüğe gözüm takılıyor:

Emeksiz zengin olanın

Kitapsız bilgin olanın

Sermayesi din olanın

Rehberi şeytan olmuştur.

'Yaşam başka yerde'

Bazen evrendeki akıllı yaşamın varlığına dair en kesin işaretin, kimsenin bizimle temasa geçmemiş olmasında yattığını düşünüyorum.

[BILL WATTERSON]

Genç adam, sürpriz kararını açıklıyor: 'Taylandlı bir kızla tanıştım, birlikte Fransa'ya yerleşeceğiz.'

'Ho? Hani Kadıköy'de resim galerisi açacaktık?' diye soruyorum.

'Boş ver abi, Paris'te bir Arap restoranında aşçılık yapacağım.'

'Dur biraz. Sende aşçı tipi yok. Yemekleri sevmiyorsun bile. Burada ressamaları örgütleyeceğiz. 5 katlı bir kültür merkezi kuracağız. Yapabiliriz.'

'Çok düşündüm. Fransa'ya gitmek en iyisi.'

'Taylandlı kız... Onun için mi hayatından vazgeçiyorsun? Âşık mı oldun?'

'Kesinlikle hayır. Sadece... Türkiye'de yoruldu. Burada sevinemiyor insan.'

TÜRKİYE'DE HAYAT VAR MI?

Amerika'ya nasıl yerleşebilirim?

Hangi ülkede çok para kazanılır?

Aşkı bulmak için nereye kaçmalıyım?

Uzayda hayat var mı?..

Sorular bunlar.

Gençlerin çoğu, geleceğe bakarken, misak-i millî sınırlarının dışına göz gezdiriyorlar.

Devlet bankası reklamlarında bile yurtdışında başarılı olmaktan bahsediliyor.

Dışişleri Bakanlığı'nın verilerine göre, 5 milyon Türk vatandaşı 'dışarıda' yaşıyor.

Başka ülkelere yerleşip de kesin dönüş yapanların sayısı 3 milyon.

Toplam 8 milyon vatandaşımız ülkeyi terk etmiş...

Yani, nüfusun % 10'dan fazlası...

ORAYA GİTMEK, BURADAN GİTMEK

8 milyona bir de 'Gitmeyi düşünüp de gidemeyenleri' ekleyelim.

Tahminimce, toplumun yarıya yakını, başka bir yurt bulmayı aklından geçirmiştir.

Merak ediyorum: 'Bir yere gitmeleri gerektiğinden' mi, yoksa 'Türkiye'yi yaşanmaz bulduklarından' mı yurttan ayrılıyorlar?

Gidiyorlar mı, kaçıyorlar mı?

Türk, Türkçe, Türkiye'den vazgeçmenin bu kadar kolay olması trajik görünüyor bana.

Türk, Türkçe ve Türkiye'nin vazgeçilmezliğini yitirmesi de öyle.

Sanırım insanlar kişilik kazanabilmek umuduyla kimliklerinden vazgeçiyorlar.

Türkiye, Türkler için en iyi yer değil sanki?

[Türkler derken, Türkiye'de yaşayan herkesi ama herkesi kastediyorum.]

'ÜLKEYİ EN SON TERK EDEN, IŞIKLARI SÖNDÜRSÜN.'

Kimi uzmanlara göre, en büyük ceza dışlamaktır.

Kendi sınırlarını bir kapsam oluşturma değil, birilerini dışarıda bırakma tavrıyla çizenler

çoğaldıkça...

Dışlanmanın binbir çeşidine maruz kalanların sayısı arttıkça...

Yurtdışına gitme, yerleşme hevesi veya niyeti taşıyanlar; kaçınılmaz olarak daha da çoğalacaktır.

Türkiye'nin kahir ekseriyeti, Türkiye'yle bağını kesenlerden oluşacaktır.

Yani, Türk, Türkiye'den kopuyor.

Millet, ülkeyi boşaltıyor.

Meşhur bir havaalanı duvar yazısıdır: 'Ülkeyi en son terk eden ışıkları kapatsın.'

Hangi politikalar, kararlar, sözlerle Türkiye'nin ışıklarını birer birer söndürdüğümüzün farkına varabilirsek...

Belki ben de Fransa'da aşçılığa rıza gösteren genç adama söyleyecek bir söz bulabilirim.

Türkiye 'gurbet' olmasın...

Hayatta en acıklı şey, bir insanın problemin kendinden kaynaklandığını görememesidir.

[CARL GUSTAV JUNG]

Bana sorarsanız, Gezi Parkı eylemlerini en iyi, Ferdi Tayfur'un Huzurum Kalmadı şarkısı

anlatıyor:

'Bu hasretlik bizi çürütecek mi / Bir gün ağlatmayıp güldürecek mi / Yoksa kavuşmadan... bizi

Yaradan / Şu gurbet ellerde öldürecek mi?'

Türkiye'de gurbette gibi yaşamak istemiyoruz.

Başörtülü, başı açık; içki içen, içmeyen; dindar, laik; Kürt-Türk, Alevi, Sünni...

Bu ülkede evimizde hissetmek istiyoruz.

VAZGEÇTİM...

Yüz binlerce insan kimliğinden nazikçe vazgeçti.

Yüz binlerce insan davasından usulca vazgeçti.

Yüz binlerce insan acılarını sessizce kalbine gömdü.

Çatışmayalım, insan evladı gibi yaşayalım, dünya zaten üç günlük diye.

DEĞİŞEBİLİRSİN, FAKAT...

Şimdi neden kontrolden çıkmış bir yangın gibi yayılıyor öfke?

Çünkü 'kimliğini' bir kenara bırakabilirsin, burası şehir, değişebilirsin, fakat 'kişiliğinden'

vazgeçemezsin.

Koşulsuz itaatle, gurursuz, haysiyetsiz... insan hayatı yaşayamazsın.

İKİ SEÇENEK

Halkımız, bu defa kimlik değil, kişilik mücadelesi veriyor.

Aynı kazana koysan kaynamayacak kimseler birlikte yürüyorlar.

Manzaraya bakıyorum ve aklıma iki şey geliyor:

1- Bir saniye içinde herkese 300 kitap okutmalıyız.

Bu imkansız.

O halde,

2- Ferdi Tayfur'un Huzurum Kalmadı şarkısını dinleyeceğiz, çaresiz.

Güzelim memlekette, gurbette hissetmeden yaşayıp gidemiyoruz.

Kendi acılarımızı bile başkasında görünce tanıyamıyoruz.

Yazıklar olsun.

'Mustafa Keser'in askerleriyiz!'

Dalkavuklar seni boş kaşıkla besler.

[ÇİN ATASÖZÜ]

'Başbakanı yedirmeyiz' sözü bir danışman tarafından telaffuz edildikten sonra, elinizdeki gazetede dün bir köşe yazısına başlık oldu. Bu söz, başbakanı tezyif eder niteliktedir. Erdoğan'ın birileri tarafından avlanacağı halde kendini koruyamayacak durumda olduğu anlamına geliyor. 'Yedirmeyiz' diyenler, kendilerini nerede görüyorlar, insan merak ediyor. Dahası, saygın bir kişi hakkında mecaz kastıyla 'yedirmek' gibi kaba bir tabirin kullanılması çok tuhaf.

Başbakan'ı kendi ülkesinin gençlerinden, uzaydan gelecek tehlikelerden, hatta bizzat kendisinden korumaya çalışanlara; TDK'nın sitesinde 'Çapulcu' kelimesinin karşılığına 'Düzeni bozan' ifadesini ekleyenlere artık ne diyebiliriz? Geçelim.

'DOKUNMA'

Gezi Parkı eylemleri hiç kuşkusuz makul bir talebin ifadesidir.

'Yaşam tarzımıza, mahremiyetimize, onurumuza dokunulmasın.'

Bu kadar basit, açık, net, kesin, aşikar.

İşin özü, bağlamı, doğrultusu budur.

Eylemlerde provokasyon yok mu? Var.

Küfürler uçuşuyor mu? Evet, uçuşuyor.

Yabancı siyasi odakların dahli söz konusu mu? Mümkündür.

Kaos yaşanıyor mu? Yaşanıyor.

Sermaye gruplarının gizli müdahalesi? Olabilir.

Yabancı basında abartı veya kritik çarpıtmalar? Belki.

İnternette dezenformasyon? Gırla.

Kamu malına zarar? Verildi.

Ajanlar? Şurada...

Can kaybı? Ne yazık ki...

Yaralı? Sayılamıyor bile.

Eee?

Yazının devamında açıklayacağım, azıcık sabır lütfen.

MEVZUYU ANLAMAMAKTA ISRAR EDENLER

Bunlara rağmen, Gezi Parkı eylemlerini...

'Başbakan yanlıları ile düşmanlarının çatışması' şeklinde algılayanlar...

'Türkiye'yi kaosa sürüklemek istiyorlar' diye yorumlayanlar...

'28 Şubat dönemini, Cumhuriyet mitinglerini hatırlatıyor' sözleriyle niteleyenler...

'Provokasyon bu. Büyük bir facia yaşanacak' türünden felaket kehanetleriyle taçlandıranlar...

'İdeolojik grupların, marjinallerin, CHP'nin kontrolü altında' sananlar...

Tamamiyle yanılıyorlar.

DOLUDİZGİN DALKAVUKLUK DESTANI

Gezi Parkı eylemcileri...

Türkiye'yi seviyorlar ve memlekete millete unutulmaz hizmetler sunan Başbakan Erdoğan'dan da büyük ölçüde memnunlar.

Ona gıcık olanlar bile asla düşmanlık veya tiksinti duymuyor.

Bundan eminim.

En azından, danışmanlarının veya yordakçılıkta sınır tanımayan köşe yazarlarının sevdiğinden kesinlikle daha çok seviyorlar.

[Zira yalakalık obsesyonu artık patalojik bir evreye ulaştı. Doludizgin dalkavuklukla kepezelik destanı yazıldı.]

Başbakanla bir çıkar ilişkisi kurmuyorlar.

Başbakan'dan bir avanta, kayırma, ayrıcalık ummuyorlar.

Sadece ve sadece saygı istiyorlar.

Peki neden o kadar alay edip küfür sallıyorlar?

Çünkü dertlerinin anlaşılmadığını düşünüyorlar.

Ve ne yazık ki hükümet üyeleri 1980 ile 2013 yılı arasında 33 sene değil, 400 sene geçtiğini, devrin değiştiğini fark edemiyor.

Dahası, Başbakan 'İdeolojik gruplar' diyor, 'Alkolikler...' diyor, 'Çapulcu' diyor.

Resmi ve gayri resmi danışmanlar ise bir türlü 'Artık devir değişti, bu insanlar ideolojik şablonlarla düşünmüyor, kavgacı değiller, bakın bin türlü espri yapıyorlar... Duvarlara 'Mustafa keser'in askerleriyiz!' yazıyorlar' demeyi akıl edemiyor! Başbakan ile halkın arasına giriyorlar. 'Yedirmeyiz'miş! Bu saçma sapan, bayağı lakırdıyla gerilimi tırmandırıyorlar. Çünkü onlar da demode siyasetin bir parçası. Ve çatışma sayesinde varlık kazanıyorlar.

KAMU MALINDAN DEĞERLİ BİR ŞEY...

Eylemlerde provokasyon var. Normaldir. Her eylemde olur. Kaçınamazsınız. Çünkü bu nizam, intizam işi değil.

Küfürler uçuşuyor. Maalesef. Lakin hakaretten ibaret olmayan küfürlerin ortak mesajı şudur: 'Beni anlamıyorsun.'

Yabancı siyasi odakların dahli söz konusu. Çünkü Türkiye daha 90 yıl önce işgal edilmişti. Bu topraklarda gözü olan çoktur.

Sermaye grupları? Kapitalizm; savaşı, terörü, çatışmayı ekonomik bir çerçevede algılar.

Kaos yaşanıyor. Çünkü sokağa dökülmek tek sıra halinde yapılan bir yürüyüş değildir.

Kamu malına zarar verildi. Kamu, maldan çok daha önemli bir şeyden, gururdan, onurdan söz ediyor.

Can kaybı ve yaralıların varlığı ise, bir şiddet çemberine sıkıştığımızın acıklı işaretidir.

Başbakanın yapabileceği, hakikaten çok önemli iki iş var:

1- Gezi Parkı eylemlerinin özünü teşkil eden özgürlük ve saygı taleplerinin samimiyetini, ciddiyetini, haklılığını kabul edip, bu yönde beyanat vermek.

2- Zeka ve espri dolu Gezi Parkı eylemlerine katılanları dışlamayıp, onları birlikte hareket etmeye çağırarak. Hakikaten tüm ülkenin lideri olmak.

'BENİM HÂLÂ UMUDUM VAR'

İdam edilen Menderes, zehirlenen Özal ile Erdoğan arasında paralellikler kurmak, 'Aynı oyunun tekrar edildiğini' söylemek ise hem Erdoğan'a, hem eylemcilere haksızlık. Üstelik aptalca.

Biliyoruz, Erdoğan 'Dindar nesil' istiyor. Fakat umuyorum ki 'Evet efendimci' yalaka bir dindar nesildense; duasını, şükürünü, tövbesini, zikrini kendince ifa eden onurlu bir nesli tercih edecektir.

Özgür ruhlu, vicdanlı, barışçı bir nesle ahret sualleri sormakta, onları hizaya getirmeye uğraşmakta ısrar etmeyecektir.

Cinselliğin masumane görünümünü doğallıkla yansıtan şehirli gençlere hoşgörülle bakacak, en azından onları hor görmeyecektir.

Velhasıl, Türkiye; Erdoğan ile haysiyet sahibi, zeki ve enerjik halkın barışıp kucaklaşmasına sahne olabilir.

Bu da paha biçilmez bir kazanç olur.

Hepimiz için.

Zira herkes biliyor Erdoğan'ın çok çalıştığını.

Erdoğan hakikaten 'Gitsin ve bir daha geri dönmesin' denilecek bir lider değil.

[Mazhar Alanson bu nedenle Twitter'a 'Benim hâlâ umudum var' şarkısını yüklüyor.]

Yarın bir gün Erdoğan haksızlığa uğratılacak olsa, onu da yine bu gençler savunacaktır.

'Yedirmemek' gibi hantal kelimeler de kullanmayacaklardır.

BLÖFLÜ TAFRA, TIRIŞKA CAKA

'Başbakan'ı yedirmemek' bence asıl bu büyük imkanı kendi çıkarlarıyla zıt sayanların stratejisidir.

Sizin yalanlarınıza ve basmakalıp zırvalarınıza inanan bir başbakan istiyorsunuz.

Gerçeği gören ve harbiden 'Yeni Türkiye'yi inşa edebilecek bir lider işinize gelmiyor.

Utanmadan bir de 'Sizin bilmediğiniz fakat tabii ki bizim bildiğimiz şeyler var' gibisinden blöflü tafra yapıyorsunuz.

Edepten bahsederken ahlakı, komplodan bahsederken zekayı ıskalıyorsunuz.

Kreatif Keratalar

Başkalarının sevincine katlanamayanların bağıırıp çağırması karşısında...

Sabrı gençlerden bekliyoruz.

Dar düdük dünyasını, düşünerek değil rasyonalizasyonla kabartanların kibri karşısında...

Tevazuyu gençlerden bekliyoruz.

Efendilerin efendisi makamına hırsıyla yapıştığı halde mağdur numarası yapanlar karşısında...

Asaleti gençlerden bekliyoruz.

İftiraya varan çarpıtmalarla ülkeyi ateşe vermeye yönelenler karşısında...

Dirayeti gençlerden bekliyoruz.

Kendini her daim bir savaşın içinde, çatışmanın tarafı olarak görenler karşısında...

Sebatkar barışçılığı gençlerden bekliyoruz.

Çelişkili cümleler kurarken 'hakikatin mümessili' pozu verenler karşısında...

Tutarlılığı gençlerden bekliyoruz.

Karşılanmadığının farkında olmadığı ihtiyaçlarının pençesinde öfkeden köpürenler karşısında...

Neşeyi gençlerden bekliyoruz.

Tatlı dil nedir bilmeyenler karşısında...

Latifeyi gençlerden bekliyoruz.

Cezalandırmayı adaletin tek çeşidi sayanlar karşısında...

Ödül sevincini paylaşmayı gençlerden bekliyoruz.

Zafer peşinde koşanlar karşısında...

Ağız tadını korumayı gençlerden bekliyoruz.

Türkiye'yi malı gibi görenler karşısında...

Türkiye'yi canından aziz bilmeyi gençlerden bekliyoruz.

Hatayı, kusuru, suçu hep başkasına atanlar karşısında...

Empatiyi gençlerden bekliyoruz.

Hayatı politikadan ibaret sananlar karşısında...

Hayat bilgisini gençlerden bekliyoruz.

Yaptığı iyiliği başa kakan, önüne geleni nankörlükle itham edenler karşısında...

Şövalye tavrını gençlerden bekliyoruz...

Sesini yükseltmek veya ağlamak gibi ilkel ajitasyon yöntemlerine tenezzül edenler karşısında...

Hakikate değer vermekten doğan özgüvenli serinkanlılığı gençlerden bekliyoruz.

Yaşını başını almışların destursuzluğu, şımarıklığı ve aşırılığı karşısında...

Olgunluğu gençlerden bekliyoruz.

Barbarlığa meyledenler karşısında...

Şehirli nezaketini gençlerden bekliyoruz.

Düşmanlığı dünyanın ezeli kanunu kabul edenler karşısında...

Dostluğu gençlerden bekliyoruz.

Temiz kalpli, nur yüzlü, pırıl pırıl gençlerden...

Eli öpülesi afacanalardan, kreatif keratalardan, devrimcilikte devrim yapanlardan.

Mutlu insanlardan nefret edenlerin ülkesi

Ah efendim bırak beni / Bir başım var alıp gideyim / Ah efendim hiç anlamadın / Sen kazandın ama ben haklıydım.

[EZGİNİN GÜNLÜĞÜ]

Gezi Parkı eylemleri bir ihtimaldi ve çok güzeldi.

Sivil bir itirazdı.

Yeşilden, canlılıktan yana bir eylemdi.

'Nezih bir üslup' talebiydi.

Farklı görüşlerin bir arada olduğu, kardeşçe bir dayanışmanın tezahürüydü.

Birbirine çok uzak görünen kişi ve gruplar tanışıyor, yakınlaşıyor, kaynaşıyordu.

Demokrasimizin kökleşmesi adına umut vericiydi.

ÜÇ İLKE

Ne yazık ki eylemin anlamı saptırıldı, değeri yok edildi, sunduğu fırsat tepildi.

Konuyu tatlıya bağlayamadık.

Şiddetin her türüsüne karşı yürütülen Gezi eylemi, şiddet çemberine alındı.

Olayların dördüncü günü, TvNet'te Veyis Ateş'in programında bu eylemin bize üç şey öğrettiğini söylemişim:

1- Kimseyi dışlamamalıyız.

2- Tüm kadınlara koşulsuz ve sonsuz saygı göstermeliyiz.

3- Vatanımızı sevmemize karşılık, vatanımız da bizi sevmeli.

AGRESİF ÖDLEKLER

Başörtülü kadınlara saldırılınca, sözünü ettiğim üç prensip birden çiğnenmiş oldu.

Tam da başörtülüler ile başı açıkların bir arada bulunduğu harika tablo, agresif ödlekler eliyle lekелendi.

Gezi eylemlerinin kıymetini başlangıçta ölçemeyenler, şimdi onu büsbütün lanetliyorlar.

'Gezi ruhu' provokatörlerin, fırsatçıların, anlayışsızların otomatik dayanışmasıyla yaralandı, parçalandı.

Barış isteyenler...

Şiddet karşıtları...

İdeolojiden değil, hayattan yana olanlar...

Kardeşliği arayanlar...

Başörtülü – başı açık, dindar – laik, Alevi – Sünni, Türk – Kürt... ayrımlarına prim vermeyenler olarak bir kez daha mağlup edildik.

Çatışmayı, hayatın en temel gerçeği zannedenler kazandı.

Gene.

'YAAA, GÖRDÜNÜZ MÜ?..'

Velhasıl, Gezi eylemlerine, kadına yönelik şiddetin ve başörtülülere uygulanan korkunç ayrımcılığın gölgesi düştü.

'Yaaa, gördünüz mü, desteklediğiniz eylemlerin iğrençliğini?!' gibisinden konuşanlara laf anlatmak imkansızdı, hâlâ imkansız.

Burası hâlâ mutlu insanlardan nefret edenlerin ülkesi.

Onlar, bu ülkenin gerçek sahipleri.

Aklıma gelmeyen, başıma geldi

Ona, cennete giden yolu sorma. Dolambaçlı ve engebeli yolu tarif eder.

[STANISLAW JERZY LEC]

Sanmıştım ki Türkiye -yüzde 100'üyle- bir bütün olacak.

Yüzde 50 - yüzde 50 diye bölüneceği hiç aklıma gelmezdi.

Sanmıştım ki Alevi-Sünni, Türk-Kürt, dindar-laik, başörtülü-başı açık, sağcı-solcu... ayrımları tarihe karışacak.

Herkesin birbirine adım başı kimlik soracağı hiç aklıma gelmezdi.

Sanmıştım ki kendi acılarından ders çıkaran insanlar bir şefkat, merhamet ve kardeşlik dili konuşacaklar.

Rutubetten nem kapılacağı, savaş naraları atılacağı; hakaret, küfür ve iftiraların birbirine karışacağı hiç aklıma gelmezdi.

Sanmıştım ki Türkiye'de ortaya çıkan olağanüstü enerji, çalışkanlık; zaman içinde bilinçle ikmal edilecek ve hakikaten irtifa kazanacağız.

Bu enerjinin geri tepip yüzümüzde patlayan bir tüfek etkisi uyandıracığı hiç aklıma gelmezdi.

Sanmıştım ki 19. Yüzyıl İngiliz romanlarındaki gibi, en trajik olayları, şoke edici skandalları bile konuşarak, diyalogla aşabileceğiz.

Saçma sapan yanlış anlamalar, kıyırık ayrıntılar ve bayat önyargılar yüzünden kavgaya tutuşacağımız hiç aklıma gelmezdi.

Sanmıştım ki demokrasimiz kökleşecek.

Demokrasimizin tam da onun sayesinde yükselenler eliyle tahrip edileceği hiç aklıma gelmezdi.

Sanmıştım ki dostlarım, dostlarımdır.

Sırf onlardan farklı düşündüğüm için beni mahkum edecekleri hiç aklıma gelmezdi.

Sanmıştım ki çocuklarımızı azarla, dayakla değil, sevgiyle büyütürsek sıhhatli bir topluma varılır.

Çocuklarımızın; özgüvenli, sempatik ve makul tutum ve tavırları nedeniyle şiddete maruz kalacakları hiç aklıma gelmezdi.

Sanmıştım ki Türkiye'den aldığı onca şeye karşılık, bir insanın kalbinde Türkiye sevgisi yeşerir.

Hâlâ 'biz ve onlar' ayrımı yaparak, nefreti sevgiden daha doğru bir kılavuz sayacağı hiç aklıma gelmezdi.

Sanmıştım ki kamplaşma, dışlama, zıtlasma, çatışma devri kapandı. Artık barıştık. Kavga günleri geride kaldı.

Haklı çıkma çabasının, zafer motivasyonunun; serinkanlılığı, mantığı, insafı, vicdanı ezip geçeceği hiç aklıma gelmezdi.

Sanmıştığ ki kardeş kavgaları bitti. O devir kapandı.

Kardeş bildiklerimizin, tehditler savurarak yine kardeşlerimizi hedef göstereceği hiç aklıma gelmezdi.

Sanmıştığ ki artık kine, nefrete yer yok. Ortak akıl, kamu vicdanı ve çoğulcu yaklaşımla meseleler özölür.

Kimilerinin kinini hiç unutmayacağı, nefretten medet umacağı, öfkeye teslim olup sağırlaşacağı hiç aklıma gelmezdi.

Hazret-i Hüseyin jesti

Birini gebertirken, sana davranılmasını istediğin gibi davran. Kibar ol yani. Kapiş?

[TONY SOPRANO / JAMES GANDOLFINI]

Cimri bir adam, ikinci mevki biletiyle birinci mevkide seyahat ediyormuş.

Kondüktöre bilet ücreti farkını ödemeyi reddetmiş.

Tartışmışlar.

Sinirlenen kondüktör, adamın bavulunu camdan atmış.

'Katil!' diye bağırmış cimri, 'bavulun içinde oğlum vardı!'

NE KENDİNİ KAYBET, NE MAÇI KAZAN

Münakaşa, kimilerinin pek sevdiği bir oyundur.

Onlarla aynı topa girmenizi dört gözle beklerler.

Lakin maça çıktığınız andan itibaren onlara benzemeye başlarsınız.

Maçı kazansanız bile kendinizi kaybedersiniz.

Gelgelelim intikamdan feragat kolay değil:

Bratislava'daki Napolyon heykeli, her yıl doğum gününde kısa süreliğine canlanırmış.

Bir defasında, gazetecinin biri, canlanan heykele sormuş: 'Tekrar taş kesilmeyecek olsaydınız, ne yapmak isterdiniz?'

'12 milyon kadar güvercini öldürüp intikamımı almak!'

'BENİM AYIBIM DEĞİL, SİZİN YANILGINIZ'

Nizamülmülk'ün Siyasetname'sinde geçen bir hikaye:

Hz. Hüseyin, saygın misafirlerle birlikte sofradaymış.

Üzerinde Rum ipeğinden bir giysi ve şık bir başlık varmış.

Servis yapan köle, elindeki kaseyi düşürünce, yemek Hz. Hüseyin'in başına ve sırtına dökülmüş.

Hz. Hüseyin utanarak başını kaldırıp köleye bakmış.

Köle ise korkudan titriyormuş.

Hz. Hüseyin şöyle demiş: 'Size öfkeleneyeğimden ve ceza vereceğimden nasıl böyle emin

olabilirsiniz? Bu haliniz benim ayıbımın değil, sizin yanılığınızın dışavurumudur. Sizi azat ediyorum, artık özgürsünüz.'

KIDEMLİ KÖLE

Önyargılarından doğan korkularla gırtlığına kadar dolmuş sakar kimselere biraz mühlet vermeli belki?

Onlara özgürlüğü sunmak [veya tavsiye etmek] işe yarar mı?

Bilemiyorum.

Hayatı ya başkalarının ya da kendisinin mahvıyla ilerleyen bir oyun zannedenler...

Kendi mutluluğu için; ötekinin zaptı veya imhasını gerekli sayanlar...

Kölelik mıntıkasının emniyetli rutininden kurtulup şahsiyet kazanma ve eser verme mertebesine erişemezler.

Sanırım şunu da akılda tutmalılar: Bir insan kölelikte ne kadar terfi ederse, özgürlükten o kadar uzaklaşır.

Cem Yılmaz'ın sihirli formülü

Hayat ıstırap, yalnızlık, çile doludur. Ve ne yazık ki çok kısa sürer.

[WOODY ALLEN]

2009'da Cem Yılmaz'a sordum: 'Dindar-laik, Türk-Kürt, Alevi-Sünni, başörtülü-başı açık, sağcı-solcu... gibi ayrımlar hakkında ne düşünüyorsunuz?'

'Benim gösterimi izlemeye gelip ön sırada yan yana oturanları saydınız şimdi' dedi.

BİRLEŞTİRİCİLİĞİN MEŞRUIYETİ

Cem Yılmaz'ın cevabı, beni imrendirdi.

Genç bir sanatçı, ülkesindeki her kesimden insanın gönlünü kazanmayı başarmıştı.

Çünkü hiç kimseyi 'öteki' addetmiyordu.

Bir Allah'ın kulunu dışlamıyordu.

Tüm topluma hitap etmenin, hep birlikte neşelenip gülmenin yolunu keşfetmişti.

Bir işin meşruiyetine, doğruluğuna, iyiliğine ve güzelliğine ilişkin en önemli kanıt, herhalde onun 'birleştirici' niteliğidir.

Dışlayarak, ayrıştırarak, bölerek... vatana millete bir hayrımız dokunabileceğine inanmıyorum.

POLİTİKA VE NEZAKET

Gezi eylemleri sırasında 4 insanın ölmesi...

10'dan fazla kişinin gözlerini kaybetmesi...

50 kadarı ağır, binlercesinin yaralanması...

1000'den fazla sokak hayvanının can vermesi...

Türkiye'nin şiddet, komplo, kutuplaşma üçgenine sıkışıp kalması...

Sanırım, Cem Yılmaz'ın sanatta uyguladığı sihirli formülü, politika alanında üretmeyişiğimizden kaynaklanıyor.

Süleyman Seyfi Ögün, politika kelimesinin İngilizce'deki polite [nazik, kibar] ile aynı kökten geldiğine dikkat çekmişti.

Birleştirici faktörleri devre dışı bırakmayacak düzeyde nezakete ihtiyacımız var.

Türkiye'yle iyi geçinmeyi öğrenmeliyiz artık.

'BİZ' DERKEN TÜM TÜRKİYE'Yİ KASTETMEK

Anladığım kadarıyla hiç kimse 'Biz' derken tüm Türkiye'yi kastetmiyor.

İktidar da dikkatini maalesef sınırlara, farklara, zıtlıklara odaklamış vaziyette.

Nezaket, kalenderlik, espritüellik, şefkat, halden anlama... ortak payda kılınabilse, Cem

Yılmaz'ın yaptığı gibi milletin tümüne hitap edilebilirdi.

Kim Türkiye'yi bir sapasağlam bir bütün kılmaya çalışıyor?

'Komplo var!', 'Dış güçler!', 'Düşmanlar!', 'Türkiye'yi bölmek istiyorlar!'... demekle yetinenler,

Türkiye'yi savunmuş mu oluyorlar?

Toplumsal barış ve bireysel özgürlük ancak ötekiyle [insanla, insanlıkla] münasebetimizin sıhhatine bağlıdır.

'Biz' derken tüm Türkiye'den bahsetmiyorsanız, barış ve özgürlükten yana olduğunuzu iddia edebilir misiniz?

Kaybedenler Kulübü

Hayatlarımızın iç içe geçmişliği; hem dayanışmamızın kaynağı hem de birbirimize zarar verişimizin zeminidir.

[TERRY EAGLETON]

Kaybedenler Kulübü adını 1990'ların başında duyduk.

Kent FM'de Bir Nevi Radyo Programı adlı programı sunuyordu.

Altıkkırkbeş Yayınları, 'Bir Kaybedenler Kulübü tribi'ydi.

Kaan Çaydamlı, Çetin Şan, Mete Avunduk, Mehmet Ulusel, Erol Egemen, Mehmet Ada Öztekin... gibi isimler çalınıyordu kulağımıza.

Sistem karşıtıydılar: 'Yaşasın fotokopi, yaşasın kaos!' diyorlardı.

Kadıköylüydüler: 'Hayatı ve kadınları öğrendiğimiz Kadıköy sokakları...' diyorlardı.

'İyi geceler, sayın dinleyenler. Böyle bir şey mümkünse tabii' diyorlardı.

GÖRKEMLİ KAYBEDENLER

Cool, karizmatik, bilgili, espritüel, Kadıköylü, asi ruhlu, belki biraz bohem, kapitalizm koşulları içinde gelen konfora kolayca erişebilecekken onu reddeden... müthiş bir oluşumdu.

Derken, Kaybedenler Kulübü adlı bir sinema filmi çekildi.

Şimdi, Standart FM adlı internet radyosunda, Kaybedenler Kulübü haftanın üç gecesi yayınlanmaya devam ediyor.

Kaan Çaydamlı ve Mete Avunduk yine birlikteler:

'Kaybedenler Kulübü sunar: Kaybedenler Kulübü.'

KAZARA KAYBEDENLER

Bu benzersiz oluşuma ilişkin söylenecek çok şey var.

Gelelim bize.

Yani, Gezi Olayları nedeniyle kaybedenlere.

Görkemli değil, kıyırık bir şekilde kaybedenlere:

ŞÖVALYE KEDERİ

Bir genç öldüğünde siz ben, hepimiz, hep birlikte kaybederiz.

İnsanların gözleri, yüzlerine atılan biber gazı kapsülüyle çıktığında tüm Türkiye 'görme yeteneğini' kaybeder.

Yalanlar, dedikodular, küfürler her yeri kapladığında hepimiz dengemizi kaybederiz.

'O kaybetti, biz kazandık' diye bir şey yok.

Biri vurularak canını kaybettiğinde sen de ruhunu, vicdanını, insanlığını kaybediyorsun!

Biri iftiralar yüzünden itibarını kaybettiğinde sen de onurundan kaybediyorsun.

Biri üslubunu kaybettiğinde, bağıra bağıra yalan söylediğinde sen de doğrularla irtibatını, hakikatle bağını kaybediyorsun.

Artık hiç kimse 'biz' derken tüm Türkiye'yi kastetmiyor. Ve Türkiye kayboluyor.

BU DÜNYAYA İNANMAYANLAR KULÜBÜ

Birçok insana aykırı, tuhaf hatta sinir bozucu görünseler de...

Kaybedenler Kulübü, başkaları kaybederken kazanmayı reddedenlerin şövalye eleminden doğmuştu.

Tüm Türkiye kazanmadıkça, kendini kaybetmiş kabul edenlerin kulübü.

Bu dünyaya inanmayanların.

Zafer peşinde, para peşinde, makam – mevki peşinde koşmayanların.

Kaybetmekte beis görmeyenlerin.

İkametgahsızların.

Kulübe üyelik işlemlerini vicdanında gerçekleştiren ve birbirlerini kaçınılmaz olarak uzaktan tanıyanların.

Sokakta öpüşmeyen tecavüzcüler

O pislik heriflerin hapisanede
gebermesini istiyorum!

[THE ACCUSED / SANIK adlı filmde]

Güney Afrikalı romancı dostum Verenia Keets 'Siz Türkler din, politika ve cinsellikten fazla bahsediyorsunuz' diyor.

'Bizi ne kadar da doğru tanımışsın?'

'Sürekli insanların kimliğiyle ilgilenerek mutlu olamazsınız.'

'Haklısın. Ne yazık ki din, politika ve cinsellik; ülkemizde gündelik hayatın kapak konuları.'

'Başkaları hakkında onların kimliğine bakarak yargıda bulunmak toplumsal bütünlüğü zedeler.

Ayrıca bireylerin de özgürlüğünü kısıtlar.'

'Özgürlük derken, serbestiden mi bahsediyorsun?'

'Aslında daha ziyade mahremiyeti kastediyorum. Kimliğe odaklanmak; zıtlasma ve çatışmalara sebep olur. Politik, dinî ve cinsel kimlik bakımından çoğunluğu oluşturanlar; diğerleri üzerinde baskı kurma eğilimi gösterir. Şiddet meşrulaşır. Özel hayata müdahale niteliği taşıyan gizli istihbarat gerekli görülmeye başlar. Hayatı birbirinize zehir edersiniz.'

'Hey, bir dakika, bunlar benim görüşlerim?!'

'O halde sen söyle bakalım, cinsel özgürlük nasıl sağlanır? İslami, geleneksel ve modern yorumlar arasındaki farklılıklara rağmen?'

'Kazık soru sordun.'

'Buradayım, cevabımı bekliyorum.'

EROTİK VAROŞ MAGAZİNİ

'İslam, aslında başkalarının cinsel hayatına burnunu sokmamayı öneriyor. Fakat halkımız bir nevi erotik varoş magazini müptelası. Modern versiyondaki, esprilerle yumuşatma veya estetik klişeler üretmede geriyiz. Aslında halk şiiri ve türkülerde cinsellik ılımlı imalar ve nükteli bir coşkuyla yansıtılır. Bunlardan maalesef çok az insan haberdar.'

'Türkiye'de kadına yönelik şiddetin yaygın olduğu doğru mu?'

'Bunları neden bana soruyorsun?'

'Sen bir yatarsın. 'Temel içgüdü'nün sosyolojik görünümünden haberdar olman gerekir.'

'Sanırım bizde cinsellik bahsine hemen hep saldırganlık eşlik ediyor. Gezi Parkı eylemleri tartışılırken; çadırların etrafında bulunan prezervatiflerden, camide öpüşmeler, metroda sarılmalar, başörtülülerin tacizi, vapur yolcularının dekoltesi, cinsel içerikli sloganlardan... bahsedildi hep.

TECAVÜZE GEÇİT VEREN TOPLUMSAL STRATEJİ

'Murat, 80'den fazla ülkede bulundum. Ve dindarlar dünyanın her yerinde cinselliğin sıradan tezahürlerine sert itirazlar yöneltiyorlar. Fakat cinsel şiddet içeren olaylar karşısında susuyorlar. Neden sence?'

'Bilmiyorum, Verenia. Her şeyi bilemem.'

'Sanırım, hazzı günah saymanın doğurduğu baskıdan kaynaklanan korkunç sonuçların sorumluluğundan kaçıyorlar.'

'Tam anlamadım?'

'İki kişinin sokakta küçücük bir veda öpücüğü vermesi tepki toplamıyor mu?'

'Immm, evet?'

'Fakat yetim yurdundaki çocuklara veya savunmasız genç kızlara tecavüz edilince kimse kılını

kıpırdatmıyor. Haksız mıyım?'

'Haklısın. Şimdi sen böyle söyleyince, kulağa hakikaten çok berbat geliyor. Sözlerin, toplumsal stratejinin tecavüzlere geçit veren bir iğrençlik içerdiğini düşündürüyor. Nitekim, geçen ay, 16 yaşındaki bir kıza tecavüz eden dört uzman çavuş serbest bırakıldı. Tecavüzcülerden biri 25 Haziran'da tutuklandı.'

'Küçük bir kıza... dört askerin... toplu tecavüz etmesi... halkta veya resmî yetkililerde infial uyandırmadı mı?'

'I-ıh. Bundan daha beter birçok olay da gayet sakin karşılandı.'

FAZLA EDEPLİ,

TÜMDEN AHLAKSIZ

'Türkiye'de her yıl binlerce kadının cinayete kurban gittiği doğru mu?'

'Hayır. Ortalama, günde bir kadın öldürülüyor. Senede 3500 – 4000 kadar cinsel saldırı kayıtlara geçiyor.'

'Kayıtlara geçmeyen saldırılar da mı var sence?'

'Bence açığa çıkmayanlar daha fazladır.'

'Emin misin?'

'Maalesef evet. Çünkü kadına şiddeti, % 94 oranında tanıdığı kimseler uyguluyor.'

'Bir soru daha...'

'Yerimiz kalmadı Verenia.'

'LGBTT'nin düzenlediği, İstiklal Caddesi'nde gerçekleştirilecek olan 21. Onur Yürüyüşü'ne katılacak mısınız?'

'Çocuklarımla sinemaya gideceğim.'

'Homofobik misin?'

'Bence bu bir tuzak soru. Şimdi de şu klasik 'Çocuğun eşcinsel olsa ne yaparsın?' sorusunu sormalısın.'

'Özür dilerim. Niyetim seni sıkıştırmak değildi.'

'Yo, iyiyim ben.'

'Tecavüz yargılanmıyor, aşk yargılanıyor ha?'

'Evet... Tecavüzcünün vahşi ahlaksızlığı, gençlerin el ele tutuşmasına tercih ediliyor.'

'İyi de Murat, bu çok şey bir tutum...'

'Fazla edepli, tümnden ahlaksız?'

'Kesinlikle!'

Asaletini kaybedersen, insanlar ölebilir

[Politikacılara bilimsel 7 tavsiye:]

Asaletini kaybedersen, insanlar ölebilir

[Politikacılara bilimsel 7 tavsiye]

Size tavsiyem, kimseye asla tavsiyede bulunmayın.

[P.G. WODEHOUSE]

Aşağıdaki verileri, Rik Kuiper ve Tonie Mudde imzalı Bırak Dağınık Kalsın adlı kitaptan derledim.

Ve bilimsel önerileri, politikacılara uyarladım.

YARAYA, DÜRBÜNÜN TERSİNDEN BAK

Oxford Üniversitesi'nden G.L. Mosley ve T.J. Parsons'ın 2008'de yaptığı araştırmaya göre...

Vücudumuzdaki yaralara büyüteçle baktığımızda daha çok, dürbünün tersinden

baktığımızda ise daha az acı duyuyoruz.

Siz de negatif toplumsal olaylara büyüteçle bakmayın. Büyütmeyin. Abartmayın. İnkâr etmeniz gerekmiyor. Sadece biraz küçültün. Ki millet de aklını oynatmasın.

EMİN DEĞİLSEN TEKRARLAMA

Virginia Polytechnic Enstitüsü'nden K. Weaver ve M. Garca'nın 2007 yılında yaptıkları deney şunu gösteriyor:

Bir fikri, öneriyi veya yorumu ne kadar tekrarlıyorsanız, insanlar size o kadar inanır.

Tekrarladığınız sözün iyi, doğru ve güzel olduğundan emin olun.

'BU İŞTE İYİYİM' DİYEN, KÖTÜDÜR

Cornell Üniversitesi'nden J. Kruger ve D. Dunnig'in keşfi:

Bir işte iyi olmadığınızı düşünüyorsanız, iyisiniz demektir. Bir konuda birikimi az olan kimseler, o işteki yetersizliklerini algılamaktan da aciz oluyorlar. 'İyiler' ise işin gerçek ustalarına dikkat kesildikleri için, hadlerini biliyorlar.

En iyi politikacı olduğunuzu, en isabetli kararları verdiğinizizi, en güçlü etkiyi uyandırdığınızı düşünüyorsanız... Tekrar düşünün.

ASALETİNİ KAYBEDERSEN BAŞKALARI ÖLÜR

İsviçreli Ekonomist Bruno Frey, 2008'de şu sonucu elde etti:

Asaletiniz, harbiden mahvınıza sebep olabilir. 1912'de batan Titanic'te ölenleri inceleyen Frey, başkalarına öncelik tanıyan centilmenlerin komple buzlu sularda boğulduğunu saptadı.

Konumunuz gereği, saldırılara hedef olduğunuzu, felaketin eşiğinde olduğunuzu düşünebilirsiniz. **Fakat asaletten vazgeçmeniz başkalarının hayatına mal olabilir. Hayatınızdan daha çok değer verdiğiniz nitelikler kazanmanız ve onları korumanız icap eder. Canınızı feda etmeniz gerekmiyor. İnsana ve insan hayatına değer vermeniz gerekiyor.**

TAKIM TUTMA, FUTBOLDAN DAHA ÇOK ZEVK AL

Arizona Eyalet Üniversitesi'nden N. Mandel ve S.M. Nowlis'in tespiti şaşırtıcı:

İddiaya girerseniz, oyundan aldığınız zevk azalır ve olumsuz duygulara kapılırsınız.

Giderek, **takım tutmayan kişiler, futboldan daha çok zevk alırlar.**

Tarafgirlik ve iddiadan sonra gelen zafer bile, oyuna hiç katılmamaktan daha olumsuz psikolojik sonuçlar doğuruyor.

Taraftarlığı seçtiğinizde bilinçaltı korkularınız süreklilik kazanıyor. Bunun tetiklediği hatalı tutum ve davranışlara da bağımlı hale geliyorsunuz!

Politikanın futbola benzemesi, politikacıyı zamanla perişan edebilir. Takım tutar gibi parti tutmak da seçmenin ruhunda yaralar açar.

MÜLK EDİNME, TECRÜBE EDİN

San Francisco Eyalet Üniversitesi'nden Sosyal Psikolog R.T. Howell ve G. Hill'e sorarsanız...

Eşya yerine hizmet/deneyim satın almak insanları daha mutlu ediyor.

Blucin alma, sinemaya git. Ayakkabı yerine konseri seç...

Deneyimin iki önemli özelliği var: 1- Başkalarıyla paylaşılabilir. 2- Hatıraya dönüşüyor.

Politikacıysanız; insanlara yol, köprü, bina, stadyum sunmanın yanı sıra güzel sözler söyleyin.

Halkınızla birlikte sinemaya gidin. Onların severek okuduğu veya okuyacağı bir kitap taşıyın yanınızda.

İNTİKAM HAZMI ZOR BİR YEMEKTİR

Colgate Üniversitesi'nden K.M. Carlsmith ve T.D. Wilson, 2008'de araştırdı.

İntikam almak ancak kötü olayı zihninizde ve kalbinizde daha uzun süre yaşatmaya yarar.

Acı tecrübeyi, olduğundan önemli hale getirir. İntikam almazsanız daha huzurlu olursunuz.

Politikada, gösteri amaçlı da olsa intikama meyletmemek gerek.

Öteki 'Y Kuşağı' anlatıyor

Bir okurum 'Gezi gençliğini övüyorsunuz ve bizden hiç bahsetmiyorsunuz, biz de Y Kuşağı'ndanız!' diye isyan etti. 'Tamam' dedim, 'buluşup konuşalım.' Üniversite öğrencisi üç kız geldi: Merve Sağanak, Nazife Enginar [Marmara Ün. Tıp Böl. -İngilizce] ve Büşra Özen [İst. Ün. Psikoloji Böl.] Başörtülüler. Saldırıya uğramamışlar. Başlarına tavayla vurulmamış. Gene de söyleyecekleri var. Gezi'ye katılmayan Y Kuşağı'ndan, başörtülü üç genç kızın açıklamaları aşağıda. Doğrusu, ben çok etkilendim. Okuyun derim.

MERVE SAĞANAK: 'NE GEZİ PARKI, NE KAZLIÇEŞME'

Ağzımda gümüş kaşıkla doğmadım.

Gezi eylemlerine de, Başbakan'ın mitinglerine de katılmadım.

'Özgürlük!' diye haykıranlar, bizim de özgürlüğümüzü savunmak şöyle dursun, bizi dışlıyor ve türmuarız olarak görüyorlar.

Onlar da 'Biz' derken tüm Türkiye'yi kastetmiyorlar.

'Toplum kutuplaştı' diyorsunuz. Ne zaman bütünleşmişti ki?

MAHALLE BASKISI KARŞILIKLI

Gezi Gençliğinin 'Yaşam tarzımıza, mahremiyetimize, onurumuza dokunulmasın' dediğini yazdınız.

Bunlar tam da bizim isteklerimiz!

Derste soru sorarken, 'Başörtülüyüm diye terslenir miyim?' tedirginliği yaşayan bizler de aynı şeyi istiyoruz!

Kimliğimizden ötürü kişiliğimizin hiçe sayılmasını istemiyoruz.

Tek istediğimiz diğerleri ile eşit muamele görmek.

Bu ülkede mahalle baskısından şikayet eden herkes, ironik bir biçimde, ötekine mahalle baskısı uyguluyor.

ÜSTÜNKÖRÜ IQ TESTİ

Gelelim zekâ meselesine: Türkiye gibi fırsat eşitsizlikleriyle dolu bir ülkede 'orantısız zeka' iddiasının, küstahça bir yönü var.

Sloganların, hatta sövgülerin; bir IQ testinin doğru cevapları gibi listelenmesini pek zekice bulmuyoruz.

Kemalist kibrin, resmî kurumlardan Gezi Parkı'ndaki direnişe sızmadığını kim iddia edebilir?

BAŞÖRTÜLÜLER, DEKORATİF AKSESUARLAR DEĞİLDİR!

Gezi eylemcileri; özgünlüklerini ve zekalarını; 28 Şubat standartları ve Cumhuriyet Mitinglerinin üslubuyla aralarındaki farkın kesinliğini vurgulamada göstermelilerdi.

Başörtülülerin tartaklanması veya hakarete maruz kalması 'münferit' olaylar olarak nitelendi.

Olabilir.

Fakat bizim gibi 'Y Kuşağı' mensubu dindar gençlerle diyalog kurma girişiminde bulunmaları icap ederdi. Aksine, bize dirsek çevirdiler.

Antikapitalist Müslümanlar'ın katılımını yeterli buldular.

Bu, birçok sahnede başörtülülerin dekoratif aksesuarlar olarak kullanılmasından ne kadar öte bir şeydi, açıkçası bilemiyorum.

YALANLARI RETWEETLEMEK

Bizler hep sustuk. Çünkü yalanlar bizleri birbirimizden uzaklaştırıyor.

Susmak, şu veya bu kesimin yalanlarını retweetlemekten daha münasipti.

Barış içinde birlikte yaşamak şimdi çok daha zor...

Bu arada, 'başörtülü yazarlar' da tüm başörtülülerini temsil etmez. Bunu neden kimse anlamıyor? Başörtülü olmak, herhangi bir toplumsal olayda satranç taşı gibi alınıp bir yere konmak anlamına geliyor.

Çok saçma!

Tanımlanmaktan, yargılanmaktan, kullanılmaktan, dışlanmaktan bıktım!!!

Tek arzum, akademisyen olmak. Ve lütfen kimse bana engel olmasın.

CAMİ DE, İÇKİ DE SİYASİ SEMBOL!

'Demokrasi = sandık' indirgemeciliği ile darbeciliğe meyil verme anormalliği birbirini besliyor.

Başörtüsünden sonra cami, hatta ağaç bile siyasi sembol haline geldi! Buna karşıyım.

'Camide içki içilmiş...' Dikkat edin, ikisi de siyasi sembol!

Bu yüzden sert tartışıldı.

Peygamberimiz, mescidi kirleten Bedevi'ye nazik davranmıştı halbuki.

NAZİFE ENGİNAR: GEZİ HİKAYESİNDE BİZE ROL YOK

Biz de 1990'larda doğduk.

Eylemci Y Kuşacı alkışlanırken, bizim sakin tutumumuzun bir anlamı olabileceği neden kimsenin aklına gelmiyor?

Eylemciler, Gezi sürecinde yapıp ettikleri her şeyi video, fotoğraf, yazı şeklinde kaydedip arşivliyorlar.

Bence, bir hikayeleri olsun istiyorlar.

Ve bizi bu maceraya, bu hikayeye davet etmiyorlar. Üstelik 'dilsiz şeytan' ilan ediyorlar!

Oysa biz apolitik değiliz.

Bence asıl apolitiklik, sonuçları yeterince düşünmeden ve nerede duracağını bilmeden

meydanlara çıkmaktır.

Taksim Platformu da Gezi'deki sivil haklar mücadelesini murdar etti.

'GENÇLİK' DENİNCE AKLA BİZ GELMİYORUZ

Üniversitedeki tiyatro faaliyetleri benim de çok ilgimi çekiyor.

Ve maalesef sanat çalışmalarının manyetik alanına giremiyoruz.

Okuldan dışlanıyoruz. Medyadan, ülkeden dışlanıyoruz. 'Gençlik' denince kimsenin aklına gelmiyoruz. Sizin bile!

FAKİRLER, AHMET KAYA DİNLER!

'Makarna-kömür' yardımı alanlara yapılan geri zekalı muamelesi haysiyetsizce.

Yoksullar aptal değildir!

Geziciler, farkında olmadan yoksulları dışlıyorlar.

Meydanda piyano resitali, yoksulu iter. Fakirler, Ahmet Kaya dinler.

'ZEKİYİM' DEMEKLE ZEKİ OLUNMAZ

Zekanın şov malzemesi haline getirilmesinden hoşlanmıyorum.

'Zekiyim, zekisin, zeki...' gibisinden cümleler kurmak, zekanın kanıtı olamaz.

'TOMA'lara göğüs geren / İşte benim Zeki Müren' dersin en fazla.

'BAŞÖRTÜLÜ' OLARAK ANILMAK İSTEMİYORUM!

'Haksızlığa Son Verin: Erteleme Değil, Çözüm İstiyoruz!' başlıklı, başörtülü milletvekili talep edilen bildiriye eyvallah diyorum. Güzel bir jest.

Başörtülülerden yani bizden bahsedilirken kurulan cümleler bizim değil.

Gezi eylemine katılmak dahil, yaptığım hiçbir işte 'başörtülü' olarak anılmak istemiyorum!

Anlıyor musunuz?

BÜŞRA ÖZEN: GEZİ'YE GİTMEDİK DİYE...

Gezi eylemlerine katılamadım.

Fakat pasif biri değilim.

Reyhanlı, Uludere olaylarında; Ortadoğu meselelerinde kampanya ve eylemlerde yer aldım.

Gezi'ye gitmedik diye 'İktidar konforuyla rahat ve mutlu' yaşamıyoruz.

EYLEME KARŞI MİTING? BU BİR DİYALOG DEĞİL

Türkiye'de krizler hep kötü yönetilir.

İlk müdahalelerle başlayan polis şiddetini kesinlikle meşru görmüyorum.

Eylemcilere, en başta güzel bir üslupla yaklaşılsaydı, ortaya son derece olumlu bir tablo çıkabilirdi.

Başbakanın eylemlere mitingle mukabele etmesi, bana makul görünmedi. Bu tavrın, bir diyalog anlamı taşımadığını düşünüyorum.

ÇAMLICA'DA CAMİ YERİNE AĞACI TERCİH EDERİM

AK Parti'nin kentsel politikalarını da benimsemiyorum.

Gökdelenler ve betonlaşma, İslam şehri İstanbul'un dokusuna ve ruhuna zarar veriyor.

Çamlıca'da cami yerine ağacı tercih ederim.

Ağaç da cami kadar İslamî.

'AK PARTİCİYİZ' DEMİYORUZ, ÇÜNKÜ...

Kazlıçeşme'ye de gitmedim. Nedeni, Başbakan'ın tavrını çok sert bulmamdı.

AK Parti, askerî vesayete son verdi. Ülkeyi daha demokratikleştirdi.

Fakat halka yabancılaşarak, insanları 'teba' olarak gördüğü izlenimi doğuruyor.

Bu nedenle 'AK Particiyiz' diyemiyoruz. Diyebilmek isterdim şahsen.

GEZİ'YE FAŞİZM VİRÜSÜ BULAŞMASIN

Bizden önceki kuşağa özgü siyasi ayrımcılığı sürdürmemeliyiz.

Bu nedenle Gezi'deki eylemlerin sivil bir oluşuma dönüşmesini isterim.

Meselelerin ortak zeminde paylaşılacağı bir platform kurulursa, memnuniyetle katılırım.

Umarım faşizm virüsünden kendilerini koruyabilirler.

BAŞÖRTÜLÜLERE HÜKÜMETTEN SUS PAYI

Başörtüsüne özgürlük için gerekli yasal düzenleme hâlâ yapılmadı.

Hükümetin ayıbı.

Pratikteki görece ferahlık, bizi AK Parti'ye mecbur kılıyor.

Bu da 10 yıllık hükümetin, bir haksızlıktan istifade etmesi anlamına geliyor artık.

Bir 'sus payı' verilerek 'kullanılabilir' pozisyonda tutuluyoruz

KLAVYEYE DEĞİL, ARKADAŞININ OMZUNA DOKUN

Fakültede, Gezi eylemlerine katılan arkadaşlarımızla ilişkilerimiz devam etti.

Fakat sanal ortamda, Taksim'e gitmeyenlere yönelik bazı sözler çok kırııcıydı.

Öncelikli eylemin, tuşlara değil, yanındakinin omzuna dokunmak olduğunu düşünüyorum.

Felaketler toplumları yakınlaştırır, birleştirir. Ama politik felaketler hep kutuplaştırıyor.

AĞAÇLAR KESİLMESİN, İNSANLAR DA

Bugüne dek, en az Gezideki gençler kadar eylem ve yürüyüşe katıldım.

Kesilen ağaçlara duyarlı arkadaşlarımızın, kesilen insanlara da duyarlı olması gerekir.

Suriyeli mültecilere yardım kampanyasında çalıştım ve okuldaki 'Gezici' arkadaşlar pek oralı olmadılar.

BAŞÖRTÜSÜ, KİŞİLİĞİ ÖRTMESİN

Bana bakan kimse, öncelikle beni değil, başımdaki örtüyü görüyor.

Başörtüsünün baskın bir kimlik olarak algılanması; kişiliğimizi ve bireysel birikimimizi inkara varıyor.

Bu banal algıdan doğan anormallikler kökleşiyor.

Kadınların % 65'i başörtülü olduğu halde, 'Gezi zekası' bile bu kanserojen ayrımcılığı aşma tavrı gösteremedi.

Başımı açmayacağım.

Türkiye benim zekamı, bilgimi ve emeğimi istemiyor, reddediyorsa; bu utanç verici aptallık beni de utandırır.

Ve başımın çaresine bakarım.

Dünyanın en küçük dedektifi

Patron aklını oynatıp meczup oldu.

[MUSTAFA KUTLU, Sıradışı Bir Ödül Töreni]

ANGELA MERKEL

Almanya Başbakanı Angela Merkel, Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne üye olmasını istemiyor. Merkel, Gezi Parkı eylemlerinden sonra, 'AB üyeliğini unuttun' türünden açıklamalarda bulundu. Nihayet, Haziran'ın son haftası, Almanya'da, Türkiye'nin AB üyeliğine set çeken hükümet programı kabul edildi.

'İmtiyazlı ortaklık' önerisinden de vazgeçilerek, ilişkilerin 'stratejik işbirliği' düzeyinde sürdürülmesi planlanıyor.

Merkel'in tutumu Türkiye'de dikkatle izlendi ve tepkiyle karşılandı.

DER SPIEGEL

Avrupa'nın en önemli dergilerinden, 65 yıllık Der Spiegel, Haziran sonunda, Gezi Parkı'nı kapak yaptı.

Dergide, ilk kez 10 sayfalık Türkçe dosyaya yer verildi.

Türk hükümetine yönelik eleştirilerde bulunuldu.

Der Spiegel de Gezi kapağı nedeniyle ülkemizde yoğun tartışmalara konu oldu.

ALPER CANIGÜZ

Gezi eylemlerinden tam üç ay önce...

28 Şubat günü çok ilginç bir şey daha oldu:

Almanya'da yayımlanan 'Dünya Edebiyatının En İyileri' listesine ilk kez bir Türk yazar girdi:

Alper Canıgüz.

Listeye girecek eserleri yazarlar, eleştirmenler ve yayıncılardan oluşan 9 kişilik jüri seçiyor.

Weltempfänger adlı liste, poster ve broşür olarak da basılıyor.

Almanya, Avusturya ve İsviçre'de kütüphane, kitapevi, kültür merkezlerinde asılıyor, dağıtılıyor.

Türk edebiyatının umursanmadığı Almanya'da...

Nobel Ödüllü Mo Yan'ın bile ancak en alt sıraya tutunabildiği bu listede...

Genç bir Türk romancı, adını en üst sıraya yazdırdı.

NOBELLİ YAZARI GEÇEN TÜRK

Peki neden Merkel ve Spiegel gündemde bunca yer kaplarken, Canıgüz'ün Almanya'da estirdiği rüzgardan kimse söz açmıyor?

Konunun politikayla ilgisi yok da ondan mı?

Yumuşak Güç'ten [Soft Power] bahsedip duranlar? Onlar neden tek kelime etmiyor?

Canıgüz'ün, birbirinden sıkı dört romanı var.

Bunlardan ikisi Oğullar Ve Rencide Ruhlar ile Gizliajans, Binooki Yayınevi tarafından Almanca neşredildi.

Almanlar, tam anlamıyla şoke oldular.

Çünkü Türk yazarların manasız bir kasvetle dolu olduklarını düşünüyorlardı.

Parlak fikirler bulmaktan, kanlı canlı karakterler tasarlamaktan ve sürprizli hikayeler anlatmaktan aciz Türkleri yeterince tanıdıklarını sanıyorlardı.

Halbuki, Alper Canıgüz, İngiliz'den daha espritüel, Alman'dan daha özenli, İspanyol'dan daha samimi, Fransız'dan daha fiyakalıydı...

Nobelli Mo Yan'dan bile daha cazipti...

BİR BAŞYAPIT: CEHENNEM ÇİÇEĞİ

Alper Canıgüz'ün dördüncü romanı Cehennem Çiçeği geçen ay yayınlandı.

Son derece cesur bir buluşa dayalı...

Olağanüstü bir kurguya sahip...

Kahkahalar attıracak denli matrak...

Ziyadesiyle hüznü...

Müthiş bir finale doğru hızla ilerleyen...

Hakiki bir şaheser.

Cehennem Çiçeği, Canıgüz'ün Oğullar ve Rencide Ruhlar adlı romanındaki Alper Kamu'nun yeni macerası.

Alper Kamu, beş yaşında.

Dünyanın en küçük dedektifi.

Sherlock Holmes'tan fazlası var, eksiği yok.

Roman, polisiye olay örgüsü bakımından çok ama çok başarılı.

Hayran kalmamak elde değil.

Şanslısınız. Almanlardan önce okuyabilirsiniz.

AB STANDARTLARINI AŞAN GÜCÜMÜZ

Merkel bizi Avrupa Birliği'nde istemiyor mu?

Alper Canıgüz'ü okuduğunda tekrar düşünecektir.

Der Spiegel yakında Canıgüz'lü kapak yapar mı?

Bu biraz da bize bağlı.

Sanatsal enerjimizi, yumuşak gücümüzü, benzersiz hikayelerimizi... Alper Kamu'yu sahiplenmeliyiz.

Avrupa Birliği standartlarını aşan edebi yetkinliğimizi fark etmezsek, öfkelenip saçmalamaktan fazlasını başaramayız

Otoriteye neden karşı çıkmalıyız?

Topluluk içinde başkalarının fikirlerine uyararak yaşamak kolaydır.

Tek başınayken kendi fikirlerine göre yaşamak da.

Takdire şayan olan ise, toplum içinde fikrî bağımsızlığını korumaktır.

[RALPH WALDO EMERSON]

Otorite derken, her tür uzman ve yetkiliyi kastediyorum:

Bilim adamları, doktorlar, öğretmenler, politikacılar, ekonomistler...

Otoritenin en iyiyi, en güzeli ve en doğruyu bildiği/uyguladığı önyargısı, felaketlere sebep olabilir.

Oluyor da nitekim.

Uçak kazalarının yarısından fazlası, pilotaj hatalarından kaynaklanıyor.

Pilotaj hatasını gören yardımcı pilotların büyük çoğunluğu, kaptana 'Hata yapıyorsunuz' demeye çekiniyor ve bu yüzden hep birlikte ölüyor!

ÇOK ŞEY BİLEN ADAMIN GAZABI

Nüfuz veya yetkinlik transferi, işleri iyice karıştırıyor:

Sözgelimi bir komedyen politik liderliğe yeltendiğinde...

Veya bir politikacı sanatsal konularda hüküm vermeye başladığında...

Otoriteye ayak uydurma kolaycılığına meyilli kimselerin çokluğu nispetinde anormallikler doğuyor.

Yetkilileri sorgularken de tabii ki sürdürülebilir bir diyalog kurabilmek gerekiyor.

Eleştiri ile hakaret, küçümseme veya iftirayı karıştırmamak elbette çok önemli.

'BU İŞLERDEN ANLAMAM' DİYEN USTA

Bir işte iyi olmadığını söyleyenlerin, o işin iyi uygulayıcısı olmaları ihtimali yüksektir.

Çoğu kimse, bir futbol takımının ideal kadrosunu bildiğini sanır.

Çoğu kimse, vakit bulsa roman yazabileceğini düşünür.

Çoğu kimse, iyi flüt çaldığını iddia eder.

Halbuki bir işte ustalık yoluna girenler, zirvedekilerin eserlerine bakarlar ve kendilerini aşağıda görürler.

Otorite, otoriter olmadığı ve kendi liyakatine dair hassasiyeti nispetinde faydalı ve güzeldir.

Yani, hakiki otorite, eleştiriye talep eder, arar, dikkate alır, memnuniyetle karşılar.

TOPLUMUN BİR BİLDİĞİ VAR MI?

Toplum da sıklıkla, otoriteye özgü 'doğruluk yanılması' üretir.

Milyonlarca insanın benimsediği bir fikir veya davranış bize doğru görünür.

Justin Bieber'ın gerçek bir müzisyen olduğunu düşünürüz.

Futbol fanatizmini asil bir tutummuş gibi benimseriz.

Bir tiyatro oyununu izlerken sıkılsak bile, finalde diğer seyircilerle birlikte, oyuncularını uzun uzun alkışlarız.

Şahsen ben alkışlıyorum.

SİZE KATILMAYANLARA KATILIN

Otoriteye otomatikman boyun eğmekten kaçınabilmek için...

Kendi bilgi ve yetki alanımızın sınırlarını kavrayabilmek için...

Hayati konularda aykırılığı göze alabilmek için...

Sanırım, medeni cesaretimizi toplamalı...

Ve bizden farklı düşünen, farklı deneyimlere sahip kişilerle tanışıklık kurmalıyız.

Ve de roman okumalıyız.

İkisi de zor.

Fakat lüzumlu.

Ancak bu sayede görünüşe aldanmama, olaylara farklı açılardan bakma ve pürüzleri konuşarak giderme yetisi kazanabiliriz.

Aksi takdirde otoritenin mutlak doğruluğu önyargısı, kalabalığa derhal uyma kolaycılığı ve düşünmeyi dışlayan grup dayanışması üçgeninde sersemleşiriz.

Arkadaşlık öldü mü? Dünya ıssız kaldı mı?

Bitirilebilen dostluk, hiç başlamamış demektir.

[MELLIN DE SAINT-GELAIS]

4 yaşındaydım.

O sene, Fatih'te, Haliç'e yakın, ahşap bir sokakta oturuyorduk.

Yaşıtım bir çocuk vardı: Sadık.

Ufarak, yoksul, çelimsiz arkadaşım...

Kimbilir nerededir, n'apıyordur?

Sadık'ın bir sözü hâlâ hatırımda: 'Sen benim en iyi arkadaşımsın.'

Ömrümün siftah cümlesi.

ANLAŞMAK, HAYATIN ANLAMİYDİ

Arkadaşlığa hep inandım.

Her daim selamlaşmalar, telefon etmeler, hal hatır sormalar, buluşmalar, dertleşmeler, sohbetler, şakalar, sırdaşlıklar...

Hayatın anlamı, bu münasebetlerdeydi.

Anlaşırdık çünkü.

Hayaller kurardık, projeler üretirdik, teatide bulunurduk...

Sonra...

Garip bir şey oldu...

TEMKİN, MESAFE, SOĞUKLUK

Arkadaşlık öldü mü?

'Hayır, o kadar da değil' demek isterdim.

Fakat bence öldü.

Cidden.

Onun yerine başka bir şey geldi.

Daha temkinli, mesafeli, soğuk bir şey.

Kuşkulu, muğlak, ısıtmayan, arızalı bir şey geldi.

ESKİ ARKADAŞLARINI BULABİLİRSİN PEKİ YA ESKİ ARKADAŞLIĞI?

Zamanın bereketi kalmadı.

Ömür mü hızlı geçiyor, fazla mı meşgulüz, hayat oyununa yeni kurallar mı eklendi bilemiyorum.

Arkadaşlarım kaybolmadı.

Yani, onları bulmak için dedektif tutmam filan gerekmiyor.

Gelgelelim, nedense artık birbirimize pek nazımız geçmiyor.

KIRK YILLIK HATIR MI, KIRK SATIR MI?

Buna inanamıyorum.

Hatır, gönül kalmadı.

Eski bir şaka: '19 Temmuz 1973'te içilen kahvelerin hatır süresi dolmuştur.'

Oysa kahve, bahaneydi.

Gönül, muhabbet istiyordu.

Artık istemiyor demek ki.

Can ciğer dostlarımız, Twitter'da, yırtıcı ötüşleriyle, hakkımızda nefret destanı yazıyorlar.

Yan yana yürüdüğümüz, omuz omuza durduğumuz kimselerin iftira hançerleriyle yaralanıyoruz.

Dehşetengiz bir suizan fırtınası, yaftalama afeti, gıybetin zehirli poyrazıyla kalplerimiz kökünden

sökülüyor.

KİMLER DOST?

Edip Cansever 'Kimse kimseyi sevemez / Ama hiç kimse' yazmış.

Bu mısralara şaşardım.

Artık şaşmıyorum.

Fakat çok merak ediyorum: Kimler dostluk kurmayı, dostluğu sürdürmeyi, dostluğun hakkını vermeyi beceriyor?

Hüsnü zan, itimat, nezaket, hürmet, muhabbet, fedakarlık, hasret...

Komple bitmiş, hiç kalmamış olabilir mi?

AYNI ÇATI ALTINDA DOSTLUĞUMUZ YALANMIŞ

Misal, Gezi eylemcileri, birbirleriyle dost mudur?

Sadece soruyorum.

Yıllarca aynı siyasi mücadeleyi sürdüren kimselerin arasından su sızıyor olabilir mi?

Birbirlerini yürekte seviyorlar mıdır?

Aynı gazetede, dergide, tv.'de, yayınevinde çalışanlar?

Aynı bildiriye imza atan sanatçılar?

Aynı teşkilatın, derneğin, cemaatin, örgütün üyeleri?

Aynı takımı tutanlar?

Aynı camiye gidenler?

Aynı masada kadeh tokuşturanlar?

Aynı kabre çelenk koyanlar...

Arkadaş mıdırlar?

Ha?

Türkiye'de kendimi evimde hissetmek istiyorum

Ne, olamaz mı?

[HANK MOODY]

Verdiğim bir röportajda Gezi eylemcilerini, 1994 yerel seçimleri öncesinde evleri gezen Refah Partili gençlere benzetmem büyük bir öfke dalgasına sebep oldu. [21 Temmuz, Hürriyet, Ayşe Arman]

Geziciler ile Refah Partili gençler, bence şu bakımlardan benziyordu:

- 1- Özgüven.
- 2- Diyalogculuk.
- 3- Özgürlük, eşitlik ve demokrasi taraftarlığı.
- 4- Kızlar ile erkeklerin birlikte hareket etmesi.

Ayrıca, 1994 seçimleri öncesi, Refahlı gençlerin ellerinde çiçeklerle evleri ve işyerlerini gezmelerini şu kelimelerle anlatmıştım:

'Demokrasi tarihimizin en parlak olayını gerçekleştirdiler.'

Gazali'nin **'Akıllı kişi, farklı şeyler arasındaki benzerlikleri; benzer şeyler arasındaki farkları görür'** sözünü aktarmıştım.

Niyetim, Gezi tartışmalarının barışçı bir zemine taşınmasına katkı sunmaktı.

'KAPILAR YÜZÜMÜZE KAPATILDI'

Telefonum öttü: 'Lülü lülü lülü'

'İyi günler. Ben, Raşit Aydın. AK Parti İstanbul İl Meclisi üyesiyim. 1990'larda, İstanbul'da evleri ve işyerlerini gezen Refahlı gençlerden biriydim.'

'Vay canına!'

Şoktayım. Raşit Bey'i hiç tanımıyorum. Sanki biri beni 1994 senesinden arıyor gibi hissediyorum. Başladı anlatmaya: 'Ben de meyhanelerdeki insanlarla konuştum. Hayat kadınlarına davayı anlattım. Fakat evlerini ziyaret ettiğimiz kimselerin hepsi, bizi hoş karşılamıyordu. Suratımıza kapıyı çarpanlar, bizi bağırarak kovanlar da çıkıyordu.'

'Ne yaptınız peki?'

'O evlere tekrar tekrar gittik.'

'Peki, bu 'tatlı ısrar' sizce Gezi'de de yok mu?'

TÜRKİYE, İRAN OLDU MU?

'Yanıyorsunuz, **Murat Bey. Biz asla taş atmadık, araba yakmadık, kimseye saldırmadık. Asla.'**

'Biliyorum. Ayrıca sizin bir partiniz ve çalışma sisteminiz vardı.'

'Doğru. Gezicileri Refahlı gençlerle benzeştirmek nereden aklınıza geldi? Okuyunca çok şaşırdım. **Onlar kamu malına zarar verdiler. Başbakana korkunç hakaretler ettiler.'**

'Hepsi değil. Piyano resitali, iftar sofrası, yoga, kitaplık... gibi birçok barışçı unsuru niçin görmezden geliyorsunuz?'

'**Gezi'ye ben de gittim.** Olan biteni gördüm. Siz bu eylemlerinin uluslar arası bir komplo olduğunu anlamıyor musunuz Murat Bey?'

'Sizin de Türkiye'yi İran yapacağımız söyleniyordu 1990'larda. Haksız mıyım?'

'Bizim aramızda bölücü örgütler yoktu.'

'19 yaşında bir gencin hayatı, sizce de Türkiye'deki tüm ATM'lerden, polis arabalarından daha değerli değil mi?'

'Kesinlikle. Fakat konuyu saptırıyorsunuz. Demagoji yaptınız resmen.'

'AK Parti tüm Türkiye'ye güven, barış ve sevinç sunma gücüne sahip. Fakat başka bir yol izliyorsunuz. 1990'larda daha mı dirayetliydimiz?'

'Biz hâlâ tüm Türkiye'yi düşünüyoruz.'

TARTIŞMADA HAKLISIN, ÇÖZÜMDEN MESULSÜN

'Bana, kızmak için mi telefon etmişsiniz?'

'Hayır. Sadece konuşmak istedim.'

'Sanırım, Gezi eylemlerinin en başında da yapılması gereken buydu Raşit Bey: Sadece konuşmak.'

'Murat Bey, unutmayın ki demokratik talepler, barışçı bir şekilde ifade edilmelidir.'

'Yani sadece bir üslup sorunu mu? Geziciler'in üslubundan mı şikayetçisiniz?'

'İmada bulunmayın lütfen.'

'İma değil Raşit Bey. Bu süreçte siz haklı olabilirsiniz. Fakat aynı zamanda sorumlusunuz da.'

'Şimdi de bana mı hak verdiniz?!'

'Ben sadece 'biz' derken tüm Türkiye'yi kastetmek gerektiğini söylüyorum.'

'İyi de onlar 'biz' derken beni dışta bırakıyor?'

'Valla Raşit Bey, tek derdim şu: Türkiye'de kendimi ülkemde, evimde hissetmek istiyorum. Ya siz?'

'Ben de.'

Uçsuz bucaksız bir Araf'ta

Eğer kimseyi kızdıramıyorsanız, bir de yazmayı deneyin.

[KINGSLEY AMIS]

Tanıdığım en entelektüel ve güleç beylerden biri anlatıyor:

'Murat, 20. yüzyılın en önemli toplumsal olayı kabul edilen Ekim Devrimi hakkında Lenin'in yazdıklarını hatırla:

'Rusya şöyle dursun, Moskova'da bile insanların en fazla % 5'i neler olup bittiğinin farkındaydı.'
Toplumsal olayların aktüel yansımaları ile tarihsel yansımaları birbirinden çok farklı olabilir.
Kanaatimce, Gezi olaylarını da böyle düşünmek gerek.'

GEZİ KISSASINDAN BARIŞ HİSSESİ

Hemen hepimiz Gezi eylemcileri ile hükümet arasında tercih yaptık.

Bu, giderek kutuplaşmaya, düşmanlığa dönüştü.

Haklı çıkma, zafer kazanma gayreti sardı memleketi.

Bugün, istikbalin tarihidir.

Ne yazık ki tarih dersimiz zayıf.

Savaşın, barıştan daha soylu olduğu fikiriyle aşılalmışız.

Gurur denince aklımıza galibiyet duygusu geliyor.

Gezi kıssasından, bir barış hissesi çıkarabilecek miyiz?

İNTERNET NEYE YARADI?

Oysa 1917'den, 1960'tan bu yana çok fazla şey değişti.

İletişim teknolojisi, yaşam tarzımızı kökten dönüştürdü.

Eylemlere destek de, itirazlar da ciddi oranda internet ve sosyal medya üzerinden ifade edildi.

Fakat ortaya intizamlı, berrak değil; kaotik ve sisli bir tablo çıktı.

Bilişim teknolojisi, önemli ölçüde, baskıncı ilkeliliğin dışavurumunu kolaylaştırmaya yaradı.

Meramını anlatma, diyalog, anlama, empati, itimat, ikna... gibi konulardaki yetersizliğimizin tezahürleri çoğaldı.

Endişe, korku, öfke, saldırganlık... gibi davranışlar hızla her yere yayıldı.

Toptancılık, yaftalama, ayrımcılık, dışlama... en çok benimsenen tutumlar haline geldi.

Bir insanın kişisel fikri veya duygusuna değer verme imkanı ortadan kayboldu.

'HEM ÇAPULCU HEM YANDAŞ'

Şahsen, Geziciler'in de, hükümet yanlılarının da nefretini kazandım.

Hem 'çapulcu' ve 'darbeci' hem de 'yandaş' ve 'müzmin muhafazakar' diye nitelendim.

Sanırım yalnızca ben değil, birçoğumuz, uçsuz bucaksız bir Araf'ta kaybolduk.

TAKIM ELBİSELİ MAĞARA ADAMLARI

Stuart Sutherland'e göre, biz insanlar, topluca hata yapmaya ziyadesiyle yatkınız:

'Aptallık, kitleselleşince meşru hatta muteberleşiyor.

Mağara döneminde, hayatta kalabilmek için başkalarına uyum sağlamak gerekliydi.

Tek başıyorsanız, vahşi yaratıkların avı olurdunuz.

Artık mamutların, kaplanların dünyasında yaşamıyoruz.

Takım elbise giymiş mağa adamları gibi davranmamız gerekmiyor.'

EMPATİ İDMANI

Nitekim, Nietzsche, 'Bir tek insanın saçmalaması istisnai; topluluğun saçmalaması ise kaidedir' diyor.

Tarafgir olmanın coşkusuna kapılmayalım.

Kimliğimize haddinden fazla anlam yüklemeyelim.

Birey olarak sorumluluk alalım.

Fikirlerimizi, zıt fikirlerle değiştirme egzersiziyle sınavalım.

Empati idmanı yapalım.

Önceden yazmıştım, tekrar yazayım: 'Biz' derken, artık hepimiz tüm Türkiye'yi kastedelim.

Özür beyanı

2009'da Ayşe Arman hakkında sert sözler söyledim.

Bir yazı dizisi hazırlamıştı.

O günün atmosferinde, bana itici görünmüştü.

Gelgelelim, kantarın topuzunu cidden kaçırmış, ölçsüz davranmışım.

Tutarlılık adına bir hataya bağlı kalmak, daha büyük bir hatadır.

Şimdi, hiçbir kadının, o günkü katı üslubumla hitap edilmeyi ve eleştirilmeyi hak etmediğini düşünüyorum.

Allah'a ısmarladık

Gazete yazarlığını bırakıyorum. Bu sondu.

Köşe yazarlığına, Yayın Yönetmenimiz İbrahim Karagül'ün davetiyle başladım.

Biliyorum ki Karagül, birçok tepkiyi benim namıma göğüsledi ve beni müdafaa etti.

Onun şahsında, tüm iş arkadaşlarıma teşekkür ediyorum.

Ve tabii ki size, kıymetli okur, şükranlarımı sunuyorum.

İyiydi be. Ha?

Allah'a ısmarladık.

DİGER YAZILARI

Vebalinin Vebali

Yazarlığın hakikaten esrarengiz bir yönü varsa, o da şudur: Seni kimlerin okuduğunu asla tam olarak bilemezsin.

Bilip de ne yapacaksın? Onu da bilmeyiver?

I-ih. O kadar basit değil.

Genç bir adam bana gönderdiği e-postada şunu söylüyordu: “Abi, ihtiyarların fesat kimseler olduğunu senin sayende anladım. Geçen gün, bilet kuyruğunda yaşlı bir kadına sıramı vermedim. Rica etti, reddettim. Moruklar yüz­süz oluyor hakikaten...”

Dehşete düştüm. *Ruhi Mücerret* adlı romanda, 100 yaşında bir adamın ağzından yazdıklarımı, bu genç okur tümüyle yanlış anlamıştı. Romanın genelindeki mesaj yerine, küçük bir bölümdeki espriye odaklanmış ve uğursuz bir sonuca varmıştı.

Bu durum bana, uzun yıllar önce, henüz 18 yaşındayken, usta bir şairden duyduğum sözleri hatırlattı:

“Yazdıklarımı yayınlamaktan çekiniyorum” diyordu, **“ya biri, bir mısramı yanlış anlayıp suç işlerse? Veya günaha girerse? Bunu göze alamıyorum...”** Tanıyanların hayranlık ve hürmet duyduğu şairin hassasiyeti bana epey mübalağalı görünmüştü. Yani kim bir şiiirden, bir dizeden bahane devşirip sağa sola saldırırdı ki? Olacak şey miydi?

Domovoy adlı enfes bir Rus filmi vardır. Karen Oganesyanyan’ın yönettiği, 2008 yapımı, etkileyici bir polisiye gerilim. Orada, yazar ile okurlarından biri arasında, yazıp okumanın ötesine geçen bir münasebetin sonuçları anlatılır. Aslında bu temayı işleyen epey roman ve film var. Birçoğunda da iş cinayete varıyor.

Kitabevi sahibi bir dostum, romanlarımın, okurlarca ne kadar çok benimsendiğinden bahisle, şaka yollu “Var ya, istesen kendi ordunu kurabilirsin!” demişti. Doğrusu, gururum okşanmıştı. Gelgelelim, şimdilerde bu iltifatı hatırlamak beni endişeye sevk ediyor.

Tüm bunları neden yazıyorum?

Çünkü... çok sayıda yazar, düpedüz ordu kurmaya, asker toplamaya yönelmiş görünüyor.

Politikacılar bunu alenen yapıyorlar.

Habire “Biz” diyorlar, “onlar” diyorlar.

Milyonlarca insan, özellikle de 15-25 yaş arası gençler; konuşmacılardan, yazarlardan kaptıkları birkaç cümleyi, kavgaya giriş repliği olarak kullanıyor!

Politik liderler bir yana, yazarların, bu ağır vebal tablosunu görememelerine şaşıyorum.

Kanaat önderleri, kan çıkarma eğilimini besliyor.

Atmosfere savaş bulutları taşıyorlar.

Ağız dalaşısıyla yayılan bir veba salgınına sebep oluyorlar.

Cümlelerinin, masum insanlara karşı silah olarak kullanıldığını gerçekten bilmiyorlar mı?

Harıl harıl asker toplayan yazarlara inanmayın.

Duygularınızı ve enerjinizi sömürmelerine müsaade etmeyin.

Hiçbirimizin düşmana ihtiyacımız yok.

Bakın, bir düşüncenin sağlamasını yapmak istiyorsanız, durun ve o düşüncenin tam tersi yönde kanıtlar arayın.

Çok ciddiyim.

Bu, sizi hakiki bir okur yapar.

Her yazarın her cümlesini içselleştirmek, iyi bir okura yakışmaz.

Politikacıların peşine takılmaktan, mitinglere katılıp alkış tutmaktan hiç bahsetmiyorum bile.

Militanlık mintanının, deli gömleğinden tek farkı, ilkini kendiniz giyersiniz. Giymeyin.

Murat Menteş 4 Nisan Afillifilintalar

BBC'den stilize bir polisiye: Father Brown

İyi haber: Gilbert Keith Chesterton'ın [1874-1936] Peder Brown'lı polisiye hikayeleri, BBC tarafından yeniden uyarlanıyor: Father Brown.

Aslına bakarsanız, dizi, geçen yıl yayınlanmaya başlamış. Fakat gözümüzden kaçmış. Tesadüfen buluverdim.

Bildiğim kadarıyla ilk Peder Brown filmi ta 1934'te çekilmişti. Dedektif rahip, daha sonra defalarca beyaz perdede ve ekranda boy gösterdi, bisikletiyle turladı.

SHERLOCK HOLMES vs. PEDER BROWN

Türk okuru, bu kilise polisiyesine artık epey aşına.

Peder Brown Öyküleri adlı kitap, Labirent Yayınları'ndan, Burcu Çelik çevirisiyle tam 1 yıl önce yayınlandı.

Ondan önce, Peder Brown Maceraları adlı seçme, Turkuaz'dan, Zarife Biliz çevirisiyle çıkmıştı.

Chesterton'ı, [kimilerine göre, Tarantino'nun Rezervuar Köpekleri'ne de esin kaynağı olan] meşhur romanı Bay Perşembe'yle tanımiştık.

Mitos'tan çıkan Garip ticaretler Kulübü ve Dost Yayınevi'nin Babil Kitaplığı dizisinde yer alan Apollon'un Gözü de harika kitaplardı.

Dedalus Kitap, yine geçen yıl, yazarın Çok Şey Bilen Adam adlı eserinin tercümesini neşretti.

İngiliz Edebiyatı'nın dehalarından olan Chesterton'la ilgili, yeni fark ettiğim ve beni epey meraklandıran yerli bir çalışma var: Fulya Turhan imzalı Sherlock Holmes & Peder Brown –Rasyonalite ve İncanın Çatışması [Labirent Yay.]

MONK'UN İCAZET ALDIĞI DEDEKTİF

J.L. Borges'ten Agatha Christie'ye kadar birçok yazar, Chesterton'ı hayranlıkla anar.

BBC'deki uyarlamada dikkatimi çeken şey, Peder Brown'ın [Mark Williams], simaen, enikonu Chesterton'a benzemesi oldu.

Seri polisyelerdeki ve tv dizilerindeki birçok dedektifin Sherlock Holmes'u andırdığı söylenir.

Fakat mesela Monk [kelime, "Rahip" anlamına gelir], Peder Brown ekolündendir.

Ha, BBC'deki dizide pek uçma kaçma yok. Onun yerine zeka dolu, zarif bir kurgu; rafine replikler ve hem sıcak hem de mesafeli bir üslup var.

Son bir şey: Yeni dizinin senaristlerinden birinin adı Tahsin Guner. Guner'in adına ilk kez rastlıyorum. Kendisini buradan selamlamak, kutlamak isterim.

Nasıl Davrandığınız Önemli..

fakat nasıl reaksiyon gösterdiğin daha önemli.

Bana sorarsanız, iletişimin, insan ilişkilerinin en temel kuralı bu.

Tamamnazik birisin, evet espritüelsin, iyi niyetlisin, barışçısın ve güzel konuşuyorsun...

Peki ya biri sana saldırdığında ne yapıyorsun? Hakarete uğradığında? Tehdit, şantaj ve baskı karşısında ne cevap veriyorsun? Biri sana ilan-ı aşk ettiğinde? Ödül alırken? Ayakta alkışlanırken? Alına bir namlu dayandığında? Sigara isteyen evsize, işten kovan patrona, dans teklifini reddeden teyzeye nasıl karşılık veriyorsun?

Karakterimiz, davranışlarımızdan ziyade reaksiyonlarımızdan belli olur.

Hazırcevaplıktan söz etmiyorum. Düşünülmüş, seçilmiş davranıştan bahsediyorum.

Doğru karşılıklar vermek için, bir “reaksiyon repertuarı” oluşturabilmek için en büyük kaynak romanlardır.

Edebiyat terbiyesi, doğru davranmaktan öte, münasip reaksiyon göstermeyi bilmektir.

Sözgelimi, senden yüz çeviren evladın, yıllar sonra dönüp özür dilediğinde ona ne karşılık vereceksin? Charles Dickens okumadıysan işin zor.

İspanyol stili sinir harbi

Dünya sineması, 'Hollywood ve diğerleri' şeklinde ikiye ayrılıyor. Bu, göze batan, görmezden gelemeyeceğimiz bir vakıa. Hollywood filmleri tüm ülkelerde vizyona girer. Hollywood yıldızlarını tüm milletler tanır. Her yerde, gündelik hayat Hollywood imgelerinin tesiri altında biçimlenir... Hollywood'dan kaçamayız. O, kafamızın içindedir. Hayatın, yaşanmaya değer kısımlarının tüm hakları Hollywood'a aittir...

Amerika haricinde hangi ülkelerde iyi filmler çekiliyor? Hangi uluslar güçlü hikayeler anlatabiliyor? Hollywood'dan başka nere var?..

Diyeceğim, dünyada herhangi bir ülkenin yapabileceği en önemli işlerden biri, Amerikan sinemasını aşan nitelikte filmler ortaya koymaktır. Türkiye'nin aksine İspanya bunu başarıyor. İlk ağızda [üstelik, yaşayan en büyük yönetmenlerden Alex De La Iglesia'nın adını bile anmadan] size gerilim türünden üç örnek verebilirim.

EL METODO: Madrid'de Dünya Bankası ve IMF karşıtı protestolar sürmektedir. Bir holdingde üst düzeyde bir pozisyon için müracaat etmiş kişiler bir odaya toplanmışlardır. İçlerinden biri işe alınacak, diğerleri yollanacak. Fakat bu eleme işlemi ironik, kuşkulandırıcı ve giderek dehşetengiz bir havaya bürünür. Finalde mutlu bir şampiyon görmek mümkün olacak mıdır?

MIENTRAS DUERMES: Psikopat rollerindeki olağanüstü başarısıyla hepimizin gönlünde taht kuran Luis Tosar, bu filmde Cesar adlı bir apartman görevlisi kisvesine bürünmüş. Cesar, gün içinde tradisyonel bir hürmet abidesi, ruhunun güzelliği gözlerinde yansıyan bir Anadolu çocuğu, tevekkül ve tevazu timsaliyken, geceleri şeytanın ikizine dönüşmektedir. Çalıştığı apartman onun hakimiyet alanı, av sahasıdır. Cesar, mezarı boylasa da rahat etsektir...

PALABRAS ENCADENADAS: Yaz sıcaklığında çok sıkılıp bunaldıysanız, artık biraz da gerilmek istiyorsanız, bu başyapıtı deneyin. Ramon Diaz bir seri katil mi, değil mi? Bizimle kafa mı buluyor? Yakalayıp bağladığı ve birazdan doğrayacağı zarif kadın gerçekte kim? Ramon'un edebi kişiliği ile cani kimliği birbiriyle örtüşüyor mu? Polis, Ramon karşısında niye anaokulu öğrencisi gibi şaşkın bakıyor? Ramon bize 19. yüzyıl İngiliz edebiyatını tanıtma kisvesi altında ceset sevgisi aşılayıp cinayet tekniği mi öğretiyor?

El Metodo

Yön.: Marcelo Piñeyro

Sen.: Jordi Galceran

Oyn.: Eduardo Noriega, Najwa Nimri

Yapım: İspanya, 2003

Mientras Duermes

Yön.: Jaume Balagueró

Sen.: Alberto Marini

Oyn.: Luis Tosar, Marta Etura, Alberto San Juan

Yapım: İspanya 2011

Palabras Encadenadas

Yön.: Laura Mana

Sen.: Fernando de Felipe, Jordi Galceran

Oyn.: Darío Grandinetti, Goya Toledo

Yapım: İspanya, 2003

Sırat Yoldaşlığı

Felaketler bize önceliklerimizi hatırlatır. Seneca sanırım, böyle diyordu.

Van'daki depremin canlandırıcı, harekete geçirici bir etki uyandırdığı kesin.

Gündemde merhamet var. Kardeşlik, cömertlik, paylaşma, kurtarma, yaşatma var.

Dünyanın geçiciliğini gördük. Bir anda patlayıcı bir yetimlik tablosu, kalbe hançer gibi saplanan evlat acılarıyla şoklandık.

Feryatlardan gökler taş kesildi.

Kara toprak daha da karardı.

Kuzey Anadolu fayı, Doğu Anadolu fayı... ayaklarımızın altında birer sırat köprüsü.

Depremi, dünyanın huylarından biri sayabiliriz. Ölümlülüğün, faniliğin bir şubesi.

Alışveriş merkezlerinde, eğlence yerlerinde, ekran karşısında, gündelik koşuşturma sırasında unuttuğumuz hakikati sarsılarak hatırladık.

Vicdanımız alarma geçti. Cömertlik şelalesi yeniden çağıldı. Besmeleler çekildi, kardeşlik yüklü kamyonların kontağı açıldı, dualar edildi, istikamet Van.

Van'daki babalarla, annelerle, çocuklarla, gençlerle hepimiz bir saniyede empati kurduk. Ruhlarımızı değiş tokuş ettik sanki.

İnsanlık, vatandaşlık, akrabalık, kardeşlik ortak paydaları işleme kondu.

Van'ın haritadaki yeri, kalbimizdeki yeri belirginleşti.

Felaket, berekete yol açtı.

Acıyı, 75 milyon insan paylaşıverdi.

Manevi enerjimiz, gücümüz açığa çıktı.

Yas böyle tutulur. Çılgınlıklar böyle yankılanır. Acı böyle omuzlanır...

Ölenlere rahmet, yakınlarına sabır; yaralılara şifa, evi yıkılanlara tahammül ve kolaylıklar diliyorum.

Acaba, felaketleri beklemeden önceliklerimizi bilebilsek, nasıl olur?

Van'a, Artvin'e, Erzurum'a, Afyon, Yozgat, Mersin, Kütahya, Rize, Ağrı, Sivas, Muş'a... hep cömertçe, kardeşçe, sevgiyle koşsak...

Üç günlük dünyada yoksullarla, mahrumlarla, komşularımızla, tüm halkımızla sağlam gönül bağları kursak...

Evimize Anadolu'dan Tanrı misafirlerini her daim davet etsek...

Afetin, kalbimize tonlarca ağırlıkta gizli bir suçluluk duygusu yüklemesini de engellemiş oluruz hem. Riyasız bir yas tutma imkanına kavuşuruz. Cömertliğimiz ölümle mukayyet olmaktan kurtulur, hakiki bir nitelik kazanır.

Felaket bize önceliklerimizi hatırlatıyor, evet. Ortalık yatıştığında hemen unutmasak o öncelikleri, ne iyi olur.

Ece Temelkuran ve Nuray Mert

Gazeteci –Yazar Ece Temelkuran ölüm tehditleri alıyor. Hepimiz görüyoruz. Twitter’da açıkça onu öldüreceğini söyleyen kimseler var. Bir değil, beş değil.

Bu tehditlerde ifadesini bulan zapt edilemez nefret, cinai saldırganlık meşru mu? Değilse, nasıl oluyor da böylesine alenileşebiliyor? Ve biz niye ağzımızı bile açmadan öylece duralım?

Ece Temelkuran, Türkiye’nin en önemli gazetecilerinden biri. Belki de en iyisidir. Londra’ya gider, filozoflarla görüşür, sokaktaki evsiz isyancılarla konuşur; İran’a uçar birinci ağızdan röportajlarla döner; Latin Amerika’daki devrimci oluşumları yerinde takip eder; Hindistan, Fransa, Endonezya, Almanya, Suriye... nerede büyük bir sarsıntı varsa Ece Temelkuran hiç üşenmez, olağanüstü bir enerjiyle koşar, vakayı yakından tetkik eder ve incelikli, derinlikli yazılar kaleme alır. İngilizce konferanslar verir, Arapça öğrenir, asla boşa vakit harcamaz, Türkiye’ye muazzam bir entelektüel, duygusal enerji aktarır.

Bugün “Ayşe Arman gazeteciliği” diye bir şeyden söz ediyoruz. Asıl “Ece Temelkuran gazeteciliği”nden söz etmemiz gerekir. O, binlerce olayın, tutuklamaların, sokak savaşlarının, katliamların, çatışmaların tam kalbine gider ve oradan ses verir. Temelkuran’ı böylesine sevilen, vazgeçilmez biri kılan nitelik onun, iddia edildiği gibi “basit bir duygu sömürücüsü” olması filan asla değil, tam anlamıyla bir gazetecilik dehası taşımasıdır.

Bazı fikirlerine, birtakım cümlelerine, eğilimlerine katılmayabilirsiniz. Fakat ona “Kandil Muhibbi” demek, nerden baksanız iftiradır. Temelkuran, Kürt sorununu ve siyasetini gerçek nitelikleriyle kavramaya çalışan bir gazetecedir. Bunun ötesinde, Kürt Meselesi, Temelkuran’ın alakadar olduğu yüzlerce konudan yalnızca biridir. Onun farkı, Kürtleri uzaktan değil yakından tanımaya yönelmesidir. Hiçbirimiz yerimizden kalkmazken o bütün Doğu şehirlerini bir bir gezdi, oradaki insanlarla birebir görüştü. Mahalle futbolcusundan militanına, zerzevatçısından yeni geline kadar herkesle. Yeminle söylüyorum büyük cesaret. Hakikat iştiyakı. Ayrıca, son derece titiz bir romancı, özel bir şairdir. Yazının kalıcılığı ve bağlayıcılığına ilişkin bilinci, onun edebiyatla kurduğu irtibatı bir ölçüde açıklar.

Muz Sesleri, Ortadoğu’ya [Beyrut’a] gidilerek yazılmış, bu ülkedeki tek romandır. [En azından benim bildiğim tek roman. Belki bir, bilemedin iki tane daha vardır, olabilir.] Bu, Temelkuran’ın insanlık sorunları, siyasi meseleler, sosyal problemler karşısında edebiyatın yatıştırıcı ve şifalı tesirini kavramış ender yazarlarımızdan olduğunu kanıtlar.

Kısacası, Ece Temelkuran bir dahidir.

Bunları, Temelkuran güzellemesi yapmak için söylemiyorum. İcap ettiğini düşünmesem, ondan hiç bahsetmezdim. Benim işim değil. Hakkında şimdiye dek bir yazı yazdım, o da “Erkekler ergen mi, değil mi?” tartışmasıydı. Fakat ölüm tehdidi de ne oluyor arkadaş? Delirdiniz mi? Onunla gurur duymamız, ondan ilham almamız gerekirken, evimizin okumuş kızı gibi benimsememiz gerekirken... Yani, Ece Temelkuran dünyanın öbür ucunda sosyal hak mücadelesi veren işsiz bir kimyagerle anlaşabiliyor da bizimle mi anlaşamıyor?!

Ece Temelkuran’a özür borçluyuz.

Bu derece çalışkan, yetenekli, duyarlı ve zeki bir yazara “Vijdan kuaförü” demek de banal. Böyle uyduruk etiketleri birbirimize yapıştirarak hakikati perçinleyemeyiz. Bu, eleştiri değil. Bu... peki, kızmayacağım... manasız... Tamam, söylemek zorundayım: Kudurmuş soytarlıktır! Mevlana “Vijdan kuaförü” müydü, Yunus Emre patetik bir meczup muydu? En büyük bilgilerimizin bir elleri daima vicdanlarındaydı. Vicdansızlığı, kabadayılığı, gözü dönmüşlüğü mü öveceğiz?

Birileri de şöyle yazıyor: “Ece Temelkuran kimdir?” yani “Kim ki, kim oluyor?...” Yazının bir haysiyeti var, kim olduğunu sen söyleyeceksin, böyle sokak ağzıyla, soru görünömlü ithamlarla yazı yazılmaz.

Ece Temelkuran’ın yerine koyabileceğimiz ikinci bir kişi yok. Bunca işi, bu kalitede hiç kimseye yaptıramayız. Hele ki bu ücret, bu muamele karşılığında.

Nuray Mert, Türkiye’nin en iyi siyaset analizi yapan yazarı. Siyasetin bir bilim olduğunu onun yazılarıyla kavradım. Demokrasiyi hep banal ve hantal bulurdum. Onun sayesinde, demokrasinin koşullarını / imkanlarını anladım. Eleştirel serinkanlılığıyla bana çok şey öğretti. Siyasetin yüzeysel değil derinlikli bir olgu olduğu fikrini zihnime Nuray Mert yerleştirdi. İdris Küçükömer, Mehmet Akif ya da Attilâ İlhan’dan da ziyade Nuray Mert.

Politikanın tarihle, iktisatla, inançla, eğitimle, modayla, yeraltı kaynaklarıyla... ilgisine en zihin açıcı şekilde değinen yazarımız Nuray Mert’tir. Diploması, etnik hassasiyetleri, bazı görünmez [söze konu edilmeyen] faktörleri bize o anlattı.

Türkiye’deki merkez siyasetin doğru anlaşılması gerektiğine ilişkin vurguları; daha gelişkin, köklü, tutarlı ve sığıktan kurtarılmış bir siyasi duyarlığın ve bilincin yaygınlık, geçerlilik kazanmasına yönelikti.

İktidar olgusunun mahiyetine ve karakterine / doğasına ilişkin tahlilleriyle Nuray Mert bizi hep muhalif olmaya davet etti. Bunu

yaparken de muhalifliğin özünü doğru kavramayı önerdi. Alelusul, çıkarıcı, üstünkörü bir muhalifliğin sakıncalarını anlattı. Politikanın duygularla bağını göz ardı edemeyeceğimizi söyledi hep. Siyasetin ideolojik ilkeler ve epistemolojik nitelikler üzerinden ele alınmasının; bireyler ve aktüel olaylar üzerinden ele alınmasından daha sahih bir yöntem olduğunu ortaya koydu. Bu ikisi arasındaki çelişkileri de eleştiri konusu etti. Mutlak olumlama ya da teslimiyetin; kesin itiraz ve kopuşun ötesinde dengeli tahliller yapılabileceğini bizzat metinleriyle gösterdi.

Türk basınında entelektüel seviyesini onun kadar istikrarlı bir şekilde korumayı başaran pek az yazar vardır.

Çok net olarak Nuray Mert, Türkiye’de siyasetle ve siyasi yayınla ilgilenen insanların istifade etmesi gereken son derece birikimli ve üretken bir siyaset bilimci, akademisyen ve yazardır.

Bu yüksek zihnin verimlerini göz ardı edip, onu küçücük bir çerçeveye tıkmak, Türkiye’ye ayıp etmektir. “Nuray Mert AK Parti düşmanı” sözü, Nuray Mert’i anlatmaya, tanı/t-maya asla asla asla yetmez.

Onu seçim döneminde, hükümet liderinin “Namert!” diye haykırarak hedef göstermesi ise vahim bir hata ve muazzam bir haksızlıktır. “Sayın Öcalan” hitabından bile daha vahimdir. Mert, herhangi bir konuda yanılmış da olabilir [o ayrı bir husus]. Fakat yazar sorumluluğu taşıdığı, akademik terbiyesi herkesçe bilinen, tasavvuf da dahil birçok gönül disipliniyle de bağ kurmuş bir entelektüele böyle bir muamele reva görülemez.

Utaniyoruz. Ne yapabiliriz? Nuray Mert’e gidip “Sizden tüm erkekler, muhafazakar gazeteciler ve ilgili politikacılar adına özür diliyoruz” demekten başka çare yok gibi.

Nuray Mert bir siyaset dehasıdır. Bunu anlamak için birkaç makalesini okumak yeter.

Onun Kürt siyasetini doğru değerlendirme gayreti, barışçı, dostane bir çözüm için harika bir fırsattır. Evet. Nuray Mert gibi demokrasinin fonksiyonlarını, sosyolojik süreçleri çok iyi bilen bir yazarın Kürt meselesini ele almasını sevindirici buluyorum. Kürt siyaseti veya silahlı hareketinin de, bu sorunu çözmeye niyetli resmî yetkililerin de Nuray Mert’in yaklaşımlarının yeni fırsatlar / imkanlar ürettiğini görebilmeleri gerekir.

Kaldı ki Nuray Mert’in siyasi “olaylara” genel iki yaklaşımı vardır: 1- Yurtdışındaki olaylar karşısında Türkiye müdafiidir. 2- Yurtiçi olaylarda da hep barışçı çözüm yanlısıdır. Asla Türkiye’yi ezdirmez ve hiçbir zaman şiddeti bir çözüm ihtimali olarak görmez. Hiç. Avrupa’da katıldığı toplantılarda, Türkiye’yi küçümsemeye hatta aşağılamaya yeltenen yabancı akademisyen ve siyasetçileri nakavt etmiştir. Siyasetçilerimizin yapamadığını yapmıştır. Asaletiyle Türkiye’nin asaletini, gururuyla Türkiye’nin gururunu kurtarmıştır. Onun zekası olmasaydı, kimi Avrupalıların tüm Türkiye’ye aptal muamelesi yapması önünde hiçbir engel bulunmayacaktı.

Velhasıl, Mert, ismiyle müsemma, bu ülkenin hakikatli, hayırlı evlatlarından, onların da seçkinlerinden biridir. Minnet ve sevgiyi birçoğumuzdan katbekat fazla hak etmiş, etmektedir.

O gelmeseydi, Türk basını, siyaseti, ekranı, gazetesi eksik kalacaktı.

Bisiklet Hırsızları'na Çağrı

Ramazan'da 30 küsur sene muhteşem film *Çağrı*'yı [The Message] seyrettik. Hayret, Vittorio De Sica'nın kusursuz başyapıtı *Bisiklet Hırsızları*'nı [Ladri di Biciclette, 1948] da neden bir Ramazan filmi olarak benimsememiştik? “Oruç, yoksulun halini anlamaya yöneltiyor...” Hah, *Bisiklet Hırsızları* da öyle.

Luigi Bartolini'nin romanından uyarlanmış bu klasik film, **yoksulluğun her türlü görünümünü** bir arada sunar: Küçük şeylere sevinmek, umut dolu olmak, yaşama azmi taşımak, katıksız şefkat ve sevgi, riyasızlık, berraklık, ne istediğini / önceliğini bilmek, tevazu, hayatının kapsamının ve sınırlarının bilincinde olmak, pratiklik, evrensellik... Hüzün, çaresizlik, yetkililere / yetke sahiplerine laf anlatamama, büyücüden / falcıdan / üfürükçüden medet umma, dertten ötürü ibadethanede bile konsantre olamama, hakkını ararken bir akıl – vicdan denklemi kurmaya çalışma, suça itilme ya da suç tarafından çekilme, sürüklendiği suçun aslında sistemin merkezî ögesi olduğunu kavrayamama, kalabalığın içinde kaybolma, görünmeme, dikkat çekmez – bilinmez – sessiz olma... Acaba, *Bisiklet Hırsızları* yeniden çevrilsen, aynı senaryo, usta bir yönetmen tarafından filme alınsa, bu eski versiyon kadar tesirli, dahası şoke edici olur mu? Sanmıyorum. Çünkü bu filmi böylesine dokunaklı ve derin kılan bir etken de [Vittorio De Sica'nın dehasının yanı sıra] o hatıra tadı veren, yıpranmış, hayal meyal, siyah beyaz görüntüler sanki.

Anladığımız kadarıyla... yoksullar her ne kadar birbirlerini teselli etseler de, yoksulluk, ne sözle ne de suçla dengelenebiliyor. Bisikleti çalınan, bisiklet çalarak hayatını normale döndüremiyor. Ve besbelli kalabalık, yoksulları kamufle ediyor. Sahici bir toplum, kamufledeki riyaı aşmalı. Gören göz, kalabalıktaki sessiz, erimiş yoksulluğu seçebilmeli. İktisadi, siyasi, entelektüel, sosyal... irade de onu telafi etmeye odaklanarak kendi hakiki niteliğini ortaya koymalı.

Ladri di Biciclette

[The Bicycle Thief]

Yön.: Vittorio De Sica

Sen.: Luigi Bartolini [Roman], Cesare Zavattini

Oyn.: Lamberto Maggiorani, Enzo Staiola

Yapım: İtalya, 1948

“Namus üzerine...”

Zekasına ve tatlı diline imrendiğim dostum Erkan Şimşek’in *Milletvekili yeminine itirazımdır* başlıklı yazısının genel çerçevesine katılıyorum.

Elbette milletvekilleri yalan yere yemin etmesinler.

Siyaset sahnesine attıkları ilk adımda, riya prosedürüne riayet mecburiyetinde kalmasınlar.

Gelgelelim, bir insanın, namusu üzerine yemin etmesini yersiz bulduğunu belirten Erkan “Namus fazlasıyla folklorik, erkil ve geri bir ifade” diyor. Acaba tam olarak öyle mi?

KAMUSTA NAMUS

Cemil Meriç “Kamus namustur” der. O halde, kamustan namus kelimesine bakmakta gecikmeyelim.

Namus sözcüğünün kökeninin Yunanca nomos olduğu görüşü yaygın. Manası: Kanun, görenek.

Biz, namusu Arapça’dan tedarik etmişiz. Ağırlıklı olarak “ırz, iffet, mahrem, edep, haya” manasında kullanmışız. Vahiy meleği Cebrail’in diğer adı Namus-u Ekber [En büyük koruyucu].

Namus, ayrıca “Bir kimsenin erdemlerinin toplamı” anlamına geliyor.

Daha ilginç “Usta, liyakatli, ustalık, liyakat” manaları taşıyor.

Birisi “Namusum üzerine yemin ederim” dediğinde, “Beni ben yapan aşıkâr [ustalığımla ilgili] ve mahrem [sırlarımla kayıtlı] iyilikler üzerine...” dediğini anlıyorum.

Eğer “Benim namusum karımdır, ben karımla münasebetimin mahrem niteliği üzerine yemin ediyorum” demek istiyorsa, bu cidden şaşılacak şey.

MANADAN KURTUL, KELİMEYİ KURTAR

Cinsellikle ilgili tartışmalar çabuk alevleniyor. Diyalogdan, teatiden ziyade, cehennemde çıkan bir kavgaya benziyor. O sulara, pardon, ateşe girmeye hiç hevesim yok. Sadece, **namusun yetkinlikle, dürüstlikle, itimatla ilgisini** hatırlatmak istiyorum.

En önemli ayrımlar, en belirsiz olanlardır. [Şeref ile haysiyet arasında da fark var...]

Dil Devrimi sürecinde, kelimelerin Türkçe olup olmadığına ilişkin tartışmalar yürüten komisyonlar toplanırdı. Bunlardan birinde, namus kelimesi incelenmiş ve nihayet “Türkçe’dir” denmiş.

Toplantıdan çıkan Falih Rıfkı Atay, bir gazetecinin “Toplantıda neler oldu?” minvalindeki sorusuna “Namusumuz kurtuldu” şeklinde cevap vermiş.

Manasını bilmeden, namusumuzu kurtarabileceğimizi sanmıyorum.

“Namussuz” cinsel aşırılıklar ve dengesizliklerle mi maluldür; yoksa vasıfsız ve güvenilmez midir?

Bir kimsenin özel hayatı, eşiyle ya da sevgilisiyle münasebeti, milleti ne ilgilendirir? Kim, eşiyle iyi geçinmekle veyahut mutlu bir aile hayatı sürmekle uluorta övünebilir? Ulusal temsile ilişkin bir yemin cümlesinde cinsel vurgunun yeri olabilir mi?

ÇAY NAMUSSUZ, VAY NAMUSSUZ

Geçenlerde bir arkadaşım bahsetti: Kahvehanede çay içiyorlarmış. Bir amca “Çay namussuz olmuş” diye şikayette bulunmuş. Ne demek bu? Çay kıvamını bulmamış, demini almamış, sıcak değil, tadı bozuk...

Namuslu kişiler kıvamlı, demli, güvenilir, usta insanlardır. Birey olmanın zemindir namus.

Namus cinayeti işleyen var. Doğru. Fakat cinayet namuslu [insandan / bireyden / hayattan yana] adamın işi mi?

Milletvekili de anlamını bilmediği kelimeyi cümle içinde kullanmasın. Hele ki yemin cümlesinde.

Namus demişken, Başar Sabuncu’nun yazdığı, Ertem Eğilmez’in yönettiği, Şener Şen’in başrolü

oynadığı, Adile Naşit'in üstün bir performans sergilediği, hayranı olduğum Ergun Uçucu'nun da rol aldığı harika film *Namıslu*'yu anmadan geçmeyeyim. Belki de, milletvekilleri, kürsüye çıktıklarında, yalnızca şunu demeliler: **“1985 yapımı *Namıslu* filminin ilk yarısındaki Şener Şen gibi olacağıma ant içerim!”**

Edebiyat safında, Funda Uncu Irklı'nın yanında...

Funda Uncu Irklı, Chuck Palahniuk'ın *Ölüm Pornosu* [Snuff] kitabının çevirmeni. Sanırım biri hariç, Türkçe'deki tüm Palahniuk çevirilerinde onun imzası var.

Ölüm Pornosu, müstehcen olduğu gerekçesiyle toplatılacaktı.

Funda Uncu Irklı da karakola çağrılmış ve orada liyakatsiz, basiretsiz polisin bayağı muamelesine maruz kalmış.

Polis, Funda Hanım'ın çevirmen olduğunu anlamaktan aciz. Sorduğu soru şu: "Bunu yazmaya utanmıyor musun?"

Bahsi geçen polis, kendi cehaletinden utanmalı değil mi?

Palahniuk'un birçok kitabını okumakla birlikte, *Ölüm Pornosu*'nu henüz okumadım. Muhtemelen, benim tahammül edebileceğim türde bir roman değil. Yine de bir tane edinmiştim. Dahası, Funda Uncu Irklı'nın başına gelenlerden sonra, kitabı okumaya niyetlendim. Şu anda masamda.

Kitaplarda her şey, her şey yazılabilir.

Zira okumak, doğası gereği mahremdir. Kitap, okurun emeği, katkısı olmadan ilerlemez.

Hikaye, anlatım müstehcen olabilir. Fakat okumazsan, bir fahişenin seks rekoru denemesiyle alakan olmaz. Tıpkı başyapıtlarla, kutsal kitaplara, Shakespeare'le, Yunus'la, Balzac'la, Evliya Çelebi'yle... alakan olmadığı gibi. Bu kadar basit.

Kitap yasaklama / toplatma kararlarının çoğu, okumanın anlamını, niteliğini, fonksiyonlarını kavramamış birilerinin buyruğu altında olduğumuzu gösteriyor. Kurmaca eserleri yasaklamak, cidden tuhaf, hepimiz adına utanç verici bir tablo doğuruyor.

Okumayan, kitap sevmeyen, yazar ile çevirmen arasındaki farkı bilmeyen kimseler, kültür hayatımıza müdahale ediyor.

Ayrıca, Palahniuk, çağımızın aşırılıklarını, modern bireyin karanlık yönünü en iyi anlatan yazarlardan biri. Usta bir edebiyatçı olduğu kadar, bir düşünür olarak da ilgi ve saygı görüyor. Ve... bir tek Türkiye'de yasaklanıyor.

Çocuk değiliz artık. Dünyayı, edebiyatı, yazarları, kitabı, cinselliği, emniyeti, diyalogu, nezaketi... öğrenmek zorundayız.

Çevirmene "Manken misin? Buraya kaçınıcı düşüşün?" diye sormak... hakikaten insanlık dışı, medeniyet dışı bir durum.

Funda Uncu Irklı'ya geçmiş olsun dileklerimi sunuyorum.

Kendisine resmen ve fiilen yapılan kabalığa karşılık; onbinlerce okur tarafından çok sevilen, takdir edilen ve minnet duyulan biri olduğunu biliyordur eminim.

Arabesk bilim-kurgu: Romantik Terminator

Hint Sineması yüzeysel bir neşe, çocukça bir gösterişçilik ve insanın içini bayan bir ajitasyonla mı maluldü yoksa bana mı öyle geliyordu? Hint filmlerinde sanki gecekondü estetiği, varoş erotizmi, sonradan görme rüküşlüğü gırla gidiyordu... Sinema tarihinin dikkate değer yapımlarından *Avare*'yi ben de seyrettim. Vikas Swarup romanından uyarlanmış, Oscar'lı *Slumdog Millionaire*'i çok beğendim. Fakat yine de... Hindu duyarlığına nüfuz edemiyordum. 180 dakika süren, büyük bütçeli Hollywood yapımlarının gülünç taklitleri... Her fırsatta şarkı söyleyen, 1980'lerin modasına saplanıp kalmış sarı kuşak karateciler...

Bir akşam, arabada gidiyoruz, Egemen kullanıyor, arka koltukta Hakan Alpin, *Endhiran* diye bir Hint filminden bahsediyor. “*Matrix*'ten bin kat daha görkemli” diyor. “Başrolde Aishwarya Rai var” diyor. Hint Sinemasıyla Hollywood arasındaki etkileşimin çift yönlü olduğuna dikkat çekiyor. Kendi kendime, “Nihayet seyretmeye değer bir Hint filmi...” dedim. Aradım, buldum *Endhiran*'ı. O da 3 saat sürüyor. Bollywood standardı bu. Filme 30 dakika verdim. Yarım saatte beni bağlarsa, tamam, sonuna kadar seyredeceğim. Film cidden acayip ihtişamlı, hızlı, komik, şaşırtıcıydı. İnanamadım.

Dahi bilim adamı Vaseegaran süper bir robot yapıyor: Chitti. Robot, doktorun ikizi. AIRD adlı bilim örgütü, Chitti'nin seri üretilmesi için gereken onayı vermiyor. Neymiş, Chitti'nin vicdanı ve duyguları yokmuş, dolayısıyla emirleri yorumlama kapasitesine sahip değilmiş, falan filan. Dr. Vaseegaran çalışıp çabılıyor ve Chitti'yi, bilim heyetinin kusur bulamayacağı bir şekle sokmayı başarıyor. Bu defa Chitti, Doktor'un sevgilisi Sana'ya ilgi duymaya başlıyor. Acaba Chitti, kötü adamların elinde tehlikeli bir oyuncak olmaktan kurtulabilecek midir? Doktor, hayatını adadığı iş yüzünden perişan mı, telef mi olacaktır? Sana, âşık Terminator'ün romantik gazabından yakayı sıyrabilecek midir? Bu arada, işler öyle büyür ki, süper bir organize suç mekanizması şekline giren robot ordusunun Hindistan'ı yerle bir etmesi an meselesidir...

Endhiran'ı izleyin hanımlar beyler. Tamam, 3 saat. Evet, her 25 dakikada bir herkes şarkı söylüyor. Fakat bu kadar coşkulu bir romantizmi ve pes dedirten aksiyonu başka yerde bulmak çok zor.

Endhiran [Robot]

Yön.: S. Shankar

Sen.: Karky, S. Shankar, Sujatha

Oyn.: Rajnikanth, Aishwarya Rai

Yapım: Hindistan, 2010

Kıyametten kopuş

Evrendeki tüm boşluklar hazindir.

Sessizliğin epidemik eleme,
yankıdaki avuntuyu gölgeler.

Kulak asma, bırak ne derse desin
podyumu, poligonu ateşe versin
modayı takip eden cansız mankenler.

Demli bir denizde uçuşuyorduk
kanlı mehtap hislerimi sömürdü.

Dün gene yıllar geçti,
mazi, kıyametin kopan kısmıdır
çocuktuk, oy hakkı yok, ah acıklı statü
bir cepte kuşüzümü, diğerinde kuştüyü
masumiyete gırla azap reva görüldü.

Israr, aczin soyundan; ikna etmek kısırdır.
Şanlı mitolojinin tahtına geçti

kapitalist şamata ve muasır magazin
şimdi moda star leşi ve göğes yakın çadır.
Acizlerin sürprizi, nişanıdır krizin
iddialı değilsen, hiç yenilmezsin.

Benim bir sırrım var mı?.. İşte bu bir sır.
Dünde mi kaldı cidden yirminci asır?

Sıkı dur geri tepsin delilik taş yürekten
hüznün kaynar asidiyle karışmaktansa,
yalnızlık bastırınca, ıstıraba münhasır
yeminler ver mutlaka yastığı ısır.

Türkiye

Türk'üm. Türkçe konuşur, okur, yazarım.

Türkiye'yi seviyorum. Bunun rasyonel, mantıklı bir açıklaması yok.

Türkiye'yi sevmek, benim için annemi sevmek gibi.

Süleymaniye'yi, Karacaoğlan'ı, Murat Uyurkulak'ı, Toroslar'ı, Alper Canıgüz'ü, Diyarbakır karpuzunu, Sezen Aksu'yu, "Yan yüreğim yan, gör ki neler var..." diye başlayan ilahiyi, Malatya kayısısını, Mustafa Kutlu'yu, Bitlis tütününü, Cüneyt Arkın'ı, Afyon kaymağını, Sait Faik'i, Boğaz'ı, Ahmet Abi'yi, Denizli horozunu, Mimar Sinan'ı, Anamur muzunu, Mahzuni Şerif'i, akşam ezanını, Onur Ünlü'yü, Erzurumlu Emrah'ı, Emrah Serbes'i, Nefi'yi, Orhan Gencebay'ı, Van Gölü canavarını, Münir Özkul'u, Özay Gönlüm'ü, Gökhan Özcan'ı... seviyorum.

Bu ülkenin şiirleri, ağaçları, suları, şarkıları, destanları, camileri, ilahileri, çarşıları, çayları, bağlamaları, resimleri, börekleri, kiliseleri [evet,] bizi yaklaştırır, kardeş kılar.

Çocukluğumuz, aşklarımız, ibadetlerimiz, dostluklarımız buradadır. Burada sofraya oturur, burada selamlaşır, burada dua eder, burada hayata veda ederiz. Türkiye bizim hayatımızdır.

Türkiye'yi siyasi bir obje gibi algılayamam.

Bu ülkede tarihsel hatalar, siyasi anormallikler, ekonomik haksızlıklar, işkenceler, baskınlar, cinayetler gördük.

Çok yorulduk.

Hâlâ sabrımızı zorlayan, umutlarımızı kıran, haysiyetimizi zedeleyen olaylara şahit oluyor, maruz kalıyoruz.

Fakat bu kötü, bozuk, can sıkıcı şeyler aynı zamanda Türkiye'yi tahrip eden şeylerdir. Türkiye'yi teşkil eden şeyler değil.

Her çocuk, her evlat annesinin yemeklerini beğenir. Çünkü damak zevkimizi, annemizin yemekleri şekillendirir. Ben de annemin yaptığı yemeklere bayılıyorum. İştahlı bir çocuktum. Anneciğim pişirirdi, ben de çılgınlar gibi yedim.

25 yaşına geldiğimde fark ettim ki, annem iyi bir aşçı değilmiş. Keke tuz değil, şeker katılmış. Pilav tane tane olurmuş. Balık bambaşka bir şeymiş...

Fakat hâlâ annemin yemeklerini yiyince ruhum şenlenir. Nükleer artığa benzeyen pilavı iştahımı açar. O adı konmamış, aile içinde "patates" dediğimiz şeye bayılırım. Tuzlu kekin keyfini çıkarırım...

Anamın ekmeğine kuru, ayrına duru demem. Ellerine sağlık derim, ziyade olsun derim, çok leziz derim.

Benim nazarımda Türkiye başka bir şeydir.

Elbette İzlanda da güzeldir, onun da seveni vardır. Tabii ki Moğolistan'da, Nijerya'da, Meksika'da, Tayvan'da mutlu insanlar yaşar...

Oralara gider, o insanlarla da hasbıhal ederiz. Mamafih onların hayatındaki güzelliği anlamlandırabilmem, Türkiye'nin bana hissettirdikleri, düşündürdüklerinden ötürüdür.

Herkes annemi adıyla çağırır. Fakat ben ona anne derim.

Türkiye de benim vatanımdır.

Katillerin, zalimlerin, aptalların, cahillerin, manyakların Türkiye ile arama girmelerine müsaade etmem.

Türkiye benimdir.

Ben Türkiye'yimdir.

İlk bakışta... taş

Friedrich Schiller [1759-1805], sanatın tarafsız olduğunu söyler.

Hangi dünya görüşünden, hangi inançtan olursak olalım, sanatımız ideolojik kayıtlarımızı, bağlarımızı aşan bir etki doğurur.

Batılılar Mevlana okur, doğulular Beethoven dinler. Sanat, bir yakınlaşma vesilesi, bir cazibe jeneratörü, bir itimat kaynağıdır.

Dünya görüşümüz, ifadelerimiz, davranışlarımız, yaşam tarzımız sanatsal bir seviye, bir incelik taşıyorsa, işte bu büyük bir kazanımdır.

Ben uzlaşmacı biri değilim. Fıtratım uzlaşmaya hiç elvermiyor. İtiraf etmeliyim ki, kavga, dövüş fırsatlarını dört gözle beklerim.

Savaşın, kapışmanın fiyakasını nasıl seviyorum.

Bana tokat atana yumruk atmak benim karakterimdir. Bana yan bakanı haşat etmekten çok zevk alırım. Bir adamı dize getirip, suratı kanlı tavuk bokuna dönene kadar tekmelemek, dişlerini boğazından içeri dökmek, onu yalvartmak, o ağladıkça vurmak, beynini hünkarbeğendi gibi asfalta saçmak beni az da olsa ferahlatır.

Bir kavgaya denk geldim mi ortaya dalıp iki tarafı da pataklamamak, kendimi tutmak, benim için dünyanın en zor işi.

Fakat...

Biliyorum ki barış, savaştan çok daha fazla enerji, sabır, dikkat, titizlik, zeka gerektiriyor.

Savaş sanatı diye bir şey var. Dövüş sanatları var. Ondan daha gelişkin bir barış sanatı da vardır. Maalesef, barış için yürek gerektiğini, medeni cesaret, sanatsal motivasyon gerektiğini fark edemiyoruz. Ya da daha acayibi, göz ardı ediyoruz.

Her zaman söylüyorum: Aptallığın en karakteristik özelliği, yargılama ve cezalandırmadaki ataklıkta ortaya çıkar.

Kimseye aptal dediğim yok, yanlış anlaşılmasın.

Mamafih düşüncemizin tezahürleri refleksif tepkilerden ibaret olmamalı.

Zihnimizin işleyişi en çok kavga, tartışma, münazara, kapışma, itiraz... sırasında hızlanıyorsa, durup tekrar düşünmemiz icap eder. Kanaatimce.

Bernard Shaw bile “Bir insanın yetişme tarzına en iyi ışık tutan şey, kavga sırasındaki tavrıdır” diyor.

Haklı olabilir. Yine de, benim anladığım, bir kavganın en sağlam kısmı, nedeni olmalıdır.

Elbette herkesi sevemeyiz. Herkese çiçeklerle, balonlarla gidemeyiz. Buna karşılık, sevebileceğimiz, saygıdeğer insanlar aramak, onları bulmak icap eder.

Saygı da barış gibi aktif bir nitelik taşır. Tanımadığımız insana saygı duyamayız. Kayıtsızlık da saygı değildir.

Tanıştıkça aramızdaki psikolojik duvarları, hayali tel örgüleri, halüsinatif paravanları aşarız.

Aramızda mesafeler, barajlar varken birine saygı beyan etsek bile, gerçekte duymayız.

Emrah Serbes’in literatüre geçmiş bir cümlesi var: “İyiler ilk bakışta tanınmaz.”

Galiba, aşk hariç, ilk bakış hiçbir işte yeterli olamıyor.

Tartışmalarda, kaybeden kazanır. Çünkü, kazanan taraf, zaten sözünü baştan söylemiştir. Tartışmanın sonunda, bir adım öteye gitmemiştir. Kaybeden ise yepyeni bir bilgiye, düşünceye ulaşmış, bu işten kazançlı çıkmıştır.

Haklı çıkma çabası, ne pahasına olursa olsun tartışmayı kazanma azmi bizi yanıltır, geriletir, yozlaştırır.

Her türlü yanlgıyı rasyonalize edebiliriz. Lakin o zaman hiçbir şeyi anlayamayız.

Teşekkür ederim.

Piramitlerden sağlam, Nil'den coşkulu

Kahire Tahrir Meydanı'ndaki ayaklanma, 11 gündür sürüyor.

İnsanlığın kalbi Tahrir'de atıyor.

Mısırlılar; devrimci enerjileriyle, her türlü ayırım-cılığ-ı aşan sivil birliktelikleriyle yeryüzünün en ücra köşelerinde bile hissedilen oksijen yüklü bir rüzgar estiriyorlar.

Milyonlarca insan, zulme, adaletsizliğe, sömürüye isyan ediyor.

Çokuluslu şirketlerin, katliam şebekelerinin ve meymenetsiz diktatörlerin değil, halkın sesi yükseliyor.

Hüsnü Mübarek panikte, Hillary Clinton şaşkın, İsrail her zamanki gibi, Beşşar Esad reform yapıyor, Ürdün hükümeti düştü, Filistin'de seçime gidiliyor!..

Herkes, kendi konumunu, Tahrir'den gelen mesaja göre yeniden ayarlıyor.

Diktatörlük, ayırmıcılık ve insanlık Tahrir'de tefrik edildi.

Siviller birbirine güveniyor. Sosyalistler, Hıristiyanlar Cuma hutbesi dinliyor. Dindarlar demokratik çözümü destekliyor, devrimci bir aydınlanma yaşıyoruz.

Katliam tehdidi, polis saldırıları sökmüyor.

Tahrir Meydanı'ndaki milyonlarca sivil, sadece gündemi değil, hissiyatı da belirliyor. Hikayenin kahramanını, maceranın yönünü, metnin anafikrini de değiştiriyor.

İdeolojik ayrımları bir kenara bırakarak, devrime ilişkin bir devrim de yapıyorlar! [Tamam, daha önce benzer örnekler var, fakat bu bambaşka.]

Uzaylılar, gezegenimize bakınca ilkin Tahrir'i görüyor.

Hepimiz, Mısır halkının zaferi için dua ediyoruz, onlara şapka çıkarıyor, imreniyor, alkışlarımızı sunuyor, onlardan ilham alıyor, onlarla birlikte haykırıyoruz.

Mısırlılar şimdiden küresel bir zafer kazandılar.

Gönüllerimizi kazandılar. Saygımızı kazandılar.

Piramitlerden dahi sağlam bir onura, Nil'den bile bereketli bir güce sahipmiş Mısır halkı.

Gayet net, görüyoruz.

Çok ama çok afili, harbiden filintalarmış.

“Ergen” emeklilik

Romancı dostum Ece Temelkuran’ın, *Habertürk* gazetesinde Behzat Ç. başlıklı harika yazısını okudunuz mu? Bence okuyun. Cidden şahaneydi.

Fakat yazıdaki bir hususa takıldım: Aynen “Behzat Ç. ergen bir erkek. Aslında tam bir erkek değil yani. Hiç değilse henüz adam olamamış bir oğlan çocuğu” deniliyor. Yazıda “Ergen” kelimesi 6 kere kullanılmış.

Şimdi bunu nazikçe, dostça tartışalım. Belki ben yanılıyorumdur. Niyetim bir polemik patlatmak filan değil. Yeminle.

Ben bu “Ergen” lafını yıllardır duyuyorum. Kadın yazarlar, erkeklere ısrarla “ergen” diyorlar. Dahası, erkekler de birbirlerine “ergen” demeye başladılar. Saçına bir şekil ver, ergensin. Siyah, gri ya da kahverengi haricinde bir renk giy, ergensin. Bir şaka yap, ergensin. Somurt, ergensin. Utandın mı, ergensin. Ataklaştın, gene ergensin. Türk erkek topluluğu olarak, kadın yazarlarımızın izin vereceği, bizleri mezun edeceği günü bekliyoruz.

Ergenlikten çıkınca da zaten dosdoğru “Ahı gitmiş vahı kalmış” kategorisine şutlanıyorsun. İnsaf.

Türk erkeğinin ergenlik çağı, gizli bir el tarafından uzatıldıkça uzatılıyor. “50 yaşına kadar ergensin birader, kusura bakma. O yaştan sonra da sakın bir hareket çekme, hareketin kralını görürsün!” Mesaj bu.

BEHZAT Ç. [42], ADAMLIĞI ŞEVKET’TEN Mİ ÖĞRENECEK?

Psikiyatrların filan da kolayına geliyor böyle ayrıntılarına inilmiş, iyice empoze edilmiş, kanıksanmış bir “ergenlik” diskuru. Hazır teşhis. Tuhaf, çalışma odamdaki yüzü bana dönük kitaplardan birinin adı *Peter Pan Sendromu –Hiç Büyümeyen Erkekler*. Şu anda gözümün önünde. Demek ki, benim de kafamın iç çeperleri iyice kalaylanmış, kendimi doğru anlayabileyim diye almışım, okumam an meselesi. Okumuyorum arkadaş. İtiraz, hatta isyan ediyorum. Ayıptır. Ne ergeni? Ergen ne demek? Olgun erkek kim ki, biz de onun gibi olalım? Behzat Ç.’nin nesi beğenilmiyor? Onun şahsında Türk erkeğinden tam olarak ne beklenmektedir? Biri izah etsin. Şu ergenliğin ötesine geçmiş ve adamlık mertebesine ermiş modele dair birkaç ipucu versin. Şevket [Behzat Ç.’nin ağabeyi] mi olalım? İşin sırrı Şevket’te mi? Şevketleşmek mi icap ediyor? İdolümüz, modelimiz Şevket midir?

Ece Temelkuran, gene çok önemli bir hususa dikkat çekiyor, üstelik aynı yazıda: “Sadece Emrah Serbes’in değil, son dönem genç erkek yazarların bir tür ‘ergen erkek edebiyatı’ yaptığını düşünüyorum. Kadın karakterlerinin erkek karakterlere oranla suni ve derinliksiz kalması bu ergenliğin bir sonucu.”

İkinci kısmı kendi namıma kabul ediyorum. Eyvallah. Benim romanlarımda kadın karakterler derinlemesine sunulmuyor. Alper Canıgüz’le bu konuyu zaman zaman konuşuruz. Kadınları nasıl yazmak lazım? Kadın nedir? Merak ederiz.

“OTURAKLI” HERİFLE NEREYE KADAR?

Beri tarafta Türk okuru, beğenmediğiniz, dudak büktüğünüz o “ergen” kahramanlar ile enikonu gönül bağı kuruyor. Hamit Alemdar’la yemeğe çıkmak, Behzat Ç.’yle pişpirik oynamak isteyen var. Sizlerden başka kimse de “Bu adamlar ergendir, hamdır, çiğdir, şuursuzdur, zirzoptur, şavalaktır” diye celallenmiyor.

Ayrıca, şunu da göz önünde tutmak gerek: Roman yazıyorsun, sana kendini tehlikeye atacak, ‘normal’

adamin çekineceği olaylara dalacak bir kahraman lazım. Yine Ece Temelkuran'ın yakın tarihli *Elinizi Görüyoruz* başlıklı yazısında sözünü ettiği ve öldüresiye eleştirdiği “**Oturaklı**” herif, bu işleri yapamaz ki?

Benim bildiğim halis adam, has erkek, Türk kadın yazarların ikide bir “Ergen” dediği kişidir. “Ergen” diye damgalanan kimseye dikkat edin, o adamda damar vardır. Saygılarımla.

Not: Ben demiyorum ki Türk erkeği komple zekidir, silme çalışkandır. Arada elbette karakoncoloslar, ibişler, hırtlara mevcut. Fakat en kral adamlara “Ergen” denmesin artık.

ÖZÜR BEYANI: Birçok okur, haklı olarak, Türk edebiyatında hiçbir kadın yazarın kadınları iyi anl-a-tamadığını iddia ettiğimi düşünmüş. Benim hatam. Gerçi bizim kuşağın kadın yazarlarını kastetmişim. Fakat işin aslı öyle de değil. Halide Edip, Adalet Ağaoğlu, Kerime Nadir, Füzuran, Tomris Uyar, Sevgi Soysal, Sevim Burak, Leyla Erbil, Nazlı Eray, İnci Aral, Vivet Kanetti, Şule Yüksel Şenler, Cihan Aktaş, Fatma Karabıyık Barbarosoğlu, Ayşe Kulin, Oya Baydar, Ayfer Tunç, Gaye Boralıoğlu, Şebnem İşigüzel, Nazan Bekiroğlu, Aslı Tohumcu, Sema Kaygusuz ve tabii Ece Temelkuran... Hepsi dikkate değer yazarlardır. Her biri bize kadınları, erkekleri, dünyanın binbir türlü halini sanatlı bir üslupla anlattılar. Nazikçe bir itirazda bulunalım, biraz sitem edelim derken, “ergen misali” coşup tatsız bir genellemeye varmışım. Sözüm geri.

Aile romanımız vardır

İnsan kendi ailesi içinde enikonu uzaylı durumuna düşebilir mi? Modern dünyayı kim kurtarıyor? Elini vicdanına koymadan önce enayillği göze almak mı gerekir? Ölüm, ibret vericilik fonksiyonunu ne ara kaybetti? 'Etkisiz eleman'ın önemi olabilir mi? İsmail adında biri, tek başına tüm aile babalarını temsil edebilir mi? Bütün bu soruların ve çok daha fazlasının cevabı, Fatih Altınöz'ün ilk romanı *Kutsal Aile*'de.

Fatih Altınöz'ün *Kutsal Aile*'si akıcı, komik, şaşırtıcı ve biraz da hüzünlü bir roman. Banka memuru İsmail'in ikinci el otomobil alışı, kayınpederinin doğum günü kutlamasına katılımı, üçkağıtçı ağabeyi Aytekin'in akıl oyunlarına maruz kalışıyla başlıyor hikaye. Derken, İsmail anne-babasıyla ilgili tuhaf gerçeklerden haberdar oluyor, "şorolo" dayısını ahirete uğurluyor, bankadaki masumiyet abidesi dilber Saliha'ya abayı yakıyor...

Kutsal Aile olaylardan ziyade, olup biten ekseninde açığa çıkan duygu ve düşüncelere odaklanıyor. Hikayeye rengini meraklar, korkular, isyan etmeler, sevinçler, gıcık kapmalar, romantik heyecanlar, hayal kırıklığına uğramalar, boyun eğmeler, Allah'a havale etmeler veriyor.

PSİKO-REALİST ROMANTİK KOMEDİ

Alper Canıgüz'ün ilk romanı *Tatlı Rüyalar*'ın çarpıcı bir alt başlığı vardı: Psiko-absürd romantik komedi. *Kutsal Aile*'nin psiko-realist romantik komedi olduğu söylenebilir. Zira kitap hakikaten psikolojik durum ve süreçleri ustaca yansıtıyor. Bunda elbette Altınöz'ün psikiyatr olmasının payı vardır. Yanlış anlaşılmasın, yazar uzmanlık taslamıyor, psikiyatri terminolojisinden uzak duruyor. Dahası, gündelik konuşma dilini, yazım yerine telaffuzu esas olarak kullanıyor. Bununla birlikte, metin hem edebi kaliteler bakımından zengin, hem de psikolojik göndermeleri itibariyle gayet sağlam.

İsmail şehirli ve 'normal' biri. *Kutsal Aile* normalin tutarsız, sıradanın sapkın, olağanın çılgınca, monotonun sürprizli yönlerini açığa vuruyor. Birbirimizin dertlerine, nasıl bir kayıtsızlığı devreye sokarak deva olduğumuzu[!] işaret ediyor. Çürüme ve kokuşmuşluk şeklinde tezahür eden bencilliğe ışık tutuyor. Medeni cesaretin yerini alan uygar vurdumduymazlık ve çağdaş biçareliği tespit ediyor. Riya salgınından kaynaklanan tuzak çeşitliliğinin kanıksandığını gözler önüne seriyor... Bütün bunları, romanın sınırları içinde kalarak, okura emir ya da akıl vermeye kalkışmaksızın yapıyor.

MODERN DÜNYAYI KURTARAN ADAM

Frederic Beigbeder, "Çağımızın kahramanı aile babasıdır" yazmıştı. Çünkü modern dünyayı o kurtarıyor: Çarkların dönmesi için çalışıyor, alışveriş merkezlerini dolduran kalabalığı o finanse ediyor, zapping yapmak suretiyle medyatik döngüyü tamamlıyor, kanının son damlasına kadar taksit ödüyor... İsmail de dünyadaki ekonomik, duygusal, cinsel... adaletsizliğe katlanmak mecburiyetinde. Roman boyunca, insan ilişkilerinde hep es geçilen, ört bas edilen, imalarla çerçevelenen ruh halleri gün yüzüne çıkarılıyor. Yazar, ailenin sert kabuğunu kırıp özünü okura ikram ediyor.

ELİNİ VİCDANINA KOYMUŞ BİR UZMAN

Bazı yazarlar, acı gerçekleri keşfetmenin heyecanıyla coşar, hırçınlaşır, ortalığı velveleye verir. Skandalı ifşa ederken şimşek gibi keskin ve yakıcı bir üslup kullanır. Fatih Altınöz öyle değil. Bilgelikle temas halinde bir şefkat ve zeka dolu bir tebessümle yaklaşıyor konuya. Anormalliği deşifre ederken aşırıya kaçmıyor. Altınöz, bilimsel düşünen bir romancı, elini vicdanına koymuş bir uzman. Aynı zamanda halden anlayın, sohbeti tatlı bir akraba, alicenap bir ahbap, bir dert ortağı.

Her ne kadar kitabın arka kapağında "İsmail'in aptallığı" söze konu edilse de, onun su katılmamış bir ebleh olduğu doğru değil. Daha ziyade vicdanıyla bilinci, ümitleriyle korkuları, hevesleriyle koşulları, terbiyesiyle arzuları arasında sıkışmış biri o. Evcil zorbalık; duygusal sıcaklıktan yoksun,

sahte yakınlık; bahaneler ve suçlamalarla örölü ilişkiler İsmail'i kainatın ortasında, elinde market poşetiyle yapayalnız bırakıyor. Karısından çekiniyor, çocuğuna ulaşamıyor, kayınpederinden gıcık kapıyor, babasına şaşıyor, annesini anlamıyor, ağabeyinden sıtkı sıyrılmış, saygı duyduğu Erçin Bey'e derdini açamıyor, büyük dayısı Şahap'a gerçeği söyleyemiyor... Akrabayı taallukat denkleminde İsmail 'etkisiz eleman.'

KALBİ KIRIK FAKAT HÂLÂ CANLI

Ailede bir ölüm, kimseyi ırgalamıyor. İbret mekanizması çökmüş. Hoyratlık, neşenin sosu olmuş. Sinsilik, zekanın; kurnazlık, aklın; dedikodu, içtenliğin yerini almış. İsmail en yakınlarının, bayramlarda ellerini öptüğu, başarılarını alkışladığı, cenazelerinin ardından dua ettiği kimselerin arasında bir anlam kırıntısı, bir sahicilik zerresi, bir duygu tozu bulamıyor. Onların ilgisini çekmek, kalbini kazanmak için yapabileceği hiçbir şey yok. Yaşatmak için çabaladığı 'kadronun' zihninden ve gönlünden dışlanmış.

İsmail teselliyi 'kendini gerçekleştirmiş' bir roman kahramanı katına yükselmekte bulabilir. Onun kadar akılda kalıcı ve iyi tasarlanmış roman karakterleri bulmak büyük mesele. Özel hayatı pek yolunda gitmese de, içinde çırpındığı bataklığı ancak kalbinin temizliğiyle dengelese de, kalıbını basarım, İsmail okurlar tarafından kolay unutulmayacak. Zira yakılmış plastik mankenlerden oluşan kutsanmış ailede, kalbi kırık, kafası karışık olsa da sağ kalmayı başarmış tek 'canlı' o. Bravo İsmail.

Naipaul'a kızanlar, Müslümanları seviyor mu?

Naipaul'a veryansın edenler, Müslümanları çok mu seviyor? Birbirlerinden hazzediyor mu? Naipaul'un bulunduğu mekana girmek, onun görüşlerini külliye kabul etmek demek midir? Türk entelektüeli diye bir şey gerçekten yok mu? Naipaul'a "Faşist" diyenlerin, bir sonraki cümlede faşizan bir yargı ortaya koyması normal midir? Aramızda "Gizli Naipaul'lar" mı dolaşıyor? Yazarın işi, bir başka yazarın metinlerini protesto etmek mi, yoksa ona yazıyla, sözle esaslı bir karşılık vermek midir?..

Bayramın üçüncü günü elimde kurban etleriyle dolu torbalar, misafirlere refakat ederken telefonum çaldı, açtım. V.S. Naipul'un, Avrupa Yazarlar Parlamentosu'na davetli olduğunu, hattın diğer ucundaki Editör-Yazar Cem Erciyes'ten haber aldım. Şaşırdım. Zira bana gönderilen davetli listesinde Naipaul adı yer almıyordu. Meğer liste, yalnızca, benim katılacağım toplantıya davet edilenlerin isimlerini kapsıyormuş... Erciyes, "Naipaul mevzuu büyüyecek" demişti. Haklı çıktı. Yaşça yaşça ileri olduğu yaygın kabul görmüş bir yazar, gazete köşesinden "Müslüman edebiyatçılar, Naipaul'la aynı masaya oturmayı içine sindirebilecek mi?" diye bir soru ortaya attı. Ardından, bir tv kanalında şunu söyledi: "Naipaul'un boykot edilmesini teklif ettim, çünkü bizim yazarlar Naipul'a 'Biz senin bildiğin Müslümanlardan değiliz. Endonezyalı, İranlılar gibi değiliz' derler." Yani, ona göre, Müslüman Türk aydınları, Naipaul'la konuşacak, tartışacak kapasitede değil. Dikkat ediniz: Naipaul, Müslümanlara "Yaratıcılıktan uzak, geri zekalı, asalak" mı demiş? E, mezkur şahıs da aynı şeyi söylüyor? Müslüman Türk aydını, lafını bilmez, diyor. Naipaul'la aynı görüşte. Nitekim, canlı yayında, bir başka yazara "Sevgili dostum, sen Fransa'da fazla kaldığından, biraz Naipaul'laşmışsın. Keşke 1970'lerdeki sen olsan yine" deyiverdi. Dehşete düştüm. Naipaul ne yapıyordu? Hakaret ediyordu. Bu durumda kim Naipaul'laşıyor?

Bir diğer üstat, aynı programda "Türk intelijansiyası kimlerden oluşuyormuş, çok merak ediyorum. Türkiye'de bir zihin kirliliği ve entelektüel sefalet var" dedi. Aynı sözü Naipaul'un söylediğini düşünün. Buna kim tahammül edecekti? Tabii ki söz esasen söylem'e ve bağlam'a göre mana kazanır. Yine de, millet şuuruna hususi ehemmiyet atfeden bir edibin, ilk ağızda kendi milletini tahkir etmesi dikkat çekiyor.

Naipaul'un bir tek *Nehrin Dönemeci* romanını okudum. 1999 senesinde. O dönemde de kendisinden hazzetmezdim. Fakat Edward Said bir kitabında Naipaul'u övdüğü ve onun üslubundan "olağanüstü" diye söz ettiği için aldım okudum. [Kimileri, Said'in Naipaul'u eleştirdiğini söylüyor. Olabilir. Ben denk gelmedim.] Romanda, hakikaten acınası bir Avrupa hayranlığının yansımalarını gördüm. [Kitabın bana en sempatik gelen yönü, içinde Nasreddin adlı bir karakter bulunmasıydı.] Naipaul'u umursamamaya karar verdim. 2001'de Nobel almasına da içerlemedim. Nobel'i yazarlığın kızıl elması gibi görenlerden değilim.

Naipaul'u, onunla aynı mekanda bulunmayı reddetmek suretiyle protesto etmeyi düşünmedim. Gıcık kaptığım kimselerden köşe bucak kaçmam. Protesto, ahlaki bir yoğunluk bölgesinde doğan sert tepkidir. Devrimci bir jest, bir hamledir. Hayattan yana bir tutumun adıdır. Katili, caniyi, tecavüzcüyü, hırsız, zalimi, istismarcıyı... protesto edersin. Naipaul'a "Emmi, yanlışın var, doğrusu şudur, Nobelli adamsın, sana yakışmıyor bu sözler" dersin. Gerekirse detaya girersin. Budur. Bir

nebze cool, biraz centilmen olmak lazım. Serinkanlı, özgüvenli ve nazik yani. Yumurta'yı balyozla kırmanın alemi var mı?

Ben olsam Naipaul'u buyur etmezdim, çünkü kafa dengi değil, kaknem bir ihtiyar, hasta... Görenler, yürümekte zorlandığını, titrediğini söylüyor. Beraber takılabileceğim, çay kahve içip sakalaşabileceğim birini çağırırdım.

Ne oldu şimdi? Naipaul gelmiyor. Türkiye'deki hararetli tartışmalar sayesinde erişilmezlik, hatta yücelik kazandı. Adama ayıp edilmiş oldu. Said'in sözünü ettiği "Sürgün entelektüel" imajı daha da pekiştirildi.

Soralım: Naipaul'u sevmeyenler, kimi seviyor? Müslümanlara, Türklere güveniyor, onları seviyorlar mı? Ya da herhangi bir insanı takdir ettikleri vaki mi? Türkiye'de entelektüel yazarlar, sanatçılar yok diye haykıranlar, bu ülkede nasıl yaşayabiliyorlar? Onların yerinde olsam buralardan kaçardım. Misal Ersin Karabulut, İsmail Kara, Fatih Altınöz, Nuray Mert, Mustafa Kutlu'yu tanımasam, onlar gibi esaslı yazar, düşünür, sanatçılar olmasa ben burada yaşayamazdım. İzlanda'ya, Suriye'ye, Filipinler'e filan gider insan arardım.

Tekrar ediyorum: Naipaul'un görüşleri, hatta bakış açısı bana hiç ama hiç uymuyor. Üslubundaki türlü çeşitli dengesizlik de beni itiyor.

Gelgelelim, kimi üstatlarımızın, Naipaul'un şahsında kendilerini kınadıklarını görmeleri gerek.

"Naipaul Müslümanlara hakaret etti" deyip, aynı paragrafta Türk aydınına beyinsiz, meczup, zavallı muamelesi yapmak, skandal düzeyinde bir çelişkidir. Haydi, Naipaul gelmiyor. Fakat burada mukim kimi büyüklerimiz de memleketi, milleti kötüleye kötüleye hayatımızı kararttılar. Toprağı bol olsun, meşhur bir yazarımız da "Türk milletinin yüzde 60'ı aptal" demişti. Bu söz bize ne yarar sağladı? Hangi güzel, umutlu cümleyi davet etti? Biz bu sözün üzerine ne inşa edebiliriz? Bütün bu genelleyici hakaretler hak edilmiş, adaletli, yerli yerinde mi? Birileri millete, yazara, sanatçıya fırça çektikçe Türkiye bundan bir fayda görüyor da ben mi fark edemiyorum?

Naipaul 78 yaşında. 20-30 senesi var yok. Yarın ölüverse ve "Naipaul gelmesin, gelirse de protesto edilsin" diyenlere mikrofon uzatılsa, ne söyleyecekler? "Kefereyi cennet vatanımıza sokmadık. Onsuz dünya daha güzel. Şimdi cehennemde cayır cayır yanıyor" mu diyecekler? [Ölümden, hepimizi yakından ilgilendiren ve bizi felsefi düşünmeye yönelten bir olgu olduğu için bahsediyorum.]

Halbuki, gelseydi, şunu diyebilirdik muhtemelen: "Naipaul geldi. Fikirlerini tasvip etmesek de, misafirdir, nezaket gösterdik. Kendisiyle efendice konuştuk. O yaşta, çocuklar gibi şaşırdı. İslam, Müslümanlık, yurtseverlik, aidiyet, kimlik... konularındaki görüşleri, o konuşmalarımızdan sonra köklü bir değişikliğe uğradı. Daha önce yazdıklarını nakzeden bir risale kaleme aldı. Kitap Türkçe'ye de çevrildi..." Tamam, şu da pekala muhtemeldi: "Abi adam huysuz ihtiyarın tekiydi. Sevimsiz, titrek, gudubet, bir herif. Ne desek anlamadı. Nasıl önyargılı. Bir de Nobel almış. Fıkradaki gibi, 'Odunum' diye tutturdu. Ben anlatıyorum anlamıyor, öteki anlatıyor anlamıyor. Kibir insanı körleştiriyor, orası kesin."

Velhasıl, Yazar Parlamentosu programına katılmayacağım. Naipaul'u tutmam. Fakat Naipaul aleyhine ve lehine konuşanların sözlerinden de rahatsızlık duydum. Bütün bu kargaşada sürüklenmek istemiyorum. Gider, Alper'le bir limonata içerim, Samed'le yeni kitaplar hakkında konuşurum, Egemen'le sahafları dolaşırım, Onur'un film projesini dinlerim ya da bir ara sokakta tek başına yürür, bir türküyü ıslıkla çalarım daha iyi. Protestoysa, Naipaul hadisesiyle ilgili kimselerin, bir yanlışı [ya da yanlışı anlamayı] düzeltme, sahipsiz bir sonuca bağlamadaki yetersizliğini protesto ediyorum